

รวบรวมผลงานวิจัย

โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์
เพื่อเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students :
(ABC-PUS)

ปีการศึกษา 2551

- กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ฝ่ายอุตสาหกรรม

รวบรวมผลวิจัย

โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์เพื่อเรียนรู้การพัฒนา
พื้นที่สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (ABC-PUS) ประจำปี 2551

จัดทำโดย สำนักประสานงานโครงการ **ABC-PUS/MAG** และ **IRVE** (สกว.)
ชั้น 16 อาคาร 4 ภาควิชาวิศวกรรมโลหการ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2250-1191
Email : abcpus-mag@eng.chula.ac.th, trfirve@gmail.com
<http://www.abcpusmag-irve.org>

สนับสนุนโครงการโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ชั้น 14 อาคาร เอ็ม เอ็ม ทาวเวอร์
979 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ 10400
<http://www.trf.or.th>

รวบรวมผลงานวิจัย

โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์
เพื่อเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

*Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students :
(ABC-PUS)*

ปีการศึกษา 2551

ภายใต้ความร่วมมือและการสนับสนุนระหว่าง

● **กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ**

● **สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ฝ่ายอุตสาหกรรม**

คำนำ

จากผลการสนับสนุนการวิจัยแบบร่วมทุนระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยเริ่มโครงการตั้งแต่ปี 2549 เพื่อกระตุ้นความตื่นตัวในงานวิจัยทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ยกระดับคุณภาพงานวิจัยให้สูงขึ้น และใช้งานวิจัยร่วมกับการเรียนการสอน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยพบความตื่นตัวของการทำวิจัยในกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏสูงขึ้นอย่างมาก ดังดัชนีชี้วัดจำนวนโครงการทั้งระดับปริญญาตรีและโทของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้รับทุน IRPUS และ MAG

กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยได้ร่วมกันปรับเปลี่ยนแนวทางการวิจัยกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและการสนับสนุนทุนวิจัยแบบการร่วมทุน ให้เหมาะสมตามความถนัดของกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏที่แนบแน่นกับท้องถิ่น และมี พรบ. ที่เน้นความเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่น โดยปรับโครงการทุนวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนระดับปริญญาตรี (Entrepreneurship for Undergraduate Student ; EnPUS) ซึ่งเน้นเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแก้ปัญหาวิสาหกิจชุมชน (ปี 2549-50) และโครงการทุนวิจัยสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท (Window II) ที่เน้นงานวิจัยด้านการท่องเที่ยว อาหารไทยในมิติวัฒนธรรม และ การปฏิรูปการเรียนรู้ (ปี 2550) เป็นโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ร่วมกับการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา (Area Based Collaborative Research for Undergraduate and Master Students: ABC-PUS/MAG) (ปี 2551-2552) วัตถุประสงค์ของโครงการ ABC-PUS/MAG คือ เน้นให้มหาวิทยาลัยทำงานวิจัยระดับปริญญาตรีและปริญญาโทร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท) เช่น อบจ. อบต. เทศบาล สุขาภิบาล เพื่อการพัฒนาพื้นที่ตามความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อเผยแพร่ผลงานในโครงการ ABC-PUS ปี 2551 สู่สาธารณชน เป็นการส่งเสริมและกระตุ้นการทำงานวิจัยของนักวิจัยจากกลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏ สำนักประสานงานโครงการ ABC-PUS/MAG และ IRVE จึงรวบรวมผลงานในโครงการ ABC-PUS ปี 2551 และจัดพิมพ์ดั่งหนังสือเล่มนี้ ผลงานวิจัยในหนังสือเป็นความเห็นและอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าของผลงาน กลุ่มมหาวิทยาลัยราชภัฏและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยไม่มีส่วนรับผิดชอบใด ๆ ทั้งสิ้น

สำนักประสานงานโครงการ ABC-PUS/MAG และ IRVE

สารบัญ

หน้า

โครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.....	24
รูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการถือครองที่ดินริมห้วยจะเข้มาก เทศบาลตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.....	26
การศึกษาคุณภาพน้ำดื่มโรงเรียนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.....	28
การปนเปื้อนของโลหะหนักในน้ำ ดินตะกอน พืชน้ำ ปลาและหอยในลำห้วยจะเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์	29
ความหลากหลายของพรรณไม้และคุณภาพน้ำในลำห้วยจะเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์.....	30
การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการส่งเสริมการจัดไร่นา สวนผสม ในเขตพื้นที่เขตเทศบาลตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์.....	32
ความเป็นไปได้ของโครงการจัดการขยะมูลฝอยในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลลิสาณ จังหวัดบุรีรัมย์.....	33
ระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลสามพร้าว จังหวัดอุดรธานี.....	34
การศึกษาระบบการจราจรของถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอยอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	36
ผักพื้นบ้านอีสานกับการอนุรักษ์ในป่าโคกขุมปูนตำบลสามพร้าว จังหวัดอุดรธานี.....	38
การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.....	39
การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.....	40
การอนุรักษ์พันธุ์กรรมของสาหร่าย และการถ่ายทอดเทคโนโลยีดัชนีชีวภาพ เพื่อการเฝ้าระวังคุณภาพ แม่น้ำมูลของโรงเรียนบ้านผาแก้ว ตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.....	42
การคัดเลือกสายพันธุ์ข้าวแบบเกษตรกรรมมีส่วนร่วมในสภาพนาข้าว.....	44
การศึกษาปริมาณความกระด้าง เหล็ก และแมงกานีสในน้ำประปา เทศบาลตำบลนาดินดำ จังหวัดเลย.....	45
การศึกษาปริมาณและขนาดของฝุ่นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพคนในเขตพื้นที่ เทศบาลตำบลนาดินดำ จังหวัดเลย.....	46
การสำรวจและพัฒนาระบบฐานข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อการพัฒนาพื้นที่ ตำบลนาดินดำ อำเภอเมือง จังหวัดเลย.....	47
การศึกษาการแพร่กระจายของแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายในเขตดุสิต โดยใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์..	48
การบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง (หอยแครง) โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลปากทะเล จังหวัดเพชรบุรี.....	50
ความหลากหลายของนกชายเลนในบริเวณตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.....	52
การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.....	54
การวางแผนจัดการทรัพยากรดินเพื่อการเกษตรขององค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร.....	56
ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อระบบสังคม : กรณีศึกษาด้านนครชุม.....	57
แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับภาคเกษตรกรรม ในตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร.....	58
การศึกษาสภาพปัญหาคุณภาพน้ำคลองสวนหมากและรูปแบบการแก้ไขอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน.....	60
การศึกษาสภาพปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก กรณีศึกษา ตำบลนาบกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.....	61
การสร้างเว็บไซต์เพื่อการจัดเก็บข้อมูลผักพื้นบ้าน ตำบลนาบกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.....	62

	หน้า
ความหลากหลายของแมลงในพื้นที่ป่า บ้านเอี้ยก ตำบลสันปาย่าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่.....	64
ความหลากหลายของเห็ดป่าที่บริเวณใต้ในพื้นที่บ้านเอี้ยก ตำบลสันปาย่าง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่.....	65
การตรวจวัดการกระจายของอนุภาคฝุ่นในอากาศในเขตพื้นที่ ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา	66
โครงการด้านเศรษฐกิจ	
การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหานี้สินความขัดแย้งในครัวเรือน กรณีศึกษา ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.....	68
การศึกษาและจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้านาคาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์.....	70
การศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ในการปลูกยางพาราระหว่างพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจเดิมกับพื้นที่ปลูกใหม่เขตพื้นที่ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	71
การปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิตกระถางดินเผา ตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจประเสริฐเครื่องปั้นดินเผา.....	72
การสำรวจจุลินทรีย์ที่ผลิตสารพิษอะฟลาทอกซินจากอาหารและกระดืบข้าวเหนียวในครัวเรือนของประชากรตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.....	73
การพัฒนากระบวนการหมักปลาของตำบลกุดลาด.....	74
การพัฒนาและยกระดับคุณภาพขนมจีนสมุนไพรพื้นบ้านเพื่อสุขภาพผู้บริโภค.....	75
การศึกษาคุณภาพของปุ๋ยจากโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงปุ๋ยเพื่อการรับรองคุณภาพ.....	76
การศึกษาสารสกัดพืชที่เหมาะสมควบคุมผักปลอดสารพิษในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาดินด้า อำเภอเมือง จังหวัดเลย.....	78
การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติศิลปกรรมและวัฒนธรรมสำหรับ	
การเปิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในเขตตำบลนาดินด้า อำเภอเมือง จังหวัดเลย.....	80
ระบบฐานข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวภายในวัดของเขตดุสิต.....	82
แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศของตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.....	83
ความรู้และความเข้าใจของประชาชนในชุมชนปากทะเลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	84
ประสิทธิภาพการจัดการกองทุนหมู่บ้านปากทะเลตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.....	86
การสร้างแก๊สชีวภาพจากทรายทองถิ่นสำหรับใช้ผลิตอ้อยหมัก.....	88
ผลของพลาสมาโปรตีนจากเลือดสุกรต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ลูกชิ้นที่มีส่วนผสมของแป้ง.....	89
แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างธุรกิจขนาดย่อมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม:	
กรณีศึกษาธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมในจังหวัดนครปฐม.....	90
การใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชีของธุรกิจขนาดย่อมเพื่อกำหนดรูปแบบบัญชี	
กรณีศึกษากิจการการผลิตในเขตจังหวัดนครปฐม.....	92
ปัจจัยที่ส่งผลในการบริหารจัดการธุรกิจกล้วยไม้ในจังหวัดนครปฐม.....	94
การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโรงงานผลิตน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค กรณีศึกษา ณ บ้านปงชัย ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง.....	96
การวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านปงชัย ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง.....	98
ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดงานประเพณี วัฒนธรรม จังหวัดกำแพงเพชร เมืองมรดกโลกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว.....	100

	หน้า
การแก้ไขปัญหาการตีตมเครื่องตีตมแอลกอฮอล์ของหัวหน้าครอบครัว	
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร.....	102
ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำข้าวหลามของตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร.....	103
แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารของท้องถิ่นนครชุมอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร.....	104
การศึกษาภาวะหนี้สินและแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินแบบมีส่วนร่วมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านขุนห้วย	
ตำบลนากกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.....	108
การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักสานไม้ไผ่ ตำบลนากกกอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.....	110
การพัฒนาเครื่องจักสานไม้ไผ่เพื่อพัฒนามาตรฐานการผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่	
ตำบลนากกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.....	112
เว็บไซต์สารสนเทศภูมิศาสตร์(GIS-Web) เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชนตำบลนากกก	
อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.....	113
แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา หมู่ 1 บ้านเกาะลิหะ ตำบลรัชฎา อำเภอเมือง	
จังหวัดภูเก็ต.....	114
การศึกษาแนวทางในการพัฒนาคลองวง ต.พะวง อ.เมือง จ.สงขลา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ.....	115
การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขามหาชัย.....	116
การศึกษาศักยภาพแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัยเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม.....	117

โครงการด้านการศึกษา

แนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องระบบของเยาวชน ของศูนย์ศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง	
จังหวัดภูเก็ต.....	120
การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมสุขภาพเด็กของศูนย์เด็กเล็ก ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง	
จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	124
การพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์เด็กเล็กตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	126
การพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็กของศูนย์เด็กเล็ก ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง	
จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	127
กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชนท่าจั่ว	
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	128
กระบวนการพัฒนาเครือข่ายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนท่าจั่ว อำเภอเมือง	
จังหวัดนครศรีธรรมราช.....	129
ระบบสารสนเทศหอพักนักศึกษาในตำบลท่าจั่ว.....	130
การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม:ศึกษากรณี ตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.....	132
การศึกษาการศึกษานานาชาติในการรณรงค์ในการรณรงค์ ลด ละ เลิกการตีตมเครื่องตีตมที่มีแอลกอฮอล์ของ	
เยาวชนบ้านปงชัย ต.แม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง.....	134
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการสื่อสารในชุมชนบ้านปงชัย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง	
กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำของชุมชน.....	135
การวิจัยและพัฒนาพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	
องค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่.....	136

	หน้า
การเสริมสร้างสุขภาพและสมรรถภาพของผู้สูงอายุองค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่.....	137
การพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่.....	138
การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่มีผลต่อดัชนีมวลรวมของร่างกายของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 ใน ตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่.....	139
การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการระงับข้อพิพาทในชุมชน ของประชาชนในชุมชนตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.....	140
การศึกษาวรรณกรรมลายลักษณ์ : กรณีศึกษาตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.....	142
การมีส่วนร่วมของนักเรียนและโรงเรียนในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับชุมชน ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.....	144
การสร้างแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษา วัดบ้านหนองรังกา ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.....	146
การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน ชุมชนสามพร้าว ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	148
ประสิทธิผลของโปรแกรมฝึกอบรมทักษะชีวิตในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นใน ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปี พ.ศ. 2551.....	150
ภูมิปัญญาผ้าย้อมครามบ้านสามพร้าวสู่การเรียนรู้.....	152
การส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดไม่พึ่งอินซูลิน ตำบลนาดินคำ จังหวัดเลย.....	153
การพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้นิทานพื้นบ้าน : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนนาดินคำ.....	154
คุณภาพชีวิตและพฤติกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพของประชาชน ในตำบลนาดินคำที่ทำงานในเหมืองแร่เหล็ก.....	155

บทความวิจัยที่ได้รับการคัดเลือก นำเสนอในการประชุมราชภัฏวิชาการ ครั้งที่ 1

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอกสำหรับโรงสีขนาดเล็ก.....	158
การใช้ประโยชน์ความหลากหลายของผักพื้นบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขา กับภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาหาร.....	164
การจัดการเรียนรู้โดยใช้ลุ่มน้ำแม่ตาน เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนห้วยฉัตรวิทยา อำเภอสว่างวีรจักร จังหวัดลำปาง.....	172
การศึกษาระบบการจราจรของถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี.....	180
การวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านปงชัย ตำบลแม่เมว อำเภอแม่เมว จังหวัดลำปาง.....	186
การปรับปรุงสภาพความปลอดภัยและสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านค้อกุดลาด และโรงเรียนบ้านผาแก้ว ตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี	194
การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม : กรณีศึกษา ตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.....	200

บรรยากาศการติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

ภาคเหนือ โบทานิค รีสอร์ท เชียงใหม่

บรรยากาศการติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

ภาคใต้ หน้าพรวิทย์ กรุงชิง นครศรีธรรมราช

บรรยากาศการติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

ภาคกลาง สถานพักตากอากาศกองทัพบก หาดเจ้าสำราญ เพชรบุรี

บรรยากาศการติดตามความก้าวหน้าของโครงการ

ภาคตะวันออกเจียงเหนือ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

โครงการงาน ABC-PUS ที่ได้รับรางวัล Professional Vote

โครงการงานด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

รางวัลชนะเลิศ

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2

ระบบการจราจร
ของถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ระบบสารสนเทศเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
ตำบลสามพร้าวผ่านอินเทอร์เน็ต

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วม
ของชุมชนในองค์การบริหาร
ส่วนตำบลกุดลาด อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รางวัลชมเชย

รางวัลชมเชย

รางวัลชมเชย

การอนุรักษ์พันธุกรรมของสาหร่ายและ
การถ่ายทอดเทคโนโลยีดัชนีชีวภาพ
เพื่อการเฝ้าระวังคุณภาพ แม่น้ำมูลของ
โรงเรียนบ้านผาแก้ว ตำบลกุดลาด

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

การศึกษาการแพร่กระจายของ
แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายในเขตคูสิด
โดยใช้ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ความหลากหลายของนกชายเลน
ในบริเวณตำบลปากทะเล
อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

โครงการ ABC-PUS ที่ได้รับรางวัล Professional Vote

โครงการด้านเศรษฐกิจ

รางวัลชนะเลิศ

การพัฒนาเครื่องจักดอกไม้ไผ่
เพื่อพัฒนามาตรฐานการผลิต
เครื่องจักสานไม้ไผ่ ตำบลนาหมาก
อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1

การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์
เครื่องจักสานไม้ไผ่ ตำบลนาหมาก
อำเภอลับแล จังหวัดอุดรดิตถ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2

การสำรวจจุลินทรีย์ที่ผลิตสารพิษ
อะฟลาทอกซินจากอาหารและกระดืบ
ข้าวเหนียวในครัวเรือนของประชากร
ตำบลกุดลาด อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รางวัลชมเชย

การพัฒนาและยกระดับคุณภาพ
ชนมจีนเพื่อสุขภาพผู้บริโภค

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รางวัลชมเชย

การศึกษาคุณภาพของปุ๋ยจาก
โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงปุ๋ยเพื่อ
การรับรองคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

รางวัลชมเชย

การปรับปรุงระบบผลิตและคุณภาพ
น้ำประปาของระบบประปา
หมู่บ้านปงชัย ตำบลแม่เมาะ
อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

รางวัลชมเชย

ผลของพลาสมาโปรตีนจากเลือดสุกร
ต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ลูกชิ้น
ที่มีส่วนผสมของแป้ง

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

รางวัลชมเชย

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ
โรงงานผลิตน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค
กรณีศึกษา ณ บ้านปงชัย ตำบลแม่เมาะ
อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

โครงการ ABC-PUS ที่ได้รับรางวัล Professional Vote

โครงการด้านการศึกษา

รางวัลชนะเลิศ

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 1

รางวัลรองชนะเลิศ อันดับ 2

การศึกษาวรรณกรรมลายลักษณ์
: กรณีศึกษาตำบลปากทะเล
อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

การพัฒนาหลักสูตรผ้าเย็บคราม
กรณีศึกษานบ้านสามพร้าว

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

การมีส่วนร่วมของนักเรียนและโรงเรียน
ในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับชุมชน
ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม
จังหวัดเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

รางวัลชมเชย

ระบบสารสนเทศหอพักนักศึกษา
ในตำบลท่าจั่ว

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

รางวัลชมเชย

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของ
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนท่าจั่ว
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

จำนวนโครงการ ในโครงการ ABC-PUS 2551 ของแต่ละมหาวิทยาลัยราชภัฏ

สถาบันการศึกษา	จำนวนโครงการ
1.มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	1
2.มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ	1
3.มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา	1
4.มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	2
5.มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	2
6.มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	2
7.มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง	4
8.มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	5
9.มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์	6
10.มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	6
11.มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี	7
12.มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	7
13.มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร	8
14.มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย	8
15.มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	9
16.มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช	9
17.มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี	10
รวม	88

สรุปสถิติของโครงการ ABC-PUS 2551

จำนวนโครงการ	88	โครงการ
จำนวนมหาวิทยาลัย	17	แห่ง
จำนวนอาจารย์หัวหน้าโครงการ	88	ท่าน
จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อม	4	ท่าน
จำนวนนักศึกษาร่วมโครงการ	291	คน

สรุปจำนวนมหาวิทยาลัยในแต่ละภาค

ภาคกลางและรัตนโกสินทร์	6
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	7
ภาคใต้	5
ภาคเหนือ	4
รวม	22

รายชื่อมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมในโครงการ ABC-PUS/MAG 2551

ภาคกลางและรัตนโกสินทร์

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏวราชนครินทร์
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุยธยา
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
6. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
7. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

ภาคใต้

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
5. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์

ภาคเหนือ

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
3. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
4. มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

รวบรวมผลงานวิจัย

โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์เพื่อเรียนรู้ การพัฒนาพื้นที่สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students: (ABC-PUS)

ปีการศึกษา 2551

โครงการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

คนละ คนมา คนไหน คนต้นน้ำ คนกลางน้ำ คนปลายน้ำ

เราเป็นลูกแม่เดียวกัน

แม่แลสาบ

การจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
Solid Waste Management in Isaan Municipality, Muang District, Buriram Province

อรนุช ดีด้วยชาติ¹⁾ มาราวี ดีคำรัมย์¹⁾ เกียมโสง แสม²⁾

กิ่งแก้ว ปะติตังโข³⁾ และ นงลักษณ์ ทองศรี⁴⁾

¹⁾ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²⁾ นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³⁾ อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*

⁴⁾ อาจารย์สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Email : kpatittungkho@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอิสาน 2) เพื่อค้นหาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอิสานเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 395 ชุด แบบสัมภาษณ์ 18 ชุด และประชุมกลุ่มย่อยจากตัวแทนชาวบ้านกลุ่มผู้นำชุมชน 25 คน มีผลการวิจัยดังนี้ พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ชาวบ้านและผู้นำชุมชนส่วนใหญ่ยังไม่มีส่วนร่วมในการจัดการขยะ ส่วนพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยใน 5 ด้าน คือ ด้านการลดปริมาณขยะ การคัดแยก การขนส่ง และการนำกลับมาใช้ประโยชน์สามารถสรุปได้ว่าส่วนใหญ่ไม่เคยมีการลดปริมาณขยะ การคัดแยกเกิดขึ้นเมื่อนำไปจำหน่ายการแยกขยะแห้งขยะเปียก แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลอิสานชุมชนเมืองชุมชนกึ่งเมืองกึ่งชนบท และชุมชนชนบทควรมีแนวทาง การจัดการขยะมูลฝอยดังนี้ 1) ควรเลือกเทคโนโลยีในการกำจัดขยะมูลฝอยที่เหมาะสม 2) ร่วมทุนกับเอกชนเพื่อการบริหารให้ทั่วถึงและต่อเนื่องด้านการณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วมโดยสร้างกิจกรรมด้านอบรมความรู้ด้านการจัดการขยะ 3) ปลูกจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด โครงการแข่งขันการพัฒนาความสะอาดแต่ละหมู่บ้าน 4) จัดหาถังขยะแยกสีตามประเภทของขยะ 5) ตั้งคณะกรรมการเฉพาะด้านการจัดการขยะประจำหมู่บ้าน 6) สร้างต้นแบบหมู่บ้านการจัดการขยะแบบมีส่วนร่วม 7) โครงการเสริมสร้างผู้นำด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม 8) ปรับปรุงนโยบายจิตสำนึกการเก็บขยะมูลฝอย โดยใช้หลักการ “ผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายอย่างยุติธรรมและเสมอภาค” 9) โครงการทอดผ้าป่าขยะมูลฝอย 10) กำหนดกฎระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดจากการก่อสร้าง 11) โครงการสร้างเยาวชนให้มีระเบียบและรับผิดชอบในด้านการจัดการขยะ 12) โครงการถนนสวยปลอดถังขยะ 13) โครงการสร้างธนาคารขยะ 14) โครงการผลิตผลิตภัณฑ์จากขยะมูลฝอย

คำสำคัญ ขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอย เทศบาลตำบลอิสาน จังหวัดบุรีรัมย์

Abstract

This research aimed: 1) to study the behaviors in solid waste management of local people in Isaan Municipality; and 2) to find out the guidelines for solid waste management in Isaan Municipality. This research was designed in both quantitative and qualitative methods. The data collection included 395 questionnaires, 18 interviews and focus group technique with 25 community leaders. The findings revealed that most local people and community leaders did not participate in solid waste management. In terms of the 5 behaviors in solid waste management, namely, solid waste reduction, elimination, transportation and recycle, it was found that the solid waste reduction was not made and the solid waste elimination was done when they want to sell soaked and dried wastes. The guidelines in solid waste management in Isaan municipality, city communities, outskirts and rural communities were that the communities should: 1) select the appropriate technological devices for eliminating the solid wastes; 2) cooperate with the private organizations in services thoroughly and continuously; 3) promote the participation in activities and training in solid waste management to local people; 4) cultivate the consciousness in keeping cleanliness by the cleaning development project in each village; 5) provide the colored discriminated wastebaskets; 6) appoint the committees to take care the solid waste management; 7) create the participation in solid waste management village model; 8) support the leadership in environmental preservation project; 9) develop the policy of service charge of solid waste accumulation as "the pollution maker must pay fairly and equally"; 10) initiate the solid waste offering; 11) set the rules and regulations about the solid waste management from the constructions; 12) create the project for the youth to be a precise and responsible person in solid waste management; 13) set up the gorgeous streets without the wastebaskets; 14) set up the solid waste banks; and 15) create the local products from the solid wastes, respectively.

Keywords solid waste solid waste management Isaan Municipality Buriram

รูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและการถือครองที่ดิน ริมห้วยจะเข้มาทเทศบาลตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

สมคิด สาลี¹⁾ วุฒิพงษ์ อินทร์เอี่ยม¹⁾ ครรชิต พิระภาค²⁾

¹⁾ นักศึกษาศาสาชานาวิชาภูมิสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาภูมิสารสนเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

E-mail : Kunchitpirapake@hotmail.com เบอร์โทร: 083-0469496

บทคัดย่อ

การศึกษครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สองประการคือ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณริมห้วยจะเข้มาทในเขตเทศบาลตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษาการถือครองที่ดินของพื้นที่บริเวณริมห้วยจะเข้มาทในเขตเทศบาลตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ การศึกษานี้ได้ใช้แนวความคิดสามประการคือรูปแบบและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน การขยายอำนาจ และการควบคุมสิทธิ โดยใช้กฎหมายของรัฐในการอ้างสิทธิเหนือทรัพยากรและการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

การศึกษานี้ มุ่งเน้นศึกษาการวิจัยในระดับท้องถิ่นเป็นหลัก โดยเชื่อมโยงกับกระบวนการภายนอกที่อยู่ในระดับพื้นที่ที่เข้ามามีบทบาทและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ โดยศึกษาการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์จากภาพถ่ายทางอากาศ โดยแบ่งการศึกษออกเป็น 3 ช่วงเวลา คือในปี พ.ศ. 2495 ปี พ.ศ. 2529 และปี พ.ศ. 2548 เพื่อทำให้ทราบถึงรูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ผ่านมา รวมถึงปัจจัยต่างๆที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ และประเด็นการวิเคราะห์การถือครองโดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์เพื่อสำรวจและวิเคราะห์พลวัตการถือครองที่ดินโดยพิจารณาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางการเมือง

วิธีการศึกษาใช้วิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพ อาทิการสำรวจภาคสนาม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การอภิปรายกลุ่ม การแปลภาพถ่ายทางอากาศ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ร้อยละการแจกแจงความถี่ ทั้งนี้หน่วยในการวิเคราะห์มีสองระดับ คือ ระดับปัจเจก และระดับกลุ่ม

ผลการศึกษามีสามประการคือ ประการแรกการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินและสิ่งปกคลุมดิน ระหว่างปี พ.ศ. 2495-2529 แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะจำนวนพื้นที่เกษตรกรรมนั้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทำให้จำนวนพื้นที่ป่ามีจำนวนลดลงตามไปด้วย สะท้อนให้เห็นว่า การใช้พื้นที่ในอดีตชาวบ้านยังไม่ได้รับการส่งเสริมจากรัฐบาลในการสร้างรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรมากนักแต่หลังจากมีแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นต้นมาการใช้ประโยชน์ที่ดินมีลักษณะที่เข้มข้นขึ้น

ประการที่สองรูปแบบและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินบริเวณลำห้วยจะเข้มาทระหว่างปี พ.ศ.2529-2548การเป็นเมืองบริวารของเทศบาลตำบลลิสาณ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ในยุคนี้มีการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการเป็นเพียงวัดดูดิบที่ป้อนตลาดตามความต้องการของผู้คนในเขตเมืองเท่านั้น การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ถือเป็นผลสืบเนื่องจากการขยายพื้นที่เพาะปลูกเพื่อรองรับการสนับสนุนการปลูกพืชพาณิชย์ตามนโยบายของรัฐบาลการเพิ่มขึ้นของระบบเกษตรเชิงพาณิชย์การเพิ่มจำนวนประชากรทำให้เกิดการขยายตัวของชุมชนการสร้างห้างสรรพสินค้า บ้านจัดสรร สนามกอล์ฟ รีสอร์ท รวมทั้งการทำธุรกิจเหมืองหินแร่ ล้วนแล้วแต่เป็นรูปแบบ การใช้ที่ดินที่เป็นการสร้างมูลค่าให้กับทรัพยากรในพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นส่วนสำคัญในการรองรับการขยายตัวของเมืองบุรีรัมย์

ประการสุดท้าย การใช้ประโยชน์ที่ดินของชาวบ้านในยุคแรกๆมักตั้งบ้านเรือนและทำการเพาะปลูกในที่ราบริมน้ำและมีรูปแบบการใช้ที่ดินที่แตกต่างกันตามลักษณะของพื้นที่ลักษณะพื้นฐานของการใช้และการถือครองที่ดินมักจะแยกเป็น 4 ประเภทหลักตามลักษณะการใช้ คือที่บ้าน ที่นา ที่สวน ที่ไร่ การเปลี่ยนแปลงของระบบกรรมสิทธิ์และเอกสารสิทธิในพื้นที่ศึกษาเป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่เกิดขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เนื่องจากพื้นที่อยู่ในเขตเชื่อมต่อกับพื้นที่เทศบาลเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ การขยายตัวของชุมชนเมืองจึงเกิดขึ้นในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นห้างสรรพสินค้า บ้านจัดสรร รีสอร์ท เป็นต้น การขยายตัวในลักษณะดังกล่าวส่งผลให้วิถีชีวิตของผู้คนในพื้นที่ต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถยังอยู่ได้ในสังคม เศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การใช้ประโยชน์จากระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ร่วมกับการถือครองที่ดินถือเป็นอีกหนึ่งการประยุกต์ใช้ที่นำมาใช้เป็นฐานข้อมูลที่ดินเพื่อทำให้ง่ายต่อการใช้งานและการสืบค้นการถือครองที่ดินในระดับแปลง

คำสำคัญ รูปแบบการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดิน การถือครองที่ดิน ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

Abstract

There are two objectives in this study: 1) to study the format of Land use change Huay Jorakaemak Areas in Isan Municipal Tambon, Amphur Mueng, Buriram Province; 2) to study Ownership of Huay Jorakaemak Areas in Isan Municipal Tambon, Amphur Mueng, Buriram Province.

Three concepts were employed in this study: territorailization by state legislation to claim resource rights; the format and land use changes; applying Geography Information Systems.

This study was focused on the research in locality level, by concerning with outside location procedure in area level that comes to affect and to related with spatial change, by study applying changes from the aerial photographs, by divide the education into 3 periods, in 1952, 1986 and 2005, due to make to know about the format of land use changes in the past ago, including all factor that is related to and is influential cause that has the land use changes in the area, and ownership is analyzed by use Geography Information System for explores and analyze ownership dynamic by consider from all factor, for example physics , economics , and politics.

Both of qualitative and quantitative research methods employed included field survey, participatory observation, questionnaire, in-depth interview, discussion group and interpretation of aerial photographs. Statistical analyses included percentage, frequency distribution and mean. Units of analyses based on individual and group were used.

The result of study as follows, firstly, the format of land use and land cover changes ,during in 1952-1986, has the change of the area clearly, agricultural area, especially, has increases, while the amount of forest area has decrease too. This show that, in the past, villagers' land use had no support from the government for earn money, after plan develop the economy and National social, applying land use has the character that is full-flavored.

Secondly, the format of land use and land cover changes during in 1986-2005, there is public utility and renovation development in various ways intensively, to using modified area from the agricultural little income of agriculture, after plan develop the economy and National social until now, applying land use has the character that is full-flavored go up. Society to urban society that agriculture is just the raw materials that supply the market with people's demand in the urban area only. The decrease of forest area regards the consequence from cultivated area expansion for support growing of commercial crops according to the government's policy. The increase of commercial agriculture system and the amounting of population people cause the growth of community. The construction of department store, housing development, golf club, resort, and business of quarry. This makes the value for resources in the area; moreover, it is importance for supporting the growth of Buriram city.

Lastly, villagers, in first period, often settle down and farm at the bank of river and have the format of use different land according to aspect of used area and ownership that was divided into 4 characters 1) house area 2) farmland 3) garden area 4) plantation. The change of right of ownership regime and right document in a area study that happen include the change of national economics and locality, because of, the area is in the border links up with Municipal Buriram City, the growth of urban area that had happened in this area such as department store, housing development and resort etc. This growth influenced to the lifestyle of the people in this area, who must adjust oneself for live in this social and economics that modify all the time. Applying Geography Information System co-operates ownership; regard as an applying that apply to be database of land and makes easy for work and ownership investigation in the all level.

การศึกษาคุณภาพน้ำดื่มโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน
อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

The Study on Quality of School Drinking Water in Isan Subdistrict Municipality
Muang Buriram District Buriram Province

รุ่งเรือง บุญส่ง¹ ขวัญเรือน แก้วกล้า² จิตติกุล เผือกยอด² เสถียร จิมาโนง²

¹⁾ อาจารย์ที่ปรึกษา ²⁾ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อ. เมือง จ. บุรีรัมย์ 31000

โทรสาร 044 612858 โทรศัพท์ 086 5822344

E-mail : rung_environment@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาคุณภาพน้ำดื่มโรงเรียนในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการเก็บตัวอย่างน้ำดื่มระหว่างเดือนพฤษภาคม 2551 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ 2552 จาก โรงเรียนประกาศธรรมคุณวิทยา โรงเรียนลงชัยสิทธิ์วิทยา โรงเรียนบ้านโคกสะอาดวิทยา โรงเรียนบ้านโคกวัด โรงเรียนเสนศิริอนุสรณ์ โรงเรียนเบญจเทคโนโลยีวิทยาลัย เกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ ผลการศึกษาคุณภาพน้ำดื่มทางกายภาพ พบว่า ความเป็นกรด-ด่างมีค่าระหว่าง 6.77 - 7.32 และ ค่าการนำไฟฟ้า 110.0 - 119.8 ไมโครซีเมนต ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำดื่ม สำหรับค่าของแข็งที่ละลายมีค่าระหว่าง 112-119 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งไม่ผ่านมาตรฐานคุณภาพน้ำดื่ม คุณภาพน้ำทางเคมี พบว่าตะกั่วในน้ำดื่มมีค่าระหว่าง ND - 0.00450 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานน้ำดื่ม เหล็กมีค่าระหว่าง 0.45-1.45 มิลลิกรัมต่อลิตร ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำดื่ม คุณภาพน้ำทางชีววิทยา ได้แก่ โคลิฟอร์มแบคทีเรีย มีค่าระหว่าง <1.8- 240 MPN/100 ml ฟีคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรียมีค่าระหว่าง <1.8 -14 MPN/100 ml และ E.coli มีค่าระหว่าง <1.8-2 MPN/100 ml โดยตรวจพบอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำดื่ม คิดเป็นร้อยละ 57.14, 57.14 และ 85.71 ตามลำดับ

Abstract

The purpose of this study was to study the quality of school drinking water in Isan subdistrict municipality, Buriram Muang district, Buriram province. The samples were collected from Prakatom-witaya school, Khongchaisit-wittaya school, Koksa-ad Wittaya School, Kokwat School, Sensiri-anuson school, Benja Techno School, Buriram Agriculture and Technology College. The physical quality of pH was in the range of 6.77 - 7.32 and conductivity 110.0 - 119.8 μ S. Accordance with the standard consuming criteria of the office of public health, it was saved for a consumer. Whereas, the quantity of total dissolved solid was 112 - 119 mg/l that was higher than the quantity of the standard consuming criteria. The chemical quality of lead in the range of ND - 0.00450 and 0.45-1.45 mg/l was in the drinking water standard. The concentration of Fe in drinking water was in the range of 0.45-1.45 mg/l which exceeded the drinking water standard. The result of microorganism testing in drinking water was found that there were the coliform bacteria <1.8- 240 MPN/100 ml, Fecalcoliform bacteria <1.8 -14 MPN/100 ml and E.coli <1.8-2 MPN/100 ml and found out that the result was in the standard level 57.14, 57.14 and 85.71 percentage, respectively.

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

การปนเปื้อนของโลหะหนักในน้ำ ดินตะกอน พืชน้ำ ปลาและหอย
ในลำห้วยจระเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
Heavy Metals Concentration in Water, Sediment, Aquatic Plant, Fish and Mollusk
in Huai Jawrakaemark Muang District Buriram Province

รุ่งเรือง บุญส่ง¹⁾ ดารุณี สะมุตตี²⁾ วราภรณ์ พลทา²⁾ สุธิตา คุยประโคน²⁾
¹⁾ อาจารย์ที่ปรึกษา ²⁾ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
โทรสาร 044 612858 โทรศัพท์ 086 5822344
E-mail : rung_environment@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปนเปื้อนของตะกั่วและแคดเมียมในน้ำ ดินตะกอน พืชน้ำ หอยและปลา ลำห้วยจระเข้มาก อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ดำเนินการเก็บตัวอย่างระหว่างเดือนพฤษภาคม 2551 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2552 จากจุดเก็บตัวอย่าง 6 สถานีคือ บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยจระเข้มาก บ้านม่วงใต้ บ้านบัว บิ๊กซี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ และชุมชนในเมืองบุรีรัมย์ ทำการย่อยตัวอย่างด้วยกรดไนตริก แล้ววิเคราะห์ตะกั่วและแคดเมียมด้วยเครื่อง flame atomic absorption spectrophotometer ผลการศึกษาพบว่า ตะกั่วและแคดเมียมในน้ำไม่สามารถตรวจวัดได้ (not detected) ดินตะกอนมีตะกั่วและแคดเมียมระหว่าง 1.26-6.85 และ 1.20-1.26 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานในดินเพื่อการเกษตร ตะกั่วและแคดเมียมในพืชมีค่าระหว่าง 0.84-2.22 และ 0.50-4.50 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม หอยมีค่าระหว่าง 1.95-2.77 และ 1.22-2.50 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม และปลามีค่าระหว่าง 2.29-4.62 และ 1.20-3.75 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ซึ่งมีค่าสูงเกินเกณฑ์มาตรฐานอาหารที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

Abstract

The purpose of this study was to determine lead and cadmium in water, sediment, aquatic plant, snail and fish in Huai Jawrakaemark, Muang district Buriram province. The samples were collected from May, 2008 to February, 2009 consisted of 6 stations: Huai Jawrakaemark reservoir, Ban Muang Tai, Ban Bua, Big C, Buriram Agricultural and Technology College and Muang community. The samples were prepared by nitric digestion, and lead and cadmium were analysed by flame atomic absorption spectrophotometer. The result showed that the water was contained under the detection limit of lead and cadmium. The concentration of lead and cadmium in sediment ranging between 1.26-6.85 and 1.20-1.26 mg/kg, respectively, which did not exceed the accepted standard of soil for agricultural activity. Lead and cadmium contained in aquatic plant (0.84-2.22 and 0.50-4.50 mg/kg), snail (1.95-2.77 and 1.22-2.50 mg/kg) and fish (2.29-4.62 and 1.20-3.75 mg/kg) are exceeded in the food compliance limits set by the Ministry of Public Health, Thailand (B.E 2529).

ความหลากหลายของพรรณไม้้ำและคุณภาพน้ำในลำห้วยจะเข้มาก จังหวัดบุรีรัมย์ Aquatic Plant Diversity and Water Quality in Huai Jawrakaemark Buriram Province

รุ่งเรือง บุญส่ง¹⁾ มลฤดี โปยสกุล²⁾ รัตนา อุดมศิริ²⁾ กาญจนา ดาราย้อย²⁾

¹⁾ อาจารย์ที่ปรึกษา ²⁾ นักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ 31000

โทรสาร 044 612858 โทรศัพท์ 086 5822344

E-mail : rung_environment@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาพรรณไม้้ำและคุณภาพน้ำในลำห้วยจะเข้มาก จากจุดศึกษา 6 จุด คือ บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยจะเข้มาก บ้านม่วงใต้ บ้านบัว บึงชี วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีบุรีรัมย์ และชุมชนในเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ การศึกษาครั้งนี้พบพรรณไม้้ำ 28 ชนิด 24 วงศ์ จำแนกเป็น พืชใต้น้ำ 3 ชนิด 3 วงศ์ พืชลอยน้ำ 5 ชนิด 5 วงศ์ พืชไหลเหนือน้ำ 3 ชนิด 2 วงศ์ และพืชชายน้ำ 17 ชนิด 14 วงศ์ ได้แก่ ตีปสีน้ำ (*Potamogeton malaianus* Miq) สาหร่ายพวงกะโดน (*Ceratophyllum demersum* Linn) สาหร่ายหางกระรอก (*Hydrilla verticillata* (L.f.) Royle) จอกหูหนู (*Salvinia cucullata* Roxb) ผักบุ้ง (*Ipomoea aquatica* Forsk) ผักตบชวา (*Eichornia crassipes* (Mart) Solms) ผักกระเฉด (*Neptunia oleracea* Lour) แพงพวยน้ำ (*Jussiaea repens* Linn) เอื้องเพ็ดม้า (*Polygonum tomentosum* Wild) บัวหลวง (*Nelumbo nucifera* Gaertn) บัวสาย (*Nymphaea pubescens* Willd) กระโดนน้ำ (*Careya sphaerica* Roxb) กระทกรก (*Passiflora foetida* L) กกเล็ก (*Cyperus pulcherrimus* Willd) กกสามเหลี่ยมใหญ่ (*Scirpus grossus* Linn) กระถิน (*Leucaena leucocephala* wit) ชีเหล็ก (*Cassia siamea* Britt) ชุมเห็ดไทย (*Cassia tora* Linn) ฐปญชี (*Typha angustifolia* Linn) บอน (*Colodium esculenta* (Linn)) ไมยราบ (*Mimosa pudica* Linn) ไมยราบยักษ์ (*Mimosa pigra* Linn) ผักแว่น (*Marsilea crenata* Presl) สาบเสือ (*Chromolaena odoratum* (L)) หญ้าคา (*Imperata cylindrical* (L) Beauv) หญ้าไซ (*Leersia hexandra* Sw) หญ้าขน (*Brachiaria mutica* (Forssk) Stapf) และ หญ้าไต้โบ (*Phyllanthus niruri* Linn) ผลการศึกษาคุณภาพน้ำทางกายภาพและเคมีพบว่า ออกซิเจนละลายน้ำมีค่าระหว่าง 0-13.6 มิลลิกรัมต่อลิตร ความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี 4.80-105.63 มิลลิกรัมต่อลิตร ความเป็นกรด-ด่าง 7.20-7.53 อุณหภูมิ 30-31 องศาเซลเซียส สารแขวนลอย 0.3-19.25 มิลลิกรัมต่อลิตร ความโปร่งแสง 16-81 เซนติเมตร และเหล็ก 1.25-1.67 มิลลิกรัมต่อลิตร สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างพรรณไม้้ำและคุณภาพน้ำในลำห้วยจะเข้มาก พบว่า ความโปร่งแสง อุณหภูมิ ความเป็นกรด-ด่าง สารแขวนลอย ออกซิเจนละลายน้ำ ความต้องการออกซิเจนทางชีวเคมี และเหล็ก มีผลต่อความหลากหลายของพรรณไม้้ำ

Abstract

Aquatic plant diversity and water quality in Huai Jawrakaemark were studied by sampling water and Aquatic plant from 6 sampling stations: Huai Jawrakaemark reservoir, ban muangtai, Ban Bua, Big C, Buriram Agricultural and Technology College, and Muang community. In this study the 28 species of aquatic plants were found and divided into 24 families. They were classified by species of 3 submerged plants, 5 floating plants, 3 emerged plants, 17 marginal plants. *Potamogeton malaianus* Miq, *Ceratophyllum demersum* Linn, *Hydrilla verticillata* (L.f.) Royle, *Salvinia cucullata* Roxb, *Ipomoea aquatica* Forsk, *Eichornia crassipes* (Mart) Solms, *Neptunia oleracea* Lour, *Jussiaea repens* Linn, *Polygonum tomentosum* Wild, *Nelumbo nucifera* Gaertn, *Nymphaea pubescens* Willd, *Careya sphaerica* Roxb, *Passiflora foetida* L, *Cyperus pulcherrimus* Willd, *Scirpus grossus* Linn, *Leucaena leucocephala* Wit, *Cassia siamea* Britt, *Cassia tora* Linn, *Typha angustifolia* Linn, *Colodium esculenta* Linn, *Mimosa pudica* Linn, *Mimosa pigra* Linn, *Marsilea crenata* Presl, *Chromolaena odoratum* (L), *Imperata cylindrical* (L) Beauv, *Leersia hexandra* Sw, *Brachiaria mutica* (Forssk) Stapf and *Phyllanthus niruri* Linn.

The water quality was found that the quantities of Dissolved oxygen, biochemical oxygen demand, Fe, pH, Temperature, Suspended solid and transparency were found to be in the ranges of 0.00-13.6 mg/l, 4.80-105.63 mg/l, 1.25-1.67 mg/l, 7.20-7.53, 30-31°C, 0.3-19.25 mg/l and 16-81 cm., respectively. The relationship between the Aquatic plant and the physical and chemical property of water were found that Transparency, Temperature, pH, Suspended solid, Dissolved oxygen, Biochemical oxygen demand and Iron have effects on Aquatic plant diversity.

การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการส่งเสริมการจัดไร่นาสวนผสมในเขตพื้นที่
เขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
Database Development for Mixed Farming Extension at
the E-san District Administration, Amphur Muang, Buriram Province

กุลกันยา ศรีสุข¹⁾ วาริสิกษณ์ แฝงฤทธิ์²⁾ วันนา เทียบแก้ว²⁾ สมปรารถนา สวัสดิ์พูน²⁾

¹⁾ หัวหน้าโครงการ ²⁾ ผู้ร่วมวิจัย

^{1) 2)} สาขาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาขั้นตอน วิธีการ และการออกแบบฐานข้อมูล เพื่อใช้ในการส่งเสริมการจัดการไร่นาสวนผสม และ เพื่อศึกษาวิธีการจัดการฐานข้อมูลที่มีอยู่ รวมทั้งความสามารถในการเพิ่มผลการวิเคราะห์ในการส่งเสริมการจัดไร่นาสวนผสม พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ หมู่บ้านภายในเขตตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งมีทั้งหมด 18 หมู่บ้าน ประชากรที่ศึกษาคือ 1) เกษตรกรชาวไร่จำนวน 10 คน 2) เกษตรกรชาวนาจำนวน 10 คน และ 3) เกษตรกรชาวสวนผสมจำนวน 10 คน โปรแกรมฐานข้อมูลที่ใช้ในการเขียนได้แก่ โปรแกรม PHP+MySQL ผลการศึกษาที่รวบรวมโดยโปรแกรมฐานข้อมูล พบดังนี้ ขั้นตอนและการออกแบบโปรแกรมนั้นเริ่มจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหน้าตาของเว็บไซต์ โดยใช้รูปแบบการวางแผนจากโปรแกรม PHP+MySQL และการบรรจุข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการสำรวจลงในฐานข้อมูล ส่วนวิธีการจัดการไร่นาสวนผสมของเกษตรกรรวมทั้งความสามารถในการเพิ่มผลผลิตนั้นพบว่า เกษตรกรโดยส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการเกษตรโดยเน้นไร่นาสวนผสมทั้งหมด กล่าวคือ ยังไม่มีระบบในการวางแผนเพื่อทำไร่นาสวนผสมทั้งที่บางรายมีที่ดินเป็นจำนวนมากหลายสิบไร่ โดยที่เกษตรกรเหล่านี้มีรูปแบบในการทำเกษตรเป็นอย่าง ๑ ตามความถนัดของตนเอง ซึ่งโดยส่วนมากจะทำอย่างเดียวโดยเวลาที่เหลือไปทำงานรับจ้าง เช่น ก่อสร้าง หรืองานในโรงงาน เป็นต้น ส่วนการทำไร่และสวนนั้นมีน้อยรายมาก ซึ่งในการปลูกพืชไร่สวนนั้นส่วนใหญ่จะปลูกอ้อย มันสำปะหลัง แต่การปลูกดังกล่าวไม่ได้ปลูกเพื่อเน้นจำหน่ายแต่อย่างใดส่วนใหญ่จะเน้นปลูกไว้เพื่อรับประทาน การวางแผนเพื่อทำให้เกษตรกรมีรูปแบบในการจัดไร่นาสวนผสมอย่างแท้จริงในเขตเทศบาลตำบลอิสาน อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์นั้น ควรมีการวางนโยบายเพื่อพัฒนาเกษตรกรในเขตนี้ตั้งแต่เริ่มต้น กล่าวคือ 1) ควรมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดไร่นาสวนผสมโดยให้เกษตรกรมองเห็นถึงประโยชน์ของการจัดไร่นาสวนผสม 2) ควรพาเกษตรกรไปดูงานเกี่ยวกับวิธีการจัดไร่นาสวนผสมที่มีคุณภาพของเกษตรกรหมู่บ้านอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ 3) ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุนเกษตรกรผู้มีแนวคิดในการทำไร่นาสวนผสม 4) ควรมีการใช้พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งสร้างให้เป็นตัวอย่างของการจัดทำไร่นาสวนผสม เพื่อให้ชาวเกษตรกรภายในหมู่บ้านได้เรียนรู้และปฏิบัติตาม

คำสำคัญ การพัฒนาฐานข้อมูล การส่งเสริม ไร่นาสวนผสม

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

ความเป็นไปได้ของโครงการจัดการขยะมูลฝอยในเขต
องค์การบริหารส่วนตำบลลิสาณ จังหวัดบุรีรัมย์
The Feasibility Study for Solid Waste Management Project in
E-san Subdistrict Administrative Organization Muang District, Buriram Province

จรัส จอมสูงเนิน¹⁾ นริศรา จริ่งโธสง¹⁾ อัญชลี พลอดประโคน¹⁾ และ ชานินทร์ ไชยเชษฐ์²⁾

¹⁾ ผู้วิจัย ²⁾ หัวหน้าโครงการ

¹⁾ สาขาเทคโนโลยีการก่อสร้าง คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²⁾ สาขาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

²⁾ E-mail : tanin_fullstopnow@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ เน้นการศึกษาความเป็นไปได้เชิงเศรษฐศาสตร์ในการจัดการขยะมูลฝอยในรูปของโครงการจัดตั้งโรงงานคัดแยกขยะ อายุโครงการ 15 ปี (พ.ศ. 2553 – 2567) เป็นการวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์จากโครงการดังกล่าว โดยใช้เกณฑ์มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลประโยชน์ต่อต้นทุน (BCR) และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) เพื่อวิเคราะห์ความเหมาะสมของโครงการ ณ อัตราคิดลดร้อยละ 8 10 และ 12

ผลการศึกษาพบว่า มูลค่าการก่อสร้างโรงงาน คัดแยกขยะ ณ ราคาตลาด โดยไม่รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินการของโครงการนั้น เท่ากับ 2.32 ล้านบาท พื้นที่ใช้สอย 1,960 ตารางเมตร เมื่อวิเคราะห์ความเป็นไปได้จากเกณฑ์ NPV BCR และ IRR พร้อมทั้งทดสอบความเป็นไปได้ภายใต้สถานการณ์ความไม่แน่นอน พบว่า โครงการมีความเหมาะสมต่อการลงทุนในทุกกรณี ณ ทุก ๆ ระดับอัตราคิดลด

เมื่อพิจารณา ณ อัตราคิดลดที่เป็นหลักการโดยทั่วไป (the rule of thumb) ร้อยละ 12 ต่อปี ภายใต้สถานการณ์ปกตินั้น ค่า NPV เท่ากับ 32.56 ล้านบาท ค่า BCR คิดเป็น 2.98 เท่า และค่า IRR เท่ากับร้อยละ 161 ขณะที่ภายใต้สถานการณ์ที่โครงการมีต้นทุนเพิ่มร้อยละ 10 และผลประโยชน์ลดลงร้อยละ 10 ในเวลาเดียวกัน ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทำให้ผลประโยชน์สุทธิของโครงการลดลงมากที่สุด พบว่า ค่า NPV เท่ากับ 26.02 ล้านบาท ค่า BCR คิดเป็น 2.44 เท่า และค่า IRR เท่ากับร้อยละ 115 โดยเมื่อพิจารณาจากหลักการตัดสินใจเพื่อการลงทุนนั้น ค่า NPV มากกว่าศูนย์ ค่า BCR มากกว่าหนึ่ง และค่า IRR มากกว่าค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน จึงกล่าวได้ว่าโครงการยังมีความเหมาะสมต่อการลงทุนเช่นเดียวกับภายใต้สถานการณ์ปกติ

คำสำคัญ ความเป็นไปได้ การจัดการขยะมูลฝอย ตัวคูณลด ตัวปรับค่า ราคาเงา

ระบบสารสนเทศเพื่อพัฒนาท้องถิ่นผ่านอินเทอร์เน็ต

องค์การบริหารส่วนตำบลสามพร้าว จังหวัดอุดรธานี

Information System for Develop the locality via the Internet

for Sampraw Subdistrict Administration Organization, Udon thani Province

ราชนาวี อุทุมมา¹⁾ จิราภรณ์ แสงคำ²⁾ และ ณรรฐวรรณ พูลสน³⁾

^{1,2)} นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 4

³⁾ อาจารย์สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี *

E-mail : jubnatthawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกในการจัดการข้อมูลต่างๆ ผ่านหน้าเว็บของตัวเองให้กับเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลสามพร้าวและนักวิจัยในโครงการย่อยของมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีในการจัดการ เพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลที่ต้องการนำเสนอผ่านหน้าหน้าเว็บไซต์ให้มีความทันสมัยต่อเหตุการณ์ เหมือนกับกำลังใช้โปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ดโดยผู้ใช้ไม่ต้องมีความรู้ในการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ระบบมีการทำงานแบ่งเป็น 3 ส่วน ส่วนที่หนึ่งสำหรับผู้ใช้ที่มีหน้าที่ดูแลระบบในการจัดการเพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลหน้าเว็บไซต์ของ อบต.สามพร้าวสามพร้าว ระบบตรวจสอบสิทธิผู้ที่ได้รับมอบหมายที่เข้ามาจัดการผ่านหน้าเว็บไซต์ โดยข้อมูลที่นำเข้าเป็นได้ทั้งข้อความ รูปภาพ ไฟล์ข้อมูลนามสกุล .doc .ppt .pdf และอื่นๆ โดยทางโครงการได้พัฒนาให้ผู้ดูแลจัดการเกี่ยวกับ ข่าว กิจกรรม ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของตำบล แผนจัดการพัสดุ งบประมาณประจำปี การจัดซื้อจัดจ้าง งบประมาณประจำปี ภูมิปัญญา ผลิตภัณฑ์ ทรัพยากรน้ำ ป่าไม้ สถานที่ท่องเที่ยว แผนที่ และอื่นๆ ส่วนที่สองสำหรับผู้ใช้ที่มีหน้าที่ดูแลจัดการข้อมูลของโครงการย่อยสามารถ เพิ่ม ลบ แก้ไขข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับผลการวิจัยของแต่ละโครงการ และกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำวิจัย ส่วนที่สามสำหรับผู้ใช้ที่เข้าเยี่ยมชมเว็บไซต์ของ อบต.สามพร้าวและโครงการวิจัยย่อยทั้งหมด สามารถค้นหาข้อมูล และ download ไฟล์ต่างๆ

โครงการนี้ใช้เทคโนโลยีการพัฒนาระบบแบบ web application โดยใช้เครื่องมือในการสร้างระบบที่เป็น open source ประกอบด้วยภาษาคอมพิวเตอร์คือ PHP โปรแกรมจัดการฐานข้อมูลคือ MySQL และโปรแกรมที่มีหน้าที่เป็นตัวบริการเว็บคือ Apache ได้นำงานวิจัยไปให้ผู้ใช้งานทดสอบการใช้งานเป็นที่พึงพอใจในระดับหนึ่ง เพราะสามารถตอบสนองความต้องการที่จะจัดการข้อมูลในเว็บไซต์ของตนเองโดยอัตโนมัติ ดังนั้นข้อมูลบนเว็บจะทันสมัยอยู่เสมอขึ้นกับความใส่ใจและความขยันที่จะปรับเปลี่ยนข้อมูลของผู้ดูแลเว็บไซต์เอง ไม่ได้ขึ้นกับองค์ประกอบว่าไม่มีความรู้เรื่องเขียนการโปรแกรมบนเว็บ

สำคัญ ระบบสารสนเทศ อินเทอร์เน็ต Web Application PHP

Abstract

The research project has the objective for develops a tool that offers the convenience data management for administration, pass the website of oneself gives with an officer of Sampraw sub district administration organization. The researcher in the sub-project of Udon thani raja hat university in the administration to adds, delete, edit the data that want to present pass in front the website. It like use a program Microsoft Word, by the user must not is expert in computer programming.

The system has the work divides to be three parts, first part for the user who dares to that take care the system in the administration to manage the data in front the website of Sampraw subdistrict administration organization. The system checks the right who receives to assign that come in manages pass the website. The data that import both of possibly texts, picture, and family name file are .doc .ppt .pdf and other. The project way has developed to give a administrator manages about, news, activity, base general data of the Sampraw sub district administration organization, the plan manages the inventories , the budget is yearly, the arrangement buys to employ, the budget is yearly, intellect, products, water-forest resource, tourist attraction, map, and other. The second part for the user who dares to that take care to manage the data of the sub- project add, delete, edit data and activity, at happen in free doing researches. The third part for the user who reaches to see the website can seek the data, and download the files.

This project uses technology is web application model. The tools in building system that is open source that compose the computer language are PHP, database management is MySql and a program that serves the website is Apache. The research goes to give the user tests the usability is pleasing because it can meet the requirement will to manage the data in the website of oneself automatically. The data on the website will modern always depend on the attention will to change the data of the webmaster by oneself no is under an element that , not educated about write a program on the website.

Keywords Information System Internet Web Application PHP

การศึกษากระบวนการจราจรของถนนอุตรธานี-บ้านดอนกลอยอำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี The Study of Traffic System on Udonthani-Bandongloi Road Amphur Mueng, Udon Thani

เกรียงไกร บุญลือ¹⁾ สุธาสิทธิ์ เต่งภูเขียว¹⁾ จินตนา เรืองชัย¹⁾
และศิริพร พัสตร²⁾

¹⁾ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 3

²⁾ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000

E-mail : bsiripon@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาเรื่อง“การศึกษากระบวนการจราจรของถนนอุตรธานี-บ้านดอนกลอยอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี” มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจราจรบนถนนอุตรธานี-บ้านดอนกลอย ช่วงผ่านบ้านสามพร้าว 2) เพื่อสร้างตัวแบบสัญญาณจราจรและตัวแบบการข้ามถนนที่เหมาะสมในการอธิบายเวลาของรอบสัญญาณการรอข้ามทางแยกบริเวณหน้าสถานีอนามัยตำบลสามพร้าว และการรอข้ามถนนบริเวณหน้าโรงเรียน ชุมชนสามพร้าว สำหรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดสัญญาณไฟจราจรและการกำหนดทางข้ามถนน ระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการสำรวจเชิงปริมาณ ใช้วิธีแจงนับปริมาณและจับเวลาในช่วงเวลาเร่งด่วน 6.30-9.30 น และ 15.00-17.00 น ดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 4 สิงหาคม 2551 ถึงวันที่ 14 กันยายน 2551

ผลการศึกษาสภาพการจราจร พบว่า การควบคุมการจราจรเป็นสัญญาณมือและธง ซึ่งเป็นการให้สัญญาณสองทิศทาง ปริมาณการจราจรในช่วงเวลา 2 ชั่วโมง มีจำนวนยานพาหนะเฉลี่ย 1,148 คัน ส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์และสามล้อเครื่อง (ร้อยละ 51.56) รองลงมาเป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคล (ร้อยละ 39.87) ส่วนที่เป็นรถโดยสาร รถบรรทุก และรถจักรยานร้อยละ 8.57 อัตราการไหลเฉลี่ย 574 คัน/ชั่วโมง ซึ่งสูงกว่าปริมาณการจราจรต่ำสุดที่จะมีการติดตั้งสัญญาณไฟจราจรตามเกณฑ์ทางหลวง (500 คัน/ชั่วโมง) ความหนาแน่นของการจราจร 12 คัน/ 100 เมตร ความเร็วเฉลี่ยของรถจักรยานยนต์ 36 กิโลเมตร/ชั่วโมง และของรถยนต์ 30 กิโลเมตร/ชั่วโมง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์จำกัดความเร็วในชุมชน (40 กิโลเมตร/ชั่วโมง) การหยุดรอสัญญาณมีความยาวแถวคอยเฉลี่ยในแต่ละทิศทาง 15 เมตร ระยะเวลาอยู่ในแต่ละรอบสัญญาณเฉลี่ย 25.70 วินาที ปริมาณคนข้ามถนนเฉลี่ย 408 คน/ชั่วโมง ใช้เวลาข้ามเฉลี่ยกลุ่มละ 10 วินาที และระยะเวลารอ 2 นาที ขนาดเฉลี่ยของแต่ละกลุ่ม 7 คน ผลการสร้างตัวแบบสัญญาณไฟจราจร พบว่ารอบสัญญาณที่เกิดการไหลอ้อมตัวในแต่ละทิศทางสัมพันธ์กับความยาวของแถวคอย และชนิดของยานพาหนะ และผลการสร้างตัวแบบการข้ามถนนพบว่า เวลาในการรอข้ามสัมพันธ์กับอัตราการไหลของการจราจร และการแจกแจงแบบเลขชี้กำลัง

คำสำคัญ การจราจร ระบบจราจร ปริมาณจราจร อัตราการไหล และความหนาแน่น

Abstract

In this research, there are two objectives. The first to study the traffic status on UdonThani - Ban Dongloi Road especially Ban Samphrao, and the second to create suitable the traffic signal models and crossing road models. This traffic signal models are being used as a tool to explain a time -controlled cycle at the front of the Samphraw District Health Centre, and to measure the pedestrian's waiting-time to cross the road at the front of Samphraw community school. This study will be the guidance to establish the light signals and the marked-cross-walk. Methodology of this quantitative survey using the enumeration and time-counting during the rush hour starting from 06.30-08.30 am. and 15.00-17.00pm. The data was collected from August 4 -September 14, 2008.

The study found that the controlled traffic flow was the hand and flag signals in two directions. The traffic volumes, were 1,148 average vehicles during two hours, mostly are motorbikes and motor tricycles 51.56%, passenger cars 39.87%, and the others 8.57%. The average traffic flow rate 574 vehicles per hour and more than the minimum criterion volume for the light signals will be existing 500 vehicles per hour, the density was 12 vehicles per 100 meters, the speed average of the motorbike 36 km/hour, car 30 km/hour, it was not over the criteria of the community speed limitation, (40 km/hour). The average queue length waiting signals in each direction was 15 meters. Average stopover time in each signal cycle 25.70 seconds. The average number of 408 bicyclists per hour crossing the road, and each group bicyclists crossing the road was 7, average crossing time consumed was 10 seconds, and average waiting time was 2 minutes. The traffic signals models found that the traffic flow of the signal cycle time in each direction has a relation to the queue length and the vehicle types. The traffic crossing models found that the waiting time has a relation to traffic flow rate and exponential distribution.

Keywords Traffic Traffic system Volume Flow rate Density

ผักพื้นบ้านอีสานกับการอนุรักษ์ในป่าโคกขุมปูนตำบลสามพร้าว จังหวัดอุดรธานี

The Esan Vegetables and Conservation in Kok Khum Poon Forest, Tambol Samprao, Udonthani province

เกษร สีดาวงค์¹⁾ ปาริชาติ คำเบาเมือง¹⁾ สไว มัญญา²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี 41000

E-mail : Indigoferasawai@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาผักพื้นบ้านอีสานในป่าโคกขุมปูน ทำการสำรวจและสอบถามการใช้ประโยชน์ ตรวจสอบชื่อวิทยาศาสตร์ บรรยายลักษณะทางพฤกษศาสตร์ ระหว่าง เดือน มิถุนายน 2551 ถึงเดือนเมษายน 2552 พบว่ามีผักพื้นบ้านอีสานจำนวน 25 วงศ์ 36 ชนิด ส่วนของพืชที่นำมาเป็นผัก พบจำนวนมากที่สุด คือ ใบ รองลงมา ได้แก่ ดอก ผล เมล็ด ลำต้น และ รากหรือเหง้า ตามลำดับ

ส่วนแนวทางการอนุรักษ์นั้น ผักพื้นบ้านที่มีจำนวนน้อยและต้องเพิ่มจำนวน ได้แก่ ผักหวานป่า (*Melientha suavis* Pierre) และ มะกอก (*Spondias pinnata* (L.f.) Kurz) เพราะผักทั้งสองชนิดเป็นพืชเศรษฐกิจที่ต้องการของตลาด ส่วนผักชนิดอื่นยังต้องอนุรักษ์ไว้ในป่าชุมชน

คำสำคัญ ผักพื้นบ้านอีสาน ป่าโคกขุมปูน จังหวัดอุดรธานี

Abstract

Esan vegetables in Kok Khum Poon forest were studied and surveyed, the questionnaire of usage from local people, identification to botanical name and description of plants, between June 2008 and April 2009. The Esan vegetables of 36 species in 25 families were found during the study. The parts of native plant are mostly used as vegetables, namely leaves, flowers including inflorescences, fruits, seed, stem and rhizome respectively.

The conservation for increasing is Phak wan pa (*Melientha suavis* Pierre) and Ma kok (*Spondias pinnata* (L.f.) Kurz), not many in total number because the both species are an economic important plant in the community market. In addition, the other species are still conservative as in situ.

Keywords Esan vegetables Kok Khum Poon forest Udonthani province

การศึกษาการจัดการขยะมูลฝอย ตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
Solid Waste Management of Tumbon Khudlad, Muang district Ubonratchathani Province

สุภาพร ลุนพงษ์¹⁾ อธิยา ชุมชัย¹⁾ และ วัฒนาชัย มาลัย²⁾

ผู้วิจัย¹⁾ หัวหน้าโครงการ²⁾

¹⁾ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

E-mail : wmalai279@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ เพื่อศึกษาลักษณะสมบัติ ปริมาณ และอัตราการเกิด ศึกษารูปแบบการจัดการขยะในปัจจุบัน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอยของตำบลกุดลาด

ผลการศึกษา พบว่า ปริมาณขยะตำบลกุดลาด 1-4 ตันต่อวัน อัตราการเกิดขยะมูลฝอย 0.1-0.4 กิโลกรัม/คน/วัน ความหนาแน่น 0.21 กิโลกรัม/ลิตร องค์ประกอบ ส่วนใหญ่ เป็นเศษอาหาร ร้อยละ 38.98 รองลงมาเป็นองค์ประกอบอื่น ๆ ร้อยละ 16.19 พลาสติกและโฟม ร้อยละ 14.54 การศึกษาลักษณะสมบัติของขยะ ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบขยะ ประกอบด้วยประกอบด้วยเศษอาหารเป็นส่วนใหญ่ การศึกษารูปแบบของการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือนจากแบบสอบถามพบว่า มีที่รองรับขยะที่ได้มาตรฐาน ไม่ชำรุด ไม่แตก ไม่รั่ว ถึงรองรับขยะที่มีฝาปิดมิดชิด ถูกสุขาภิบาล และมีการกำหนดจุดรวบรวมขยะของหมู่บ้าน มีความพึงพอใจมากที่สุด มีถังขยะรองรับประจำหมู่บ้าน มีการแยกประเภทของขยะ เช่น ขยะเปียก ขยะแห้ง ขยะอันตราย มีความพึงพอใจมาก จำนวนถังขยะเพียงพอ มีการจัดทำความสะอาดถังขยะ ระบบการดูแลขยะในปัจจุบันนี้ การมีส่วนร่วมในการดูแลและกำจัดขยะ การมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่รับผิดชอบ มีความพึงพอใจปานกลาง การรวบรวมขยะใส่ถุงดำ ให้เรียบร้อยก่อนทิ้ง จุดรวบรวมขยะ มีความสะดวกและง่ายในการขนถ่าย มีผู้รับผิดชอบในการรวบรวมขยะ นำไปกำจัดทุกวันไม่ตกค้าง มีความพึงพอใจน้อย

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ขยะที่เกิดขึ้นเกิดจากความมั่งคั่งของประชาชน และเกิดจากการอุปโภคบริโภค ระบบรวบรวมขยะรวบรวมในถังพลาสติก วิธีการจัดการที่เหมาะสมคือ การเผา รองลงมา การฝังกลบอยากให้อบต.เข้ามาดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยในหมู่บ้านข้อเสนอแนะอยากให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการขยะและอยากให้มีถังขยะในหมู่บ้าน

Abstract

The objective of study quality solid waste birth rate, solid waste characteristics, solid waste management and participating in solid waste management of Tumbon Kudlad, by use questionnaire and analysis from a laboratory.

The result of the study quality 1-4 ton/day, birth rate 0.1-0.4 kg/capita/day, bulk density 0.21 kg/l, garbage majority element is the remnants 38.98% next the other 16.19%. Chemistry characteristics about Nitrogen 15.9%, Phosphorus 24.5%, Potassium 0.2%. The format of solid waste management, people collects by the utensils plastic bucket and then induce eradicate by oneself the burning down in oneself garden. Participating in solid waste management are born from the rough - and - readiness of people and are born form consuming consume garbage accumulation collect the garbage from a house adds in plastic bucket by think the way manages that is appropriate is burning down, next something buying covers up the sample has the suggestion be want everybody comes in to participate in garbage administration and want to have a dustbin in a village.

การพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลลาด
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

The Development of Community Participation Management in Kudlad Tambon
Administration Organization Muang District Ubonratchathani province

หนูवास ผูกพันธ์¹⁾ สิทธิพงษ์ อุปถัมภ์¹⁾ วิสันต์ น้ำคำ¹⁾ ครรชิต บุตรวัน¹⁾

และ อรรถ พรประเสริฐ* จุฑามาส ชมผา*

สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

E-mail : Chuthamars_ging@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษา ค้นหารูปแบบ หรือกระบวนการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) ร่วมกับ 6 ชุมชน ในตำบลกุตุลลาด ได้แก่ ชุมชนบ้านปากน้ำ ชุมชนบ้านหนองมะนาว ชุมชนบ้านผาแก้วใหญ่ ชุมชนบ้านค้อเหนือ และ ชุมชนบ้านค้อใต้

วิธีการดำเนินงานวิจัย มี 4 ขั้นตอน คือ การศึกษาชุมชน การหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกับชุมชน การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเลือกโครงการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และการให้ชุมชนเข้ามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาลงขั้นตอนเครื่องมือที่ใช้ได้แก่แบบสอบถาม แบบสังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน การสัมภาษณ์ และการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นของแต่ละชุมชน เพื่อให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลลาด ตลอดจนได้รูปแบบในการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่อยู่ที่ระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และระดับการแสดงความคิดเห็น จากทั้งหมด 5 ระดับ แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนกุตุลลาดในระดับสูงสุด มักจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี ด้วยตำบลกุตุลลาดเป็นชุมชนเก่าแก่ มีความศรัทธาศาสนา ยึดมั่นประเพณีอย่างเหนียวแน่น ประชาชนมีความสัมพันธ์แบบเครือญาติ

ข้อสรุปจากการถอดบทเรียนในการจัดเวทีแสดงความคิดเห็นของชุมชน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในองค์การบริหารส่วนตำบลกุตุลลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี คือ

1) การให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ชุมชนเกี่ยวกับนโยบายด้านการบริหารงานหรือกิจกรรม เพื่อให้ชุมชนเห็นความสำคัญของการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วมของประชาชน

2) การสร้างระบบการทำงานในชุมชนให้เข้มแข็ง ด้วยการทำงานแบบเครือข่ายภายในชุมชน

3) นำประวัติศาสตร์ร่วมกันของชุมชน ทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรมสร้างจิตสำนึกรักท้องถิ่นให้แก่ชุมชนมีความสนใจศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนอย่างจริงจังด้วยการสร้างมรดกท้องถิ่นน้อย เพื่อพัฒนาให้ตำบลกุตุลลาดเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ และให้เยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จะช่วยแก้ปัญหาการมั่วสุมของเยาวชนในท้องถิ่นได้

Abstract

This research is aimed to investigate participatory administrative development process of Tambon Kudlad Administration Organization, Muang District, Ubonratchathani province.

As this research was studied by a participatory action research (PAR). The parties involved in this study were 6 communities; Banparknam no.3 , Banparknam no 10, Bannongmanoa, Banpakaewyai, Bankorneaor and Bankortai.

This research was studied by using 4 methods such as surveying by questionnaires, participatory observation, interviewing the key person and focus group and then organized civil society meeting to make a conclusion.

A result could be clearly seen that community participatory administrative level of Tambon Kudlad Administration Organization, were the first to the second level from 5 levels. Those were information perception level and opinion expressing in the annual civil society meeting. On the other hand, the extreme participation administrative level of Kudlad community is Buddish religion matter because of its ancient community and lineage relationship.

Furthermore, the civil society meeting to develop participatory administrative level of Tambon Kudlad suggested as follow

1. For trust and collaborative establishment, it was should be consistently given communities the correct information especially, Tambon Kudlad Administration Organization policy, public activities.
2. It should be transformed communities working to network system.
3. To improve and develop Tambon Kudlad to be cultural and historical tourism place for communities bonding establishment in communities' juveniles and communities' problem youth decreasing.

การอนุรักษ์พันธุกรรมของสาหร่าย และการถ่ายทอดเทคโนโลยีดัชนีชีวภาพ

เพื่อการเฝ้าระวังคุณภาพแม่น้ำมูลของโรงเรียนบ้านผาแก้ว

ตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

Algal Genetic Conservation and Bioindicator Technology Transfer to Monitoring Moon River

in Pakheaw School Tambol Kudlad Amphur Maung Ubon Ratchathani Province

ทัศนัทพร ประสันลักษณ์¹⁾ รัดนา เกตุกุล¹⁾ ณัฐพล ศรีไสคำ¹⁾ ปริญา มุลสิน²⁾ และ เกศินี จันทโรสภณ²⁾

ผู้วิจัย¹⁾ หัวหน้าโครงการ²⁾

¹⁾ นักศึกษาสาขาวิชาชีววิทยาประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²⁾ สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

E-mail : parinyasuboon@yahoo.com, Kesineechan@yahoo.com

บทคัดย่อ

การอนุรักษ์พันธุกรรมของสาหร่าย และการถ่ายทอดเทคโนโลยีดัชนีชีวภาพเพื่อการเฝ้าระวังคุณภาพแม่น้ำมูลของโรงเรียนบ้านผาแก้ว ตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี ทำการเก็บตัวอย่าง 3 ฤดูกาล โดยแต่ละฤดูกาลเก็บตัวอย่าง 5 จุด จุดละ 3 ซ้ำ ได้แก่ ห้วยบ้านกุดลาด มุ่งสระพัง บ้านนาคำ ผาแก้วรีสอร์ท และท่าศาลา ระหว่างเดือนพฤษภาคม พ.ศ.2551 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2552 โดยนำตัวอย่างนำมาวิเคราะห์ปัจจัยทางกายภาพ เคมี และชีวภาพบางประการ ผลการศึกษาพบสาหร่าย 51 สปีชีส์ สาหร่ายชนิดเด่นคือ *Aulacoseira granulata* (Ehrenberg) Simonsen รองลงมาคือ *Nitzschia* sp.1, *Synedra ulna* (Nitzsch) Ehrenberg และ *Oedogonium* sp.1 และจากผลการศึกษาพบไดอะตอม 30 สปีชีส์ ไดอะตอมชนิดเด่นคือ *Cymbella turgidula* Grunow รองลงมาคือ *Pinnularia* sp.1 และ *Cymbella tumida* (Brébisson) Van Meurch ตามลำดับ ผลการศึกษาคุณภาพน้ำพบว่าค่าเฉลี่ยดังนี้ อุณหภูมิอากาศ 28.3 °C อุณหภูมิน้ำ 29.4°C pH 7.7 ความลึกที่แสงส่องถึง 51.8 cm ค่าความเป็นด่าง 11.00 mg/l as CaCO₃ ค่าการนำไฟฟ้า 221 µs/cm DO 7.4 mg/l BOD 3.1 mg/l ฟอสฟอรัสที่ละลายในน้ำทั้งหมด 0.56 mg/l ไนเตรท 2.47 mg/l คลอโรฟิลล์ เอ 2.53 µg/l ปริมาณโคลิฟอร์มแบคทีเรียทั้งหมด 35,533 MPN/100 ml และปริมาณฟีคัลโคลิฟอร์มทั้งหมดแบคทีเรีย 27,646 MPN/100 ml จากการศึกษาคุณภาพน้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพของสาหร่ายจัดได้ว่าแม่น้ำมูลเขตตำบลกุดลาด เป็นแหล่งน้ำที่มีสารอาหารปานกลาง (Mesotrophic) (Lorraine and Vollenweider,1981 และ Wetzel,1983) จัดเป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 3 เมื่อจัดตามค่ามาตรฐานคุณภาพน้ำจัดในแหล่งน้ำผิวดินของประกาศคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปี 2537 และเมื่อนำสาหร่ายมาเพาะเลี้ยงในห้องปฏิบัติการโดยใช้อาหารเหลว และอาหารแข็ง ทั้งหมด 6 สูตร ได้แก่ อาหารสูตร Bold's Balsum, Chu No.10, Zarrouk, BG-11, Algal และ WC พบว่าสามารถเพาะเลี้ยงสาหร่ายในอาหาร BG-11 ได้ดีที่สุด โดยเพาะเลี้ยงได้ทั้งหมด 8 สปีชีส์ ได้แก่ *Nitzschia palae* Kützinger Smith, *Nitzschia* sp.1, *Synedra ulna* (Nitzsch) Ehrenberg, *Phacus longicuada* (Ehrenberg) Dujadin, *Chroococcus* sp., *Cymbella* sp.2, *Chlorococcum* sp. และ *Euglena acus* Ehrenberg nach Skuja และได้มีการถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีดัชนีชีวภาพให้นักเรียนซึ่งนักเรียนสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติ และสามารถตรวจสอบคุณภาพของแม่น้ำมูลอย่างง่ายได้ และปลูกฝังจิตสำนึกให้รักและหวงแหนทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น จากกิจกรรมนี้ทำให้ได้นักเรียนที่เป็นแกนนำในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเป็นนักสืบสายน้ำจำนวน 10 คน และได้บทเรียนท้องถิ่นที่สอดคล้องกับทรัพยากรในพื้นที่

Abstract

The study on algal genetic conservation and bioindicator technology transfer to monitoring Moon river in Pakhaew school, Tambol Kudlad, Amphur Muang, Ubon Ratchathani Province. The water samples were collected from 3 seasons in 5 station by triplicate; Ban Kudlad, Boongsrapung, Ban Nakum, Pakhaew Resort and Tasala. The samples were conducted from May 2008 to March 2009, then they were analyzed for some physical chemical and biological water quality. The result showed 51 species of algae, the dominant species were classified as *Aulacoseira granulata* (Ehrenberg) Simonsen, *Nitzschia* sp.1, *Synedra ulna* (Nitzsch) Ehrenberg and *Oedogonium* sp.1 respectively. The result shows 30 species of benthic diatoms. The dominant benthic diatoms were classified as *Cymbella turgidula* Grunow, *Pinnularia* sp.1 and *Cymbella tumida* (Brébisson) Van Meurch respectively. The water quality had average parameters; air temperature 28.3 °C, water temperature 29.4°C, pH 7.7, secchi depth 59.8 cm, alkalinity 11.00 mg/l as CaCO₃, conductivity 221 µs/cm, DO 7.4 mg/l, BOD 3.1 mg/l, total dissolved phosphorus 0.56 mg/l, nitrate 2.47 mg/l, chlorophyll a 2.530 µg/l, total coliform bacteria 35,533 MPN/100ml and fecal coliform bacteria 27,646 MPN/100ml.

The result of some water quality and algal biodiversity in these sites could be classified as mesotrophic status (Lorraine and Vollenweider, 1981 and Wetzel, 1983); category 3, classified by the standard surface water quality of National Environment committee, 1994. The algae were cultured in laboratory by solid and liquid medium and 6 medium formula; Bold's Balsum, Chu No.10, Zarrouk, BG-11, Algal and WC medium. The result showed that, BG-11 was the best medium for algal growth. The result showed 8 species of algal could be growth in laboratory; *Nitzschia palae* (Kützing) Smith, *Nitzschia* sp.1, *Synedra ulna* (Nitzsch) Ehrenberg, *Phacus longicauda* (Ehrenberg) Dujadin, *Chroococcus* sp. *Cymbella* sp.2, *Chlorococcum* sp. and *Euglena acus* Eherenberg nach Skuja. The result of bioindicator technology transfer for students show that, they could be used the technology for simple water quality monitoring the Moon river. The students were realized about the great value of Moon river and committed themselves with the river for long time. They felt to be possessive the local resource much more especially to conserve Moon river. There are ten students were be monitoring river leaders and could be used local natural resource to create local curriculum for junior high school.

การคัดเลือกสายพันธุ์ข้าวแบบเกษตรกรมีส่วนร่วมในสภาพนาห้ำฝน
Farmer Participatory in Rice Varieties Selection in Rain Fed Lowland Rice

ไกรสร ทาทอง¹ รัฐธรรมนุญ พรหมลา¹ เอกราช เหล่ามา¹ และโดม หายพิชิตวิทยา¹

¹ ภาควิชาเกษตรศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

* E-mail : iamdome@ubru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อหา สายพันธุ์ข้าวที่ต้องการของเกษตรกรในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล กุดลาด อำเภอมือ จังหวัดอุบลราชธานี โดยทำการทดลองในแปลงเกษตรกร วางแผนการทดลองแบบ Alpha Lattice จำนวน 3 ซ้ำ พันธุ์ข้าวจำนวน 6 สายพันธุ์ข้าวได้แก่ กข.10, PRE92039-13-1-2-2, IR75003-UBN-111-10-4-2, กข.33, KKN97031-B-B-122-1-1 และ PTT97100-B-116-3-3 พบว่า กข.33 มีความสูงและจำนวนวัน ในการออกดอก เปอร์เซ็นต์เมล็ดลีบ มีค่าสูงสุด คือ 108 ซม. 101 วัน และ 25% ตามลำดับ และความแตกต่างทาง สถิติ ($P<0.01$) พันธุ์ IR75003-UBN-111-10-4-2 ให้ผลผลิตเมล็ดและจำนวนรวงสูงสุด 381 กก.ต่อไร่ และ 11 รวงต่อกอ ตามลำดับ พันธุ์ กข.10 มีน้ำหนัก 100 เมล็ดสูงสุด 2.704 กรัม และไม่มี ความแตกต่างทางสถิติ การวิเคราะห์ความชอบของเกษตรกร กข.33 เป็นพันธุ์ที่เกษตรกรชอบมากที่สุด เนื่องจากเป็นข้าวต้นสูงสะดวก ในการเก็บเกี่ยว และเป็นข้าวขาวดอกมะลิ 105 ที่เกิดจากการผสมกลับ สามารถปลูกในนาปรังได้

Abstract

The objective of this research is to find rice varieties that suit the farmers in the area of Kudlad Sub district Administration Organization Ubonratchathani Province. The experiment was implemented in the farmer's field and designed according to Alpha Lattice with 3 replications. There were 6 varieties in this experiment i.e. RD.10, PRE92039-13-1-2-2, IR75003-UBN-111-10-4-2, RD.33, KKN97031-B-B-122-1-1 and PTT97100-B-116-3-3 It was found that RD.33 had the highest values for height, flowering days and unfilled filled grain of 108 cm, 101 days, and 25% accordingly and significantly different ($P<0.01$). IR75003-UBN-111-10-4-2 gave the highest yields for grain and panicles with 381 kg/rai and 11 panicles per hill, accordingly. RD.10 had the highest 100 seed weight (2.704 g) and this was not significant different. Farmer likeness analysis showed that RD.33 was most preferred. This was due to the suitability of the height for harvesting. It was also a backcross of Khao Dawk Mali 105 (KDML105) rice which is able to grow in dry season.

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

การศึกษาปริมาณความกระด้าง เหล็ก และแมงกานีส ในน้ำประปาเทศบาล
ตำบลนาดินด้า จังหวัดเลย

Hardness, iron, and manganese concentrations in tap water
in Na Din Dam municipal district, Loei Province

อรัญญ์ ปานเพชร ¹⁾ มานัส เจนการ ²⁾ สุเมธ มีทรัพย์ ²⁾ และสุพรรณษา แก้วดวงตา ²⁾

¹⁾ อาจารย์สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

²⁾ นักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

โทรศัพท์ 0-4283-5238

E-mail : Orathaipan@thaimail

บทคัดย่อ

การศึกษาปริมาณความกระด้าง เหล็กและแมงกานีส ในน้ำประปาเทศบาลตำบลนาดิน จังหวัดเลย จำนวน 90 ตัวอย่าง จากทั้งหมด 681 หลังคาเรือน ทำการหาปริมาณความกระด้างของน้ำประปาโดยการไตเตรตด้วยวิธี EDTA และหาปริมาณเหล็กและแมงกานีสในน้ำประปาโดยการวิเคราะห์โลหะด้วยวิธี Atomic Absorption Spectrometric (AA)

ผลการศึกษาพบว่าปริมาณความกระด้างของน้ำประปบบ้านหนองหญ้าไซ (หมู่ 2) บ้านหนองผำ บ้านหนองหญ้าไซ (หมู่ 9) บ้านหนองฮี บ้านหนองท่ม คือ 35.45 มก./ล. (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.52), 24.46 มก./ล. (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.83), 19.18 มก./ล. (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8.01), 13.16 มก./ล. (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.27) และ 10.41 มก./ล. (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.58) ตามลำดับ ปริมาณแมงกานีสที่พบมากที่สุดคือบ้านหนองท่ม 0.0092 มก./ล. รองลงมาคือบ้านหนองผำ 0.0023 มก./ล. และบ้านหนองหญ้าไซ (หมู่ 9) 0.0005 มก./ล. ส่วนปริมาณเหล็กที่พบมากที่สุดคือบ้านหนองหญ้าไซ (หมู่ 9) 0.00123 มก./ล. รองลงมาคือบ้านหนองฮี 0.00092 มก./ล. และบ้านหนองท่ม 0.00090 มก./ล. ซึ่งปริมาณความกระด้าง เหล็กและแมงกานีสทั้ง 5 หมู่บ้านไม่เกินมาตรฐานของน้ำประปากรมอนามัย แต่ปัญหาที่พบส่วนใหญ่จะเป็นความขุ่นและกลิ่นของน้ำ อาจสันนิษฐานได้น่าจะมาจากตะกอนสารแขวนลอยจากแหล่งน้ำดิบและการตกค้างของน้ำจากเส้นท่อหลังจากเกิดน้ำท่วมที่ผ่านมาจึงทำให้ตะกอนสารแขวนลอยสะสมอยู่ในเส้นท่อ

คำสำคัญ ปริมาณน้ำกระด้าง ปริมาณเหล็ก และปริมาณแมงกานีส

การศึกษาปริมาณและขนาดของฝุ่นที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพคนในเขตพื้นที่
เทศบาลตำบลนาดินด้า จังหวัดเลย

Quantification and Size of Particulate Matters that Affect Health of Population
in Na Din Dam Municipal district, Loei Province

ปิยะพงษ์ ชุมศรี ¹⁾ จินตหรา อินทร์แขวน ²⁾ นิตยา สมี่แจ้ง ²⁾ และอุทัย ภูชะวัน ²⁾

¹⁾ อาจารย์สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

²⁾ นักศึกษาสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

โทรศัพท์ 0-4283-5238 มือถือ 089-6192587

E-mail : Choomseer@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาปริมาณและขนาดของฝุ่นละอองที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของคนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนาดินด้า อำเภอเมือง จังหวัดเลย ทำการเก็บตัวอย่างฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่า 10 ไมโครเมตร ที่ส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจของคนโดยใช้เครื่องเก็บตัวอย่างในอากาศระดับหายใจชนิดติดตัว (Personal Pump Sampling) โดยทำการเก็บตัวอย่างผู้สัมผัสอากาศทั้ง 5 หมู่บ้าน หมู่บ้านละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน อีกทั้งทำการเก็บตัวอย่างจากสิ่งแวดล้อม 4 จุดเก็บตัวอย่าง

พบว่าฝุ่นละอองจากสิ่งแวดล้อม พบค่าปริมาณฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่า 10 ไมโครเมตร 4 จุดเก็บตัวอย่าง คือ บริเวณเหมืองแร่ บ้านหนองฮี สถานีอนามัยบ้านหนองผำ และโรงเรียนบ้านหนองหญ้าไซคือ 4.87 ± 0.22 มก./ลบ.ม., 1.85 ± 1.53 มก./ลบ.ม., 1.76 ± 0.55 มก./ลบ.ม. และ 1.21 ± 0.36 มก./ลบ.ม. ตามลำดับ พบปริมาณฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 10 ไมโครเมตรที่ส่งผลกระทบต่อระบบทางเดินหายใจของคน พบมากที่สุดจากตัวแทนผู้ประกอบการอาชีพในเมืองแร่ 3.37 ± 1.02 มก./ลบ.ม. รองลงมาคือบ้านหนองทุ่ม 2.47 ± 0.94 มก./ลบ.ม. และบ้านหนองหญ้าไซหมู่ (2) 2.35 ± 0.25 มก./ลบ.ม. ตามลำดับ ซึ่งปริมาณฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่า 10 ไมโครเมตร มีค่าไม่เกินมาตรฐานความเข้มข้นของฝุ่นละอองของการทำงานตามที่ประกาศกระทรวงมหาดไทยกำหนด และเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณฝุ่นละอองในสิ่งแวดล้อมและผู้ได้รับสัมผัสฝุ่นละอองที่มีขนาดเล็กกว่า 10 ไมโครเมตร ซึ่งพบมากที่สุดจากเหมืองแร่และผู้ประกอบการอาชีพในเมืองแร่

คำสำคัญ ปริมาณฝุ่นละออง ผลกระทบสุขภาพจากฝุ่นละออง และเทศบาลตำบลนาดินด้า

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

การสำรวจและพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศทางภูมิศาสตร์เพื่อพัฒนาพื้นที่
ตำบลนาดินด้า อำเภอมือง จังหวัดเลย

Survey and Development of Geographical Information for Tambon nadindum Area Base
Development, Loei Province

ไพฑูรย์ วัฒนารักษ์¹⁾ ศิริโชค ชำนาญ¹⁾ กรกต ลุนราช¹⁾ และสมยงค์ สีขาว²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ถนนเลย-เชียงคาน ตำบลเมือง อำเภอมือง จังหวัดเลย 42000 โทร 042-835223-8 ต่อ 4-2128

E-mail : j_somyong@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลสถานที่สำคัญต่างๆ ของตำบลนาดินด้า อำเภอมือง จังหวัดเลย และเพื่อนำระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์มาวางแผนการพัฒนาพื้นที่ตำบลนาดินด้า โดยทำการศึกษาและรวบรวมสถานที่สำคัญต่างๆ สำรวจพื้นที่และวัดพิกัด นำเข้าข้อมูลเชิงพื้นที่ การจัดเก็บพิกัดลงฐานข้อมูล และเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ ซอฟต์แวร์ที่ใช้ได้แก่ ArcView ภาษาที่ใช้ในการพัฒนาคือ PHP และฐานข้อมูลคือ MySql ผลการศึกษามีการรวบรวมข้อมูลสถานที่สำคัญต่าง ๆ ของพื้นที่ตำบลนาดินด้า จำนวน 54 จุด โดยการแปลง Shape file ของ ArcView เป็นไฟล์ KML ใน Google Map เขียน Google Map API เพิ่มเติม Upload ไฟล์สมบูรณ์เก็บไว้ที่เว็บไซต์ LoeiGis.com ผลการประเมินการใช้งานโดยนายช่างเทศบาลตำบลนาดินด้า และผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่า สามารถนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจการพัฒนาพื้นที่ตำบลนาดินด้าได้ในระบบพึงพอใจค่อนข้างสูง

คำสำคัญ ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ตำบลนาดินด้า

การศึกษาการแพร่กระจายของแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายในเขตดุสิต
โดยใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

The distribution of Aedes aegypti larva in Dusit district
by using geographic information system (GIS)

รัตติกาล เชื้อบัณฑิต¹⁾ วิภาวรรณ จันทิ¹⁾ พิมพนัส วิมุกตายน²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

1 ถนนอุทองนอก แขวงวชิระ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 103000 โทร 02-1601217

E-mail : pimpanas@hotmail.com

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีรายงานการระบาดของโรคไข้เลือดออกอยู่ในอันดับ 2 ของประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และมีรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2551 ถึงแม้ว่าอัตราการตายจากโรคนี้จะมีจำนวนน้อยลงก็ตาม กรุงเทพมหานครถูกจัดอยู่ในพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของโรคไข้เลือดออก ปี 2552 เนื่องจากมีอัตราการแพร่ระบาดของเชื้อไข้เลือดออกสูง และเป็นพื้นที่ที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น จากการสำรวจข้อมูลผู้ติดเชื้อที่เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลวชิระ ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่สำรวจพบว่า มีจำนวนผู้ป่วยในปี 2551 ถึง 252 คน ซึ่งมากกว่าปีก่อนๆ โดยผู้ติดเชื้อมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปร้อยละ 56.7 และมีรายงานจำนวนผู้ติดเชื้อจากศูนย์อนามัยในชุมชนรอบบริเวณมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ในปี 2551 จำนวน 39 คน โดยผู้ติดเชื้อมีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปร้อยละ 71.8 ซึ่งโดยปกติจะพบผู้ป่วยโรคนี้มากในกลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี จากการสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายในพื้นที่ชุมชนรอบมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา พบแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลาย 7 จุด พบที่ชุมชนวัดราชาธิวาสและชุมชนสวนอ้อยมากที่สุดคือ ชุมชนละ 12 จุด สถานที่พบไข่และลูกน้ำยุงลายมากที่สุดคือกระถางต้นไม้ที่มีน้ำขังและจานรองกระถางต้นไม้ ร้อยละ 26.2 นอกนั้นพบที่ทางระบายน้ำทิ้ง ยางรถยนต์เก่า โอ่งใส่น้ำ ภาชนะทิ้งแล้วที่มีน้ำขัง และอ่างบัวที่ไม่มีปลา แหล่งน้ำที่พบไข่และลูกน้ำยุงลายมีอุณหภูมิเฉลี่ยเท่ากับ 33.9 องศาเซลเซียส ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) เฉลี่ยเท่ากับ 1.0 ความเข้มของแสงบริเวณภาชนะที่พบไข่และลูกน้ำยุงลายเฉลี่ยเท่ากับ 94.5 ลักส์ และค่าความเป็นกรด-ด่างของน้ำในภาชนะที่พบไข่และลูกน้ำยุงลายเฉลี่ยเท่ากับ 9.6 จากการสำรวจการแพร่กระจายด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์พบว่า การแพร่กระจายของแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายจะอยู่เป็นกลุ่มๆ ในชุมชนต่างๆ ส่วนการแพร่กระจายของผู้ติดเชื้อไข้เลือดออกในปี พ.ศ. 2551 พบว่ากระจุกกระจายทั่วไปในบริเวณพื้นที่ศึกษา จากผลการสำรวจแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายและการแพร่กระจายของผู้ที่เป็นไข้เลือดออกในพื้นที่ศึกษาด้วยระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ทำให้เห็นภาพได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการกำจัดและป้องกันการแพร่กระจายของแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ ยุงลาย ไข้เลือดออก ระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ดุสิต

การบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง (หอยแครง) โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลปากทะเล จังหวัดเพชรบุรี

จุฑามาศ อำพันทอง¹⁾ ศิริรัตน์ ศรีศรีรัตน์¹⁾ ยวงพร สาพิมพ์¹⁾ และ เพ็ญทิพย์ รักด้วง²⁾
^{1) 2)} สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
E-mail : pentip99@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง(หอยแครง)โดยภูมิปัญญาชาวบ้าน ศึกษาปัญหาอุปสรรค แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง และการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษา และชุมชน โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือประชาชน ผู้นำในท้องถิ่น ตัวแทนชาวบ้านในกลุ่มอาชีพต่างๆ การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิจากเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อย และการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร ต่างๆ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง กึ่งโครงสร้างและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. ภูมิปัญญาชาวบ้านในการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง(หอยแครง)ตำบลปากทะเลเป็นการสืบสานทางวัฒนธรรม ตามแผนการดำรงชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งมีการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องของการประกอบอาชีพสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ สู่รุ่นลูกหลาน หลายชั่วอายุคน การบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง(หอยแครง) ชาวบ้านต้องใช้ความรู้ความสามารถ และต้องพึ่งพา สภาพดินฟ้าอากาศ ฤดูกาล และความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชายฝั่งเป็นสำคัญ
2. ลักษณะของทรัพยากรชายฝั่ง(หอยแครง)ซึ่งเป็นทรัพยากรร่วมไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดเป็นเจ้าของทรัพยากรชายฝั่ง โดยเฉพาะ ดังนั้นจึงไม่มีผู้ใดมีสิทธิขาดในการใช้ทรัพยากรชายฝั่งหรือป้องกันมิให้ผู้อื่นมาใช้ได้ การประกอบอาชีพจึงทำได้ง่าย ปัญหาอุปสรรคคือการใช้ทรัพยากรชายฝั่งมากเกินไป ชาวบ้านตำบลปากทะเลยังคงรักษาการใช้เครื่องมือและวิธีการในการเก็บ หอยแครงด้วยมือ ใช้กระดานตัก อุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งไม่ทำลายธรรมชาติเป็นแนวทางที่ชาวบ้านยังคงรักษาและหวงแหน เกิดชาวบ้านกับระบบซึ่งเป็นจิตวิญญาณเน้น “คุณค่า” มากกว่า มูลค่า ของทรัพยากรชายฝั่งทำให้ชุมชนเข้มแข็ง อยู่ร่วมกัน ด้วยการพึ่งพา
3. สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เริ่มตั้งกลุ่มโครงการจัดการทรัพยากรชายฝั่งโดยชาวบ้าน เพื่อจัดการปัญหา ความขัดแย้งในทรัพยากรชายฝั่งซึ่งชาวบ้านในท้องถิ่น กับผู้ประกอบการอื่นเร่ยนต์คราดหอยต่างถิ่นที่เข้ามาคราดหอยก่อให้เกิดจิตสาธารณะ การเรียนรู้ร่วมกันระหว่าง ชาวบ้าน นักศึกษา ผู้นำชุมชนหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ การบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่ง โดยชาวบ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน สร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรชายฝั่งร่วมกันของตำบลปากทะเลและท้องถิ่นใกล้เคียง ภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการโครงการให้การสนับสนุนและส่งเสริมสามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง

คำสำคัญ การบริหารจัดการ ทรัพยากรชายฝั่ง ภูมิปัญญาชาวบ้าน ตำบลปากทะเล

Abstract

The purposes of this study were to study the coastal resource management (Ark Shell) by using folk wisdom and to explore problems and obstacles, the process of coastal resource management, and conducting a learning process between students and community. This was qualitative research. The samples were people, local leaders, and representatives of people in various careers. The researchers studied primary data from documents, observation, interviews, focus groups and studied secondary data from documents. The instruments were structured and semi-structured questionnaires and content analysis.

The results found that

1. Folk wisdom in the coastal resource management (Ark Shell) at Paktalay Sub-District maintained cultural conservation according to the way of life which was taught by ancestors to the next generation. For the coastal resource management (Ark Shell), local people must use their abilities which mainly depend on weather, seasons and an abundance of coastal resources.

2. Because coastal resource (Ark Shell) is a public resource, there is no one owner of this resource. No one has a right to use the resource privately or prevent other people from using it. The problem is an unlimited using of the coastal resource. People at Paktalay sub-district continue using traditional non-intrusive tools and methods for picking ark shells. They use hands, mud sleds, and other tools which do not destroy the environment. It is the way that people still keep and cherish, the spirit of "value" rather than the cost of the coastal resources. This causes the community be strong and live with each other peacefully.

3. A learning process was conducted together; establishing the coastal resource management project with local people handling problems about the coastal resource where local people and entrepreneurs used motor boat to harrow shells. This led to a public consciousness and understanding between local people, students, local leaders, local administration organizations, and related organizations.

4. The recommendations of the study are 1) the coastal resource management should be shared as a learning resource. A system of the coastal resource management should be conducted between Paktalay Sub-District and the neighborhood. The government sector should perform its duty in order to manage, support, and promote the project so as to lead to positive outcomes.

Keywords Management Coastal resource Folk wisdom Paktalay sub-district

ความหลากหลายของนกชายเลนบริเวณ ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
The Species Diversity of Shorebirds in Paktalay Sub-District,
Ban Laem District, Phetchaburi Province

กลอยใจ บุญมี สุภาวดี ตี๋คล้าย พรเพ็ญ พิมพ์สุวรรณ ศุภลักษณ์ ห้วยหงษ์ทอง ¹⁾
และ คงฤทธิ์ ตี๋ณะรัตน์ ¹⁾

¹⁾ สาขาวิชาชีววิทยาและชีววิทยาประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
E-mail : Thinarud_k@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจจำนวนนกชายเลนแยกตามชนิด(Species) ที่บริเวณนาเกลือ (หมู่ที่2) ตำบลปากทะเลอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี เพื่อทราบแหล่งอาหารและที่พักอาศัยของนกชายเลน และเพื่อร่วมมือกันกับท้องถิ่นในการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์และพัฒนาให้เป็นแหล่งดูนกชายเลนสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ(Ecotourism) บนพื้นที่ที่กำหนด 0.475 km² โดยแบ่งพื้นที่ศึกษาออกเป็น 3 แปลง(plot) ดังนี้ แปลงที่หนึ่ง มีพื้นที่ 0.09 km² (กว้าง 0.3 km ยาว 0.3 km) แปลงที่สอง มีพื้นที่ 0.1125 km² (กว้าง 0.3 km ยาว 0.375 km) และแปลงที่สาม มีพื้นที่ 0.025 km² (กว้าง 0.075 km ยาว 0.30 km) และกำหนดจุดที่สังเกตนกเพื่อสำรวจอยู่บริเวณประมาณกึ่งกลางของแปลงทั้งสามทำการสำรวจเดือนละ 2 ครั้ง ครั้งละหนึ่งวันทุกสัปดาห์ เวลาที่ทำการสำรวจ 07:00 น.ถึง18:00 น. โดยใช้กล้องสองตา (Binocular) กล้องส่องทางไกล(Monocular Telescope) กล้องถ่ายภาพดิจิทัลซูม (Digital Zoom Camera) และเครื่องนับจำนวน (SDI Hand Tally Counter) เป็นอุปกรณ์ช่วยในการสำรวจ ผลการศึกษาพบว่าตลอดระยะเวลา 5 เดือนที่ทำการสำรวจนกในช่วงฤดูหนาว จากวันที่ 14 กันยายน 2551 ถึง 15 กุมภาพันธ์ 2552 พบนกชายเลนทั้งสิ้นจำนวน 12,095 ตัว 20 ชนิด (Species) 6วงศ์ (Family) ได้แก่วงศ์ นกยาง (Ardeidae) วงศ์นกหัวโต (Charadriidae) วงศ์นกอีโก้ยนกชายเลนและนกปากส้อม (Scolopacidae) วงศ์นกนางนวล (Laridae) วงศ์นกกาঁน้ำ(Phalacrocoracidae) และวงศ์นกตีนเทียน (Recurvirostridae) นอกจากนี้ ยังพบนกที่หายากและมีแนวโน้มใกล้จะสูญพันธุ์ที่หาได้ยากในระดับโลก คือนกชายเลนปากช้อน (Eurynorynchus pygmaeus) รวมอยู่ด้วย จึงสมควรพัฒนาให้เป็นแหล่งดูนกที่สามารถดึงดูดและรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นอย่างยิ่ง

คำสำคัญ ความหลากหลาย นกชายเลน ปากทะเล บ้านแหลม เพชรบุรี

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในตำบลปากทะเล

อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

Political Participation in Local Government of People

In Paktalay Sub-district, Banleam District, Phetchaburi Province

สายชล ศรีเมืองช้าง¹⁾ สาวินี แก้วประเสริฐ¹⁾ และณัชชานุช พิชิตนารัตน์¹⁾

¹⁾ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

* หัวหน้าโครงการ โทร.032-493268 โทรสาร 032-493268

E-mail : n_pichitthanarat@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้วิธีการวิจัยเอกสาร และวิจัยสำรวจ เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 330 คน และจากการสัมภาษณ์ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน

ผลการวิจัยพบว่า

1. มีความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของประชาชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย โดย 1) เพศไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น 2) อายุมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง 3) ระดับการศึกษาของประชาชนไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น 4) รายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง และการสมัครรับเลือกตั้ง

2. การสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและประชาชนในท้องถิ่น ด้านการวิจัยและการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้นได้ แต่มีอุปสรรคจากบริบทในท้องถิ่นดังนี้ 1) มีความคิดเห็นที่แตกต่างและขัดแย้งกันของผู้นำท้องถิ่น ประชาชนในประเด็นของการเมืองระดับชาติ ทำให้ประชาชนบางส่วนปฏิเสธการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น 2) ประชาชนส่วนใหญ่ของตำบลปากทะเลไม่มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลปากทะเล และไม่เข้าใจว่าตนมีสิทธิและบทบาทในการเมืองการปกครองท้องถิ่นได้อย่างไรบ้างซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพประมง และรับจ้างหาบเกลือ ซึ่งเป็นงานหนักและไม่เป็นเวลาจึงไม่มีเวลาสนใจ และไม่เห็นคุณค่าของการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น 3) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สนใจที่จะประชาสัมพันธ์การทำงานและบทบาทของตนให้ประชาชนเข้าใจและเห็นถึงประโยชน์ของการเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่น 4) การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการปกครองท้องถิ่นและการร่วมมือกันซึ่งโดยภาพรวมจะเกิดขึ้นได้ยากเนื่องจากลักษณะทางกายภาพของตำบล การอาศัยอยู่ของประชากรมีลักษณะการแบ่งแยกหมู่บ้านค่อนข้างชัดเจน โดยเฉพาะ หมู่ 1 และหมู่ 4 และข้อสำคัญคือ ด้วยความจำเป็นในการประกอบอาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ จึงทำให้การไปมาหาสู่ และการสื่อสารกันของประชาชนในตำบลที่อยู่ต่างหมู่บ้านกันไม่สม่ำเสมอ ไม่สามารถรวมกลุ่มกันได้อย่างต่อเนื่องและจริงจัง ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลควรเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครองท้องถิ่น ตำบลปากทะเล

Abstract

The purpose of this research was to study the political participation in local government of people in Pak-talay Sub-district, Banleam District, Phetchaburi Province. Research designs were documents and survey research. The tool used in this research was a questionnaire for 330 samples and an interview from local government leaders, community leaders, and villagers.

The results were as follows;

1. Relationship involved between the people's background and political participation to a local government was a low level as following; 1) Sex did not involve with the political participation to a local government. 2) Age did involve with the political participation to a local government for about concerning in political news, voting, and joining political activities. 3) People's education did not involve with the political participation to a local government. 4) Income did involve with the political participation to a local government for about concerning in political news, and election signing up.

2. Conducting learning process between students and local people based on research and local political Development can be done, but there were some obstacles from the local context as follows; 1) there were different and conflictive opinion in a national politics among local government leaders and local people that led to people's refusing to the political participation to a local government. 2) Most of people in Paktalay Sub-district know about roles of Paktalay Sub-district Administration Organization and their own roles in a political participation to a local government. The main reasons were that most of local people here are fisherman and laborers. They all have to work hard. They also had no time to interest in and did not realize in the political participation to a local government. 3) The Sub-district Administration Organization executive boards did not care in public relations, their works and their roles to people to encourage the political participation to a local government. 4) Development of the political participation to a local government is difficult to happen because of the difference of their living situation. These local people houses were divided distinctly, particularly in Moo 1 and Moo 4. The other reasons were that the necessary in doing their own jobs had brought the difficulty in connection and communication between local people. They could not create their own group. Sub-district Administration Organization should encourage the political participation to a local government of local people.

Keywords Political participation Local government Paktalay Sub-district

การวางแผนจัดการทรัพยากรดินเพื่อการเกษตร
ขององค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร
Soil Resource management for Agriculture in Nakornchom Tambol
Khamphangphet Province

ชานนท์ ผ่องฉวี¹⁾ สุภารัตน์ กวยาวงศ์¹⁾ พิณณรัตน์ ทองเหลือง¹⁾ และฤทธิรงค์ เกาภูรีระ²⁾

¹⁾ นักศึกษาศาสนาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁾ อาจารย์สาขาวิชาภูมิศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

โทรศัพท์: 055-721878 โทรสาร: 055-721878

E-mail : env_gis@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร โดยวิเคราะห์จากปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการทรัพยากรดินของเกษตรกร ประกอบด้วยปัจจัยด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี พร้อมทั้งหาแนวทางในการจัดการทรัพยากรดิน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางกายภาพหรือลักษณะทางภูมิประเทศและปริมาณน้ำจะมีผลต่อการเลือกชนิดพืชและช่วงเวลาที่จะทำการเกษตร โดยเกษตรกรจะเลือกพืชที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัจจัยด้านการตลาด และทุนกับด้านเทคโนโลยีจะกำหนดรูปแบบการใช้ปุ๋ยและการกำจัดเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตร โดยในสภาพพื้นที่ที่สามารถทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี เกษตรกรจะใช้พันธุ์พืชที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ในระยะสั้น เพื่อปลูกพืชได้หลายครั้งใน 1 ปี ทำให้เกษตรกรเลือกใช้ปุ๋ยเคมีเพื่อเร่งการเจริญเติบโต และใช้วิธีการกำจัดเศษวัสดุเหลือใช้ด้วยการเผา ซึ่งมีผลทำให้เกิดมลพิษทางดินและดินขาดความอุดมสมบูรณ์ แนวทางในการจัดการเกษตรกรต้องการให้หน่วยงานของรัฐสนับสนุนปัจจัยด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะการใช้ปุ๋ยชีวภาพและการแปรรูปเศษวัสดุเหลือใช้จากการเกษตรอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งสนับสนุนการสร้างกลุ่มเครือข่ายของเกษตรกรเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งด้านทุนและการตลาด

คำสำคัญ การจัดการ ทรัพยากรดิน การเกษตร

Abstract

This research is aimed to study the land use pattern for agriculture at nakornchom, Khamphangphet. By analyze from the factors that effective from land use management of agriculture which compose of the physical economic social and technology factor. The other more is finding the method to manage soil resource. The result of this study is found that the physical factor and quantitative of water is effective of type and crop calendar. The farmer should be select type of plant that has environmental suitability. The economic factor such as marketing and capital and technology factor will identify amount of fertilizer type and dispose agricultural remains method. In this study area can use for agricultural all of year. The famer should be use plant type with harvest product in the short time to saw in the several times in the year. The farmer uses chemical fertilizer that effective to high growth and uses the method for dispose agricultural remaining by burning. The results are soil toxic and unusable soil. The method to manage, the farmer want the government to support technology factor in the especially of bio fertilizer and the method to use the agricultural remaining and support the marketing and capital.

Keywords Management Soil Resource Agriculture

ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีต่อระบบสังคม : กรณีศึกษาดำบลนครชุม
 The Effects of Social Change on the Social Systems : A Case Study of Nakonchoom District
 in Khampaengphet Province

ดร. วิทยา คามณี ¹⁾

¹⁾ อาจารย์ประจำโปรแกรมการพัฒนชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

E-mail : Thaiday50@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นแบบผสมผสานที่เน้นการวิจัยเชิงคุณภาพทั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยมองผ่านทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ระบบสังคมหรือโครงสร้างทางสังคม โดยเพื่อศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและผลกระทบที่มีต่อโครงสร้างทางสังคมของตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร โดยการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร การระดมความคิดเห็น การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างรวมทั้งการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งอิงหลักเกณฑ์เลือกแบบเจาะจงจากผู้นำและคณะกรรมการรวมทั้งสมาชิกชุมชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุจำนวน 75 คน ครัวเรือนจาก 10 หมู่บ้าน ตลอดจนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนซึ่งเป็นผู้รู้/ผู้ทรงคุณวุฒิที่อาศัยอยู่ในชุมชนเป็นเวลานาน ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบดั้งเดิมซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่ดำรงวิถีชีวิตแนวเศรษฐกิจแบบยังชีพ ครอบครัวและโรงเรียนมีบทบาทในการถ่ายทอดค่านิยมและบรรทัดฐาน ผู้นำชุมชนมีบทบาทในการควบคุมสมาชิกให้ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมวัด โรงเรียน และชุมชนจนทำให้เกิดความสัมพันธ์แบบพึ่งพาอาศัยกัน ในขณะที่สังคมสมัยใหม่นั้นชาวบ้านส่วนใหญ่ดำรงวิถีชีวิตตามแนวเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่อาศัยเทคโนโลยีสื่อสารและระบบขนส่งมวลชนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงค่านิยมและบรรทัดฐานดั้งเดิม ภาครัฐเข้ามามีบทบาทในการควบคุมสมาชิกปฏิบัติตามกฎหมายและชาวบ้านส่วนใหญ่ขาดความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันและเกิดความขัดแย้งในผลประโยชน์ส่วนตัว รวมทั้งมีความลังเลใจต่อการช่วยเหลือกันและขาดความเอื้ออาทรต่อกัน

Abstract

The researcher used mainly qualitative research methods, but with some quantitative features. The field research was preceded by extensive literature reviews on social change and social structure or social systems theories. The research objectives were to study the impact of the social change on the social systems of Nakonchoom district in Kamphaengphet province. The researcher also reviewed documents and individually interviewed community members, using 75 interviews from 10 villages, a structured interview schedule. The researcher also held a focus group in community to follow up on a number of issues that emerged from the individual interviews and discussions with the community leaders and key informants. The major findings showed that there were some differences between traditional and modern communities. There were considerable different pattern of relationships among the individuals in such systems is called the social structure or a system of social relationships that changes from subsistence society to capitalist society by using communication and transportation systems in the way of life that reducing the informal social systems (economic function socialization social control social participation and mutual support) to formal social systems and careless society.

Keywords Social change Social system Traditional and modern societies Careless society

แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับภาคเกษตรกรรม
ในตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร

The Using Guideline of Sufficiency Economy Philosophy for Agricultural Sector
In Nakornchum Sub-district Kamphaengphet Province

ศรัณยู จันทวงศ์¹⁾ นฤมล แยมสวน¹⁾ วิไลวรรณ อิ่มสุนทรรักษา¹⁾ และ ปาณิสรา จรัสวิญญู²⁾ จัตรชนก จรัสวิญญู²⁾

¹⁾ นักศึกษาโปรแกรมบริหารทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁾ อาจารย์โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป และการจัดการทรัพยากรมนุษย์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*

E-mail : panissra9959@gmail.com, chutchonook@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในจังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อศึกษาข้อเท็จจริงในการประกอบอาชีพของเกษตรกรในตำบลนครชุม และ 3) เพื่อจัดทำแนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับภาคเกษตรกรรมในตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการเกษตรจำนวน 7 คน และเกษตรกรผู้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรในตำบลนครชุม จำนวน 242 ครัวเรือน สำหรับเครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนใหญ่มีแนวปฏิบัติบนฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยอยู่ภายใต้หลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ ความพอประมาณ โดยเริ่มต้นจากการทำเล็ก ๆ ก่อน ไม่คิดทำการใหญ่เกินตัว ทำให้พอเหมาะกับความสามารถของตนเอง ไม่โลภมาก ไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผล คือ การใช้สติปัญญาในการไตร่ตรอง คิดเชิงเหตุผล รอบคอบ ระมัดระวัง วิเคราะห์และหาสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วตั้งสติเพื่อหาทางออกให้กับตนเอง การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว คือ การลดรายจ่ายของตนเองและครอบครัว โดยการปลูกพืชผักและเลี้ยงสัตว์ไว้กินเอง ปลูกและเลี้ยงทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูกและเลี้ยง ทำการเกษตรที่หลากหลาย เพื่อสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีเงื่อนไขความพอ คือ ต้องเรียนรู้ตลอดเวลา โดยการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว ลงมือปฏิบัติจริงและเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ตลอดจนต้องตระหนักและสำนึกในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเองและผู้อื่น ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่หลอกลวงตนเองและผู้อื่น มีความรักและเอื้ออาทรต่อคนรอบข้าง

สำหรับเกษตรกรที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรในตำบลนครชุม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกพืชเชิงเดี่ยวจำนวน 1-2 ประเภทเท่านั้น และชนิดของพืชที่ปลูกมากที่สุดคือ ข้าว รองลงมาคือ ข้าวโพด เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่มีรายรับจากกิจกรรมนอกภาคการเกษตร และจะได้รับเงินช่วยเหลือจากลูกหลานมากที่สุด เฉลี่ยต่อครัวเรือน 1,911.00 บาท/เดือน และจะมีรายจ่ายด้านอุปโภคบริโภคมากที่สุด โดยมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือน 3,431.40 บาท/เดือน เกษตรกรส่วนใหญ่ใช้ที่ดินของตนเองทำการเกษตร โดยมีที่ดินทำการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 21.08 ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีเงินฝากและเงินทุนหมุนเวียนน้อย แต่มีสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ มาก ส่วนใหญ่มีหนี้สินกับหน่วยงานรัฐและกองทุนต่าง ๆ และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยมีมูลค่าหนี้สินกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมากที่สุดคือ 94,564.36 บาท/ครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่มีความรู้ในการทำการเกษตรเกี่ยวกับพันธุ์พืชและพันธุ์สัตว์ รองลงมาคือ เกี่ยวกับโรคพืชและโรคสัตว์ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับราคาพืชผลตกต่ำมากที่สุด รองลงมา คือ ต้นทุนการผลิตสูง เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการปลูกต้นไม้ให้ร่มรื่น บ้านนาอยู่ รองลงมาคือ ดูแลช่วยเหลือคนด้อยโอกาสและผู้ประสบปัญหา

แนวทางการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับภาคเกษตรกรรม ในตำบลนครชุมจังหวัดกำแพงเพชร สามารถดำเนินการผ่านกิจกรรมสำคัญ 3 ประการคือ 1) การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของเกษตรกร ด้วยกระบวนการถ่ายทอดความรู้ทั้งเชิงทฤษฎีและปฏิบัติจากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จสู่เกษตรกรในพื้นที่ 2) การส่งเสริมการรวมกลุ่มเกษตรกร เป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิก รวมทั้งการให้โอกาสในการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน ซึ่งความยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต้องอาศัยความสามัคคีร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในการธำรงรักษาและพัฒนา 3) การส่งเสริมการดำเนินกิจกรรมการเกษตรบนพื้นฐานความยั่งยืน ซึ่งถูกพัฒนาจากเงื่อนไขความรู้และคุณธรรมของเกษตรกร และกลุ่มเกษตรกร สู่กรอบการดำเนินการ 3 ประการคือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว โดย การถ่ายทอดแนวความคิดผ่านการปฏิบัติและการพิจารณาบทวนของเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง จากผู้ที่ประสบความสำเร็จสู่เกษตรกรรายอื่น ๆ โดยอาศัยกลไกของเครือข่ายเกษตรกรที่เข้มแข็ง

คำสำคัญ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ภาคเกษตรกรรม ตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร

การศึกษาสภาพปัญหาคุณภาพน้ำคลองสวนหมากและรูปแบบการแก้ไข
อย่างมีส่วนร่วมของชุมชน

The Problem Studies of Water Quality in Klong Suan Mhark and Solving Model
from Participation of People

สมฤกษ์ บัวพันธุ์¹⁾ ครรชิต กอเฮง¹⁾ สุวรรณ คงทอง¹⁾ และนพรัตน์ ไชยวิโน ²⁾

¹⁾ นักศึกษาโปรแกรมวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁾ อาจารย์โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร *

E-mail : kao_gunners@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาคุณภาพน้ำคลองสวนหมาก และค้นหารูปแบบการแก้ไขอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน พื้นที่ศึกษา คือ ตำบลนครชุม จังหวัดกำแพงเพชร โดยศึกษาสภาพปัญหา 2 ประเด็นคือ 1) การศึกษาสภาพทั่วไปและการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ กิจกรรมการใช้น้ำภายในครัวเรือน และผลกระทบจากการใช้น้ำคลองสวนหมากของคนในชุมชนโดยใช้แบบสัมภาษณ์ 2) การศึกษาคุณภาพของน้ำคลองสวนหมาก จำนวน 14 ตัวชี้วัด โดยการวิเคราะห์น้ำในห้องปฏิบัติการ กลุ่มตัวอย่างศึกษา คือ น้ำในคลองจากสถานีเก็บน้ำ 8 จุด จำนวน 112 ตัวอย่าง การค้นหารูปแบบการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมของชุมชน โดยการประชุมกลุ่มเพื่อระดมความคิด ผลการศึกษา จากการสัมภาษณ์พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนน้อยมีพฤติกรรมปล่อยน้ำเสียลงคลอง และกลุ่มตัวอย่างที่บริโภค และอุปโภคน้ำคลองบางส่วนได้รับผลกระทบทางสุขภาพด้านคุณภาพน้ำ พบว่า ค่าออกซิเจนละลายน้ำ มีปริมาณต่ำกว่ามาตรฐาน และค่าบีโอดีมีปริมาณสูงเกินมาตรฐาน ผลการค้นหารูปแบบการแก้ไขอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า กลุ่มผู้นำชุมชนระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ปัญหา โดยมีมาตรการ คือ 1) เสนอโครงการสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียของชุมชนต่อหน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบ 2) รณรงค์ให้คนในชุมชนบริโภค อุปโภคน้ำที่สะอาดถูกสุขอนามัย และ 3) ส่งเสริมให้คนในชุมชนหันมาใช้ถังดักไขมันและเก็บรักษาถังดักไขมันอย่างถูกต้อง

คำสำคัญ คุณภาพน้ำ คลองสวนหมาก รูปแบบการแก้ไข การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This research is aimed to studying the problem of water quality in Klong suan mhark and solving model from participation of people. Study area was Nakornchum district, Kampanghet province. The problem studied was had two issues such as 1) this studied to general and water utilization, activity of water using in families ,and the health effect from water consumption by questionnaire. 2) these studied to water quality from 14 parameters by water analysis in laboratory room. The sample was water from 8 sampling stations which it had 112 samples. The find solving model from participation of people by focus group. The results from studies were as follows: In the questionnaires were found the minority of samples flowed wastewater into Klong suan mhark and some peoples had health effect from water consumption. The studies of water quality were found dissolves oxygen had quantity below than standard of water quality and BOD had quantity more than them. The solving model from participation of people was found the leaders in Nakornchum had been meting for focus group before they had conclusion for problem solvings. This was as follows, 1) they were proposing the project of wastewater treatment to local government organization, 2) fighting the people consumed water to had good sanitation, and 3) supporting the people used grease trap and kept correctly.

Keywords Water quality Klong suan mhark Solving model Participation of people

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

การศึกษาสภาพปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก
กรณีศึกษา ตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

The Study of Children in Especially Difficult Circumstances of Na- Nok-Kok sub-district,
Lablae district, Uttatadit province

เกษรินทร์ ประอาจ¹⁾ เจริญ จันตะโมกษ์¹⁾ ณัฐกานต์ เพียรศิลป์¹⁾ พจนารก มั่นเข้มทอง¹⁾ และ ชฎาธาร ศรายุทธ²⁾

^{1) 2)} สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กในภาวะยากลำบากที่อยู่ในตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ โดยจำแนกเด็กในภาวะยากลำบากออกเป็น กลุ่มต่าง ๆ 5 กลุ่มดังนี้ คือ เด็กถูกละเมิดสิทธิ เด็กถูกละเลยพลละเลยหรือเด็กถูกทอดทิ้ง เด็กประพฤติดนไม่สมควรแก่วัย เด็กพิการและเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ยากลำบาก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กในภาวะยากลำบาก ที่อยู่ในช่วงอายุ แรกเกิด-18 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาสภาพปัญหาของเด็กในภาวะยากลำบากในด้านสภาพทั่วไปและลักษณะพัฒนาการ สภาพปัญหา การดูแลและให้ความช่วยเหลือและความต้องการและการรับบริการต่าง ๆ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 3 ฉบับ คือ แบบสอบถามผู้ปกครองที่มีเด็กอายุระหว่างแรกเกิด-18 ปี เกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของเด็ก แบบสอบถามผู้ปกครองเด็กในภาวะยากลำบาก เกี่ยวกับสภาพปัญหาของเด็กในภาวะยากลำบาก และแบบสัมภาษณ์เด็กในภาวะยากลำบากเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการดำรงชีวิตและการต้องการความช่วยเหลือผลการวิจัยพบว่า เด็กในภาวะยากลำบากในตำบลนานกกกส่วนใหญ่ คือ เด็กที่อยู่ในครอบครัวยากจนคิดเป็น ร้อยละ 60.94 รองลงมาคือ เด็กที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมกับวัย คิดเป็นร้อยละ 20.96 ส่วนเด็กที่ถูกปล่อยปละละเลยหรือเด็กถูกทอดทิ้งคิดเป็นร้อยละ 11.32 เด็กประพฤติดนไม่สมควรแก่วัยคิดเป็นร้อยละ 1.89 และเด็กที่มีความพิการคิดเป็นร้อยละ 1.89 *ในด้านสภาพทั่วไปและลักษณะพัฒนาการพบว่าเด็กในตำบลนานกกกที่มีลักษณะพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยมีจำนวนร้อยละ 69.81 ส่วนเด็กที่มีลักษณะพัฒนาการไม่เหมาะสมและต้องการการส่งเสริมพัฒนาการมีจำนวนร้อยละ 1.86 และพัฒนาการที่ควรได้รับการส่งเสริมมากที่สุดคือด้านร่างกาย รองลงมาคือด้านการเรียนรู้ ด้านสังคมและสติปัญญา ตามลำดับสภาพปัญหาของเด็กในภาวะยากลำบาก ในตำบลนานกกกส่วนใหญ่เกิดจากการที่เด็กอยู่ในครอบครัวที่ยากจนยากลำบาก มีรายได้น้อย ส่งผลให้เด็กขาดแคลนในด้านการเงินค่าใช้จ่ายในการอุปโภค บริโภค รวมถึงการศึกษา ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา คือ การไม่ได้รับการศึกษา การออกไปประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้ การมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับวัย เช่น การดื่มสุรา และสูบบุหรี่ และการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร สำหรับด้านความต้องการการช่วยเหลือ หน่วยงานที่ให้ข้อมูลผู้ปกครองของเด็กในตำบลนานกกก ในการดูแลและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กมากที่สุด คือ องค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละรองลงมาคือ โรงเรียน และอนามัยตามลำดับ และเด็กในภาวะยากลำบากส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือทางการเงินและการหารายได้มากที่สุด รองลงมา คือ การศึกษา การเรียนรู้ และสุขภาพของเด็ก

คำสำคัญ สภาพปัญหาเด็กในภาวะยากลำบาก ตำบลนานกกก

การสร้างเว็บไซต์เพื่อการจัดเก็บข้อมูลผักพื้นบ้าน ตำบลนาบกก
อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

Web Site Development for Local Vegetables Data Collection at Na-Nok-Kok Subdistrict,
Lab-Lae District, Uttaradit.

พิเชษฐ์ แสนปัญญา¹⁾ ราตรี คำโมง¹⁾ และ รัชณี เพ็ชรช้าง²⁾

¹⁾ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

²⁾ สาขาวิชาชีววิทยาประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

E-mail : ratree_km@hotmail.com

บทคัดย่อ

โครงการนี้จัดทำขึ้นเพื่อนำข้อมูลผักพื้นบ้านที่มีใน ตำบลนาบกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ มาไว้ในฐานข้อมูล (Database) ในรูปแบบของเว็บไซต์ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้สะดวกรวดเร็วตอบสนองความต้องการของชาวบ้านเยาวชนนักศึกษา ตลอดจนผู้ใช้ข้อมูล โดยมีวิธีการดำเนินงานดังนี้ (1) รวบรวมข้อมูลผักพื้นบ้านจากงานวิจัยของ ผศ.รัชณี เพ็ชรช้าง (2) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์แบบจำลองกระบวนการด้วย Context Diagram และ Data Flow Diagram วิเคราะห์แบบจำลอง ข้อมูลด้วย E-R Diagram (3) ออกแบบระบบ ได้แก่ ออกแบบฐานข้อมูล ออกแบบหน้าจอรับข้อมูล ออกแบบหน้าจอแสดงผล ข้อมูล (4) พัฒนาเว็บไซต์เพื่อการจัดเก็บข้อมูลผักพื้นบ้าน (5) จัดอบรมการใช้เว็บไซต์เพื่อการจัดเก็บข้อมูลผักพื้นบ้านให้กับ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาบกก ชาวบ้าน ครู นักเรียน และนักศึกษา ทำการสำรวจความคิดเห็น ด้วยการตอบ แบบประเมินความพึงพอใจต่อเว็บไซต์

ระบบที่พัฒนาเป็นแบบ Web Application เพื่อให้สามารถทำงานได้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ภาษาคอมพิวเตอร์ ที่นำมาใช้ในการสร้างเว็บไซต์ได้แก่ ภาษา HTML, PHP และ JavaScript จัดเก็บฐานข้อมูลผักพื้นบ้านด้วยโปรแกรมจัดการ ฐานข้อมูล MySQL

ผลจากการวิจัยทำให้ได้เว็บไซต์ฐานข้อมูลผักพื้นบ้านตำบลนาบกกจากข้อมูลผักพื้นบ้านของ ผศ.รัชณี เพ็ชรช้าง จำนวน 100 ชนิด แบ่งเป็น 50 วงศ์ ประกอบด้วยข้อมูล ชื่อเรียกท้องถิ่น ชื่อวิทยาศาสตร์ สกุล และวงศ์ของผักพื้นบ้าน ข้อมูล ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการใช้ประโยชน์จากผักพื้นบ้านในการประกอบอาหาร ตลอดจนความเชื่อในสรรพคุณของผักพื้นบ้าน แต่ละชนิด ชาวบ้านตำบลนาบกก มีส่วนร่วมในการสร้างฐานข้อมูลผักพื้นบ้าน ในการเพิ่มเติมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและสูตร อาหาร ส่งเสริมเยาวชนให้สนใจผักพื้นบ้านด้วยเกมต่อภาพผักพื้นบ้าน ได้เผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาผักพื้นบ้านตำบล นาบกก บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตทางเว็บไซต์ ทำการทดลองใช้เว็บไซต์ กับ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลนาบกก ชาวบ้าน ครู นักเรียน และนักศึกษา มีความคิดเห็นต่อเว็บไซต์นี้อยู่ในระดับดีถึงดีมาก มีค่า EMBED Equation.3 ระหว่าง 3.57 - 4.43

คำสำคัญ เว็บไซต์ ผักพื้นบ้าน ฐานข้อมูล อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

Abstract

This project aimed at local vegetables data collection at Na-Nok-Kok subdistrict, Uttaradit and put it in database of web site for the convenience of anyone who needed the information. The process comprising (1) Collecting Local vegetables data conducted by Assist. Prof. Rachanee Petchang's research. (2) Analyzing collected data of replica process model using Context Diagram and Data Flow Diagram, and analyzed replica data model using E-R Diagram. (3) System designing such as database, data receiving screen, data display screen. (4) Web Site developing for local vegetable data collection. (5) Workshop conducting on local vegetable data collection for Local Office Administration personnel at Na-Nok-Kok, villagers, teachers, students. The opinion survey was made for Web Site Satisfaction feedback opinion.

The process developed was Web Application for the internet working and the language used were HTML, PHP and JavaScript. The database program was MySQL.

The research result yielded local vegetables database web site of Na-Nok-Kok, based on Assist-Prof Rachanee Petchang's study comprising 100 Kinds of vegetables divided into 50 species containing data of local names, scientific name, and their species. The local wisdom on each local vegetable using and some belief were also provided. Na-Nok-Kok villagers were also participated by adding some more local wisdoms and food recipes. The local youth also expressed their interests by playing local vegetable jigsaw pictures. The body of knowledge on local vegetables wisdom at Na-Nok-Kok Subdistrict was presented on the internet Web Site to Local Office Administration personnel, villagers, teachers and students. Their opinions on Web Site was in very high level with EMBED Equation.3 of 3.57 - 4.43

Keywords Web Site Local Vegetables Database Lab-Lae district Uttaradit

ความหลากหลายของแมลงในพื้นที่ป่าบ้านเอือก ตำบลสันป่ายาง
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
Insect Diverstiy in Ban Eak, San Pa yang, Marim District Chiang Mai

ธีราพร สุขสงวน¹⁾ สุพนิดา ตาแก้ว¹⁾ สุรีพันธ์ ญานะเครื่อง¹⁾ และ รุ่งนภา ทากัน²⁾
ผู้วิจัย¹⁾ หัวหน้าโครงการ²⁾

¹⁾ สาขาวิชาชีววิทยา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

²⁾ สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

บทคัดย่อ

จากการสำรวจแมลงบริเวณน้ำตกตาดหลวงตำบลสันป่ายางอำเภอแม่แตงจังหวัดเชียงใหม่ทำการสำรวจในเดือนธันวาคม 2551 และเดือนมีนาคม 2552 พบแมลงบกทั้งหมด จำนวน 7 อันดับ 17 วงศ์ 40 ชนิด ซึ่งประกอบด้วยอันดับ Odonata, Lepidoptera, Hymenoptera, Araneida, Opiliones, Orthoptera และ Diptera ซึ่งอันดับ Odonata มีการปรากฏมากที่สุด ได้แก่ วงศ์ Chlorocyphidae และ Libellulidae คือ แมลงในกลุ่มของแมลงปอเข้มน้ำตกและแมลงปอบ้าน อันดับ Araneae มีการปรากฏน้อยที่สุดได้แก่วงศ์ Philodromidae และ Salticidae คือ แมลงในกลุ่มแมงมุม ส่วนการศึกษาความหลากหลายแมลงน้ำทั้งหมดจำนวน 413 ตัว 29 วงศ์ 7 อันดับ และแมลงน้ำที่พบมากที่สุด คือ อันดับ Ephemeroptera วงศ์ Ephemerellidae และ อันดับ Trichoptera วงศ์ Hydropsychidae โดยแมลงทั้งสองชนิดนี้เป็นแมลงที่อาศัยอยู่ในแหล่งน้ำไหลและค่อนข้างทนทานได้ดี โดยแหล่งที่อยู่อาศัยนั้นเป็นพื้นที่ตื้นน้ำที่เป็นกรวด และทราย

คำสำคัญ ความหลากหลาย แมลงบก แมลงน้ำ

ความหลากหลายของเห็ดป่าที่บริโภคได้ ในพื้นที่หมู่บ้านเอียก
ตำบลสันปายาง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
Biodiversity of Wild Edible Mushrooms at Ban Eake,
Sanpayang Area, Mae Tang District, Chiang Mai Province

ดรุณี ปันพรม¹⁾ วณิดา ไชยวงศ์¹⁾ หทัยรัตน์ เลิศหล้า¹⁾ นวพร ล้ำเลิศกุล²⁾ วชิรี หาญเมืองใจ²⁾
¹⁾นักศึกษา ²⁾อาจารย์ สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 โทรศัพท์ 053-885626 โทรสาร 053-885626
E-mail : watchareec@hotmail.com

บทคัดย่อ

จากการสำรวจความหลากหลายของเห็ดป่าที่บริโภคได้ ในเขตพื้นที่หมู่บ้านเอียก ตำบลสันปายาง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในระหว่างเดือนเมษายน - เดือนสิงหาคม พ.ศ.2552 ทำการเก็บตัวอย่างได้จำนวน 74 ตัวอย่าง เมื่อนำมาตรวจสอบลักษณะทางสัณฐานวิทยา รอยพิมพ์สปอร์ และลักษณะของสปอร์ภายใต้กล้องจุลทรรศน์ สามารถจัดจำแนกเห็ดป่าบริโภคได้ 5 อันดับ 8 วงศ์ 10 สกุล และ 16 ชนิด กระจายอยู่ในป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ ได้ดังต่อไปนี้ อันดับ Russulales ได้แก่ วงศ์ Russulaceae สกุล *Russula emetica* (เห็ดแดงน้ำหมาก) *Russula foetens* (เห็ดน้ำแป้ง) *Russula virescens* (เห็ดหล่มขาว) *Russula fragilis* (เห็ดหน้าม่วง) และ *Lactarius volemus* (เห็ดฟานน้ำตาลแดง) อันดับ Agaricales ได้แก่ วงศ์ Pluteaceae สกุล *Amanita calyptroderma* (เห็ดไข่ตาลอมเหลือง) *Amanita princeps* (เห็ดไข่ห่านขาว) และ *Termitomyces eurrhizus* (เห็ดโคน) วงศ์ Tricholomataceae ได้แก่ สกุล *Termitomyces microcarpus* (เห็ดข้าวตอก) วงศ์ Schizophyllaceae ได้แก่ สกุล *Schizophyllum commune* (เห็ดตีนตุ๊กแก) วงศ์ Clavariaceae ได้แก่ สกุล *Ramaria flava* (เห็ดปะการังเหลือง) อันดับ Boletales ได้แก่ วงศ์ Hymenogasteraceae สกุล *Mycoamaranthus cambodgensis* (เห็ดขล้าหมา) อันดับ Auriculariales ได้แก่ วงศ์ Auriculariaceae สกุล *Auricularia delicate* (เห็ดหูหนูรวงผึ้ง) และอันดับ Polyporales ได้แก่ วงศ์ Ganodermataceae สกุล *Amauroderma rugosum* (เห็ดจวกุ้งน้ำตาลปนดำ) *Amauroderm sericatum* (เห็ดจวกุ้งน้ำตาลอมแดง) และ *Ganoderma lucidum* (เห็ดหลินจือ) ตามลำดับ ซึ่งโดยชนิดพันธุ์ของเห็ดที่เด่นทั้งด้านปริมาณและความถี่ที่พบ มีค่าดัชนีความหลากหลาย เท่ากับ 1.55 และค่าดัชนีความเท่าเทียม เท่ากับ 0.36 ได้แก่ *Russula emetica* (เห็ดแดงน้ำหมาก) จัดอยู่ในวงศ์ Russulaceae และอันดับ Russulales

คำสำคัญ ความหลากหลาย เห็ดป่าที่บริโภคได้ จังหวัดเชียงใหม่

การตรวจวัดการกระจายของอนุภาคฝุ่นในอากาศในเขตพื้นที่ ตำบลท่าจั่ว
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Measurement of Distribute Atmospheric Aerosol in Tha-Ngue District,
Amphur Meaung, Nakorn Sri Thammarat Province

จุฬารัตน์ บุญสว่าง¹⁾ สกีน่า มะแซ¹⁾ จตุพร เลื่อนกะฐิน¹⁾ และพิชญ์ศักดิ์ จันทร์กุล²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ที่ปรึกษา

สาขาวิชาฟิสิกส์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

E-mail : pitchasak_j@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการตรวจวัดการกระจายของอนุภาคฝุ่นในอากาศในเขตพื้นที่ ต.ท่าจั่ว อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจวัดปริมาณฝุ่นหาความสัมพันธ์ของปริมาณฝุ่นกับแหล่งที่มาของฝุ่นและศึกษาผลกระทบอันเนื่องมาจากปริมาณฝุ่น พบว่าฝุ่นเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อประชาชน โดยมีประชากรที่มีอาการที่แสดงออกเมื่อได้รับการสัมผัสฝุ่นในอากาศ เช่น จาม ไอ ระคายเคืองตา จมูก น้ำมูกไหล เป็นต้น ซึ่งมีภาวะเสี่ยงต่อการเป็นภูมิแพ้จากฝุ่น ร้อยละ 45 ในจำนวนนี้แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นโรคภูมิแพ้ ร้อยละ 84 เป็นผู้ป่วยที่เพิ่งเกิดในช่วง 1-5 ปี และร้อยละ 16 เป็นมากกว่า 5 ปี จากการตรวจวัดปริมาณฝุ่น พบว่าบริเวณที่มีการเข้า-ออกของรถบรรทุกดิน ตรวจวัดปริมาณฝุ่นได้มากที่สุด 4.1458 mg/m²/day รองลงมาคือบริเวณที่มีตลาด จุดจอดรถสองแถว ประตูทางออกจากมหาวิทยาลัย ตรวจวัดได้ 2.5924 mg/m²/day และบริเวณประตูทางเข้ามหาวิทยาลัย ตรวจวัดได้ 2.3185 mg/m²/day ซึ่งปริมาณฝุ่นอยู่ในระดับที่ยังไม่เกินค่ามาตรฐานที่กำหนดไว้ 120 mg/m²/day และพบว่าปริมาณฝุ่นมีความสัมพันธ์กับแหล่งที่มา โดยเมื่อเปรียบเทียบปริมาณฝุ่นจากบริเวณดังกล่าวกับบริเวณก่อนถึงบริเวณที่มีการขุดบ่อดิน และมหาวิทยาลัย ตรวจวัดได้ 1.9830 mg/m²/day ดังนั้นแหล่งที่มาของฝุ่นน่าจะมาจากรถบรรทุกดินเป็นส่วนใหญ่ และจากบริเวณที่มีการรวมตัวของประชาชน และการจราจรที่เพิ่มขึ้นตามการเติบโตของมหาวิทยาลัย ปริมาณฝุ่นที่ตรวจพบแม้ยังมีค่าอยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน แต่ก็ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ผลจากการศึกษาทำให้ทราบสถานการณ์คุณภาพอากาศอยู่ในสถานการณ์ที่เสี่ยงหากยังไม่มีการป้องกัน แก้ไขปัญหา และได้ใช้เป็นฐานข้อมูลในการกำหนดมาตรการลดผลกระทบ เช่น การทำความสะอาดรถบรรทุกที่ผ่านเข้า-ออกพื้นที่ การปิดคลุมวัสดุขณะขนส่ง การควบคุมความเร็วของรถที่วิ่งในพื้นที่ รวมถึงการมีรถสำหรับฉีดพรมน้ำเป็นระยะๆ

คำสำคัญ ฝุ่นละออง ฝุ่นหนัก มาตรฐาน AS/NZS 3580

Abstract

The purpose of this study was to monitoring dust deposition rates in Tha-Ngue District, Amphur Meaung, Nakorn Sri Thammarat Province using a dust deposition gauge in accordance with Australian/New Zealand Standard Method 3580. This study took place between Febuary and May 2009. This study using sets of questionnaires with sample of target population. The result of the study shows that have the highest risk of allergy is 45%. The result indicates the rather low level of dust deposition rates at the sampling site. The dust deposition rates is 4.1458 mg/m²/day in area of pass in-out way for truck, and market area is 2.5924 mg/m²/day compared to ambient air quality standard of 120 mg/m²/day. It could identify that the main source were most likely pass in-out way for truck and activity of community area such as market, vehicle.

In summary, the study results suggested that the Sub-district Administration Organizations (SAOs) should initiate communication activities channeled to those local possible health-hazard establishment, so as to inform them with expected duty and participatory role needed to get control of any environmental pollution that may further affect individual and community health.

โครงการด้านเศรษฐกิจ

การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อลดปัญหาหนี้สินและความขัดแย้งในครัวเรือน:

กรณีศึกษา ตำบลโคกกรวด อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา

**The Household Accounting to Reduce Debt and Conflict in The Household: A Case Study of
Sub District Khok Kruat, Muang Nakhon Ratchasima, Nakhon Ratchasima Province**

สุคนธา ไตรบุษ¹⁾ จิราพร ชาสันเทียะ¹⁾ ทศนีย์ ขจัดภัย¹⁾

พัชชยา ทรงเสียงไชย²⁾ และ อัญรัตน์ วิเชียร²⁾

¹⁾ นักศึกษา โปรแกรมวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

²⁾ อาจารย์ที่ปรึกษา โปรแกรมวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

E-mail : s_patchya@hotmail.com

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ดังนี้ 1) เพื่อจัดทำบัญชีครัวเรือนในตำบลโคกกรวด อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยความร่วมมือของชุมชน และภาคีพื้นที่ 2) เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบของบัญชีครัวเรือน และวางแผนการใช้จ่ายของครัวเรือนในตำบลโคกกรวด อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา โดยความร่วมมือของชุมชน และภาคีพื้นที่ โดยการวิจัยในครั้งนี้ได้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมระหว่างนักวิจัย อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้จัดการงานวิจัย และภาคีในพื้นที่ เช่น เทศบาลตำบลโคกกรวด องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกรวด โรงเรียนบ้านหนองเป็ดน้ำและหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องผ่านเครื่องมือการวิจัยรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ และการจัดประชุมเวทีต่างๆ ซึ่งจากการที่คณะวิจัยได้สอบถาม พูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่างๆ ทำให้ได้พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินโครงการ คือ หมู่ที่ 9 บ้านหนองเป็ดน้ำ โดยมีกระบวนการวิจัยที่สำคัญแบ่งตามลำดับขั้นได้ดังนี้ 1) ลงพื้นที่เพื่อชี้แจงโครงการในพื้นที่เป้าหมาย 2) จัดเวทีเพื่อออกแบบบัญชีครัวเรือน 3) จัดเวทีเพื่อประเมินแบบบัญชีครัวเรือน 4) ลงพื้นที่เพื่อทำการจัดเก็บข้อมูล 5) จัดเวทีวิเคราะห์บัญชีครัวเรือน 6) สังเคราะห์งานวิจัย และสรุปผลการวิจัย 7) จัดแสดงผลงานนิทรรศการ 8) จัดเวทีคืนข้อมูลผลการวิจัย โดยนักวิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลครัวเรือนในเขตหมู่บ้านหนองเป็ดน้ำจำนวน 57 ครัวเรือน และใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยผ่านนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองเป็ดน้ำ ผลการวิจัยพบว่า ครัวเรือนบ้านหนองเป็ดน้ำมีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 21,003 บาทต่อเดือน และมีรายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนละ 13,312 บาทต่อเดือน และเมื่อพิจารณาแยกตามอาชีพพบว่า ครัวเรือนที่มีผู้ประกอบอาชีพทำนาอย่างเดียว ลูกจ้างเอกชนและรับจ้างทั่วไป และอาชีพอื่นๆ มีรายรับรวมเฉลี่ยต่อเดือนไม่เพียงพอกับรายจ่าย โดยมีรายรับรวมเฉลี่ยสุทธิเท่ากับ -4,016 -1,140 และ -1,013 บาทต่อเดือน ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนแบ่งตามหมวด พบว่า ใน 1 เดือนครัวเรือนจะใช้จ่ายเงินในหมวดการประกอบอาชีพสูงสุด คิดเป็นร้อยละ 37.20 ของรายจ่ายต่อเดือน รองลงมาได้แก่ หมวดค่าอาหาร และ หมวดที่อยู่อาศัย คิดเป็นร้อยละ 35.28 และ 17.14 ของรายจ่ายต่อเดือน ตามลำดับ

คำสำคัญ บัญชีครัวเรือน การจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวิจัยเชิงพื้นที่

Abstract

This research project conducted by an objective of 2: 1) to create an household account in the district prominent household Khok Kruat, Muang Nakhon Ratchasima ,Nakhon Ratchasima by cooperation of the community and party in the area. 2) To analyze the composition of the household account. Planning and spending of households in the Khok Kruat, Muang Nakhon Ratchasima, and Nakhon Ratchasima through the cooperation of the community the party and region. The research in this Workshop has used the research-participation between researchers, advisor, research manager and local government partners in areas such as Khok Kruat sub district administration organization Ban Nong Ped Nam school and other relevant agencies, work through various research tools for instance conferences and small group interviews and conference forum among the researchers asked to talk and exchange ideas. Achieve the goal of the project area is Moo 9 Ban Nong Ped Nam. The important research process can split to 8 major steps respectively as: 1) to clarify the space program in the area 2) of the stage to design a household account 3) provide a forum to assess the household account 4) down to the storage area 5) make a forum to analysis account of household 6) research synthesis summary of research 7) exhibit the research summary 8) provide information back stage research. The researchers have collected data on household Ban Nong Ped Nam area total of 57 households the data collected by students of Ban Nong Ped Nam school. The research found that the average household income is 21,003 baht per month and average expenditure per household per month is 13,312 baht. Professional's surveys found that Households with professionals' farmer, employees and the other average income per month is not enough to expense. The average net income is equal to -4,016 -1,140 and -1,013 baht per month, respectively, have also given a share of the category average in 1 month found that households will spend in the highest category of professionals representing 37.20 percent of total expenditure per month. Subordinate categories include food and housing categories. Accounted for 35.28 and 17.14 percent of all expenses per month in that order.

Keywords Household Account Knowledge Management Learning Process Area-Based Collaborative Research

การศึกษาและการจัดทำบัญชีครัวเรือนของเกษตรกรลูกค้ายานพาหนะเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์

**A Study on Income - Expense and Household by Clients of the Bank for Agriculture
and Agricultural Cooperatives Area Administrative Organizations**

ชนมณีนภา บุรินทร์¹ ดวงฤทัย เจริญธง¹ อัครณีย์ วงศ์ประเทศ¹ กุลชญา แวนแก้ว²

¹ นักศึกษา ² อาจารย์ โปรแกรมการบัญชี คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ 319 ถนนไทยพันทนา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ 33000

โทร 045 643600-7 E-mail : kulchaya@live.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 มุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนชาวไทยให้อยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของความสมดุลพอดีภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถในการจัดการและการบริหารการเงินในระดับครัวเรือนภายใต้ยุทธศาสตร์จัดความยากจนของภาครัฐบาล โดยมีการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อให้เกษตรกรสามารถรู้

จากการศึกษาพบว่า ประชาชนในชุมชนส่วนใหญ่ยังคงมีการจดบันทึกบัญชีครัวเรือนเนื่องจากทำใหัรับรู้ค่าใช้จ่ายและรายได้ของครัวเรือนได้อย่างดี แต่ปัญหาที่พบคือ การขาดการกระตุ้นจากหน่วยงานภาครัฐอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ชุมชน มีความตื่นตัวน้อยลง

การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญกับการจดบันทึกค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเป็นหน้าที่ของหลายฝ่ายความร่วมมือกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจัดให้มีหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาและมีการจัดการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ประชาชนในชุมชนตื่นตัวกับการออมเพื่อลดภาระหนี้สิน

คำสำคัญ การบัญชีครัวเรือน การมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมการออม

การศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ในการปลูกยางพาราระหว่างพื้นที่ปลูกพืชเศรษฐกิจ
เดิมกับพื้นที่ปลูกใหม่เขตพื้นที่ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

**Study on the Economical Feasibility between Cultivated Cash Crop Area and Newly Para
Rubber Cultivated Area in Sampraow Sub-district, Muang District Udon Thani**

ทรงฤทธิ์ ศรีไ้¹⁾ ณัฐติยา สัตถาผล¹⁾ อนงค์ลักษณ์ อินทรักษา¹⁾ และ ชลธิ์ เจริญรัฐ²⁾

¹⁾ นักศึกษาสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²⁾ อาจารย์สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

E-mail : chonlatee1632@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ทางเศรษฐศาสตร์ในการปลูกยางพาราเขตตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และการเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัตของราคาผลผลิตที่มีต่อความเป็นไปได้ในการปลูกยางพารา ผลการศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินเมื่อใช้อัตราคิดลดร้อยละ 8 ของพื้นที่ปลูก 1 ไร่ ที่ระดับราคายางกิโลกรัมละ 45 บาท พบว่ามูลค่าปัจจุบันสุทธิ เท่ากับ 5,973.18 บาท อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนเท่ากับ 1.088 และอัตราผลตอบแทนภายใน โครงการเท่ากับ 11.06 ส่วนความอ่อนไหวที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของราคายางพาราที่ลดลงถึงกิโลกรัมละ 37 บาทยังคง มีความเป็นไปได้ในการปลูกยางพารา ภายใต้ข้อสมมุติว่าพื้นที่ปลูกมีความเหมาะสมของดินทั้งชนิดของดินและความลึกของ หนาดินที่สอดคล้องกับพันธุ์ยางพาราที่ทำการปลูก

Abstract

The objective of this study was to analyse the economic feasibility of Para Rubber in Sampraom sub-district Muang district Udon Thani province. The study on dynamic changes in price affecting Para Rubber plantation. Results of the feasibility analysis using 12% Discount rate showed that in an average of 1 rai plantation and at price of 45 Baht /kg. NPV was estimated at 5,973.18 Baht, BCR was 1.088 and IRR was 11.06 percent respectively. The sensitivity change analysis of Para Rubber price found that if the decreasing price equalized 37 Baht/kg was still feasible for plantation under the assumption that the soil type and soil surface depth of planting areas were suitable with Para Rubber variety.

การปรับปรุงผลผลิตภาพการผลิตกระถางดินเผา ต.กุดลาด อ.เมือง จ.อุบลราชธานี
กรณีศึกษา กลุ่มวิสาหกิจประเสริฐเครื่องปั้นดินเผา
Productivity Improvement for Clay Craft Flowerpot in Tambon Kudlad of Ubon Ratchathani

อมรรัตน์ ทองลาด¹⁾ เอกรินทร์ เมืองจันทร์¹⁾ อุทิศ สาริสุข¹⁾ และ เชษฐ ศรีไมตรี²⁾

¹⁾นักศึกษา ²⁾อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร 045 – 352000 ต่อ 1723

E-mail : schesth@yahoo.com

บทคัดย่อ

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงผลผลิตภาพ (Productivity) ในกระบวนการผลิตกระถางดินเผา ต.กุดลาด อ.เมือง จ.อุบลราชธานี กรณีศึกษากลุ่มวิสาหกิจประเสริฐเครื่องปั้นดินเผา โดยใช้กระบวนการดำเนินโครงการตามแนวทางกิจกรรมกลุ่มคุณภาพ (QCC: Quality Control Circle) และกิจกรรม Kaizen โดยคณะผู้ดำเนินโครงการและเจ้าของวิสาหกิจได้ตัดสินใจคัดเลือกประเด็นปัญหาในการปรับปรุงผลผลิตภาพ 2 ประเด็น คือ (1) ปัญหาด้านสภาพความปลอดภัยในการทำงาน และ (2) ปัญหาด้านคุณภาพ (กระถางแตก) ซึ่งก่อนดำเนินการปรับปรุง อัตราผลผลิตภาพมีค่าเท่ากับ 0.75

ปัญหาด้านสภาพความปลอดภัยในการทำงาน คณะผู้ดำเนินโครงการได้ดำเนินการชี้แจงและประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัยในการทำงาน พบจุดที่มีความเสี่ยงร้ายแรง 4 จุด และได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไข กำจัดสภาพที่ไม่ปลอดภัยทั้งหมด ส่วนปัญหาด้านคุณภาพ คณะผู้ดำเนินโครงการได้ศึกษาข้อมูลด้วยแผนภูมิพาเรโต (Pareto Diagram) ทำให้ทราบว่าเกิดกระถางแตกจำนวนมากในกระบวนการเผา จากนั้นจึงใช้แผนภูมิแก๊งปลา (Cause & Effect Diagram) วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างผลลัพธ์และสาเหตุของการแตกดังกล่าว พบว่ามีสาเหตุที่สามารถแก้ไขด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับสถานประกอบการ คือ การจัดเรียงกระถางในเตาใหม่ และการลดความชื้นของกระถางในกระบวนการตากก่อนนำเข้าเตาเผา ซึ่งสามารถเพิ่มอัตราผลผลิตภาพได้เป็น 0.92 และ 0.95 ตามลำดับ และจากกระบวนการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถเพิ่มรายได้เฉลี่ยจากการลดของเสียลงรอบการผลิตไม่น้อยกว่าละ 3,000 บาท

คำสำคัญ การปรับปรุงผลผลิตภาพ การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต เครื่องปั้นดินเผา ตำบลกุดลาด อุบลราชธานี

Abstract

The aim of this research is to improve productivity in clay craft flowerpot process of Prasert group of enterprises Tambon Kudlad Amphur Muang, Ubon ratchathani by applied the Quality Control Circle and Kaizen principles. Researchers and business owner decided to solve two major problems including (1) Occupational safety, and (2) Quality problem due to broken pot which had productivity = 0.75

For occupational safety problem, researchers had identified and assessed the occupation risks and found 4 severe risks. All of risks were eliminated by improving safety conditions and environments. On the other hand, for quality problem, researchers had investigated production data by using Pareto diagram and found the high percentage of broken pot in a firing process. Then the cause & effect diagram was applied for finding a root cause. Researchers found that the arrangement of pot in firing process and the reduction of pot's moisture before firing process were root causes. After controlled two factors as mentioned, the productivity was increased to 0.92 and 0.95 respectively.

Keywords Productivity improvement Production improvement Clay craft flowerpot Tambon Kudlad

การสำรวจจุลินทรีย์ที่ผลิตสารพิษอะฟลาทอกซินจากอาหารและกระติบข้าวเหนียว
ในครัวเรือนของประชากรตำบลลูกตลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
The Survey of Aflatoxin Producing Microbe from the Household Food and
Glutinous Rice Boxes in Goodlad District, Amphur Maung,
Ubon Ratchathani Province

ทิว พงนา ¹⁾ จิรายุ บุญทวี ¹⁾ นุชจรี ชูสวัสดิ์ ¹⁾ พรราไพ เครื่องจันทร์ ¹⁾ และ เกศินี จันทรโสภณ ²⁾
ชื่อผู้วิจัย ¹⁾ และชื่อหัวหน้าโครงการ ²⁾
¹⁾ นักศึกษาสาขาวิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
²⁾ สาขาวิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี *
E-mail : Kesineechan@yahoo.co.th

บทคัดย่อ

การสำรวจการใช้กระติบข้าวเหนียว และจุลินทรีย์ที่ผลิตสารพิษอะฟลาทอกซินจากพริกป่นและกระติบข้าวเหนียวในครัวเรือนของประชากรในตำบลลูกตลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยเก็บตัวอย่างพริกป่นจากร้านค้า 10 ตัวอย่างจำนวน 1 ครั้ง และป้ายเชื้อจากกระติบข้าวเหนียว 140 กล่องจาก 14 หมู่บ้าน จำนวน 5 ครั้ง ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2008 ถึงมกราคม 2009 พบว่าตัวอย่างพริกป่นมีจุลินทรีย์ที่ผลิตสารพิษอะฟลาทอกซินร้อยละ 100 กระติบข้าวเหนียวมีการทำสะอาดสัปดาห์ละครั้ง เดือนละครั้ง และไม่ทำสะอาดจนกว่าจะเห็นว่าสกปรกเป็น ร้อยละ 50, 40 และ 5 ตามลำดับ ผลสำรวจจุลินทรีย์ที่ผลิตสารพิษอะฟลาทอกซินในกระติบข้าวเหนียวจากการเก็บตัวอย่างครั้งที่ 1, 2, 3, 4 และ 5 พบเชื้อเป็นร้อยละ 100, 79, 85.6, 91.5 และ 89.9 ตามลำดับ

คำสำคัญ อะฟลาทอกซิน พริกป่น กระติบข้าวเหนียว ตำบลลูกตลาด

Abstract

The use of glutinous rice boxes, and aflatoxin producing microbe from chili powder and glutinous rice boxes which were used in the household of Goodlad district, Amphur Maung, Ubon Ratchathani province were surveyed. Ten samples of chili powder from food stores were collected once a time, and Swab technique was performed to investigate for aflatoxin producing microbe in 140 glutinous rice boxes from 14 villages for five times during July, 2008 to January, 2009. The results revealed that, aflatoxin producing microbe in chili powder were 100% shown. The survey of rice boxes cleaning up time which were once a week, once a month and up to it's dirty, were found in voting scores of 50, 40 and 5%, respectively. And 100%, 79%, 85.6% 91.5% and 89.9% of aflatoxin producing microbe were contaminated in glutinous rice boxes at the 1st, 2nd, 3rd, 4th and 5th of period times, respectively.

Keywords Aflatoxin Chili powder Glutinous rice boxes Goodlad district

การพัฒนากระบวนการหมักปลาร้าของตำบลกุตลาด

Development of Fermented Fish Fermentation Process in Kud Lad Sub District

ศุภัญญา อุนาภาค¹⁾ ทองคำ ผูกจันทร์¹⁾ วันวิสา แอ่งสุข²⁾ เกติณี จันทโรสมณ²⁾ และ มัลลิกา จันทรงษ์¹⁾

¹⁾ สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

²⁾ สาขาวิชาจุลชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ต.ในเมือง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี 34000

*อาจารย์ที่ปรึกษา : โทร 085 6118499 โทรสาร 045 3520070

E-mail : m_allika@yahoo.com

บทคัดย่อ

ได้ทำการคัดแยกจุลินทรีย์จากปลาร้าของโรงเรียนบ้านปากน้ำ ตำบลกุตลาด และพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อนำมาใช้เป็นหัวเชื้อในการหมักโดยเทคโนโลยีชีวภาพเพื่อให้ใช้ระยะเวลาการหมักปลาร้าที่สั้นแต่ยังคงมีกลิ่นและรสชาติที่ดี จากนั้นคณะวิจัยจึงได้ทำการหมักปลาร้าจากปลาชนิด 2 สูตร โดยสูตรที่ 1 เป็นการหมักแบบดั้งเดิมของชาวบ้านปากน้ำ ตำบลกุตลาด ใช้ปลา: เกลือ: รำ ในอัตราส่วน 5:2:1 โดยปริมาตร ส่วนสูตรที่ 2 ใช้ปลา: เกลือ: ข้าวคั่ว ในอัตราส่วน 5:2:1 โดยปริมาตร จากนั้นจึงเติมหัวเชื้อจุลินทรีย์ที่คัดแยกได้ลงไปปลาร้าทั้ง 2 สูตรเพื่อเร่งกระบวนการหมักโดยใช้เวลาในการหมักนาน 7-8 สัปดาห์ แล้วสุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ทางด้านเคมีทุกสัปดาห์ ผลการวิเคราะห์พบว่าค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) เฉลี่ยของปลาร้าทั้ง 2 สูตร เท่ากับ 5.67, ปริมาณกรดแลคติกเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 0.44, ปริมาณเกลือเฉลี่ย และปริมาณโปรตีนรวมเฉลี่ยของปลาร้าทั้ง 2 สูตรมีค่าร้อยละ 15.45 และ 5.87 ไม่โครกรัมต่อมิลลิกรัมตามลำดับ ส่วนผลการทดสอบทางด้านประสาทสัมผัสของปลาร้าสูตรที่ 2 พบว่าปลาร้าที่หมักด้วยเทคโนโลยีทางชีวภาพกับปลาร้าชุดควบคุมที่ไม่ได้เติมหัวเชื้อจุลินทรีย์ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

คำสำคัญ ปลาร้า การหมัก จุลินทรีย์ เทคโนโลยีชีวภาพ

การพัฒนาและยกระดับคุณภาพขนมจีนสมุนไพรพื้นบ้านเพื่อสุขภาพผู้บริโภค
The Development and Quality Upgrade Thai Vermicelli Local Herb for Consumer Health

กัลยา วงเวียน¹⁾ จักรี ทะโล¹⁾ ดร.ณิศา คำพันธุ์¹⁾²⁾ ภาสกร นันทพานิช²⁾ และหทัยชนก นันทพานิช³⁾

¹⁾ สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

²⁾ สาขาวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

³⁾ คลินิกเทคโนโลยี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

*E-mail : Hathai_2542@Thaimail.com Tel 08-9949-9277 Fax 04-5352-070

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา และยกระดับคุณภาพของขนมจีนให้ปลอดภัยสำหรับผู้บริโภค ยืดอายุการเก็บรักษาขนมจีนโดยปราศจากการดัดแปลง และเพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าทางอาหารให้กับขนมจีน โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 4 การทดลอง คือ การทดลองที่ 1 การวิเคราะห์หาปริมาณกรดเบนโซอิก จากแหล่งผลิตขนมจีน 5 แหล่งผลิต ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้วิธี UV-Visible Spectrophotometer การทดลองที่ 2 ทดสอบฤทธิ์สมุนไพรพื้นบ้านในการยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ทั้ง 3 ชนิด คือ Escherichia coli, Staphylococcus aureus และ Alfatoxin การทดลองที่ 3 ศึกษาผลความเข้มข้นของกระเทียมต่ออายุการเก็บรักษา 4 ระดับความเข้มข้น คือ ร้อยละ 0, 2, 5 และ 10 ต่อการเก็บรักษาขนมจีน และการทดลองที่ 4 การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค

ผลการทดลองพบว่า

- 1) จากการวิเคราะห์ปริมาณกรดเบนโซอิกในขนมจีนทั้ง 5 แหล่งผลิต มีปริมาณกรดเบนโซอิกระหว่าง 316.051-439.074 mg/kg
- 2) ผลการทดลองสมุนไพรพื้นบ้านที่มีฤทธิ์ยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ทั้ง 3 ชนิด มีเพียงชนิดเดียวที่สามารถยับยั้งเชื้อจุลินทรีย์ทั้ง 3 ชนิด จากสมุนไพรทั้ง 11 ชนิด คือ กระเทียม
- 3) ผลความเข้มข้นของกระเทียม 4 ระดับความเข้มข้น คือ ร้อยละ 0, 2, 5 และ 10 มีอายุการเก็บรักษาได้ 2, 3, 4 และ 5 วัน ตามลำดับ
- 4) ผลของการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อขนมจีนผสมน้ำกระเทียมพบว่าอยู่ในระดับ ชอบเล็กน้อย

Abstract

The objectives of this study were development and quality upgrading of Thai vermicelli for consumer health, preservation extend with out benzoic and enrichment nutritive value. This research consists of 4 experiments. First experiment was study quantitative of benzoic acid in Thai vermicelli from 5 sources of production in Muang district, Ubon Ratchathani province by UV-Visible Spectrophotometer analysis. Second experiment was essay antimicrobial activities of herbal to microbial number of 3 species as Escherichia coli, Staphylococcus aureus and Alfatoxin Third experiment was to study effect of garlic in 4 concentration levels as 0, 2, 5 and 10 percentage for preservation extend of Thai vermicelli and finally experiment was evaluated consumer satisfaction.

The research result as follows

- 1) Analysis quantity of benzoic acid from 5 sources of production in Muang district, Ubon Ratchathani province were found in range during 316.051-439.074 mg/kg.
- 2) Result of essay antimicrobial activities of herbal 3 species it was found that garlic able inhibit the growth of microorganism in all species.
- 3) Effect of garlic in 4 concentration levels as 0, 2, 5 and 10 percentage can preservation extend at 2, 3, 4 and 5 days respectively.
- 4) Result of evaluated of consumer satisfaction was found little like level.

Keywords Development Quality Upgrade Thai vermicelli Local herb Consumer health

การศึกษาคุณภาพของปุ๋ยอินทรีย์จากโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงปุ๋ยเพื่อการรับรองคุณภาพ

The Study of Organic Fertilizer Quality Under The District One Fertilizer Factory (ODOFF) Project

करचित प्रमस्त्र¹⁾ औद स्रिमेर्नी¹⁾ जिनटना कुणस्त्र¹⁾ हथ्यन्क नन्तपानिच²⁾ ललसक नन्तपानिच³⁾

¹⁾ सलखलखलके कनेवलकलस्त्र मलवलथललरलखकुणुबलरलथलने

²⁾ सलखलखलके कनेवलकलस्त्र मलवलथललरलखकुणुबलरलथलने

³⁾ कलनलकेनलने कनेवलकलस्त्र मलवलथललरलखकुणुबलरलथलने

*E-mail : pnuntapanich@yahoo.com Tel 08-7691-7958 Fax 04-5352-070

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณภาพปุ๋ยอินทรีย์ภายใต้โครงการ "หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงปุ๋ย" เพื่อการรับรองคุณภาพ โดยแบ่งการทดลองออกเป็น 3 การทดลอง คือ การทดลองที่ 1 การวิเคราะห์คุณภาพปุ๋ย การทดลองที่ 2 การประเมินสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินก่อนและหลังการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ในเขตบ้านห้วยตง ตำบลเค็งใหญ่ อำเภอห้วยตะพาน จังหวัดอำนาจเจริญ และการทดลองที่ 3 การทดสอบประสิทธิภาพของปุ๋ยจากโครงการเปรียบเทียบกับปุ๋ยคอก และปุ๋ยเคมี ต่อปริมาณผลผลิตข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6

ผลการวิจัย พบว่า

1) การวิเคราะห์คุณภาพปุ๋ยอินทรีย์จากโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงปุ๋ย ค่า pH 7.72-8.12 ค่า EC 4.42-4.45 ค่าความชื้น 28.68-29.09 ค่า CEC 52.34-54.81 ปริมาณ OM 70.43-80.62 ปริมาณธาตุอาหารหลัก N P และ K เท่ากับ 1.96-1.86 0.85-0.90 1.70-1.78 ตามลำดับ และจากผลการวิเคราะห์ทั้ง 8 พารามิเตอร์พบว่า ปุ๋ยอินทรีย์ภายใต้โครงการ "หนึ่งอำเภอหนึ่งโรงปุ๋ย" พารามิเตอร์ที่ศึกษาได้มาตรฐานตามประกาศกรมวิชาการเกษตร เรื่องมาตรฐานปุ๋ยอินทรีย์ พ.ศ.2548

2) การประเมินสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดินก่อนและหลังการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ระดับความเป็นกรด-ด่างอยู่ในช่วง pH 5.0-5.9 ซึ่งมีลักษณะเป็นกรด ในการประเมินค่า EC, ค่า CEC, ปริมาณ OM และปริมาณธาตุอาหารหลักโดยภาพรวมอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน

3) ปริมาณผลผลิตข้าวเหนียวพันธุ์ กข 6 จากการใช้ปุ๋ยอินทรีย์จากโครงการอัตรา 60 กก./ไร่ ปุ๋ยคอกอัตรา ต้นไร่ และปุ๋ยเคมีอัตรา 30 กก./ไร่ ปริมาณผลผลิตได้เท่ากับ 572.48 612.15 และ 470.45 กก./ไร่ ตามลำดับ

Abstract

This research was aimed to organic fertilizer quality under The District One Fertilizer Factory (ODOFF) Project vouch for quality. There were 3 experiments. The First experiments were study on organic fertilizer quality. The second experiments were evaluation fertility of soil pre-post application organic fertilizer: Case study in Ban Huadong tambon Kheng-yai, amphoe Hua-taphan, Amnatcharoen province. The third experiment was study on effect fertilizer to rice yield.

Research result :

1) Analysis result organic fertilizer quality under The District One Fertilizer Factory (ODOFF) Project fine pH 7.72-8.12, EC 4.42-4.45, %moisture 28.68-29.09, CEC 52.34-54.81, %OM 70.43-80.62, Primary essential elements (total N available P and extractable K) 1.96-1.86, 0.85-0.90 and 1.70-1.78 respectively. Analysis result all parameter organic fertilizer quality under The District One Fertilizer Factory (ODOFF) Project allows to standardization following the declaration of Department of Agriculture 2548 BE.

2) Evaluation fertility of soil pre-post application organic fertilizer showed that soil pH 5.0-5.9 this indicated variable from weak acid. While, other parameters as EC, CEC, OM and Primary essential elements (total N available P and extractable K) are low level than standard for plant growing and can evaluated soil in area study was infertile soil.

3) Effect fertilizer to rice yield, fertilizer of ODOFF rate 60 kg per rai, muck 2 ton per rai and chemical fertilizer (16-16-8) 30 kg per rai showed that yield of rice RD 6 were 572.48, 612.15 and 470.45 kg per rai respectively.

Keywords Organic fertilizer Quality The District One Fertilizer Factory (ODOFF) Project

การศึกษาสารสกัดพืชที่เหมาะสมควบคุมผักปลอดสารพิษ
ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล นาดีนคำ อำเภอเมือง จังหวัดเลย

จินตหรา โทมา¹⁾ ขนิษฐา ทางดี¹⁾ ปราม อินทนิล¹⁾ กิตติ ดันเมืองปัก²⁾ และรัชดาภรณ์ เบญจวัฒนานนท์²⁾

¹⁾นักศึกษา ²⁾อาจารย์ สาขาวิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ถนนเลย-เชียงคาน ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

Email : rachadaporn2009@yahoo.com

บทคัดย่อ

เนื่องด้วยเกษตรกรในเขตพื้นที่ตำบลนาดีนคำ มีการปลูกพืชเศรษฐกิจดั้งเดิมได้แก่พริก (พันธุ์พื้นเมือง และพันธุ์จินดา) แต่มักจะประสบปัญหาการเข้าทำลายของแมลงและเพลี้ยเกษตรกรจึงต้องหาแนวทางแก้ปัญหาโดยใช้สารเคมี ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทำให้มีสารพิษตกค้างในผลผลิตแล้วยังทำลายแมลงที่เป็นประโยชน์ต่อต้นพริก ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะศึกษาสารสกัดอย่างหยาบของตะไคร้หอมและสาบเสือ ที่มีฤทธิ์ในการไล่แมลงไม่ให้รบกวนพืชในระยะต้นและปลอดภัยต่อผู้ปลูกและผู้บริโภค นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนในการเพาะปลูกของเกษตรกรเนื่องจากตะไคร้หอมและสาบเสือเป็นพืชที่พบทั่วไปในพื้นที่จังหวัดเลย ในการทดลองใช้พื้นที่ในการปลูกจำนวน 13 แปลง แปลงละ 15 ต้น โดยใช้สารสกัดจากตะไคร้หอมและสาบเสือทั้งสดและแห้งใน 3 ระดับความเข้มข้น คือ 1, 5, และ 10 กรัม/ 100 มล. พบว่าสารสกัดจากสาบเสือแห้งและตะไคร้หอมแห้งที่ระดับความเข้มข้นสูงสุด 10 กรัม/ 100 มล. สามารถไล่เพลี้ยได้มากที่สุดที่ 24, 48, และ 72 ชั่วโมง ได้แก่ 93.68 %, 71.90 %, 70.26 % และ 76.48 %, 70.59 %, 97.95 % ตามลำดับ ส่วนสารสกัดจากสาบเสือสดสามารถไล่เพลี้ยได้มากที่สุด ที่ระดับความเข้มข้น 5 กรัม/ 100 มล. ที่ 24, 48, และ 72 ชั่วโมง ได้แก่ 74.91 %, 69.24 %, 87.65 % และสารสกัดจากตะไคร้หอมสดสามารถไล่เพลี้ยได้มากที่สุดที่ระดับความเข้มข้น 10 กรัม/ 100 มล. ที่ 24, 48, และ 72 ชั่วโมง ได้แก่ 92.83 %, 69.57 %, 97.81 % ตามลำดับ

การสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม
สำหรับการเปิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่ในเขตตำบลนาดินด้า อำเภอเมือง จังหวัดเลย
A Survey of Natural Tourism Resources, Arts and Cultures for Promoting New Tourism
Attractions Routes in Nadin Dum Sub-District, Mounng District, Loei Province

จักรปรกรณ์ ฐานะมัน¹⁾ สนธยา ลากถึง¹⁾ จารุวรรณ สุพรอินทร์²⁾ วรรณภา แก้วยาศรี²⁾ ไทยโรจน์ พวงมณี³⁾

^{1), 2)} ผู้วิจัย ³⁾ หัวหน้าโครงการ

¹⁾ สาขาวิชาศิลปศึกษา : ดนตรี-ทัศนศิลป์ ²⁾ สาขาวิชาศิลปกรรม : นาฏศิลป์

³⁾ สาขาวิชาศิลปกรรม แขนงออกแบบนิเทศศิลป์ ภาควิชามนุษยศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย 42000

มือถือ 089-709-4272

E-mail : thai-roj@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษาบริบทตำบลนาดินด้า อำเภอเมือง จังหวัดเลย 2) ศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม 3) ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม 4) ออกแบบและนำเสนอเส้นทางท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ศิลปกรรมและวัฒนธรรม

คณะผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยใช้วิธีการเจาะจงเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informant) จำนวน 45 คน ใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง แบบบันทึกข้อมูล การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึกและ การจัดเวทีระดมความคิดเห็นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอผลการศึกษาโดยการพรรณนาเชิงวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า

1) เทศบาลตำบลนาดินด้าในอดีตเป็นส่วนหนึ่งของตำบลกุดป่อง อำเภอเมือง จังหวัดเลย ต่อมา ได้แยกมาขึ้นในเขตตำบลผาน้อย อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย แบ่งออกเป็น 4 บริเวณคือ บริเวณภูเขา บริเวณปลูกพืชไร่และไม้ผล บริเวณพื้นที่ราบ ใช้เป็นที่อยู่อาศัยของชาวบ้านตำบล และบริเวณพื้นที่น้ำ

2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวแยกออกเป็น 3 กลุ่มได้ดังนี้ กลุ่ม ศิลปกรรม ประกอบด้วย วัดจอมแจ้ง วัดถ้ำภูผางวัดอัมพวัน วัดบูรพาราม กลุ่มธรรมชาติ ประกอบด้วย ถ้ำลม หนองหล่ม หนองฮี สำนักสงฆ์ผาจากแก้ว ถ้ำผาขาม ถ้ำปิยะ กลุ่มวัฒนธรรม ประกอบด้วย ประเพณีตามฮีตสิบสอง กลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น กลุ่มเผ่าถ่าน กลุ่มปุยอินทรี กลุ่มปลูกยางพารา

3) เทศบาลตำบลนาดินด้า มีความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยว

4) เส้นทางท่องเที่ยว สามารถกำหนดได้ 2 เส้นทาง เส้นทางที่ 1 เริ่มจาก เทศบาลนาดินด้า หนองหล่ม ถ้ำปิยะ ถ้ำผาขาม สำนักสงฆ์ผาจากแก้ว หนองฮี วัดบูรพาราม วัดจอมแจ้ง ส่วน เส้นทางที่ 2 เริ่มจากเทศบาลนาดินด้า ถ้ำผาขาม สำนักสงฆ์ผาจากแก้ว วัดบูรพาราม หนองฮี สุดท้ายที่ หนองหล่ม

คำสำคัญ เทศบาลตำบลนาดินด้า ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ศิลปกรรม วัฒนธรรม

Abstract

The objectives of this research is to 1) study the context of Nadin Dam Sub-district, Mounng District, Loei Province, 2) study natural resources for tourism, Arts and cultures, 3) study possibilities in management natural sites for tourism, Arts and cultures, 4) design and propose natural tourism routes, arts and cultures. Research methods are Quantitative Methods and Qualitative Methods. Research sample is 45 Key-informants. Research data collection is carried by formal and informal interviewing, the depth interviewing, note-taking, exchanging ideas within small groups, and public hearing. Qualitative data analysis is done by content analyzing. Research results are done by narrative analysis. Research findings are as follows:

1) Nadin Dam Sub-district municipality was once a part of Kud-Pong sub-district, Mounng District, Loei Province. At present, Nadin Dam Sub-district is in Wang Saapong Sub-district, Loei Province. The area of Nadin Dam is divided into four parts. They are mountains, farming and fruit orchard, plantation for living area and wet areas.

2) Resources for tourism are divided into three. They are Nature, Arts, and Culture. The natural sites are caves, named Tham Lom, Tham Pha Kham, Tham Piya and a Buddhist Shelter Cave, called Pha Jok Kaew Cave. Moreover, the wet sites are Nong-Lom and Nong-He Reservoirs. In addition, for the Arts data is the temples. They are Wat Chom Jang, Wat Tham Phoo Fang, Wat Ampawon and Wat Booraparam. Last, for the culture, they are ceremony and festivals in accordance with the twelve month- activities called Head Sib Song. The occupations are various; they are economical community for example, wood charcoal, natural fertilizer, and rubber plantation.

3) There are possibilities for Nadin Dam Sub-district to carry the tourism management.

4) Two proposed routes are first, Nadin Dam Sub-district municipality office - Nong Lom Reservoir - Tham Piya -Tham Pha Kam - Buddhist Shelter Cave, called Pha Jok Kaew - Nong Hee, Wat Booraaparam. The route is ended at Wat Chom Jang. The second route is Nadin Dam Sub-district municipality office - Tham Pha Kam - Buddhist Shelter Cave, called Pha Jok Kaew - Wat Booraaparam - Nong Hee. The route is ended at Nong Lom Reservoir.

Keywords Nadin Dam Sub-district municipality Tourism Resources Resources for tourism in Nature
Arts Culture

ระบบฐานข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวภายในวัดของเขตดุสิต Database System for Tourism in the Temple of Dusit District

พรพิชัย ทนคง¹⁾ วุฒินันท์ หนูเที่ยง¹⁾ วิทยา พันจันดา¹⁾ รัตนทิพย์ รัตนชัย²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา 1 ถนนอุทงนอก แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300 โทร 02-1601143-45

E-mail : thonkong.tk@hotmail.com, soda.18@hotmail.com, wittaya_1002@hotmail.com, rattanathip.ra@ssru.ac.th.

บทคัดย่อ

กรุงเทพมหานครมีสถานที่ท่องเที่ยวหลายประเภท “วัด” เป็นประเภทหนึ่งที่มีความสวยงามของสถาปัตยกรรมที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศจำนวนมากให้ความสนใจมาเที่ยวชม โดยเฉพาะเขตดุสิตมีวัดไทยอยู่ในพื้นที่ 16 วัด และวัดอื่นๆอีก 3 วัด ซึ่งแต่ละวัดมีจุดเด่นที่ไม่เหมือนกัน มีเพียง 6 วัดเท่านั้นที่มีเว็บไซต์ในการนำเสนอข้อมูลของวัด โดยมีวัดเป็นผู้จัดทำขึ้นเองและมีการภาครัฐจัดทำบางส่วนรูปแบบจึงแตกต่างกัน อีกทั้งข้อมูลบางเว็บไซต์ยังไม่สมบูรณ์ ทำให้ไม่สะดวกในการค้นหาข้อมูล ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักของการวิจัย คือ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการท่องเที่ยวภายในวัดของเขตดุสิต สำหรับใช้เป็นแหล่งรวมความรู้เกี่ยวกับวัดโดยนำเสนอผ่านระบบอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของแผนที่รูป และสื่อมัลติมีเดียที่เหมือนกัน เพื่อให้ง่ายต่อการจัดการข้อมูล และสะดวกต่อการเพิ่มเติมหรือปรับปรุงข้อมูลเมื่อแต่ละวัดนำไปใช้งานจริงในอนาคตและเป็นต้นแบบให้กับเขตต่างๆ โดยมีขั้นตอนแรกของการพัฒนาระบบ คือ การศึกษาสำรวจวัดและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่สองเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนสามเป็นการออกแบบเกี่ยวกับโครงสร้างเว็บไซต์ ส่วนต่อประสาน ส่วนนำเสนอ ส่วนจัดการข้อมูล และฐานข้อมูลของระบบ ขั้นตอนต่อมา คือ การพัฒนาระบบที่มีลักษณะเป็น Dynamic Website โดยใช้ซอฟต์แวร์ที่ไม่ต้องเสียค่าลิขสิทธิ์ เช่น ใช้ภาษา PHP พัฒนาโปรแกรม ใช้ MySQL จัดการฐานข้อมูล และใช้เทคนิค AJAX ในส่วนการทำงานแผนที่จากแผนที่ของกูเกิ้ล ขั้นตอนสุดท้าย คือ การติดตั้งและทดสอบระบบที่เว็บไซต์ HYPERLINK “http://www.sunandhalai.com/temple”http://www.sunandhalai.com/temple ผลการทดสอบระบบพบว่าสามารถทำงานได้จริง ค้นหาข้อมูลได้ถูกต้อง และมีผู้สนใจที่ต้องการนำไปใช้ คิดเป็นประมาณร้อยละ 94

คำสำคัญ ระบบฐานข้อมูล การท่องเที่ยวภายในวัด เขตดุสิต แผนที่ของกูเกิ้ล

Abstract

Bangkok attractions are many types of tourism place. “Temple” is a type of architecture that tourists both Thai and foreign are interests came to admire the beauty. Specifically, 16 Thai Temples and 3 other temples in Dusit District that have different features. Only 6 websites have to promote the information of temples, made it by themselves and government’s some made it different model. Also, some websites have incomplete information. Cause inconvenience to find information. Therefore, the main objective of the research is to develop the database system for tourism in the Temple of Dusit District. For use as a source of knowledge about the temple through the Internet offering in the same model of map, picture and multimedia. To simplify data management and easy to update or more information on each temple used in the actual model for the future and model of the other zones. The first step of system development is to study and explore related temples and websites. Second step is to data analysis. Third step is about design, structure of website, Interface, implementation, data management and database systems. Next step is to develop a system that is similar to a Dynamic Website using free software license, such as PHP language to develop a program, MySQL for database management and AJAX techniques use to bring the Google Maps. Final step is to installation and testing on website: HYPERLINK “http://www.sunandhalai.com/temple”http://www.sunandhalai.com/temple. The result of system test, which can actually work to search correctly. And who are interested to apply approximately 94 percent.

Keywords Database System Tourism in the Temple Dusit District Google Maps

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

Guidelines for Ecotourism Development in Pak Tha Lay Sub-district

Baan Laem District Phetchaburi

กานต์สิริ รุ่งเพียรชนกุล¹⁾ ทิววรรณ จันทรมหา¹⁾ ป่ารุ่ง นกแก้ว¹⁾ ยศสุนัน จันทบุรณ¹⁾ และมธุรส ปรานไพรี¹⁾
สาขาวิชาการพัฒนาและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
E-mail : maturee@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทของชุมชนและสำรวจแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จัดทำเส้นทาง และหาแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ชุมชน โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสำรวจ การประเมิน การสอบถาม การสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยกับชุมชน นักวิชาการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการทดลองเส้นทางท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนปากทะเลมีศักยภาพในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพราะมีพื้นที่ทางธรรมชาติที่สมบูรณ์เป็นเอกลักษณ์ ซึ่งสามารถดึงดูดใจและเป็นแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ป่าชายเลน นกชายเลน และวิถีชีวิตประมงพื้นบ้าน เส้นทางท่องเที่ยวจำนวน 3 เส้นทางสามารถทำให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเรียนรู้ และสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียง แนวทางการจัดการคือการพัฒนาพื้นที่ที่มีระบบการจัดการสร้างการมีส่วนร่วม จัดกิจกรรมการเรียนรู้และสื่อความหมาย จัดทำการตลาด การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยคือ การสร้างกลุ่มทางการท่องเที่ยวภายในชุมชนเพื่อจัดการการท่องเที่ยวและสร้างเครือข่ายภาคีทางการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรอื่นๆ เพื่อร่วมกันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศชุมชนอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ การพัฒนาการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ตำบลปากทะเล จังหวัดเพชรบุรี

Abstract

This research aimed 1) to study community and ecotourism destination factors, 2) design tourism routes and 3) search for community-based ecotourism management guideline. Qualitative research was employed for data collection; field survey, evaluation of the area, interviewing, group discussion among stakeholders who were local people, scholars, and related organizations including the examination of tourism routes with sample tourists. Content analysis was employed.

The findings revealed that Pak Tha Lay community has potential and ability to develop as ecotourism destination due to its nature and uniqueness. These tourism resources can attract and become learning center for tourists, for example, mangrove forest, rare shore birds, and local fisheries. Three tourism routes can educate tourists as well as establish nearby community network. Guidelines for tourism management are area-based development, systematic management, people participation, learning activities and nature Interpretation, marketing management, promotion and public relations.

The study suggested that community should form tourism organization management group within community and create networking with the nearby tourist attractions and also related organizations to sustain and collaborate community-based ecotourism.

Keywords Tourism management Ecotourism management Pak Tha Lay Sub-district Phetchaburi

ความรู้ความเข้าใจของประชาชนในชุมชนปากทะเลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ Knowledge and Understanding of Pak Ta lay Community about Ecotourism

กฤษณะ แดงอ่อน¹⁾ จตุพล นามจิต¹⁾ สาริณี มอญเก็ง¹⁾ สุนิสา ศรีวิชัย¹⁾ และมลทิชา แจ่มจันทร์²⁾

^{1),2)} สาขาวิชาการพัฒนาและการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

E-mail : arika_b@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของชุมชนปากทะเลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรวมถึงปัญหาและอุปสรรคต่อความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเพื่อหาแนวทางในการสร้างการเรียนรู้และสร้างความเข้าใจให้เหมาะสมกับคนในชุมชน โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณจากการสำรวจพื้นที่และการสอบถามการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับชุมชน นักวิชาการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนตำบลปากทะเลส่วนใหญ่ได้รับความรู้การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากสื่อโทรทัศน์และหนังสือท่องเที่ยวในด้านความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการทำแบบทดสอบจำนวน 10 ข้อพบว่าประชาชนตำบลปากทะเลสามารถทำแบบทดสอบได้คะแนนสูงสุด คือ 10 คะแนน (ร้อยละ 26.5) คะแนนต่ำสุดคือ 1 คะแนน (ร้อยละ 1.5) และคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทำแบบทดสอบคือ 7.03 คะแนนและเมื่อนำมากำหนดช่วงในการประเมินผลความรู้พบว่าความรู้ของประชาชนตำบลปากทะเลอยู่ในระดับดี ส่วนประเด็นความเข้าใจจากการการวัดความเข้าใจของประชาชนปากทะเลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้ แนวการประเมินความคิดเห็นในแต่ละข้อตามแบบของ Rikert Scale 5 ระดับ พบว่าความคิดเห็นของประชาชนปากทะเลเห็นด้วยอย่างยิ่งในประเด็นของ 1) การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องคุณค่าทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นสิ่งจำเป็น 2) การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวเป็นหน้าที่ของทุกคนและ 3) ทุกคนต้องร่วมมืออนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ส่วนประเด็นที่ประชาชนในตำบลปากทะเลไม่เห็นด้วย คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเมื่อเกิดการเสื่อมโทรมสามารถฟื้นฟูคืนสภาพเดิมได้จึงไม่ควรดูแลรักษา สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการได้รับความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คือ 1) ขาดการจัดการและการพัฒนาทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) คนในชุมชนไม่ยอมรับเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 3) คนในชุมชนยังมีความรู้ในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตามลำดับ

สำหรับแนวทางในการสร้างความรู้ความเข้าใจต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เหมาะสมคือควรเริ่มจากการจัดทำระบบการจัดการภายในชุมชนด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมให้ชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาบุคลากร การส่งเสริมและการประชาสัมพันธ์ โดยการสร้างเครือข่ายภาคีทางการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this study were to investigate the knowledge and understanding of the Paktalay community towards ecotourism and the problems and obstacles affecting this knowledge and understanding and to explore a way to appropriately set learning and understanding for local people in this community. This study was both qualitative and quantitative research. The data was collected from the survey area, a questionnaire, interviews, and focus groups by cooperated with community, scholars and organizations related to tourism. The data was analyzed using descriptive statistics and content analysis.

The results found that most of people at the Paktalay sub-district had gained knowledge about ecotourism from television programmers and tourism guide books. For 10 items in questionnaire, it was found that people at Paktalay could do the questionnaire and got highest score for 10 points (26.5%), lowest score was 1 point (1.5%) and average score was 7.03 points. When the range of knowledge was considered, it was found that the people's knowledge was at a good level. Using 5 Likert's rating scale for the issue of understanding ecotourism, it was found that people agreed that 1) providing knowledge for people about the worth of tourism as a resource is necessary, 2) preserving attractions is a duty for everyone, and 3) people must cooperate to conserve attractions. People at Paktalay did not agree that ecotourism attractions that are in disrepair can be restored without caring for them. On the issue of problems and obstacles, there were respectively 1) the lack of management and development for ecotourism, 2) people in the community did not accept ecotourism, and 3) people in community knew very little about ecotourism.

An appropriate way to set knowledge and understanding towards ecotourism should start by conducting management in the community by using a process of participation to generate knowledge, understanding about ecotourism, personnel development and promotion of public relations. It should be a tourism network cooperating with local organizations.

ประสิทธิภาพการจัดการกองทุนหมู่บ้านปากทะเล ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

พิสุทธิ แก้วสะอาด วัลลภ แก้วคัลณา กนกวรรณ หวังถนอม และเทิดศักดิ์ ทองแย้ม
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
E-mail : Terdsak_tong@hotmail.com

บทคัดย่อ

ประสิทธิภาพการจัดการกองทุนหมู่บ้านปากทะเล ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านปากทะเล ซึ่งประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง รองลงมาทำประมง ทำนาเกลือ เลี้ยงปลา ทำนา ค้าขาย ซึ่งมีรายได้ไม่มาก มีความจำเป็นต้องเข้าถึงแหล่งทุนที่รัฐสนับสนุนให้ประชาชนร่วมกันบริหารจัดการ เพื่อนำผลการศึกษาวិจัยไปพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกหมู่บ้านปากทะเลและ เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักศึกษาและชุมชนด้านการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี มีกองทุนหมู่บ้าน 4 กองทุน ประกอบด้วย

1. กองทุนหมู่บ้านดอนมะขามยางเหนือ หมู่ที่ 1 มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสูงจนสามารถพัฒนาและจัดตั้งเป็นธนาคารประชาชนมีเงินหมุนเวียน ปัจจุบันเป็นเงิน 4.5 ล้านบาท เพราะสมาชิกมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งกองทุน ให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการและนำเงินที่กู้จากกองทุนไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ พัฒนาอาชีพ ก่อให้เกิดรายได้ ปัญหาหนี้เสียน้อยกลวิธีในการติดตามหนี้สินใช้วิธีชมเชยสมาชิกที่ส่งเงินคืนกองทุนตามเวลาที่กำหนด แจกใบประกาศแก่สมาชิกที่ส่งเงินตรงตามเวลา

2. กองทุนหมู่บ้านปากทะเลนอก หมู่ที่ 2 มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุน อำนาจความสะดวกแก่สมาชิกได้ดี แต่ไม่สามารถพัฒนาเพิ่มเงินกองทุนได้มากเพราะกำหนดดอกเบี้ยไว้ร้อยละ 1 บาท ต่อปี ดอกเบี้ยที่ได้จากการประกอบการส่วนหนึ่งนำไปซื้อเป็นของรางวัล นำมาให้สมาชิกจับฉลาก แจกของรางวัลให้แก่สมาชิก กลวิธีในการให้สมาชิกนำเงินมาส่งตามกำหนดใช้วิธีตั้งข้อเสนอให้สมาชิกที่นำเงินมาส่งเร็วจะได้กุ๊ใหม่อย่างรวดเร็วภายใน 1 วัน

3. กองทุนหมู่บ้านปากทะเลใน หมู่ที่ 3 มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุนได้ดีแต่ไม่สามารถพัฒนากองทุนได้มากเพราะคิดดอกเบี้ยเพียงอัตราร้อยละ 1 บาท ต่อปีการส่งคืนเงินกองทุนกำหนดระยะ 4 งวด ต่อปี การเร่งรัดติดตามเงินกู้ใช้วิธีเสนอข้อตกลงกับสมาชิกว่า สมาชิกที่ส่งเงินรวดเร็วตามกำหนดเวลาจะได้รับการจัดสรรเงินกู้งวดใหม่อย่างรวดเร็วสมาชิกคนใดส่งเงินกู้คืนกองทุนช้า 2 ครั้ง จะไม่ให้กู้ยืม

4. กองทุนหมู่บ้านบางอินทร์พัฒนา หมู่ที่ 4 มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุนน้อยไม่สามารถเพิ่มจำนวนเงินกองทุนได้เพราะคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ .50 บาท ต่อปี กรรมการกองทุนและสมาชิกมีเวลาว่างไม่ตรงกัน สมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง และทำประมงชายฝั่งมีรายได้ไม่แน่นอนเป็นไปตามสภาพดินฟ้าอากาศ สมาชิกบางส่วนนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ ความต้องการ การพัฒนา ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this study was to study the efficiency of village fund management in the Paktalay community, Paktalay sub-district, and Banlaem district, Phetchaburi where most of the people are employees, fishermen, salt pan workers, fish farmers, farmers and sellers respectively that earned low incomes. They needed to find managed government funds that supported people. The purpose was also to use the results of this study to develop the efficiency of village fund management and the level of participation by the Paktalay villagers and to conduct a research learning process between students and the community.

The results found that there were 4 village funds in Paktalay sub-district, Banlaem district, Phetchaburi

1. Donmakhamyangnue Village Fund, Moo 1 was found to be highly efficient in its level of management. It had 4.5 million baht of capital which it could use to develop and establish the bank for people. This was because its members had a clear understanding about the objectives of a village fund. They cooperated in management and use loans according to its objectives. They developed people's career and thus made income. There were little [HYPERLINK "http://dictionary.meelink.com/dictionary/non-performing%20loan.html"](http://dictionary.meelink.com/dictionary/non-performing%20loan.html) to "non-performing loan" non-performing loans. The strategy followed was to compliment members when they paid money back within the time limit and to give them a certificate.

2. Paktalaynok Village Fund Moo 2 had efficiency in fund management and provided convenience for members. However, it could not develop and increase its capital because it specified interest of 1 baht per percentage per year. Some interest from the fund was taken to purchase prizes and members drew lots. These prizes were distributed for members. The strategy used to persuade members to pay money back within the time limit was fixing a regulation that they could borrow money again in advance within 1 day if they paid money back quickly.

3. Paktalaynai Village Fund Moo 3 managed its fund management well but could not develop capital. This was because interest was calculated at only 1 baht per percentage per year. Paying money back was fixed at 4 times a year. Hastening and following loans used a process of agreement where if members paid money back quickly in the time limit, they would be allocated a new loan in advance. However, if some members delayed paying money back to the fund twice, they would not be granted loan the next time.

4. Banginpattan Village Fund Moo 4 had efficiency in fund management at a low level. It could not increase the amount of money in the fund because interest was calculated at 0.50 baht per year. The fund committee and members were not available at the same time. Most of members were employees, and coastal fishermen, so they could not predict their income. It depended on the weather. Some members did not use the money from the loan according to fund's objectives.

Keywords Village Fund management Management efficiency Paktalay Village development

การสร้างแก้วสีชมพูจากทรายท้องถิ่นสำหรับใช้ผลิตอัญมณีเทียม Fabrication of Pink Glasses from Local Sand for Imitation Gem Production

วีรภูมิ กิตติวโรดม¹⁾ ธวัชชัย เครือศรี²⁾ นิตยา ยอดข้าใบ²⁾ และ จักรพงษ์ แก้วขาว^{2,3)}

¹⁾ โปรแกรมวิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²⁾ โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

³⁾ หน่วยวิจัยแก้วและวัสดุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

E-mail : mink110@hotmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้ศึกษาเรื่องการสร้างแก้วสีชมพูจากทรายท้องถิ่นสำหรับใช้ผลิตอัญมณีเทียมจากทรายท้องถิ่นโดยหลอมแก้วในสูตร(55X) $\text{SiO}_2 : 20\text{Na}_2\text{O} : 1\text{Al}_2\text{O}_3 : 13\text{B}_2\text{O}_3 : 6.3\text{CaO} : 0.2\text{Sb}_2\text{O}_3 : 4.5\text{BaO} : \text{X}(\text{Er}_2\text{O}_3)$ เมื่อ $\text{X} = 0.0, 1.0, 2.0, 3.0, 4.0$ และ $5.0 \text{ mol\%}$ ผลที่ได้พบว่าแก้วที่เติม Er_2O_3 มีสีชมพู สอดคล้องกับสเปกตรัมการดูดกลืนแสงจากเครื่อง uv-visible spectrophotometer และค่าพารามิเตอร์วัดสีระบบ CIE $L^*a^*b^*$ สำหรับค่าดัชนีหักเหของแก้วตัวอย่างมีค่าเพิ่มขึ้นเมื่อเพิ่มปริมาณสารให้สีในเนื้อแก้วแต่ก็ไม่มากพอที่จะสังเกตเห็นความแวววาวที่เพิ่มขึ้นด้วยตาเปล่า และค่าความหนาแน่นของแก้วตัวอย่างมีค่าเพิ่มขึ้นเมื่อเพิ่มปริมาณสารให้สีในเนื้อแก้ว พบความสัมพันธ์ของค่าดัชนีหักเหและค่าความหนาแน่นต่อปริมาณสารให้สีที่เติมเข้าไปในเนื้อแก้ว ซึ่งพอสรุปได้ว่าสารให้สีในแก้วส่งผลต่อค่าดัชนีหักเหและความหนาแน่น เนื่องจากการเติมในปริมาณที่น้อย(ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการเกิดสีในแก้วเพื่อใช้ทำอัญมณีเทียม) แต่กลับส่งผลต่อค่าดัชนีหักเหและความหนาแน่นของแก้ว นอกจากนี้ยังพบว่าแก้วทุกตัวอย่างมีค่าดัชนีหักเหสูงกว่า 1.520 ,ความหนาแน่นสูงกว่า 2.45 g/cm^3 ซึ่งเป็นค่ามาตรฐานของแก้วคริสตัลตามมาตรฐานกลุ่มการค้ายุโรป (European common market) ชิ้นงานแก้วที่ได้จากงานวิจัยสามารถนำมาผลิตเป็นอัญมณีเทียมสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องประดับได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ แก้ว ทรายท้องถิ่น ดรรชนีหักเห อัญมณีเทียม

ผลของพลาสมาโปรตีนจากเลือดสุกรต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ลูกชิ้น ที่มีส่วนผสมของแป้ง

Effect of Porcine Blood Plasma Proteins on the Quality of Meatball Formulation with Flour

ธนิต อินทร์จันทร์¹⁾ นพพล วิมูลชาติ¹⁾ สัญชัย สิงห์เมือง¹⁾ และอารีย์ อินทร์นวล²⁾

¹⁾ โปรแกรมวิทยาศาสตรและเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²⁾ โปรแกรมวิทยาศาสตรและเทคโนโลยีการอาหาร คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

E-mail : areeinnun@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลของพลาสมาโปรตีนต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์ลูกชิ้นหมูในด้านกายภาพเคมี ลักษณะเนื้อสัมผัสและการยอมรับของผู้บริโภคโปรตีนพลาสมาเตรียมจากเลือดสุกรโดยใช้สารละลายโซเดียมคลอไรด์ร้อยละ 0.15 w/v เป็นสารป้องกันการแข็งตัวของเลือด ก่อนนำไปหมนเหวี่ยงที่ 7,000×g เป็นเวลา 8 นาที ควบคุมอุณหภูมิที่ 4°C โปรตีนพลาสมาที่ได้ถูกนำไปทำแห้งด้วยวิธี freeze-drying ก่อนนำไปใช้ โดยการนำมาแทนเนื้อหมูที่ใช้ในสูตรการผลิตลูกชิ้นซึ่งแปรอัตราส่วนร้อยละระหว่างปริมาณหมูเนื้อแดงและปริมาณพลาสมาเท่ากับ 100 ต่อ 0 (สูตรควบคุม) 99 ต่อ 1, 98 ต่อ 2 และ 97 ต่อ 3 ตามลำดับ จากการศึกษาพบว่าปริมาณ cooking yield ของลูกชิ้นเพิ่มขึ้นเมื่อเพิ่มอัตราส่วนของโปรตีนพลาสมามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับปริมาณ cooking loss ที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเพิ่มอัตราส่วนของโปรตีนพลาสมาเพิ่มขึ้น การวิเคราะห์ค่าสีของลูกชิ้นพบว่า ค่าความสว่างเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสูตรการผลิต 98 ต่อ 2 ส่วนค่าสีแดงและค่าสีเหลืองไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับสูตรควบคุม ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะด้านเนื้อสัมผัสของผลิตภัณฑ์ลูกชิ้น พบว่า ค่าความแข็ง (hardness; N/cm²) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเพิ่มอัตราส่วนของโปรตีนพลาสมามากขึ้น โดย สูตรควบคุม 99 ต่อ 1, 98 ต่อ 2 และ 97 ต่อ 3 มีค่าความแข็งเท่ากับ 2704, 2712, 3564 และ 3918 ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าค่าแรงที่ใช้ในการเคี้ยว (chewiness; N/cm) เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในสูตรการผลิตที่ 98 ต่อ 2 และ 97 ต่อ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับสูตรควบคุม ส่วนค่าความยืดหยุ่น (springiness; cm) และค่าการเกาะตัวกัน (cohesiveness; N²) ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบกับสูตรควบคุมผล จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของลูกชิ้นพบว่า ปริมาณความชื้นและปริมาณเถ้าเพิ่มขึ้นเมื่อเพิ่มอัตราส่วนของโปรตีนพลาสมา เป็นที่น่าสังเกตว่า ปริมาณโปรตีนจะเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเมื่ออัตราส่วนของพลาสมาเพิ่มขึ้น ในทางกลับกันปริมาณไขมันจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเพิ่มอัตราส่วนของพลาสมาผลการประเมินคุณภาพทางประสาทสัมผัสพบว่า ผู้บริโภคให้การยอมรับสูตรการผลิต 98 ต่อ 2 มากที่สุดเมื่อเทียบกับสูตรการผลิตอื่นๆ ดังนั้น พลาสมาโปรตีนจึงอาจใช้เป็นสารช่วยปรับปรุงคุณภาพในผลิตภัณฑ์ลูกชิ้นได้ นอกจากนี้การนำพลาสมาซึ่งเป็นโปรตีนจากเลือดสัตว์มาใช้ประโยชน์ยังเป็นการช่วยลดปริมาณของเสียจากโรงฆ่าสัตว์อีกด้วย

คำสำคัญ เลือดหมู พลาสมา ลูกชิ้น ฮีโมโกลบิน

แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างธุรกิจขนาดย่อมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
: กรณีศึกษาธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมการผลิตอาหารในจังหวัดนครปฐม
Guideline for the Development of Cooperation between Small-Sized Business and
Nakhon Pathom University : A Case of Manufacturing Firms in Nakhon Pathom Province

ณัชชารีย์ ธนโชติสถิตพงศ์¹⁾ เอื้อพร ท้วมพลอย¹⁾ พรเพ็ญ เกษมโกศาทรัพย์¹⁾
สุดปรารถนา วงศรีปรการ¹⁾ ปาริชาติ เต็งวันสวัสดิ์¹⁾ และผ่องใส สิ้นธุสกุล²⁾

¹⁾ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²⁾ อาจารย์โปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม*

E-mail : pongsai29@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบการดำเนินการกิจการ ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัดต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจ และศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างธุรกิจขนาดย่อมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นธุรกิจขนาดย่อมประเภทการผลิตอาหาร ในจังหวัดนครปฐม จำนวน 30 - 35 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสัมภาษณ์ กึ่งทางการ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับผลการสัมภาษณ์เชิงลึก วิเคราะห์ค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพอสรุปได้ดังนี้ ธุรกิจขนาดย่อมส่วนใหญ่มีรูปแบบการบริหารงานแบบเจ้าของคนเดียว ระยะเวลาในการดำเนินงานส่วนใหญ่มีระยะเวลาดำเนินกิจการ 5 - 10 ปี มีทุนจดทะเบียน ต่ำกว่า 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมของกิจการ ต่ำกว่า 5 ล้านบาท มีรายได้ต่อปี 5 - 10 ล้านบาท มีลูกจ้าง ตั้งแต่ 10 - 50 คน มีระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินการ ธุรกิจขนาดย่อมส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการเพราะเจ้าของกิจการจะดำเนินการแบบพอเพียงตามกำลังที่จะสามารถทำการผลิตได้ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา จึงทำให้ธุรกิจขนาดย่อมไม่กล้ากู้ยืมเงินมาเพื่อขยายกิจการ หรือเพิ่มกำลังการผลิตเพราะไม่ยอมมีหนี้สิน ส่วนแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างธุรกิจขนาดย่อมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอยากให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมหรือหน่วยงานของภาครัฐไปพบปะกับผู้ประกอบการบ้าง เพื่อจะได้สร้างแนวทางการร่วมมือซึ่งกันและกัน มีสถานประกอบการหลายแห่งยินดีรับนักศึกษาเข้าไปฝึกงานและยินดีให้นักศึกษาเข้าศึกษาดูงานของสถานประกอบการ

คำสำคัญ แนวทาง การพัฒนา ความร่วมมือ ธุรกิจขนาดย่อม ธุรกิจอุตสาหกรรม

Abstract

The objective of this research is to study the business management styles, the problems, the obstacles, and the limited factors in operating business and to study the tendency of the cooperation between SME and Nakhon Pathom Rajabhat University. Population used in this study is 30-35 SME food manufacturers in Nakhon Pathom. The tools used in the study are the semi-formal questionnaire and the structured questionnaire. The data are analyzed for the deep interviewing results and percentage.

The result of the study can be concluded as follow: the management style of most SME businesses is the entrepreneur type their business operating periods range from 5 to 10 years their authorized capitals are under 5 million baht each their total assets are below 5 million baht each their annual incomes are 5-10 million baht each the employees in each business are ranged from 10-50 they have good management systems suit their business operations most of SME businesses don't have any problems and obstacles in their business because the owners have managed their businesses self-sufficiently, they only produce as much as they can. Due to the recession in year 1997, SME business owners don't dare to use bank credit to enlarge the business or increase the production. They don't want to put themselves in debt.

In case of the tendency of the cooperation between SME and Nakhon Pathom Rajabhat University, the information received from the interviews with the owners show that the business owners want either Nakhon Pathom Rajabhat University or government units to visit them in order to create the way to cooperate. Many businesses are welcome university students to gain experiences and visit their places.

Keywords Guideline Development Cooperation Small enterprise Manufacturing firms

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชีของธุรกิจขนาดย่อม เพื่อกำหนดรูปแบบบัญชี :

กรณีศึกษากิจการการผลิต ในเขตจังหวัดนครปฐม

**Utilizations of Accounting Information in Small Production Firm to
Development Account Format : Case Studies in Nakhonpathom Province**

นิภา กล้าหาญ บุษยา แก้วมรกต สุธิตรา จุลเวช และสุทิสฯ ไพบุลย์วัฒนกิจ
โปรแกรมวิชาการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม โทร 086-7646530
E-mail : Kobsutisa@gmail.com

บทคัดย่อ

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลทางบัญชีของธุรกิจขนาดย่อม เพื่อกำหนดรูปแบบบัญชี : กรณีศึกษากิจการการผลิต ในเขตจังหวัดนครปฐม ข้อมูลการวิจัย รวบรวมจากการสัมภาษณ์ผ่านแบบสอบถามกับเจ้าของกิจการ ผู้จัดการฝ่ายบัญชี และพนักงานบัญชี ซึ่งมีธุรกิจ 3 ประเภท ดังนี้ ธุรกิจผลิตอาหาร 20 แห่ง ธุรกิจผลิตเฟอร์นิเจอร์ 8 แห่ง ธุรกิจโรงสีข้าว 8 แห่ง รวมทั้งสิ้นจำนวน 36 กิจการ

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของกิจการ พบว่า กิจการส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจมาแล้ว ประมาณ 5-10 ปี ทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้านบาท สินทรัพย์รวมไม่เกิน 5 ล้านบาท รายได้รวมไม่เกิน 5 ล้านบาทต่อปี จำนวนพนักงานของกิจการส่วนใหญ่ต่ำกว่า 10 คน จำนวนพนักงานบัญชีประมาณ 1-5 คน ระดับการศึกษาของพนักงานบัญชีอยู่ในระดับปริญญาตรี

จากการศึกษารูปแบบบัญชีของกิจการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันของธุรกิจขนาดย่อม พบว่า กิจการส่วนใหญ่ให้พนักงานบัญชีลงบัญชีอย่างง่ายและส่งมอบเอกสารให้กับสำนักงานบัญชีทำบัญชีต่อไป ระบบคอมพิวเตอร์ที่นำมาใช้ในงานบัญชีเป็นบัญชีรายรับและรายจ่าย บัญชีลูกหนี้และเจ้าหนี้ บัญชีสินค้าคงเหลือ บัญชีเงินเดือน บัญชีสินทรัพย์และบัญชีอื่น ๆ สมุดบัญชีที่ใช้ลงรายการ ส่วนใหญ่ลงในสมุดรายวันทั่วไป ภาษาที่เสียคือ ภาษาเงินได้บุคคลธรรมดา และภาษาเงินได้นิติบุคคล งบการเงินที่จัดทำคือ งบดุล งบกำไรขาดทุน ระยะเวลาการจัดทำงบการเงินคือ ทุกสิ้นเดือน การประมาณอายุการใช้สินทรัพย์ยึดตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป การคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ใช้วิธีเส้นตรง การตีราคาสินค้าคงเหลือใช้วิธีเข้าก่อน - ออกก่อน การควบคุมบัญชีลูกหนี้จากรายงานของฝ่ายบัญชีทุกเดือน การประมาณการค้าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญจากยอดบัญชีลูกหนี้ พิจารณาการให้เครดิตลูกค้าจากประวัติเก่าของลูกหนี้แต่ละราย กิจการมีการเปรียบเทียบราคาซื้อขายหลาย ๆ ครั้ง ในการจัดซื้อวัสดุที่ใช้ผลิตจะประมาณความต้องการใช้ก่อนจัดซื้อทุกครั้ง สินค้ามีตำหนิ ขาดจะขายในราคาต่ำลง การควบคุมค่าแรงงาน จะกำหนดปริมาณงานที่ผลิตได้ในแต่ละวัน กิจการมีการพิจารณาเงินทุนหมุนเวียนในการชำระหนี้แต่ละเดือน กิจการผลิตอาหารมีการใช้ประโยชน์จากข้อมูลบัญชีมากที่สุดคิดเป็น 47.10 % กิจการผลิตเฟอร์นิเจอร์ คิดเป็น 30.63 % และโรงสีข้าว คิดเป็น 22.27 %

Abstract

The use of SME business accounting data to determine the accounting styles: the case study of the production businesses in Nakhon Pathom area. The research data are collected by interviewing through the questionnaire with the business owners, the accounting managers, and the accountants in 3 business areas: 20 food manufacturers, 8 furniture manufacturers, 8 rice mills, 36 businesses altogether.

The study from the general business information found that most businesses have been established for 5-10 years with each of their authorized capital no more than 5 million baht, total revenue no more than 5 million baht per year, mostly less than 10 employees, 1-5 accountants with bachelor degree.

The study from the current SME accounting styles of these businesses found that, in most businesses, the accountants do the simple task and submit their documents to the accounting offices for the rest. The computer systems used in the business accounts are income-expense, debtor and creditor, inventory, salary, asset, and others. Books mostly used are journal. Taxes paid are personal income tax and company income tax. Financial statements involved are balance sheet and income statement which are prepared at the end of each month. The estimation of asset life period follows the generally accepted accounting standards. The asset depreciation calculation is based on Straight Line Method. First In-First out Method is used for the inventory valuation. How to control the debtor account depends on the monthly report prepared by their accountants. The allowance for doubtful accounts is estimated from the debtor accounts. The customer's credit period is considered on each debtor's background. The businesses compare their buying product price. Generally before purchasing, the demand for the materials is calculated. Defective or imperfect products are sold at low price. Wage control determines the work in production each day. The working capital for paying debt is considered monthly. Utilizations of accounting information in food manufacturers is 47.10 %, furniture manufacturers is 30.63 %, rice mills is 22.27 %

ปัจจัยที่ส่งผลในการบริหารจัดการธุรกิจกล้วยไม้ ในจังหวัดนครปฐม

Influential Factors on Management of Business Orchids in Nakhon Pathom

ดวงพร พร้อมมงคล¹⁾ ตรีชฎาพร ขำสุวรรณ¹⁾ บงกช มีศรี¹⁾ และ พิมพ์นารา พิบูลจิระกานต์²⁾

¹⁾ นักศึกษาโปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ (การบัญชี) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²⁾ อาจารย์โปรแกรมวิชาบริหารธุรกิจ (การบัญชี) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

โทรศัพท์ 081-9836420 โทรสาร 034-261068

E-mail : maicheen @ yahoo.com

บทคัดย่อ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เลือกพื้นที่ในเขตจังหวัดนครปฐมเพื่อเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐและการพัฒนาท้องถิ่นของมหาวิทยาลัย ที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาและหาแนวทางในการบริหารจัดการธุรกิจกล้วยไม้ให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ในพื้นที่ปลูกกล้วยไม้จังหวัดนครปฐมมีวิธีการบริหารจัดการโดยการแบ่งกลุ่มผู้ปลูกกล้วยไม้ทั้งหมด 19 กลุ่ม และมีการจัดตั้งสมาคมและชมรมกล้วยไม้ต่างๆ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของงานประจำจังหวัด โดยได้รับความร่วมมือจากภาครัฐบาลจากสำนักงานส่งเสริมการเกษตร สำนักวิชาการเกษตรจังหวัดและผู้ว่าราชการจังหวัดได้เห็นความสำคัญจึงได้จัดทำโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การตลาดกล้วยไม้เพื่อการส่งออก ตามยุทธศาสตร์ของจังหวัด ปี 2552 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพกล้วยไม้ให้คุณภาพตามมาตรฐาน พัฒนาการตลาดกล้วยไม้ จากการศึกษาได้พบว่ามีรูปแบบบริหารจัดการ คือวิธีการปลูกกล้วยไม้เพื่อให้ได้คุณภาพด้านการผลิต ผลผลิตที่ได้มาตรฐานตามระบบ GAP (Good Agriculture Practice) ผลผลิตของกล้วยไม้ตัดดอกขายมี 3 ขนาดคือ ขนาดชูปเปอร์ ขนาดช่อยาวและขนาดช่อสั้น ดังนั้น ปัจจัยด้านการผลิตที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ ได้แก่ ต้นทุนการผลิต ค่าแรง แสงสว่าง ความชื้น อุณหภูมิ อากาศ น้ำ ปุ๋ย การขยายพันธุ์ และศัตรู ปัจจัยด้านการตลาดที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ ได้แก่ ความต้องการของลูกค้าด้านสายพันธุ์กล้วยไม้ใหม่ ๆ คุณภาพ ราคา เทศกาล ช่องทางการจัดจำหน่าย ค่าความนิยมและวัฒนธรรม ปัจจัยด้านการขนส่งที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ ได้แก่ พื้นที่ระหว่าง ระยะเวลาก่อนการขนส่ง ค่าใช้จ่ายการขนส่งทางรถยนต์ รถไฟ เครื่องบิน ซึ่งมีปัจจัยเสี่ยงในด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ ต้นทุนค่าขนส่งที่สูงเพิ่มขึ้น เช่นค่าน้ำมัน ต้นทุนราคาเคมีภัณฑ์ทางการเกษตรสูงขึ้น เช่น ค่ายากำจัดแมลง ปุ๋ยและสารเคมี ต้นทุนการขยายพื้นที่ปลูกกล้วยไม้ที่สูงขึ้น เช่น ค่าที่ดินที่สูงขึ้น

Abstract

Education in this time electorate district area at the Nakhon Pathom province for study and respondent policy of government and developing locality of the university and would be resolve concerns about orchid flower in these area also. Therefore how to find the ways efficiency of orchid flower to succeed management orchid plans in district area have the method management and have 19 groups for plans orchid flower and also have society and a lot of assembly group. Some time all these groups joy with in this province together of celebration especially importance party the society group joy and have activity celebration with this province often. In these situation support by office of Agriculture of government, office technical agriculture of province, and also support by governor because the governor think about in these very importance. Therefore they are interested and make the project of increase output and following strategy of province in 2009 have purpose for develop orchid good quality and standard. Standard produce following system GAP (Good Agriculture Practice) orchid flower have 3 sizes for sell it 1. super sizes 2. Long bunch sizes 3. Small bunch sizes. Therefore produce management for export that it produce capital, wage, light, humid, water, fertilizer, reproduction. Factor for the marketing management that it demand of costumer such as good quality, price, new breed orchid, distribute, value and culture. Factor for transport for management that it district area, transportation cost. Train, plane, factor for risk management that it increases capital such as pitro, chemicals, insecticide, manure, chemical substance. Some time area for plant expensive look like high increase of land.

การศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการโรงงานผลิตน้ำสะอาดเพื่อการบริโภค

กรณีศึกษา ณ บ้านปงชัย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

The Feasibility Study of Producing Water for Consumption: A Case Study in Ban Pong Chai, Amphur Maemoh, Lampang

รสสุคนธ์ หล่อเถิน¹⁾ รุ่งนภา มาริพงษ์¹⁾ และ วริษฐา ภัคดี²⁾

ชื่อผู้วิจัย¹⁾ ชื่อหัวหน้าโครงการ²⁾

^{1) 2)} โปรแกรมวิทยาศาสตรและเทคโนโลยีการอาหาร คณะเทคโนโลยีการเกษตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

E-mail : rack_bt@hotmail.com

บทคัดย่อ

น้ำสะอาดเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการบริโภค หมู่บ้านปงชัยมีความขาดแคลนน้ำสะอาดเพื่อใช้ในการบริโภคจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาเลือกวิธีจัดหาน้ำสะอาดที่เหมาะสมที่สุดเพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลนน้ำ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการตั้งโรงงานน้ำเพื่อการผลิตน้ำสะอาดสำหรับการบริโภคภายในหมู่บ้านปงชัย วิเคราะห์ผลตอบแทนและต้นทุนในการผลิตน้ำสะอาดเพื่อการบริโภคภายในหมู่บ้านปงชัย

การวิจัยจะทำการศึกษาเฉพาะภายในหมู่บ้านปงชัยโดยทำแบบสอบถามสำรวจทั้งสิ้น 100 ครัวเรือน นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของโครงการซึ่งผลการวิเคราะห์ด้านการตลาดพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการซื้อน้ำดื่มบรรจุถัง 20 ลิตร มากกว่าน้ำดื่มบรรจุขวดพลาสติกขนาด 950 ลบ.ซม. และบรรจุภัณฑ์ที่ต้องการส่วนใหญ่จะเลือกชนิดบรรจุภัณฑ์ของน้ำสะอาดบรรจุขวดและบรรจุถังแบบพลาสติกขนาด 950 ลบ.ซม. และมีความคิดเห็นตรงกันว่าน้ำสะอาดบรรจุถังพลาสติกขนาด 20 ลิตร หากจำหน่ายในราคาถังละ 15 บาทนั้นมีความพอดี

การวิเคราะห์ด้านการจัดการพบว่า โครงการลงทุนผลิตน้ำสะอาดเพื่อการบริโภคที่ทำการศึกษากำหนดให้ตั้งอยู่ในหมู่บ้านปงชัย ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง โดยแบ่งเป็น 3 กรณี คือ สร้างอาคารขึ้นมาใหม่ ปรับปรุงอาคารที่มีอยู่แล้วในบริเวณวัดบ้านปงชัยและตุน้ำดื่มหยอดเหรียญอัตโนมัติ

การวิเคราะห์ด้านการเงินผู้วิจัยได้เก็บตัวอย่างน้ำมาวิเคราะห์เพื่อต้องการทราบคุณภาพน้ำก่อนที่จะนำมาผลิตน้ำดื่มซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ในส่วนของการเงิน โครงการที่มีความเป็นไปได้ในการลงทุนมากที่สุดคือตุน้ำดื่มหยอดเหรียญอัตโนมัติ โดยมีระยะเวลาโครงการ 5 ปี อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ เท่ากับมากกว่าร้อยละ 40 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ เท่ากับ 2,850,679 บาท ที่อัตราคิดลดร้อยละ 7 อัตราผลตอบแทนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 11.56 อัตราผลตอบแทนต่อต้นทุนเท่ากับ 51.83 และมีระยะเวลาคืนทุนเพียง 1 เดือน

คำสำคัญ การศึกษาความเป็นไปได้ น้ำ บ้านปงชัย แม่เมาะ ลำปาง

Abstract

Clean water is necessary for consumption. Because Ban Pong Chai still lack of clean water for consumption, it is necessary for considering the proper way in supplying clean water to solve the problem of water shortage. The objective of research is feasibility study in setting up the pilot plant for produce clean water for consumption within Ban Pong Chai and analyzing for the cost-benefit in produce clean water within the village.

The research in Ban Pong Chai was done by collecting the answers of questionnaire from 100 sample households and the data were analyzed for the feasibility of the project. The marketing analysis result was found that almost villagers preferred to buy a drinking water from the 20 liter bucket rather than the 950 cm³ turbid plastic bottle. The preferred packaging was a turbid plastic bucket and bottle, and all villagers whom answered the questionnaire suggested that the proper price of clean water in a 20 liter turbid plastic bucket was 15 baht.

The management analysis result was found that the project on producing water for consumption within Ban Pong Chai, Tumbol Maemoh, Amphur Maemoh, Lampang could be separated into 3 categories; setting up new building, improving the remaining building within the area of the village, or setting up an automatic coin dropping for drinking water.

The monetary analysis result after quality analysis of water sample before producing drinking water was found that the most feasible project for investing was to set up automatic coin dropping for drinking water. The project needed proceeding time for 5 years, the rate of return was more than 40 per cent, net current value was 2,850,679 baht, at the decreasing rate of 7 per cent, the average rate of return was 11.56 per cent, the ratio of returning rate per capital was 51.83 and the project must spent 1 month and 11 days for a capital recovery.

Keywords The feasibility study Water Ban Pong Chai Maemoh Lampang

การวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านปงชัย ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
The Analysis of Water Supply Quality in Ban Pong Chai Tumb on Maemoh
Amphur Maemoh, Lampang

นคร ขาวพัตต์ ¹⁾ ธัญญรัตน์ เรียงสุข ¹⁾ และ อาจารย์พูนศรี สมบัติศิริ ²⁾
ชื่อผู้วิจัย ¹⁾ และ ชื่อหัวหน้าโครงการ²⁾

¹⁾ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

²⁾ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*

E-mail : Punchavee_s@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัย ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ดำเนินการโดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปาทางด้านกายภาพ เคมี และจุลชีววิทยา และศึกษาระบบผลิตน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัย (2) เสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพน้ำประปา (3) หาแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัย โดยทำการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบของอ่างเก็บน้ำภายในโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่ใช้ผลิตน้ำประปาและน้ำประปา โดยใช้วิธีตรวจวิเคราะห์ของ Standard Methods for The Examination of Water and Wastewater (APHA AWWA and WEF, 1998) แล้วนำค่าที่ได้มาเปรียบเทียบกับมาตรฐานแหล่งน้ำดิบและน้ำประปาของการประปานครหลวง (ตามข้อแนะนำขององค์การอนามัยโลกปี 2006) ผลการวิเคราะห์คุณภาพแหล่งน้ำดิบพบว่ามีสารปนเปื้อนด้วยโคลิฟอร์มแบคทีเรีย และค่าสีมีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานเล็กน้อย คุณภาพน้ำประปาพบว่ามีปัญหาเรื่องสี และปริมาณของแข็งทั้งหมดเกินมาตรฐาน ถือได้ว่าคุณภาพน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัยเป็นน้ำที่นำมาใช้อุปโภคได้ แต่ไม่แนะนำให้บริโภค หากจะนำมาใช้ในครัวเรือนควรมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนโดยการกรองอย่างง่ายแล้วนำน้ำมาต้มก่อนดื่ม จากนั้นได้รายงานผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปาให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) อำเภอแม่เมาะ เทศบาลตำบลแม่เมาะ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนจากหมู่บ้านปงชัย โดยมีการร่วมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพน้ำประปา และหาแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านปงชัยต่อไป

คำสำคัญ การวิเคราะห์ คุณภาพน้ำประปา บ้านปงชัย แม่เมาะ ลำปาง

Abstract

The Analysis of water supply quality in Ban Pong Chai, Tumbon Maemoh, Amphur Maemoh, Lampang was done by the Participatory Action Research (PAR) between the community and related organizations in the area. The study was aimed for ; (1) quality analysis on physical, chemical and microbiological properties of unrefined water and tap water and study the water supply system in the village, (2) enhance the understanding and the participation in water quality improvement and (3) search for the method in improving water supply system of the village. The analysis of the quality of both unrefined water in reservoir within Maemoh Power Plant area that use for produce tap water and refined tap water was done by the Standard Methods for The Examination of Water and Wastewater (APHA AWWA and WEF, 1998) and then comparing data with standard value on unrefined water and tap water from the Metropolitan Waterworks Authority (Thailand) (as suggested by WHO, 2006). The result from unrefined water analysis found the contamination of coliform bacteria and the color measurement was higher than the standard criterion. The result from tap water analysis was found that the color measurement and the total solids content were higher than the standard criterion. From the study, it could be concluded that tap water in Ban Pong Chai was accepted for usage but not suggested for consume. If the villager need for their household usage, they should improve the water quality by using the simple filter method and then boil the water before drink. This research result was sent to Maemoh Electricity Generating Authority (EGAT), Maemoh municipality, Boromarajonani College of Nursing (Lampang), the village leader and the delegate from the villager of Ban Pong Chai. And the opinion exchanging was done for strengthen their understanding and their participation in improving water quality and searching for method in water supply development in Ban Pong Chai.

Keywords Analysis Water Supply Quality Ban Pong Chai Maemoh Lampang

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดงานประเพณีวัฒนธรรม
จังหวัดกำแพงเพชร เมืองมรดกโลก เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
Cultural Promotion Satisfactions of the Tourist in World Heritage site,
Kamphengphet Province

อารีรัตน์ ไสแสง¹⁾ นนทพ นนทกิจจา²⁾ สุวิมล แก้วโมรา³⁾

ธารทิพย์ ธรรมสอน *

โทรศัพท์ 055-706511 โทรสาร 055-706511

E-mail : thantip_thamasorn@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดงานประเพณี วัฒนธรรม จังหวัดกำแพงเพชร เมืองมรดกโลก เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของเทศบาลการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดกำแพงเพชร 3) เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนาการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดกำแพงเพชร เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในงานประเพณีวัฒนธรรม ประจำปีของจังหวัดกำแพงเพชรจำนวน 4 งาน ได้แก่ งานสารทไทยกล้วยไข่ งานเทศกาลกินกล้วยเดี่ยวเที่ยวเมืองกำแพง งานประเพณีลอยกระทง และงานนบพระเล่นเพลง โดยได้เลือกใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการศึกษา พบว่า

1) สภาพปัจจุบันของการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมของจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งได้แก่ งานสารทไทยกล้วยไข่ งานเทศกาลกินกล้วยเดี่ยวเที่ยวเมืองกำแพง งานประเพณีลอยกระทงและงานนบพระเล่นเพลง พบว่า นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวนั้นเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวมีภูมิลำเนาในจังหวัดกำแพงเพชร อายุระหว่าง 20-29 ปี รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษาเป็นส่วนใหญ่ การศึกษาในระดับปริญญาตรีและมาเที่ยวเป็นประจำทุกปี รับทราบข้อมูลข่าวสารจากแผ่นป้ายโฆษณาและทางวิทยุ เข้ามาเที่ยวงานเพื่อจับจ่ายใช้สอย มาเที่ยวเป็นกลุ่มที่มีขนาดไม่เกิน 5 คน มาโดยรถยนต์ส่วนตัว และรถจักรยานยนต์ใช้เวลาเที่ยวชมงานประมาณ 1-3 ชม. ในการเที่ยวงานประเพณีแต่ละงานนั้นส่วนใหญ่ไม่ทราบข้อมูลความสำคัญของงานและข้อมูลของการจัดงานว่ามีที่มาอย่างไร แต่มีความเห็นว่าในแต่ละงานจะมีลักษณะ ความโดดเด่นของงานโดยเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ของงาน และในการมีส่วนร่วมของการจัดงานนั้น นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าควรเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

2) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมในภาพรวมด้านกิจกรรมและบริการการท่องเที่ยว มีเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{x} = 3.62$) มีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ที่นำมาจำหน่าย มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.40$) มีความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับ ปานกลาง ($\bar{x} = 3.19$) และถ้ามีการจัดงานอีกก็จะกลับมาเที่ยวอีก (คิดเป็นร้อยละ 80.9) งานประเพณีวัฒนธรรมที่กลุ่มตัวอย่างรู้จักกันดีมากที่สุด คือ งานนบพระเล่นเพลง นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าสิ่งที่โดดเด่นที่สุด คือ การแสดงคอนเสิร์ตของศิลปิน แต่ที่มาของงานนบพระเล่นเพลง นักท่องเที่ยวตอบว่าไม่ทราบ

3) การหาแนวทางที่จะวางแผนในการพัฒนาการจัดงานประเพณีวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยว คือการส่งเสริมการตลาดเพื่อเพิ่มกลุ่มเป้าหมาย การจัดการสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความสะอาดของสถานที่สภาพการเข้าถึงบริเวณงาน ความปลอดภัย สินค้าของฝากของที่ระลึก ซึ่งสามารถสรุปประเด็นของการพัฒนาได้ว่าควรพัฒนาในเรื่องของการส่งเสริมการตลาด การจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อรองรับการท่องเที่ยว การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาองค์ประกอบของการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสิ่งดึงดูดใจ สภาพการเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกตลอดจน การวางแผนการแนวทางสร้างความร่วมมือกับพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อการสร้างเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว

คำสำคัญ ความพึงพอใจ นักท่องเที่ยว การจัดงานประเพณีวัฒนธรรม เมืองมรดกโลก การส่งเสริมการท่องเที่ยว

Abstract

This research names the tourists satisfied with Kamphaengphet the World Heritage, culture festival fair which is promoted Kamphaengphet tourism. The Objective of this research are studies 1) The present nature of Kamphaengphet culture festival fair 2) How satisfied the tourists are culture festival fair. 3) It is the guideline to develop the next culture festival fair which encourages the tourists.

Sampling use this research are 4 fairs such as Banana festival, Noodle festival, Loykrathong festival and Nobpralenpleng festival. This data can analyses the content analysis for the guideline development planning to promote Kamphaengphet culture festival fair.

The studies result flinging

1) The present nature of Kamphaengphet culture festival fair such as Banana festival, Noodle festival, Loykrathong festival and Nobpralenpleng festival are found out that the tourists who come to travel in the fair are students, bachelor's degree graduated, local people in town, the age between 20 – 29 years the salary less than 5,000 bath per month. They always come to this fair every year and them and radio. They like to come for 1-3 period and come in group of 5 people by private car or motor bike al thought the majority of tourists fair are. They only think that it is government or private company duty must promote how important the fair is.

2) The total of the tourists satisfied with this fair are shown. In the activities and tourist service are more than high level of ($\bar{x} = 3.62$), the products satisfied are more than high level of ($\bar{x} = 3.40$) the convenient thing satisfied are moderate of ($\bar{x} = 3.19$) and 80.9 percentage of the tourists want to come back to the fair again. The best well know festival is Nobpralenpleng and concert is the most popular point in the fair.

3) The guideline development planning which encourages the festival fair are to increase the target, environment management safety places, clean places and souvenir shops. The conclusion of a development datas should develop marketing, the arrangement of environment for tourists, personal development attractive point, accommodation and should have 9 cooperative nearly places for creating the tourism network.

การแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหัวหน้าครอบครัว
โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
The Community Participation in Solving Alcoholic Beverage Consumption among
Head of the Family in Ban Nakornchum Kamphaengphet Province

ภคพล รอดตา¹⁾ อาทิตย์ ศิริวงศ์¹⁾ นวณิ แสงกระจ่าง¹⁾ และ เพชรรา บุตสีทา²⁾

¹⁾ นักศึกษาสาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁾ อาจารย์สาขาวิชาการตลาด คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

E-mail : apetchara@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหัวหน้าครอบครัวชุมชนในเขตตำบลนครชุมอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณโดยการเก็บข้อมูลจากหัวหน้าครอบครัวที่ดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่ยินดีให้ข้อมูล จำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพที่เน้นรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เพื่อศึกษาแนวทาง การแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหัวหน้าครอบครัวโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ร่วมกับการสังเกต การสนทนากลุ่ม การประชุมกลุ่ม ดำเนินการระหว่างเดือนกันยายน 2551 ถึงกุมภาพันธ์ 2552 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า พฤติกรรมการดื่มแอลกอฮอล์ของหัวหน้าครอบครัวปัจจุบันยังดื่มเครื่องดื่มเหล้าโรงมากที่สุด รองลงมาเป็นเหล้ากลั่น มีความถี่ในการดื่มในปัจจุบัน 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ ช่วงเวลาที่ดื่มช่วงเย็น ใช้เวลาในการดื่มต่อครั้งมากกว่า 7 ชั่วโมงขึ้นไป ดื่มกับเพื่อน งานเลี้ยงสังสรรค์ โอกาสการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในงานเทศกาล งานแต่งงาน งานทอดกฐินและงานวันสงกรานต์ ไม่มีความคิดที่จะเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพราะคิดว่าไม่สามารถเลิกดื่มได้ เหตุผลที่ทำให้คิดจะเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์จะทำเพื่อพ่อแม่ สุขภาพไม่ดี และลูกขอร้องไห้เลิก แนวทางการแก้ไขปัญหาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของหัวหน้าครอบครัว โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในเขตตำบลนครชุม ชุมชนร่วมกันตั้งเป้าหมายให้กับครอบครัวต้นแบบที่ต้องการเลิกดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ กลยุทธ์ป้องกันบรรเทาการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ จัดโครงการครอบครัวอบอุ่นและแข็งแรง โครงการเครือข่ายลด ละ เลิกการดื่ม กิจกรรมนันทนาการ มาตรการงานบุญปลอดเหล้า บทบาทของผู้นำชุมชนที่จะเป็นแบบอย่างในการใช้กฎหมายและมาตรการของชุมชน

คำสำคัญ เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ หัวหน้าครอบครัว การมีส่วนร่วมของชุมชน

Abstract

This research followed the plan of alcoholic beverage solving of head of the family by the community participation in Ban Nakornchum, Kampahengphet province. The study showed the quantity research with the 400 questionnaires sampling and used quality research to emphasize the participation research by indepth interview, observation, group speech, and group meeting between September 2551 to February 2552. The effects of the research are shown the way to solve the alcoholic beverage of head of the family by the community participation. The research must have an objective such as a good model family who wanted to stop alcoholic beverage, set the strategy to protect the alcoholic beverage and everybody in the family should give the spirit to get a warm and strong family plan to stop or letdown the drinking habit. Do some entertaining activities, to measure fairly on how to protect the alcoholic beverage and stimulate the leader to be a good model. Be an example to use the law and standard of the community.

Keywords Alcoholic beverage Head of the family Community participation

ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำข้าวหลามของตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
A Study of Local Wisdom about Glutinous Rice Roasted in Bamboo Joints of Nakhonchum
District in Kamphaengphet Province

มลธิชา แป้นเพชรอำพรสี¹⁾ สุภานันท์ กาญจนะ¹⁾ นภาพร มณีฉาย¹⁾ และ รัชวีวรรณ บุญอนันท์²⁾ สุภาภรณ์ หมั่นหา²⁾

¹⁾ นักศึกษาโปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²⁾ อาจารย์โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร*

E-mail : ratchaneewan_b@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำข้าวหลามของตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยในการตัดสินใจซื้อข้าวหลามตำบลนครชุมของผู้บริโภค 2) เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของข้าวหลามของตำบลนครชุม และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำข้าวหลามของตำบลนครชุม ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สุดในการตัดสินใจซื้อข้าวหลามตำบลนครชุมของผู้บริโภค คือ ผลิตภัณฑ์ (ข้าวหลาม) รองลงมาคือ การจัดจำหน่ายและราคาของข้าวหลามตามลำดับ ด้านอัตลักษณ์ของข้าวหลามตำบลนครชุมซึ่งทำให้ข้าวหลามฯ แตกต่างจากที่อื่นคือ รสชาติที่มีรสหวาน มัน เค็ม และการที่ข้าวหลามนครชุมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของงานประเพณีวันเพ็ญเดือน 3 และเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของชาวนครชุม ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางในการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่นในการทำข้าวหลามนั้น ควรดำเนินการในรูปแบบการจัดทำเป็นคู่มือ/สูตรการทำข้าวหลามและถ่ายทอดสู่เยาวชนโดยการจัดฝึกอบรม เพื่อเป็นการอนุรักษ์และสืบสานประเพณีการทำข้าวหลามของตำบลนครชุมให้คงอยู่ตลอดไป

คำสำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่น, อัตลักษณ์, เศรษฐกิจและสังคม, การถ่ายทอด, คุณภาพชีวิต

Abstract

The study of Local Wisdom about Glutinous Rice Roasted in Bamboo Joints of Tambol Nakhonchum, Muang, Kamphaengphet has the aims as follow: 1) to study the consumer's purchasing factors of the glutinous rice roasted in bamboo joints of Tambol Nakhonchum, Muang, Kamphaengphet. 2) to study the identity of the glutinous rice roasted in bamboo joints of Tambol Nakhonchum, Muang, Kamphaengphet. 3) to advice the local wisdom learning of the glutinous rice roasted in bamboo joints of Tambol Nakhonchum, Muang, Kamphaengphet. The study found that 1st factor of the consumer's purchasing was product (glutinous rice roasted in bamboo joints) and others was taste which sweetly, oily and salty. Also Nakornchum glutinous rice roasted in bamboo joints is on of the merit traditional day on 3rd month full moon night life styles. The suggestion of this Local wisdom was the producers should have the recipe and advice the wisdom learning to the youth by training as one of the traditions for long life.

Keywords Local Wisdom Identity or Particular Economic and Social Teach Quality of life

แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารของท้องถิ่นนครชุม
อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร

The Preservation Local Intellectual Food Approach of Nakhon-Chum Sub-district,
Muang District in Khamphaengphet Province

สุชาดา นพไธสง¹⁾ อนุพันธ์ โพธิ์ปลั่ง¹⁾ อลงกรณ์ กิจจา¹⁾ และ โอ gama จ่าแกะ²⁾

¹⁾ นักศึกษาโปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

²⁾ อาจารย์โปรแกรมวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

E-mail : Ogama_Kae@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร และหาแนวทางอนุรักษ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหารของท้องถิ่นนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร มีผลการสรุป ดังนี้

เมืองนครชุมเป็นเมืองประวัติศาสตร์ ที่มีประวัติความเป็นมาที่ชัดเจนและยาวนาน มีโบราณสถานและโบราณวัตถุปรากฏเป็นหลักฐานอย่างมากมาย นำศึกษาให้นัก เมืองนครชุมตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มบริเวณปากคลองสวนหมากทางฝั่งตะวันตกของแม่น้ำปิง ตรงข้ามกับเมืองกำแพงเพชร มีกระบวนการเกิด ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร เนื่องจากวิถีชีวิตของคนนครชุมตามวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร นิยมดำเนินชีวิตแบบเรียบง่าย ทั้งด้านการประกอบอาชีพ การประกอบอาหาร การสืบทอดพิธีกรรมต่าง ๆ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมกันมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะภูมิปัญญาการทำอาหารว่าง เมี่ยงมะพร้าวเสวยกล้วยกวน ซึ่งผู้มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และมีผลงานโดดเด่น ด้านอาหาร การปรุงอาหารที่มีรสชาติอร่อย ให้คุณค่าด้านโภชนาการ ใช้วัสดุที่มีราคาไม่แพง วัสดุที่หาง่ายในท้องถิ่น รู้จักคิด ตัดแปลงสูตรอาหารได้แปลกใหม่ หรือเป็นผู้ที่สืบทอดทำอาหารท้องถิ่น สามารถผลิตเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายได้ ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์ไปเป็นของฝาก และซื้อไปรับประทานเป็นอาหารว่างในงานประเพณีไทย อาทิ งานศพ งานแต่ง งานบวช บางคนซื้อเพื่อนำไปจำหน่ายต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ

แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอาหาร คือ

- 1) เทศบาลตำบลนครชุมทำโครงการ ถนนสายวัฒนธรรมนครชุม ซึ่งจะจัดงานในวันมาฆบูชา (ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 3)
- 2) การทำงานแบบเป็นภาคี โดยหน่วยงานเกษตรจังหวัด พัฒนาการจังหวัด ประสานงานกับชุมชนนครชุม เผยแพร่ภูมิปัญญาด้านอาหารในงานประเพณีและวัฒนธรรมของจังหวัดกำแพงเพชร เช่น การจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม งานประเพณีโน้มน้าวพระเล่นเพลง งานสาธิตไทยกล้วยไข่เมืองกำแพง
- 3) เผยแพร่ทางรายการโทรทัศน์ของทีพีบีเอสที่ชื่อรายการโทรทัศน์วัฒนธรรม ตอนเมี่ยงกำแพงเพชร และนำวิดีโอรายการโทรทัศน์นี้ไปเผยแพร่ในเว็บไซต์ของกูเกิล (<http://video.google.com/videoplay?docid=6513902353065007675>)
- 4) การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ของเทศบาลตำบลนครชุม (<http://www.nakhonchum.com/>) และจัดพิมพ์หนังสือเรื่องเมืองนครชุม ซึ่งเรียบเรียงโดย สันติ อภัยราช
- 5) การถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านอาหารที่ผ่านการเลือกสรรกลั่นกรองแล้วนำไปถ่ายทอดให้คนในท้องถิ่นได้รับรู้ เกิดความเข้าใจ ตระหนักในคุณค่า คุณประโยชน์และปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

คำสำคัญ การอนุรักษ์ อาหารท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น

Abstract

The purpose of this research is aimed to study the local intellectual food and finds the approach of preservation local intellectual food of Nakorn-Chum Sub-district, Muang District in Kamphaengphet Province. The findings of this research are summarized as follows: Muang Nakhorn-Chum was an ancient town and cleared cut long time ago. There are ancient sites and have been the ancients' ruins as seen nowadays. Muang Nakorn-Chum is located on the flat land area of Klong Suan-Mak on the west bank of the Ping River, opposite of Muang Kamphaengphet that has originated of the process in the field of the local intellectual food. As the result, it is the people's habitats in Nakorn-Chum that has a good practice on Kamphaengphet culture. They were easygoing in daily life both their careers, making food, and there are carry on ceremonies and cultures for transferring all the time especially Meiang (the local product) is made from fried coconut and nut which is snack, Mapraw Sawuey is made from coconut and sugar, and Kluay Kuan or stirred fry banana is made from banana and sugar. The experts who are performances or experience those are well-known on local foods, the flavored receipts, values on nutrition, inexpensive on materials, easy ways to find the local materials. They know the ways on adaptation on a new menu or they can carry on the local food. These local foods are the hottest-selling products. These products are souvenirs for the people to come to visit here and are snacks in variety fairs or ceremonies such as funeral ceremony, Buddhist ordination ceremony, and someone bought or has to buy for selling's purpose in domestic and on aboard.

The approaches of preservation on local intellectual products are as follows: 1) Nakorn-Chum Sub-district municipality should make the road of culture project that will arrange on Makabhucha Day (It is all to do with the phases of the moon. This holiday is held on the full moon of the third lunar month (usually end of February or early March). 2) Nakorn-Chum Sub-district municipality should work on integrating by Kamphaengphet Provincial Agricultural Extension Office; Provincial Community Development Department should corporate with Nakorn-Chum community for distribution of the local intellectual food in Kamphaengphet traditional fair such as arrangement on culture activity-The Nor Phra Len Phleng Fair, The Kluai Khai Fair. 3) Nakorn-Chum Sub-district municipality should advertise on Tip cable TV. The name of program is Toratus Watanatam Meiang Kamphaengphet series (Culture program) and post on the website of Google.com. (<http://vidio.google.com/videoplay?docid=6513902353065007675>) 4) Nakorn-Chum Sub-district municipality should inform or advertise on its own website (<http://www.Nakhonchum.com>) and should publish of Muang Nakhon-Chum edited by Santi Aphairaj. 5) Nakorn-Chum Sub-district municipality should carry on the local intellectual food that the process is approved for informing to the community, for recognizing, for appreciating, usefulness and take it on the practical appropriately.

Keywords Preservation Local Food Local Intellectual

การศึกษาสภาวะหนี้สินและแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินแบบมีส่วนร่วมเพื่อความเข้มแข็งของ
ชุมชนบ้านขุนห้วย ตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

The Study of Debt Conditions and Solving the Problems by Participate Model for Strength,
Ban Khun-Huay Tombon Na-Nok-Kok Ampher Lab-Lae Uttaradit Province

รัชณี ชีวประพทธิ¹⁾ เรวดี เรืองรุ่ง¹⁾ เนาวรัตน์ กาศอุดม¹⁾ เฉลิม ศิขรินตานติ¹⁾
และสุภาวณี สัตยาภรณ์²⁾

หลักสูตรสาขาวิชาคณิตศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
E-mail : Supavinee@uru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหา สาเหตุของการเกิดและการเพิ่มพูนหนี้สินภาคครัวเรือนและหาแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างมีส่วนร่วมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนบ้านขุนห้วย ตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งมี 132 ครัวเรือน ใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม จัดเวทีประชาคมชาวบ้าน และสัมภาษณ์เชิงลึกในเรื่องรายรับ รายจ่ายและสาเหตุการกู้ยืมเงิน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย สังเคราะห์ข้อมูล สภาพปัญหา สาเหตุของการเกิดและการเพิ่มพูนหนี้สิน หาแนวทางแก้ไขปัญหานี้ร่วมกับชุมชน

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนบ้านขุนห้วย ร้อยละ 8 ไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 12 เคยมีหนี้สินปัจจุบันปลดหนี้แล้ว และร้อยละ 80 ยังมีหนี้สินอยู่ โดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 56,741.18 บาท สาเหตุของการเกิดหนี้สินมาจากเหตุการณ์อุทกภัย ดินโคลนถล่ม ทำให้ผลผลิตจากสวนผลไม้มีปริมาณน้อย คุณภาพไม่ดีและราคาตกต่ำ ชาวบ้านจึงมีรายได้ลดลง แต่รายจ่ายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆทำให้ต้องกู้เงินเพิ่มขึ้น ซึ่งครัวเรือนมีรายรับเฉลี่ย 53,694.12 บาท ต่อปีจากการทำสวนผลไม้ แต่มีรายจ่ายเฉลี่ย 113,901.11 บาทต่อปี จึงกู้เงินเพื่อใช้จ่ายด้านสาธารณูปโภค ใช้จ่ายค่าอาหารของใช้ประจำวัน และการประกอบอาชีพ จากแหล่งเงินกู้ ธกส. ร้อยละ 66.35 สหกรณ์ร้านค้าการเกษตร กองทุนหมู่บ้านและกู้เงินนอกระบบ ชาวบ้านบ้านขุนห้วยช่วยกันหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ระดับบุคคล คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่าใช้จ่ายระดับครัวเรือนและชุมชน โดยการหาอาชีพเสริม มีการรวมกลุ่มเพื่อปลูกพืชและผลิตสินค้าทั้งบริโภคและจำหน่าย จากการวิจัยนี้ชุมชนได้กำหนดโครงการปลูกพืชเพื่อพึ่งตนเองอย่างครบวงจร จำนวน 28 ครัวเรือน และโครงการจัดการน้ำเพื่อพึ่งตนเอง ซึ่งมีการปลูกผักพื้นบ้านเป็นอาหาร จำนวน 60 ครัวเรือน ส่วนในระดับภาครัฐ มีนโยบายสาธารณะเพื่อของบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลนานกกกในปี 2553 ทำโครงการเพาะเห็ดขอนขาวและเห็ดนางฟ้าเพื่อเป็นอาหารในครัวเรือน และจำหน่ายในชุมชนและชุมชนใกล้เคียง

คำสำคัญ หนี้สิน การมีส่วนร่วม ความเข้มแข็งของชุมชน

Abstract

The purpose of this research were to study of debt conditions and solving the problem by participate model for strength Ban Khun - Huay, Tom bon Na-Nok-Kok, Lab-Lae district, Uttaradit province. Ban Khun - Huay there are 132 families.

The study was approached by participatory action research and the local organizations with co-operation of community. The research techniques were used to collection data by participation focus groups, observing and dept interview about debt condition i.e. revenue-expense. The colleting fieldwork data by questionnaires and in-terview with all populations of Ban Khun - Huay. Two types of data analysis were employed: content analysis for qualitative data and descriptive statistic for quantitative data.

The results of this research found that: there are 8% of populations in Ban Khun - Huay don't have a dept, 12% have been some dept and 80% have dept. The average of dept for 50,000 baths per - household. The dept conditions from the flood disaster impact, price of fruit product are slump, quality and quantity are poor. They have expenditure over income, its follows that, the dept increased.

The average income of Ban Khun - Huay household were 63,419 baths per - year and their average spending were 108,396.03 baths per-year. They spend for public-utility, food, and commodity and for their career. The source of dept from Agricultural Bank, Urban Community Fund and barrow money outside the system.

They solving the problem by some change behaviors for the spending, find avocation and collection groups of grew plant for food and selling in local community. Ban Khun - Huay community acting two projects for solving the problem are "The project of completely grew plant for self - reliance" with 28 members and "The project of water management local plant for self - reliance" with 60 members.

The sub-district administration organization of Na - Nok -Kok promote money for the project of the grew white mushroom log and mushroom fairy for food and selling in Ban Khun - Huay and nearly local community.

Keywords Dept condition Ban Khun - Huay Tambon Na - Nok - Kok.

การออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสานไม้ไผ่ ตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

สาริกา นันไชย¹⁾ ศศิมล จ้อยพรม¹⁾ รักเกียรติ พรหมไชยวงศ์¹⁾

เวชยันต์ ชันคำนันท์¹⁾ และ อังกาบ ศักดิ์²⁾

¹⁾ นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

²⁾ อาจารย์สาขาออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

E-mail : Tamji_@hotmail.com

บทคัดย่อ

การออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสานไม้ไผ่ ตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อหาความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภค ผู้จำหน่าย และผู้ผลิต ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบและพัฒนาขึ้น เพื่อพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสานไม้ไผ่ให้สอดคล้องกับศักยภาพของกลุ่มผู้ผลิต ซึ่งตรงกับความต้องการของตลาดเป้าหมายของกลุ่มผู้ผลิต ที่เป็นเอกลักษณ์และสอดคล้องกับการใช้งานตามแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างยั่งยืน เป็นการขยายตลาด เพิ่มทางเลือกใหม่ให้กับผู้บริโภคและเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์จักรสานไม้ไผ่ตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ให้ได้มากขึ้นไม่น้อยกว่า 25% จากการศึกษาความต้องการของท้องตลาดพบว่า ผู้จำหน่ายและผู้บริโภคมีความต้องการผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสานไม้ไผ่ 3 ประเภท คือ 1. ประเภทภาชนะใส่ของ 2. ประเภทของตกแต่งบ้าน 3. ประเภทเฟอร์นิเจอร์ เมื่อทราบความต้องการของผู้จำหน่ายและผู้บริโภคแล้ว จึงทำการออกแบบรูปแบบผลิตภัณฑ์เครื่องจักรสานไม้ไผ่แล้วนำไปสอบถามความคิดเห็นด้านรูปแบบของผู้บริโภค ผู้จำหน่าย และกลุ่มผู้ผลิต จากนั้นจึงนำแบบที่ได้จากการคัดเลือก มาทำการเขียนแบบการผลิต ทดลองทำต้นแบบ และนำไปสอนให้กับกลุ่มผู้ผลิตตำบลนานกกก เมื่อได้ต้นแบบที่แท้จริงจึงนำไปเก็บข้อมูลสอบถามความพึงพอใจจากกลุ่มผู้บริโภคและผู้จำหน่ายในด้าน รูปแบบของผลิตภัณฑ์ สีสนของผลิตภัณฑ์ ความสะดวกสบายในการใช้งาน ขนาด/รูปร่าง/รูปทรง ประโยชน์ใช้สอย วัสดุที่ใช้ ความปลอดภัยในการใช้งาน และการเคลื่อนย้ายขนส่ง จากข้อมูลที่ได้เมื่อสรุปผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในภาพรวมทั้งหมด พบว่า ระดับความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับที่ ดีมาก ($\bar{x}=4.38$) ซึ่งในการออกแบบและพัฒนาแบบครั้งนี้สามารถเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์จักรสานไม้ไผ่ ตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ จากทั้งในประเทศและต่างประเทศมากขึ้น 75%

คำสำคัญ ผลิตภัณฑ์ เครื่องจักรสานไม้ไผ่ การพัฒนา การออกแบบ

Abstract

The objective of this research, a design of bamboo weaving product in Nanokkok, Lablae Uttaradit, is to know needs of groups of consumer, and seller and satisfactions of groups of producer, consumer, and seller from designed and developed products for improving bamboo products. Moreover, this research would like to produce identical and practical products sustainably for expanding markets or offer alternative and adding value of bamboo products in term of price more than 25 percent.

From a study of markets found that, sellers and consumers prefer 3 kinds of bamboo products, bamboo container, bamboo decollation, bamboo furniture. From this study, the researcher designed 5 bamboo products in each product and asked the 3 groups to know the best satisfy bamboo products form 3 kinds.

The first best kind of bamboo product, container, is a box type 1. For the second best kind of bamboo product, decollation, is a lamp type 1. For the third best kind of bamboo product, furniture is a shelf box type 5. After that, the research made shop drawings and produced model products. Furthermore, the researcher brought these models to ask for satisfaction from consumers and sellers in term of form, color, working, size, useful, material, safety, and transportation of products. From all studies, found that an average score of satisfaction from the products is 4.38, a very good score. In addition, the value of these products increases 75 percent.

การพัฒนาเครื่องจักตอกไม้ไผ่เพื่อพัฒนามาตรฐานการผลิตเครื่องจักสานไม้ไผ่
ตำบลนาหมอก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์
Bamboo Striped Machine for Developed the Standard of Basket Bamboo Product
In Tambon Na-Nok-Kok, Lablae, Uttaradit

วีระพล ทาตีบ¹⁾ สดาญ นาคสวน¹⁾ สามารถ กุลนะจำ¹⁾ และ รัฐพล ดุลยะลา ²⁾

¹⁾ หลักสูตรเทคโนโลยีไฟฟ้าอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

²⁾ หลักสูตรเทคโนโลยีไฟฟ้า คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์*

E-mail : rattapon_d@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาออกแบบและสร้างเครื่องจักตอกไม้ไผ่ ซึ่งประกอบด้วยสองส่วนสำคัญ คือ เพื่องขับเคลื่อนชุดลูกกลิ้ง และชุดควบคุมมอเตอร์ขับเคลื่อน ส่วนการทำงานของเครื่องจักตอกไม้ไผ่จะใช้ลูกกลิ้ง 2 คู่ คู่ที่ 1 เป็นตัวดึงไม้ไผ่เข้าไปหาใบมีดใบที่ 1 เพื่อผ่าเอาเนื้อไม้ออก แล้วนำไปเข้าลูกกลิ้งอีกคู่หนึ่งเพื่อที่จะไปผ่านใบมีดใบที่ 2 เพื่อทำการจักตอกให้มีความหนาตามที่ต้องการ

จากการทดสอบหาประสิทธิภาพของเครื่องจักตอกไม้ไผ่ โดยใช้ไม้ไผ่ 2 ชนิด คือ ไม้ไผ่ขาง และไม้ไผ่สีสุก พบว่า เวลาที่ใช้ในการจักตอกไม้ไผ่ขาง และไม้ไผ่สีสุก คือ 16.8 และ 15 วินาทีต่อเส้นตามลำดับ ขณะที่ความหนาของไม้ไผ่ที่สามารถจักตอกได้ดีและใช้เวลาน้อย จะต้องมีความหนาประมาณ 2 - 3 มิลลิเมตร

คำสำคัญ เครื่องจักตอก ไม้ไผ่ จังหวัดอุตรดิตถ์

Abstract

The proposes of this research were designed and developed the bamboo striped semiautomatic machine which comprised of two major parts, those being gear wheel for moving the roller and gear wheel controller. The 2 pairs of roller were used for working of this semiautomatic machine. First roller pair was used to pull the stem of bamboo sample to get rid of the bud of the bamboo by using the first blade. Then, these bamboos were moved through another pair of roller for striped by the second blade.

The 2 types of bamboo, Phai Sang and Phai Sri Suk were used as the sample for seeking the efficiency of this bamboo striped machine. The results revealed that designed and developed of the bamboo striped machine were successful. The timing for striped of Phai Sang and Phai Sri Suk is 16.8 and 15 sec per stem, respectively. Where as, the best of bamboo thickness that have well thin striped bamboo and minimum time is in the range of 2 - 3 mm.

Keywords Development of Basketry Bamboo Uttaradit

เว็บไซต์สารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS-Web) เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชน
ตำบลนาหมาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์

Website of Geographic Information System for Tourism and Supporting the Community
Products in Tambon Na-Nok-Kok Ampher Lablae, Uttaradit Province

กิตติมา กิจประเสริฐ¹⁾ วิไลลักษณ์ แสนปวง¹⁾ วราภรณ์ หล้าฤทธิ์¹⁾ และ ชนิตา คำเพ็ง²⁾
โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์และคอมพิวเตอร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
E-mail : chanida@uru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างฐานข้อมูลและเว็บไซต์สารสนเทศภูมิศาสตร์(GIS-Web)เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ชุมชน ตำบลนาหมาก โดยประกอบด้วยฐานข้อมูล 2 ระบบ คือฐานข้อมูลบรรยายหรือฐานข้อมูลเชิงบรรยาย และฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ของแผนที่ภายในขอบเขตของตำบลนาหมาก โดยมีรายละเอียดดังนี้คือ 1) ระบบฐานข้อมูลเชิงบรรยาย เป็นข้อมูลแสดงรายละเอียดของสถานที่สำคัญและผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ ได้แก่ ชื่อสถานที่ท่องเที่ยว ชื่อสถานที่สำคัญ ชื่อผลิตภัณฑ์ชุมชน 2) ระบบฐานข้อมูลเชิงพื้นที่ เป็นข้อมูลแผนที่แสดงรายละเอียดพื้นฐานภายในตำบลนาหมาก ได้แก่ ถนน เส้นทาง ระยะทาง เป็นต้น ในส่วนของแผนที่ จะมีการแบ่งเป็นชั้นของแผนที่ (Layer) ได้แก่ เขตของตำบลนาหมาก สถานที่สำคัญ ผลิตภัณฑ์ชุมชน ถนน ระยะทาง เป็นต้น

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ได้จัดเก็บข้อมูลเชิงบรรยายของสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ชุมชนในตำบลนาหมาก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อช่วยประกอบการวางแผนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง สะดวกรวดเร็ว ลดระยะเวลา และยังช่วยในงานด้านการจัดเก็บและปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ชุมชนของเจ้าหน้าที่ ให้ใช้งานได้ง่าย ถูกต้องและมีความทันสมัยอยู่เสมอ รวมทั้งผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและภาคธุรกิจสามารถนำข้อมูลสารสนเทศสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่สำคัญ และผลิตภัณฑ์ชุมชนในตำบลนาหมาก ไปใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ สารสนเทศภูมิศาสตร์ การท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์ชุมชน

Abstract

The objectives of this study are 1) to design the database 2) to design the Geographic Information System website (GIS Website) and 3) to support the local tourism and products in Tambon Na-Nok-Kok, Ampher Lablae, Uttaradit. The study consists of attribute database and spatial database related to Na-Nok-Kok's domestic area which defines 1) attribute database is the database that displays interesting places and community products in details, for example, names, address etc. 2) spatial data is the map that portrays basic information about Na-Nok-Kok such as roads, routes, distance etc. Moreover, the maps can be categorized in layers such as boundaries of Na-Nok-Kok, interesting places, community products etc.

As a result, the study can render the detailed files to tourists, especially the routes and the distance for visiting Na-Nok-Kok. The authorities can also organize information for data storage and improvement. Besides, the tourism industries can gain their highest benefit by using the data efficiently.

Keywords Geographic Information System Tourism Community Products

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา หมู่ 1 บ้านเกาะสิเหร่
ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

Directions of Ecotourism Development; A Case Study of Moo 1 Koh Sirae Village,
Rasada Sub-district, Muang District, Phuket Province

วีรวัฒน์ ตามชู¹⁾ สุนันต์ รักดี¹⁾ วาทีนีย์ หมั่นการ¹⁾ และ นิติพงษ์ ทนน้ำ ²⁾

¹⁾ ผู้วิจัย ²⁾ หัวหน้าโครงการ

โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

E-mail : naimangpor@hotmail.com

บทคัดย่อ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษา หมู่ 1 บ้านเกาะสิเหร่ ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์เพื่อ เพื่อศึกษาศักยภาพของพื้นที่ที่จะพัฒนาให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในชุมชน และสร้างความร่วมมือภาคีระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชนและผู้ประกอบการการท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรอบแนวคิดการวิจัย เป็นการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่หมู่ 1 บ้านเกาะสิเหร่ ใน 3 ด้าน คือ 1) ศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว 2) การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 2 ส่วน คือ 1) พื้นที่ของหมู่ 1 บ้านเกาะสิเหร่ และ 2) ประชาชนประชาชนผู้อาศัยอยู่ในพื้นที่ หมู่ 1 บ้านเกาะสิเหร่ ใช้วิธีเก็บข้อมูลจากแบบประเมินความพร้อมของพื้นที่เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการทำกลุ่มประชาคม และทำการวิเคราะห์ทางสถิติ และการวิเคราะห์เชิงพรรณนา จากการศึกษาวิเคราะห์พบว่า ในด้านศักยภาพของพื้นที่ มีความพร้อมในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์พอสมควรอย่างไรก็ตามจำเป็นต้องมีการพัฒนาเพิ่มเติม ในด้านสภาพทางกายภาพ สิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว และสภาพทางชีวภาพของพื้นที่ที่จำเป็นต้องพัฒนาอย่างเร่งด่วน ในส่วนของการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ประชาชนในพื้นที่ส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์น้อยมาก เนื่องจากมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวไม่ดีพอ โครงสร้างทางสังคมที่เปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคม ชาดิจิกรรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน และประชาชนมีความคิดเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ใช่หน้าที่ของตน แต่เป็นหน้าที่ของรัฐ แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในพื้นที่ เป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะต้น เป็นการพัฒนาองค์ความรู้และจิตสำนึกทางการท่องเที่ยว 2) ระยะกลาง เป็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และ 3) ระยะปลาย เป็นการพัฒนารูจกท่องเที่ยวและการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว

คำสำคัญ การพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศักยภาพของพื้นที่ แหล่งท่องเที่ยว
หมู่ที่ 1 บ้านเกาะ สิเหร่ ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

การศึกษาแนวทางในการพัฒนาคลองวัง ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

Guide Study to Develop Wong Canal to be Ecotourism Destination

กานดา อุมาริ¹⁾ วรุณี ปิลอสนัน¹⁾ สาทรอ ลาติง¹⁾ และหทัยรัตน์ วัฒนพฤกษ์²⁾

¹⁾ โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

²⁾ โปรแกรมวิชาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*

โทรศัพท์ 074-336933 ต่อ 208 โทรสาร 074-321413

E-mail : keaoja@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางในการพัฒนาคลองวัง ต.พะวง อ.เมือง จ.สงขลา ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการศึกษาถึงแนวคิดของชุมชนท้องถิ่นที่อาศัยอยู่บริเวณรอบคลองวัง และแนวคิดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการพัฒนาคลองวังให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา และชื่นชมเพลิดเพลินกับสภาพธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรม บนพื้นฐานของการให้ความรู้แก่ผู้เกี่ยวข้อง ให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการ เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนท้องถิ่น และสร้างจิตสำนึกให้ทุกฝ่ายร่วมกันรับผิดชอบต่อระบบนิเวศอย่างยั่งยืน จะเห็นได้ว่าสิ่งสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมาจากชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นองค์กรสำคัญที่จะช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาของท้องถิ่น รวมถึงหน่วยงานอื่นๆ ทางการท่องเที่ยวที่จะเข้ามาช่วยสนับสนุน ภาควิชาการที่จะเข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจกับชุมชนในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และองค์กรเอกชนที่จะเข้ามาช่วยสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับคลองวัง โดยการรวบรวมจากข้อมูลต่าง ๆ จากเอกสาร
2. จัดเวทีระดมความคิดเห็นจากชุมชนและตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ชาวบ้าน องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล

3. สัมภาษณ์เพิ่มเติมตัวแทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคลองวัง ได้แก่ ประธานชุมชน เทศบาลตำบล พะวง เทศบาลตำบลน่าน้อย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานสาขาหาดใหญ่ สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16

4. รวบรวมความคิดและสรุปเป็นแนวทางในการพัฒนาคลองวัง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ผลจากวิจัยพบว่าชุมชนที่ใช้ประโยชน์จากคลองวัง (ต.พะวงและ ต.น่าน้อย) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาค รัฐเห็นด้วยกับแนวคิดในการพัฒนาคลองวัง ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยชุมชนเสนอแนะ ดังนี้

1. ควรฟื้นฟูสภาพน้ำในคลองวังซึ่งปัจจุบันมีสภาพเสื่อมโทรม ส่งกลิ่นเหม็น และสัตว์น้ำไม่สามารถอาศัยอยู่ได้ เนื่องจากโรงงานบริเวณใกล้เคียงปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งน้ำ
2. ควรจัดให้มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนน ห้องน้ำ จุดพักนักท่องเที่ยว เป็นต้น
3. ควรจัดให้มีกิจกรรมเพื่อจูงใจนักท่องเที่ยว เช่น การพายเรือ ประเพณีแข่งเรือ การขี่จักรยานรอบคลอง การนำชมวิถีชีวิตชาวบ้าน เป็นต้น

และในส่วนของภาครัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถช่วยด้านการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณคลองวัง การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยสำนักงานสาขาหาดใหญ่ สามารถช่วยด้านการส่งเสริมการตลาดและการประชาสัมพันธ์ให้คนเข้าไปเที่ยว และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 16 สามารถช่วยด้านการจัดการอบรมให้ความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับการจัดการและการดูแลแหล่งน้ำ

คำสำคัญ การศึกษาแนวทาง การพัฒนา คลองวัง แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขามหาชัย

A Study Potential of Ecotourism at Khao Mahachai

ชนิษฐา ทองดี วาสนา มามะณี สลิลทิพย์ ภักดีกิจ สายสุดา ชัยเกิด สุธีรา ปางบุญ
พัชรีย์ สุเมธกุล* และ จันทรา ทองสมัคร
หลักสูตรภาษาไทยเพื่ออาชีพ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
E-mail : patcharee.sumethokul@gmail.com

บทคัดย่อ

จากการศึกษา เรื่อง การศึกษาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขามหาชัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเขามหาชัย อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาศึกษาเส้นทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเขามหาชัย โดยสร้างกระบวนการเรียนรู้กับการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาเขามหาชัยเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพด้านการการท่องเที่ยว มีสถานที่ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการศึกษา และเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรม จำนวน 7 จุด คือ สำนักปฏิบัติธรรมช่องกัว จุดชมวิวกวนเจดีย์ ยอดเขามหาชัย บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ และด้านเส้นทางท่องเที่ยว พบว่า มีเส้นทางที่สามารถจัดเป็นโปรแกรมสำหรับการท่องเที่ยวโดยเริ่มจาก ศูนย์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ไปยังแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 7 จุด ได้แก่ สำนักปฏิบัติธรรม ช่องกัว จุดชมวิวกวนเจดีย์ นินหมาแหงน ยอดเขามหาชัย กวนเจดีย์ และบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ งานวิจัยในครั้งนี้ได้ดำเนินการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาจากข้อมูลเชิงประจักษ์โดยชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ มีผู้นำชุมชน ปราชญ์ชุมชนที่มีความรู้ด้านเส้นทาง ประวัติศาสตร์ และด้านพืชพันธุ์ เป็นผู้ให้ข้อมูลและองค์ความรู้ และมุ่งเน้นการใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ในครั้งนี้

คำสำคัญ ศักยภาพ การท่องเที่ยว เขามหาชัย

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

การศึกษาศักยภาพแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัยเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

The Study of Potential of Khao Mahachai Holy Water

Course for Cultural Tourism Attraction

ยาริ สักพันธ์¹⁾ เบญจพรรณ นุญญะเขียว¹⁾ กิตติพงษ์ พันธุ์มณี¹⁾ ประยุทธ์ เมืองจีน¹⁾

จันทร์พร ทองสมศรี²⁾ และสุดาวรรณ มีบัว²⁾

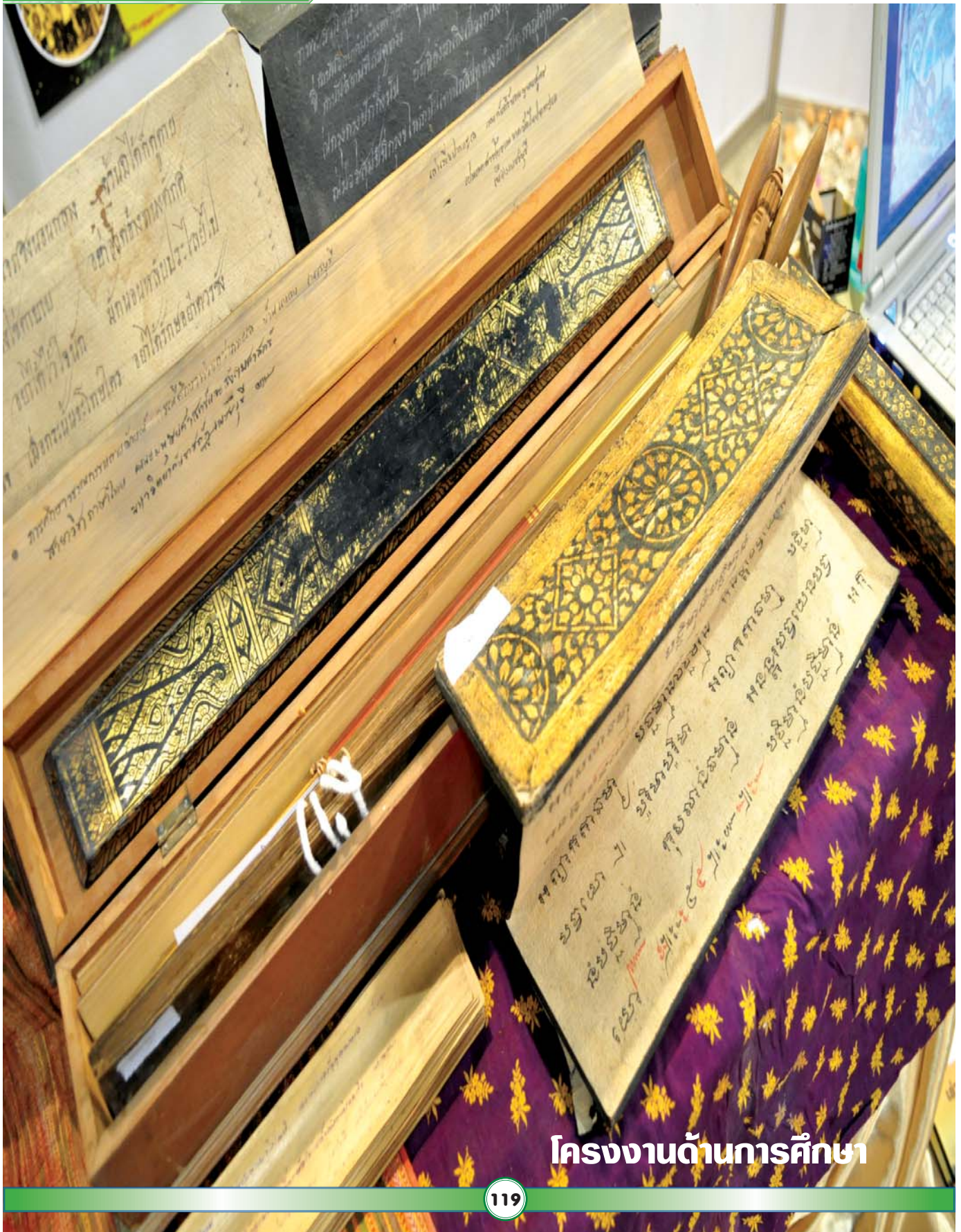
¹⁾ สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

²⁾ สาขาวัฒนธรรมศึกษาเพื่อการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

E-mail : pubpub_22@hotmail.com

บทคัดย่อ

แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัยเป็นแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์ 1 ใน 6 แห่งของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบริบทแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัย ความเชื่อชุมชนต่อแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัย และเพื่อสร้างฐานการเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ นำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัยมีมาตั้งแต่สมัยอยุธยาตอนต้น มีการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มีความเชื่อว่ากษัตริย์เป็นสมมติเทพทำหน้าที่ปราบทุกข์เข็ญ บำบัดความเดือดร้อนของประชาชนต้องมีหลักการในการปกครองในการเสด็จขึ้นครองราชย์ จะต้องมีการพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา พิธีถือน้ำศักดิ์สิทธิ์ในจังหวัดนครศรีธรรมราชสมัยครั้งยังเป็นหัวเมืองเอกขึ้นต่ออยุธยา ก็ได้รับเอาคติความเชื่อนี้มาใช้ โดยประกอบพิธีในพระวิหารหลวงในวัดพระบรมธาตุ ในการนี้ก็อาศัยแหล่งน้ำสะอาดจากแหล่งต่างๆที่ถือเป็นมงคลชัยภูมิมาใช้ ในที่นี้ก็มีห้วยเขามหาชัย แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัยในอดีตมีชื่อเป็นนามมงคลเป็นที่รู้จักครั้งแรกที่มีพิธีปลีกรรมถักน้ำศักดิ์สิทธิ์เริ่มในปี พ.ศ. 2525 ในปัจจุบันน้ำที่ไหลผ่านลดความสะอาดลง จึงไม่เหมาะที่จะนำน้ำมาประกอบพิธี องค์การบริหารส่วนตำบลท่าจี่จึงไปตักน้ำบริเวณหลังโรงเรียนมหาชัยวนารามในปัจจุบัน แต่เป็นลำน้ำจากแหล่งเดิม แหล่งน้ำจึงมีการดูแลรักษาและสร้างพระพุทธรูปในบริเวณนี้ จัดกิจกรรมทำบุญเลี้ยงพระทุกปี ชาวบ้านได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ ความเชื่อต่อแหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัยพบว่า น้ำทั้งหมดที่ใช้เป็นน้ำพระพุทธรูปมนต์ คือ น้ำที่ได้จากการนั่งเพ่งกระแสดิจ ทุกคนสามารถทำให้สงบได้โดยผ่านพิธีกรรม แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัยเป็นที่พึ่งทางจิตใจของชาวบ้านในชุมชน มีประโยชน์มากมายเชื่อว่าน้ำจะเป็นสิริมงคลแก่บ้าน หากนำน้ำมาดื่มจะหายจากโรคภัยไข้เจ็บและสามารถแก้คุณไสยต่างๆได้ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้แหล่งน้ำศักดิ์สิทธิ์เขามหาชัยเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมพบว่า ชุมชนมีความพร้อมและต้องการพัฒนา แต่ต้องปรับปรุงเส้นทางเข้า ปรับทัศนียภาพบริเวณแหล่งน้ำ แสดงความดั้งเดิมไว้

โครงการด้านการศึกษา

แนวทางการส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน

อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

The Conceptual Direction on the Promotion of the Youth Extension to Non-Formal Education of Phuket Non-Formal Education Center, Muang District, Phuket Province

เกรียงศักดิ์ โชติอัครี¹⁾ สะอติ มะดีเยาะ¹⁾ จินดา รุ่งโรจน์ศรี¹⁾ สุนันทา คันทานนท์²⁾ และสดชื่น ชาวชุมชุม²⁾

¹⁾ นักศึกษาศาสาวิชา วิทยาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

²⁾ อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาธุรกิจศึกษาและอาจารย์กลุ่มวิชาชีพครู*คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

E-mail : Kung42 @gmail.com, chouchomnum.s@gmail.com*

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อรวบรวมสาเหตุที่ทำให้เยาวชนในชุมชนไม่นิยมเรียนต่อที่ศูนย์การศึกษา
นอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต 2) เพื่อศึกษา ระดับการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง
จังหวัดภูเก็ต 6 ด้านคือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการรับสมัคร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดทำทะเบียน
และออกหลักฐานทางการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผล ด้านบุคลากร และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริม
การศึกษาต่อเนื่องระบบของเยาวชน ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมืองจังหวัดภูเก็ต พบว่า

1. สาเหตุที่ทำให้เยาวชนในชุมชน ไม่นิยมเรียนต่อที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต คือ

1) เยาวชนที่มาจากครอบครัวยากจน พ่อแม่ ให้ออกทำงานหาเลี้ยงครอบครัวมากกว่าจะให้เรียนต่อที่ศูนย์ฯ 2) เกิดจาก
การยอมรับและการคล้อยตามเพื่อนในการเรียนต่อในระบบมากกว่านอกระบบ 3) ครอบครัวเยาวชนที่ยากจนเมื่อมีรายได้
มากขึ้นมักส่งบุตรหลานเรียนในระบบมากกว่าเรียนที่ศูนย์ฯ 4) เยาวชนที่มุ่งสายอาชีพจะเรียนต่อที่วิทยาลัยอาชีวศึกษา
มากกว่าเรียนที่ศูนย์ฯ เพราะเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน 5) เนื่องจากถนนหนทางในจังหวัดภูเก็ตเจริญเชื่อมถึงชุมชน
เกาะแก่งแหล่งกันดาร ทำให้เยาวชนส่วนหนึ่งเข้ามาเรียนในโรงเรียนประจำจังหวัดมากขึ้น 6) ปัจจุบันการศึกษาในระบบ
เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างกว้างขวางทันสมัยกว่าการศึกษานอกระบบ 7) หลักสูตรการศึกษานอกระบบรวบรัด ทำให้
ความรู้ไม่แน่น เยาวชนวิตกว่าจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ 8) ขาดการแนะแนวจูงใจให้นักเรียน-เยาวชนเรียนต่อ
นอกระบบที่ศูนย์ฯ 9) เงินกองทุนสนับสนุนการศึกษาต่อเนื่องระบบไม่เพียงพอ 10) การประชาสัมพันธ์กิจกรรมและการ
รับสมัครนักศึกษาของศูนย์ฯ ไม่ครอบคลุมชุมชนในพื้นที่บริการ

2. ผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) คือ เยาวชน ผู้ปกครอง บุคลากร และนักศึกษาศูนย์ฯ เห็นว่าการปฏิบัติงาน
งานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านเห็นว่าการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวัดผล
ประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดทำทะเบียนและออกหลักฐานทางการศึกษา ด้านการรับสมัคร ด้าน
การประชาสัมพันธ์ และแต่ละด้านมีรายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดของแต่ละด้าน โดยเรียงลำดับรายชื่อก่อนหลังตามลำดับค่า
เฉลี่ยของรายด้านจากมากไปหาน้อยคือ เห็นว่า ความสอดคล้องของข้อสอบกับ เนื้อหา /กิจกรรมรายวิชาที่เรียน การ
เชิญผู้รู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญมาเป็นวิทยากรเฉพาะเรื่องในการเรียนการสอน การได้รับหลักฐานทางการ
ศึกษาจากเจ้าหน้าที่ตามวันเวลานัดหมาย เมื่อเกิดปัญหาผู้สมัครสามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ได้อย่างสะดวก มีการ
แนะแนวการเรียนต่อที่ศูนย์ฯ แก่แก่นักเรียน ม.ต้นก่อนสำเร็จการศึกษาทุกปีส่วนที่เหลืออีก 1 ด้านคือด้านบุคลากร เห็นว่ามี
การปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย โดยมีรายชื่อที่เห็นว่า มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านนี้ คือ ความสมดุลของจำนวนภาระงานต่อ
เจ้าหน้าที่/บุคลากรศูนย์ฯ รายบุคคล รองลงมาคือ การได้อบรมสัมมนาเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และบุคลากร
ศูนย์ฯ

3. ข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต คือ 1) ควรเพิ่มอัตรากำลังด้านบุคลากรและเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯ ให้เพียงพอต่อจำนวนนักศึกษาและไม่ควรมอบหมายให้ทำงานหลายหน้าที่ 2) ศูนย์ฯควรได้รับการจัดสรรงบประมาณเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งสายสามัญและสายอาชีพให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับการเรียนในระบบ 3) ควรนำผู้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพและนักศึกษาจากศูนย์ฯ ที่สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ มาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อหลายช่องทางเพื่อจูงใจเยาวชนให้เรียนต่อที่ศูนย์ฯ 4) จัดให้มีการแนะแนวการเรียนต่อที่ศูนย์ฯ แก่นักเรียน ม.ต้นก่อนสำเร็จการศึกษาทุกปี 5) บุคลากรและเจ้าหน้าที่ศูนย์ฯควรได้รับการอบรมสัมมนาเพื่อพัฒนาความรู้และงานในหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ 6) ศูนย์ฯควรเป็นผู้นำชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อแสดงศักยภาพและความนิยมในชุมชน 7) ศูนย์ฯควรปรับปรุงชุดการเรียนและ แหล่งค้นคว้า เช่น ห้องสมุด ศูนย์ ICT ให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย 8) ศูนย์ฯควรจัดให้มีการเรียนกวดวิชาเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย 9) เพิ่มเงินทุนและแหล่งกักเก็บแก่นักศึกษาศูนย์ฯที่ขาดแคลน โดยจัดระเบียบการกู้ยืมให้เป็นระบบและทั่วถึง และ 10) ศูนย์ฯควรใช้สื่อหลายช่องทางในการประชาสัมพันธ์กิจกรรม และการรับสมัครนักศึกษาให้ครอบคลุมพื้นที่ในชุมชน เช่น วิทยุชุมชน โทรทัศน์ เว็บไซต์ แผ่นพับ ใบปลิว ป้ายโฆษณา เป็นต้น

แผนพัฒนาแนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต มี 2 แผนคือ แผนพัฒนาสำหรับชาวบ้านและสำหรับศูนย์ฯ

3.1 แผนพัฒนาแนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต สำหรับชาวบ้านเกาะสิเหร่ มีดังนี้ 1) แผนปฏิบัติการ การกระจายข่าวสารความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของศูนย์ฯ โดยการบอกต่อของตัวแทนชาวบ้าน ผู้ปกครอง นักเรียนและนักศึกษาของศูนย์ฯ 2) แผนปฏิบัติการจัดประชุมลูกบ้านของผู้ใหญ่บ้าน โดยผู้ใหญ่บ้านจะจัดประชุมและแจ้งข่าวสารการรับสมัคร การจัดกิจกรรมและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของศูนย์ฯ ให้ชาวบ้านในชุมชนทราบทุกระยะ 3) แผนปฏิบัติการออกอากาศแจ้งข่าวสารของศูนย์ฯทางวิทยุชุมชนของหมู่บ้าน โดยจะประกาศแจ้งข่าวสารการรับสมัคร การจัดกิจกรรมและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของศูนย์ฯให้ชาวบ้านในชุมชนทราบทุกระยะ 4) แผนเชิญบุคลากร/นักศึกษาศูนย์ฯ ของผู้ใหญ่บ้าน มาร่วมประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับศูนย์ฯในการจัดประชุมลูกบ้าน ตามวาระโอกาสอันควร

3.2 แผนพัฒนาแนวทางส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องระบบของเยาวชนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต สำหรับศูนย์ฯ โดยศูนย์ฯควรมีโครงการส่งเสริมการศึกษาต่อเนื่องระบบของเยาวชนฯ ดังนี้

1) โครงการแนะแนวการศึกษาต่อของศูนย์ฯ โดยศูนย์ฯจัดการแนะแนวไปตามโรงเรียนต่างๆ ก่อนสิ้นปีการศึกษาเป็นประจำทุกปีเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจกระตุ้นให้นักเรียนในระบบ สนใจที่จะศึกษาต่อระบบที่ศูนย์ฯ 2) โครงการ “กวดวิชา ดิวเข้มนักศึกษาศูนย์ฯมุ่งสู่มหาวิทยาลัย” 3) โครงการ “แนะนำเผยแพร่ชื่อเสียงบุคลากร/นักศึกษาของศูนย์ฯต่อสังคม” เช่น การนำบุคลากร/นักศึกษาของศูนย์ฯ ที่ทำชื่อเสียง/สอบเข้ามหาวิทยาลัยได้ หรือนักศึกษาที่ประสบผลสำเร็จในด้านการเรียน การกีฬา การประกอบอาชีพ มาเผยแพร่ให้เป็นที่ประจักษ์แก่สังคม ผ่านสื่อหลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เว็บไซต์ หนังสือพิมพ์ท้องถิ่น ฯลฯ 4) โครงการ “ประสานสัมพันธ์ส่งเสริมวัฒนธรรมนำกิจกรรมชุมชน” โดยศูนย์ฯ เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการส่งเสริมเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมขนบประเพณีในชุมชน เช่น งานลอยกระทง การแห่เทียนเข้าพรรษา การแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชาวบ้านในชุมชนกับศูนย์ฯ เป็นต้น

คำสำคัญ การศึกษานอกระบบ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต เยาวชน

Abstract

The objectives of the research are 1) to collect the causes as to why the youths have some negative attitude towards PNEC 2) to study six areas of operation: advertisement, application system, learning system, registration and authorization of the degree certificate, evaluation, and personnel in the center, 3) to provide the suggestions on the Promotion of the Youth Extension Non-Formal Education of PNEC. The research found that

1. The causes as to why the number of the students at Phuket Non-Formal Education Center (PNEC) is in order of importance 1) poor family, the parents prefer their children to work rather than to study at PNEC. 2) the social acceptance that the formal education is much better than the non-formal one. 3) when the poor family has a better living, the parents prefer their children to study at a formal education school. 4) Youths prefer studying at a vocational college rather than at PNEC, because it is much easier to find a job after college. 5) the public transportation is now better; the youths from remote areas can come to the school in the city easily. 6) the formal education provides more opportunity in modern and alternative learning than the non-formal. 7) youths are afraid that they will not be able to pass the entrance exam for university because the non-formal education curriculum is too narrow and limited. 8) lack of inspiration and motivation for further study at PNEC. 9) PNEC's lack of sufficient budget, and 10) the advertisement of PNEC did not cover the service areas.

2. Generally, the stakeholders; youths, parents, students, and personnel at PNEC think that the levels of PNEC's operating system are substandard and unsatisfactory. Considering each level from the most significant to the least: evaluation, learning management, registration and authorization of the degree certificate, application system, and advertisement are in the average level. The personnel are at a low level, which is because of the imbalance between the personnel and their responsibilities, less participation in seminars or trainings by the personnel. Finally, the lowest levels of PNEC's operating system are harmony and differences between the exam and the course contents, less invitations to local scholars, experts, or retired officers to teach or share their experiences and ideas, untimely authorization of the degree certificate, inconvenient to communicate between the applicants and the officers at the Center, and annually education advice for junior high school students.

3. The suggestions for further non-formal study at PNEC are that 1) the work force personnel should be increased so that they can deal with the students without too much work, 2) the sufficient budget should be provided to PNEC in order to improve the learning system as well as the formal education school, 3) the successful students from PNEC should be invited to share their experiences and to inspire the other students to keep studying at the center, 4) provide annual education advice to junior high school students, 5) provide training or seminars for the personnel working for the Center regularly, 6) PNEC should be a leader in any activity held in the community in order to show its potentiality and popularity, 7) learning resources such as a library and ITC center should be improved, 8) PNEC should provide an intensive tuition for the students before the university entrance exams, 9) sufficient education loans should be provided so that every student can have sufficient funding 10) PNEC should advertise and promote the Center through various medias, for example; local radio, television, websites, brochures, advertising boards, etc.

4. The conceptual direction on the promotion of the youth extension to non-formal education of Phuket Non-Formal Education Center from discussion and dialogue with the villagers at Ban Koh Sireh is divided into two plans:

4.1 Plan for villagers 1) The operating plan of the Center and its activities will be advertised by the representatives of the villagers, the villagers, the parents, and the students of PNEC. 2) The operating plan of the villagers' meetings is run by the village leaders. They will tell people, promote, and advertise the activities, application, and update news run by the Center. 3) The operating plan of local radio broadcasting will promote and advertise updated news, applications, and activities of PNEC. 4) The project of invitation the person/the students of PNEC of the villagers' meetings, to lecture about PNEC, are run by the village leaders along an opportunity.

4.2. Plan for PNEC 1) The project of Further Education Advice for Youth will be held in different schools before the end of the academic year annually in order to interest and inspire the students to study at PNEC 2) The project of Intensive Tuition for PNEC's Students before the entrance exams 3) The project of broadcasting and propagating the successful students from the Center through various medias.4) The project of Cultural Promotion. PNEC is the leader in all cultural and local activities such as Loy Krathong and local sports, held in the community in order to strengthen and empower the participation and harmony between the Center and the people in the particular community.

Keywords Non-Formal Education Youth Extension Phuket Non-Formal Education Center Muang District
Phuket Province

การพัฒนานวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพเด็กของศูนย์เด็กเล็ก ตำบลท่าจั่ว
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Development innovation of Child Health Promotion in Child Home Care
at Tambontha-ngew Amphermuang Nakhon Si Thammarat

ขวัญชนก วงศ์สวัสดิ์ จิตรัตน์ คงอิน อารี จำนวน
มัตติกา เกษม กัลยาณี ขาวเขียว คณิดา สายอุตสาหะ
ศุภมาตร์ ปาลังมี

สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (การส่งเสริมสุขภาพเด็ก) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280

โทรศัพท์ / โทรสาร 075-377731

E-mail : issarapun@hotmail.com

บทคัดย่อ

การจัดการเรียนรู้ในศูนย์เด็กเล็กซึ่งเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก 3 - 5 ปี เพื่อการเตรียมความพร้อม และส่งเสริมการเจริญเติบโต พัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้เติบโตเหมาะสมตามวัย มีความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา หลักสูตรปฐมวัย พ.ศ. 2546 ได้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ครอบคลุมพัฒนาทั้ง 5 ด้าน สภาพการจัดการเรียนรู้ในศูนย์เด็กขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านบุคลากรและงบประมาณพบว่ายังไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมได้ตามที่หลักสูตรกำหนดทุกประเด็น เพื่อศึกษาและพัฒนา (R&D) ตามความต้องการของผู้ดูแลเด็กในการพัฒนางานการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กในศูนย์เด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลท่าจั่ว จำนวน 3 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็กมัสยิดอัลมูบาร็อก ศูนย์เด็กเล็กบ้านปายาง ศูนย์เด็กเล็กมัสยิดมัสยิดดารุลอามาน ทั้ง 3 ศูนย์ จึงดำเนินการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) และการวิจัยกึ่งทดลองนำนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพเด็กไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริง ปัญหาการวิจัยพบว่าผู้ดูแลเด็กในศูนย์เด็กเล็กทั้ง 3 ศูนย์ขาดการจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้านสติปัญญา มีการจัดการเรียนรู้ศิลปะสำหรับเด็กที่ไม่ถูกต้องตามหลักการทำให้เด็กขาดการส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 5 ด้านโดยเฉพาะด้านจิตใจอารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก ขาดการออกแบบและพัฒนาของเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทำให้เด็กเล็กขาดการส่งเสริมความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและพัฒนาการทั้ง 5 ด้าน วัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อให้ศูนย์เด็กเล็กดำเนินการสร้างนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพเด็กร่วมกับเครือข่ายต่าง ๆ และเพื่อศึกษาประสิทธิผลของนวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพเด็กแต่ละด้านของเครือข่ายต่อการดำเนินงานการส่งเสริมสุขภาพเด็กในศูนย์เด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลท่าจั่วจำนวน 3 ศูนย์ กระบวนการวิจัยเริ่มด้วยการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา วางแผนแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้ที่ขาดประสิทธิภาพด้วยการออกแบบนวัตกรรมการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และการผลิตของเล่นสำหรับเด็กประกอบด้วยการจัดการอบรมปฏิบัติการทั้ง 3 ด้านให้กับผู้ดูแลเด็ก การผลิตคู่มือเพื่อป้องกันการนำประสบการณ์การเรียนรู้ที่ได้รับไปถ่ายทอดไม่ถูกต้อง ประเมินผลการนำนวัตกรรมไปใช้สรุปผล แก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการดำเนินงานด้วยวิธี (PDCA) ผลการทดลองพบว่า ผู้ดูแลเด็กสามารถจัดการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ ศิลปะ และการผลิตของเล่นสำหรับเด็กเพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) นวัตกรรมการส่งเสริมสุขภาพเด็กสามารถใช้เป็นคู่มือการจัดการเรียนรู้ทั้งสามด้านได้อย่างถูกต้อง ประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ดูแลเด็กสามารถออกแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละด้านเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง และสามารถออกแบบกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยใช้เครือข่ายวิชาการ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์หลากหลายรูปแบบเน้นการฝึกประสบการณ์การเป็นนักวิจัยน้อยเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีเหตุผลเพื่อเป็นพื้นฐานการศึกษาในช่วงวัยต่อไป

คำสำคัญ การส่งเสริมสุขภาพเด็กเล็ก ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์เด็กเล็กประจำอบต. เด็กปฐมวัย เด็กก่อนวัยเรียน นวัตกรรม

Abstract

Child home care is the pre-school for children 3-5 years before study in primary school. It has the main mission to bring up children for the healthy child. The general purposes aim to take care all children have growth and development absolutely in physical, psychological, emotional, sociality, and have good intelligent. This research was participation action research : PAR & quasi-experimental research & research for development : R & D. The sample was child caretakers in child home cares at Tambontha-ngew Amphermuang Nakhon Si Thammarat. The objectives were R & D the child caretakers could be designed science, art - learning techniques and child toys, and studied effectiveness of these. The first study was search and finding the real causes of problems, that made the child care takers could not designed the lesions supported the child growth and development. The lose thing from all lesion was science teaching, and had not the correct art lesions, and they did not try to solving the child toys lacked by themselves. The real causes for these problems were the child caretakers had not enough science teaching skills, art, and designed child toys because they had not enough basic skills, had not awareness and the headers had not made reinforcement. For study the needs to solving the causes of problems found that the child caretakers need to get more practices about science teaching techniques, art, and child toys designed. The researchers, advisor, and academy networks planned together to solving this problems and support need of them by retraining science, art, and child toys designed skills from the specialist experts, and designed hand book to prevent the wrong doing. Finally, follow up the child caretakers equipment their new knowledge and used the hand book to teaching children in child home cares involved science teaching, art, and designed child toys (R & D), The measurement compared between pre-test and post-test inside group. The results revealed that after the child caretakers retrained learning process and teach the lesion from the hand book, that include science, art teaching techniques, and designed child toys, the results found that post- test the child caretakers could manage science, art, and designed child toys lesions for children more than pre- test, and significant ($P < 0.05$). They had more confident for teaching science, art, and designed child toys than the first. For the children after studied science, art, and designed child toys by themselves found that they changed in to the good way such as liked to ask more questions in class, more happiness, loved to present themselves among their friends and in front of the class. The benefit this studied finding that the child health promotion innovation is caused the child caretakers have the true vision to manage their children to be healthy and claver by designed the lesions from the nearest things and use simple techniques, and can use academic networks to help them solving the learning problems in child home cares.

Keywords Kindergarten Child home care Child health promotion Innovation child home care
Child health promotion Innovation

การพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลท่าจั่ว
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

Environmental Health Development in Child Development Center at Tambontha-ngew
Amphermuang Nakhon Si Thammarat Province

ปิยะวรรณ เพิ่ม สุขยา ชื่อนิ ชานิดา อาแว นิภาพร ขาวดำ และนอร์นี ตะหวา*
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
E-mail : ar_nee3@hotmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนามีสิ่งแวดล้อมในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research : PAR) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม การสนับสนุนและส่งเสริมให้มีการพัฒนา ตามเกณฑ์มาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) เพื่อเรียนรู้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม มีการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการเริ่มจากการประชุมเตรียมการ การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การศึกษา การอบรม การประชุมทำกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม เพื่อระดมความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องคือ ทีมบริหาร องค์การบริหารส่วนตำบลท่าจั่ว คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลท่าจั่ว ผู้ปกครองเด็ก ผู้ดูแลเด็ก เพื่อให้ชุมชนวิเคราะห์ปัญหา ค้นหาสาเหตุของปัญหา และพิจารณาวิธีแก้ไขปัญหามาตรฐานในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหา และการลงมือปฏิบัติ ภายหลังการทำตามแผนการแก้ปัญหา มีการเปลี่ยนแปลงของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังนั้น มีการจัดทำร่างป้องกันอันตรายที่ได้มาตรฐาน จัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกให้ปราศจากฝุ่นละอองสิ่งของต่างๆ ให้เป็นระเบียบ จัดที่รองรับขยะแยกประเภท ดูแลซ่อมแซมเครื่องเล่นสนามให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานและเป็นระเบียบ เสาภายในอาคารที่มีลักษณะเป็นเหลี่ยมจัดให้มีวัสดุหุ้มห่อรอบเสา อย่างล้าสมัยอุปกรณ์ในครัวแบบ 3 ตอนที่มีความสูงจากพื้นอย่างน้อย 60 ซม. ของใช้สำหรับเด็กให้มีการแยกหรือมีประจำตัวเด็กและวางเป็นระเบียบ ตู้ ชั้นเก็บของใช้ประจำตัวเด็กจัดเก็บเป็นสัดส่วนและเก็บเป็นระเบียบ มีเครื่องดับเพลิง ภายในอาคารและบริเวณโดยรอบศูนย์ฯ ติดสัญลักษณ์หรือคำเตือนต่างๆ เช่น ป้ายบอกทางหนีไฟ ป้ายแสดงจุดเสี่ยงอันตราย ป้ายเตือนอันตราย และติดสัญญาณเตือนภัย มีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉินของส่วนราชการต่างๆ เช่น สถานีตำรวจ โรงพยาบาล เพื่อติดต่อได้ทันที การแต่งกายของผู้ประกอบอาหาร มีการสวมหมวกและผ้ากันเปื้อน ผู้ดูแลเด็กมีความกระตือรือร้น ตระหนักในการจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุกขั้นตอน และผลการประเมินมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลังดำเนินการพัฒนามีสิ่งแวดล้อมโดยการจัดระดับมาตรฐานของกรมอนามัย พบว่า ระดับมาตรฐานศูนย์ทั้ง 3 แห่งอยู่ในระดับดี

คำสำคัญ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อม

**การพัฒนาผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็กของศูนย์เด็กเล็ก
ตำบลท่าจั่ว อำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช**
**Development Child Health Promotion for Child Caretaker in Child Home Care
at Tambontha-ngew Amphermuang Nakhon Si Thammarat**

นายยา ชูโลก¹⁾ ประภัสสร กังวานทอง¹⁾ วิไล ประพายชัย¹⁾ อรุณดี เสนา¹⁾
ศศิพร หัสปดี¹⁾ และหทัยรัตน์ ตัลยารักษ์¹⁾

¹⁾ สาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ (การส่งเสริมสุขภาพเด็ก) ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

E-mail : s4422069@hotmail.com, htunarak@yahoo.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลเด็กด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็กของศูนย์เด็กเล็กตำบลท่าจั่วอำเภอมือง จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็กแก่ผู้ดูแลเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าจั่ว การดำเนินงานวิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญและจัดเวทีเสวนาเครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์เด็กเล็ก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาประมวลผลประเด็นสำคัญ ผลการศึกษาพบว่าเบื้องต้นศูนย์เด็กเล็กผ่านเกณฑ์ศูนย์เด็กเล็กน่ายุ้ยขึ้นพื้นฐาน แต่ผู้ดูแลเด็กยังขาดความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็ก หลังการอบรมและศึกษาดูงานพบว่าผู้ดูแลเด็กมีความตระหนักในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น และมีการดำเนินการประสานงานกับสถานอนามัย สาธารณสุขอำเภอ สาธารณสุขจังหวัด นายกและปลัด องค์การบริหารส่วนตำบล นักวิชาการ ผู้ปกครองเด็ก และชุมชนใกล้เคียง เพื่อให้การส่งเสริมสุขภาพของเด็กเกิดขึ้นทั้งระบบทั้งขณะที่เด็กอยู่ที่บ้านและที่ศูนย์เด็กเล็ก ซึ่งในภายหลังกการศึกษาศูนย์เด็กเล็กที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าจั่วทั้ง 3 ศูนย์ได้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัยในระดับดี อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จในด้านการสร้างความตระหนักให้กับผู้ดูแลเด็กในการปฏิบัติหน้าที่ด้านการส่งเสริมสุขภาพเด็ก แต่ควรให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานเป็นระยะเพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กและเครือข่ายที่เกิดขึ้น

คำสำคัญ ผู้ดูแลเด็ก การส่งเสริมสุขภาพเด็ก ศูนย์เด็กเล็ก

กระบวนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ชุมชนท่าจั่ว
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

A Stardyprosses for Development Learning Management in Child Care Center

วัลลีย์ พิศาลงาม¹⁾ กมลทิพย์ แทบทับ¹⁾ สุนิสา เช่งอัน¹⁾ จันจิรา นาวารัตน์²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์

สาขาวิชาการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

1 หมู่ 4 ตำบลท่าจั่ว อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช 80280 โทร 075377447

E-mail : jan_ooy@hotmail.com

บทคัดย่อ

ปัญหาเรื่องการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่อยู่ในความดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังขาดประสบการณ์ในด้านการจัดการศึกษาและยังไม่มีความพร้อมในด้านต่างๆ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ดังนั้นการวิจัยเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในตำบลท่าจั่ว ให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน จึงใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เริ่มจากการค้นหาปัญหาการจัดการเรียนรู้ โดยการจัดเวทีประชาคม ลงพื้นที่สำรวจสภาพแวดล้อม สังเกตกระบวนการจัดการประสบการณ์ สัมภาษณ์ครู เด็ก ผู้ปกครอง และนักวิชาการขององค์กรบริหารส่วนตำบล และร่วมกันประเมินศูนย์โดยใช้คู่มือการประเมินมาตรฐานการศึกษา(ขั้นพื้นฐาน)ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกระทรวงมหาดไทย) พบว่ามีปัจจัยที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ คือ มีผู้ดูแลเด็กที่มีความรู้ด้านการศึกษาระดับมัธยม ที่มีความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ ชุมชนมีแหล่งการเรียนรู้นอกสถานที่และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย การให้ความร่วมมือของคนในชุมชนเป็นไปด้วยดี ส่วนปัจจัยที่ขัดขวางการจัดการเรียนรู้ คือ ขาดความสามารถในการประยุกต์ใช้หลักสูตรของผู้ดูแลเด็ก แผนการจัดการประสบการณ์ไม่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ไม่ได้นำแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ ขาดงบประมาณ ขาดการดูแลอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการมีส่วนร่วมของชุมชนมีน้อย นอกจากนี้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตำบลท่าจั่วทั้ง 3 ศูนย์ ผ่านการประเมินมาตรฐานการศึกษา(ขั้นพื้นฐาน)ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย) 4 มาตรฐานจากทั้งหมด 12 มาตรฐาน ทำให้ผู้วิจัยต้องจัดเวทีเพื่อหารือกับชุมชนถึงวิธีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของศูนย์ และได้มติให้มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาขึ้นใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการและบริบทของชุมชน เรียกว่า “เกณฑ์การพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตำบลท่าจั่ว” หลังจากนั้นร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาศูนย์ให้เข้าสู่เกณฑ์ที่สร้างขึ้น และร่วมกันติดตามประเมินศูนย์ทุก 3 เดือน ผลการประเมินศูนย์ 3 เดือนแรกพบว่าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านป่ายางผ่าน 8 มาตรฐาน ต้องปรับปรุง 4 มาตรฐาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กดงอีโอรสผ่านและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอัมมบารอิกผ่าน 10 มาตรฐาน ต้องปรับปรุง 2 มาตรฐาน ซึ่งรูปแบบและเกณฑ์การพัฒนามาตรฐานที่สร้างขึ้น สามารถนำไปเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสู่การประเมินมาตรฐานการศึกษา(ขั้นพื้นฐาน)ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย) ได้

คำสำคัญ การพัฒนา การจัดการเรียนรู้ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

กระบวนการพัฒนาเครือข่ายเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนท่าจั่ว
อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช

The Process Development Network for Upgrade Education Quality Child Care Center of
Tha-ngew Community at Maung District Nakhonsithammarat Province

พวงศรี สุวรรณรัตน์ ประกายมาส อินทสุวรรณ จุฑามาศ บุญจริง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกศรินทร์ มนูญผล*

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

*อาจารย์ที่ปรึกษา โทร 08-9909-8990 โทรสาร 0-7537-7440

E-mail : M_kesarin@hotmail.com

บทคัดย่อ

การพัฒนาเครือข่ายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนท่าจั่วเป็นกระบวนการทำงานที่มีการเชื่อมโยงประสานงานระหว่างบุคคล องค์กรหน่วยงานต่างๆ ที่มีฐานที่ตั้งอยู่บนวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายเดียวกัน ก่อให้เกิดการขับเคลื่อนเครือข่ายแทนการใช้อำนาจและระบบการสั่งการ ก่อให้เกิดคุณภาพใหม่ทั้งในรูปแบบของการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติไปจนถึงการสร้างสรรค์นวัตกรรม ด้วยกระบวนการ 2 พา 4 ร่วม สภาพปัญหาเครือข่ายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนท่าจั่วที่พบคือ การสนับสนุนและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นกระบวนการขับเคลื่อนเครือข่ายควรมีความต่อเนื่อง มีหน่วยงานจากภายในและภายนอกให้การสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านงบประมาณ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การเชื่อมโยงเครือข่ายของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กชุมชนท่าจั่วเป็นระบบเครือข่ายความสัมพันธ์นำไปสู่การทำกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ ทั้งบทบาทของผู้รับและบทบาทของผู้ให้ เป็นเครือข่ายที่สร้างกระบวนการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เช่น กิจกรรมโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง กิจกรรมครอบครัวสามัคคี กิจกรรมวันเด็ก กิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมอื่นๆ ทำให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 3 ศูนย์สามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละศูนย์ ศูนย์เด็กเล็กกับกลุ่มบุคคลต่างๆ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช องค์กรการบริหารส่วนตำบลท่าจั่ว เทศบาล อปท. โรงพยาบาลมหาราช สาธารณสุขจังหวัด สถานีอนามัย โรงเรียนวัดบ้านตาล ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน วัดป่ายาง มัสยิด ทำให้ขับเคลื่อนงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้ในระดับหนึ่ง ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ กระบวนการ การพัฒนา เครือข่าย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เด็กก่อนวัยเรียน

ระบบสารสนเทศหอพักนักศึกษาในตำบลท่าจั่ว

บริษัท ชชาติ พงษ์พันธ์ จันทราช ไพสิน ทรงนาศึก
รติยากร ไทยพันธ์* วลัยภรณ์ ศรีเกลี้ยง*

*ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

โทร 075-392050 โทรสาร 075-377443

E-mail : rattayagon@hotmail.com, vlaiporn@hotmail.com

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยและพัฒนาเรื่องระบบสารสนเทศหอพักนักศึกษาในตำบลท่าจั่ว เป็นโครงการเพื่อสำรวจข้อมูลหอพักศึกษาที่เป็นเครือข่ายในตำบลท่าจั่วเพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศหอพักนักศึกษาและเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการวิจัยและการนำวิจัยไปใช้ประโยชน์ การพัฒนาระบบใช้ภาษา PHP เวอร์ชัน 5.0.1 ร่วมกับระบบจัดการฐานข้อมูล MySQL เวอร์ชัน 4.0.20 และใช้บริการเว็บไซต์เว็บระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการให้บริการ ใช้วิธีการวงจรการพัฒนาระบบ (System Development Life Cycle : SDLC) แบบน้ำตก (Water Fall) มีการแบ่งกิจกรรมเป็น 5 ระยะ ได้แก่ การวางแผนระบบ การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การทำให้เกิดผลหรือการพัฒนาระบบ และการปฏิบัติงานและการสนับสนุนระบบ การพัฒนาระบบสารสนเทศตามวิธีการแบบวงจรการพัฒนาระบบทำให้ได้ระบบสารสนเทศหอพักนักศึกษาในตำบลท่าจั่ว พร้อมคู่มือการใช้ที่สามารถให้บริการให้แก่เจ้าหน้าที่ อาจารย์ นักศึกษา ผู้ปกครอง เจ้าของหอพัก ผู้ใช้ทั่วไป ในด้านต่างๆ ได้แก่ รายละเอียดข้อมูลหอพัก รายละเอียดผู้พักในหอพัก แผนที่หอพักและรายละเอียดหอพักจากแผนที่ได้ ใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจในการดูรายละเอียดหอพักที่ตรงตามความต้องการได้ อ่านข่าว/ประชาสัมพันธ์ ตั้งกระทู้ในกระดานถาม/ตอบ สามารถนำผลวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานของสารสนเทศหอพักนักศึกษาในตำบลท่าจั่ว ชุมชนได้รับการบริการสารสนเทศหอพักได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง ชุมชนได้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของเทคโนโลยีสารสนเทศ

คำสำคัญ ระบบสารสนเทศ หอพักนักศึกษา หอพักเอกชน ตำบลท่าจั่ว แผนที่หอพัก

การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม :
กรณีศึกษา ตำบลพร่อน อำเภอมือง จังหวัดยะลา
The Participatory Management of Community Broadcasting Tower :
Pron subdistrict, Muang Yala Province

มารี แะ ภาษา¹⁾ เจ๊ะรอฮานี ปูตะ¹⁾ รุสนาณี ดอละาะ¹⁾ นิชาวดี ดานีแห่ง²⁾
นักศึกษา¹⁾ อาจารย์²⁾ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
133 ถนนเทศบาล 3 อำเภอมือง จังหวัดยะลา 95000 โทร 073-227151 ต่อ 9301
E-mail : nicha01_dee@hotmail.com

บทคัดย่อ

หอกระจายข่าวเป็นสื่อชุมชนขนาดเล็กที่เป็นช่องทางการเผยแพร่และรับรู้ข่าวสารของประชาชนในระดับหมู่บ้านและตำบลที่สามารถเข้าถึงประชาชนระดับครัวเรือน เป็นเครื่องมือที่ภาครัฐติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินพันธกิจของภาครัฐ จากการศึกษาพบว่าหอกระจายข่าวส่วนใหญ่ในประเทศไทยรวมทั้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขาดนโยบายและระบบการบริหารจัดการที่ดี คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกศึกษาพื้นที่นำร่องตำบลพร่อน อำเภอมือง จังหวัดยะลา โดยจัดเวทีชาวบ้านพัฒนาโจทย์วิจัย พบประเด็นปัญหาสำคัญได้แก่ การติดขัดของเสาอากาศของเยาวชนทุกหมู่บ้าน การว่างงานของเยาวชนและสตรี ชาวบ้านต้องการให้หอกระจายข่าวเป็นศูนย์กลางในประชาสัมพันธ์ข้อมูลเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนโดยมีระบบศูนย์กลางข้อมูลของหมู่บ้านที่เชื่อถือได้ ช่วยให้ชาวบ้านตัดสินใจนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อชุมชน ต้องการสกัดข่าวลือในสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในขณะนี้

คณะผู้วิจัยจึงทำการวิจัยการบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม : ศึกษากรณีตำบลพร่อน อำเภอมือง จังหวัดยะลา เพื่อศึกษาสภาพการณ์ บทบาท และปัญหาอีกทั้งการพัฒนารูปแบบ (Model) การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม เป็นงานวิจัยและพัฒนาโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลที่ได้จากการวิจัย คือ นวัตกรรมหรือรูปแบบ(Model) การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบทและภาวะวิกฤติในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่ชาวบ้านมีบทบาทหมุนเวียนเป็นทั้งผู้กำหนดนโยบายและแผนงาน เป็นผู้ผลิตผู้จัดรายการและเป็นผู้รับสาร เสมือนเป็นห้องปฏิบัติการโดยใช้ศักยภาพชุมชน บนวิถีประชาธิปไตย ด้วยแนวทางสันติวิธีสู่ชุมชนสมานฉันท์ นำสันติสุขแบบพอเพียง อีกทั้งได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน(Job description) ของคณะกรรมการบริหารและผู้จัดรายการหอกระจายข่าว การอบรมก่อนทดลองปฏิบัติงาน หลังการเสร็จสิ้นการวิจัยนี้ หอกระจายข่าวตำบลพร่อนสามารถเป็นต้นแบบและขยายผลในพื้นที่เกือบ 300 แห่ง ในจังหวัดยะลา ปัตตานีและนราธิวาส นอกจากนี้ระหว่างกระบวนการวิจัยได้สร้างนักวิจัยใหม่ ได้แก่ นักศึกษา ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ อีกทั้งสร้างพหุภาคีระหว่างทีมนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยะลา สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดยะลาและองค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา(กำลังประสานงาน) ร่วมพัฒนาหอกระจายข่าวด้วยกระบวนการวิจัย

คำสำคัญ การบริหารจัดการ หอกระจายข่าวชุมชน การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

A broadcasting tower was a mass media for local people in villages and tambons to distribute and to acknowledge information. It was also an instrument which the government can use to make understanding and to ask for the cooperation from local people. Most of broadcasting towers in three southern provinces had no certain policy and no appropriate management. The area of Pron Subdistrict, Muang, Yala Province was selected for the research. The stage talking for villagers was arranged to search for village problems which were teenager drug addicting and the unemployment of teenagers and women. The villagers wanted the Broadcasting Tower to be the center of news distributions in jobs, life-style and community unity. The news from the broadcasting tower must be reliable so that the villagers could make decisions in public policy, and could help the government to get rid of rumors in the three southern provinces.

The searchers had studied the nature of the Participatory Management of Community Broadcasting Tower at Pron Subdistrict, Muang, Yala Province and developed a Model of Participatory Management of Community Broadcasting Tower with PAR method. The research could invent a Model of Participatory Management of Community Broadcasting Tower which was appropriate with nature and crisis in three southernmost provinces. The model was developed under the concept of participatory communication. The villagers took turns to play the roles of setting policies, news producers, news conductors, and news consumers. The Community Broadcasting Tower was a kind of operation room running with community ability under democratic and sufficient methodology. The research had also invented a lab description for the committee and the news conductors of Community Broadcasting Tower Manual for news conductors. After this research, the Community Broadcasting Tower at Pron Subdistrict, Muang, Yala Province could be a pilot tower for more than 300 Community Broadcasting Tower in Yala, Patanee, and Naratiwas. Moreover, this research could train new researchers: students, villages and local government officers. Finally, it could establish the research unity between Yala Rajabhat University, Yala Health Bureau, Yala Information Bureau and Yala Provincial Administration Organization.

Keywords Management Community Broadcasting Tower Participatory Communication

การศึกษาแนวทางในการรณรงค์ ลด ละ เลิกการดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของเยาวชน
บ้านปงชัย ตำบลแม่เมะ อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง
Strategy in Decrease and Quit Alcoholic Drinking Promotion for Youth in Pongchai Village,
Mae Moh Subdistrict, Mae Moh District, Lampang Province

สุทธพงษ์ พรหมปัน¹⁾ อรรถนพ คุ่มมี²⁾ ดารุณี นิพัทธ์ศานต์¹⁾ พรสวรรค์ มณีทอง²⁾
¹⁾ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
²⁾ สาขาวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*
*อาจารย์ที่ปรึกษา โทร 087-3003494
E-mail : Cute@lpru.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ของกลุ่มเยาวชนบ้านปงชัย ตำบลแม่เมะ อำเภอแม่เมะ จังหวัดลำปาง โดยสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยม และโอกาสในดื่ม รวมทั้งปัญหาที่สืบเนื่องมาจากพฤติกรรมการดื่มของกลุ่มเยาวชนบ้านปงชัย และสร้างแนวทางในการรณรงค์ลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ด้วยการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม และจัดเวทีคืนข้อมูลให้แก่ชุมชน จากการวิจัยพบว่า กลุ่มเยาวชนและชาวบ้าน มีแนวทางในการลด ละ เลิก การดื่มเครื่องดื่ม ด้วยการส่งเสริมให้กลุ่มเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ คือ การเล่นกีฬา และนันทนาการเพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ในหมู่บ้าน จัดตั้งกลุ่มเยาวชนเพื่อประกอบอาชีพเสริม เช่น การเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบว่า ในชุมชนมีองค์ความรู้ และผู้สูงอายุที่เชี่ยวชาญด้านงานฝีมือ เช่น การตัดตุ๊กตา การทำบายศรี แต่ขาดการบริหารจัดการ และถ่ายทอดอย่างเป็นระบบ รวมทั้งเยาวชนต้องการฟื้นฟู สืบสานการตีกลองยาว เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมต่างๆในชุมชน ในอีกประเด็นหนึ่งผู้ใหญ่ในชุมชนเป็นแบบอย่างในการดื่มเครื่องดื่ม อีกทั้งผู้ใหญ่กับกลุ่มเยาวชนมีอคติต่อกัน จึงทำให้การว่ากล่าวตักเตือนไม่เกิดผล

คำสำคัญ เครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ค่านิยมการดื่ม การมีส่วนร่วม

Abstract

The purpose of this research is to study the alcoholic drinking consume behavior in Ban Pong Chai villagers, Mae Moh sub district, Mae Moh district, Lampang province. The primary research is made by using questionnaires about values and people's drinking opportunity including the problems related to the alcoholic drinking behavior in Ban Pong Chai youths. Then the guideline in decreasing and quitting alcoholic drinking campaign is set up by using community participation activity; interviewing, focus grouping and providing information back to the community. The finding is youths and other villagers get the guideline to decrease and quit alcoholic drinking by encouraging youths to spend their leisure times effectively, such as, playing sports and joining some recreation activities for their co-operation, establishing youth groups for supporting their career; raising some farm animals. There are also some knowledge and some elderly people who are professional in handcrafting; the Tung cutting, the Bai Sri making. The main problem is they are in lack of the good management and transferring their knowledge to other people in the village. The youths also want to restore and transfer the ancient Big Drump beating technique in order to promote it to be one part of activities held in the community. In other hands, elderly people in the community are the youth's model in alcoholic drinking. There are some bias occur between youths and elderly people, and then they do not listen to the elderly suggestions.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการสื่อสารในชุมชนบ้านปงชัย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำของชุมชน

**Factors Influence the Accomplishment of Communication in Ban Pongchai,
Amphoe MaeMoah, Lampang Provine : A Case Study of
Water - Resource - Development Participation.**

หอมพล ศรีวิ สุภานัน ยะธา อังสุมาลี บุญสูง

สุดจินดา ดังก่อ* ธรรมรัฐ ปานคำ**

*หัวหน้าโครงการอาจารย์สาขาวิชานิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

**อาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีโยธา คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

E-mail : jacksutchinda@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการสื่อสารภายในชุมชน บ้านปงชัย อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง กรณีศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งน้ำของชุมชน กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือประชาชนหมู่บ้านปงชัย รูปแบบที่ใช้ในการศึกษาเป็นการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการสื่อสารภายในและภายนอกชุมชนบ้านปงชัย เพื่อหาแนวทางในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพของชุมชน รวมทั้งพัฒนาการสื่อสารของชุมชนบ้านปงชัย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสนอรูปแบบของการสื่อสารที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนและข้อเสนอแนะจากหน่วยงานภายนอกที่มีต่อการสื่อสารภายในชุมชนบ้านปงชัย เครื่องมือในการวิจัยได้แก่การใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการจัดกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของชุมชนบ้านปงชัยมีปัญหาด้านเทคนิคทางภาษาในการสื่อสาร ความไม่เข้าใจในตัวสารของทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสาร และปัญหาด้านเทคนิคทางกลเกิดความขัดข้องของเครื่อง ส่งสัญญาณไม่ชัดเจน ทำให้การสื่อสารภายในและภายนอกชุมชนล้มเหลวได้

2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของชุมชนบ้านปงชัย มีข้อจำกัดด้านเวลาทำให้การสื่อสารไม่ทั่วถึง ส่งผลให้การสื่อสารภายในและภายนอกชุมชนล่าช้าและล้มเหลวได้

3. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากหน่วยงานภายนอกของชุมชนบ้านปงชัย ยังได้รับข่าวสารจากหน่วยงานภายนอกไม่ทั่วถึง เนื่องจากช่วงเวลาในการเข้าถึงของหน่วยงานภายนอกไม่ตรงกับเวลาของชุมชน

4. เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการสื่อสารภายในชุมชนบ้านปงชัยคือ ผู้นำชุมชน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความเป็นผู้นำทางความคิด มีอิทธิพลต่อความเชื่อและความศรัทธาของประชาชนในชุมชน

โดยภาพรวมแล้วการสื่อสารภายในชุมชนบ้านปงชัย มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร โดยผ่านสื่อบุคคลที่เป็นผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่องโดยผ่านสื่อเฉพาะกิจด้านหอกระจายข่าวที่เข้าถึงประชาชนในบางส่วนเนื่องจากมีข้อจำกัดในด้านของเวลาและข้อจำกัดทางภาษาและทางกลที่ยังไม่ทั่วถึงภายในชุมชน

คำสำคัญ การสื่อสารในชุมชน ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการสื่อสาร การมีส่วนร่วม

การวิจัยและพัฒนาพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
Research and Development of the Develop within Physical of Child : The Centre at
Keelek Subdistrict Administrative Organization, Maetang District, Chiang Mai

อนุสรณ์ ศรีทาเกิด¹⁾ ทรงวุฒิ เลิศพัฒนสิริกุล¹⁾ ประวิทย์ ท้าววังหน้า¹⁾ อภิสิทธิ์ ชัยมัง²⁾
¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาพลศึกษาและนันทนาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

202 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300

E-mail : apisit24@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กก่อนวัยเรียน จัดทำกิจกรรมและชุดเครื่องมือที่ใช้พัฒนาร่างกายและประเมินและจัดทำเกณฑ์พัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กก่อนวัยเรียน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 62 คน เป็นนักเรียนชาย 34 คน และนักเรียนหญิง 28 คน

ผลการศึกษาพบว่าจำนวนประชากรจำนวน 34 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชายอยู่ในช่วงอายุ 3 ปี จำนวน 19 คน เพศหญิงส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 2 ปี จำนวน 14 คน น้ำหนักตัวของเด็กก่อนวัยเรียนเพศชายทั้งหมดอยู่ที่ 16.20 กิโลกรัม และส่วนสูงอยู่ที่ 91.86 เซนติเมตร เพศหญิงทั้งหมดอยู่ที่ 16.34 กิโลกรัม และส่วนสูงอยู่ที่ 87.81 เซนติเมตร ผลการทดสอบสมรรถภาพทางกายช่วงอายุ 1 ปีของเด็กก่อนวัยเรียนเพศชาย พบว่าโดยรวมค่าเฉลี่ยของสมรรถภาพทางกายของเด็กก่อนวัยเรียนเพศชายในรายการ นั่งอตัวอยู่ในระดับ ต่ำ เดินบนเส้น 15 วินาที อยู่ในระดับ ต่ำ โยนและรับลูกบอลสองมืออยู่ในระดับ ต่ำมาก ยืนทรงตัวอยู่ในระดับต่ำมาก และ กลิ้งลูกบอลให้รับ ช้าย - ขวามืออยู่ในระดับ ต่ำมาก ส่วนเพศหญิง พบว่าในรายการ นั่งอตัวอยู่ในระดับ ดี เดินบนเส้น 15 วินาทีอยู่ในระดับ ต่ำ โยนและรับลูกบอลสองมือ อยู่ในระดับ ต่ำมาก ยืนทรงตัวอยู่ในระดับ ต่ำมาก และ กลิ้งลูกบอลให้รับ ช้าย - ขวา อยู่ในระดับ ต่ำมาก ช่วงอายุ 2 ปีของเด็กก่อนวัยเรียนเพศชาย พบว่าในรายการ นั่งอตัวอยู่ในระดับ ปานกลาง เดินบนเส้น 15 วินาทีอยู่ในระดับ ปานกลาง โยนและรับลูกบอลสองมือ อยู่ในระดับ ต่ำ ยืนทรงตัว อยู่ในระดับ ต่ำ และ กลิ้งลูกบอลให้รับ ช้าย - ขวามืออยู่ในระดับ ดี ส่วนเพศหญิงพบว่าในรายการ นั่งอตัวอยู่ในระดับ ดี เดินบนเส้น 15 วินาที อยู่ในระดับปานกลาง โยนและรับลูกบอลสองมือ อยู่ในระดับ ต่ำ ยืนทรงตัว อยู่ในระดับต่ำ และ กลิ้งลูกบอลให้รับช้าย - ขวา อยู่ในระดับ ดี และช่วงอายุ 3 ปีของเด็กก่อนวัยเรียนเพศชาย พบว่า ในรายการ นั่งอตัวอยู่ในระดับ ดี เดินบนเส้น 15 วินาที อยู่ในระดับ ปานกลาง โยนและรับลูกบอลสองมือ อยู่ในระดับ ต่ำ ยืนทรงตัว อยู่ในระดับ ดี และ กลิ้งลูกบอลให้รับ ช้าย - ขวา อยู่ในระดับ ดี ส่วนเพศหญิง พบว่า ในรายการ นั่งอตัวอยู่ในระดับ ดี เดินบนเส้น 15 วินาที อยู่ในระดับ ปานกลาง โยนและรับลูกบอลสองมือ อยู่ในระดับ ต่ำ ยืนทรงตัว อยู่ในระดับ ดีมาก และ กลิ้งลูกบอลให้รับ ช้าย - ขวา อยู่ในระดับ ดี การพัฒนาการทางด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นตามช่วงอายุที่มากขึ้นตามลำดับ ซึ่งผลการทดสอบก่อนและหลังการพัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนมีความใกล้เคียงกันและไม่มีความแตกต่างในแต่ละช่วงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง ซึ่งการพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กควรจัดกิจกรรมที่พัฒนาให้ครบทุกส่วนไม่ว่าจะการเจริญเติบโตของร่างกาย รูปร่างทรวดทรง สุขภาพทั่วไป สมรรถภาพทางกาย การศึกษา และสังคมและอารมณ์ ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และควรจัดให้มีความต่อเนื่องกันเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาการทางร่างกายของเด็กต่อไป

คำสำคัญ การพัฒนาการ การพัฒนาทางกาย สมรรถภาพทางกาย ความอ่อนตัว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ
ความสมดุลของร่างกาย การทำงานประสานกันระหว่างระบบประสาทกับกล้ามเนื้อ ปฏิบัติตอบสนอง
เด็กก่อนวัยเรียน

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

การเสริมสร้างสุขภาพและสมรรถภาพของผู้สูงอายุ องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

Improve Physical Fitness and Public Health at Keelek Subdistrict Administrative
Organization, Maetang District, Chiang Mai

อลิศรา ศรีกระจ่าง¹⁾ สมศักดิ์ เครือจันทร์¹⁾ ธนาวัฒน์ ภูธร¹⁾ กิตตินันท์ หอมฟุ้ง²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาพลศึกษาและนันทนาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

202 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 โทร 053- ต่อ

E-mail : apisit24@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสุขภาพและสมรรถภาพทางกายทั่วไปของผู้สูงอายุ แนวทางในการส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเป็นชุมชนคนสมรรถภาพที่ดี และแก้ไขความบกพร่องทางด้านสุขภาพและสมรรถภาพทางกายของผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ ผู้สูงอายุ ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป จำนวน 190 คน แยกเป็นชายจำนวน 86 คน และหญิงจำนวน 104 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการออกกำลังกายและแบบทดสอบสมรรถภาพทางกายโดยการทดสอบอย่างง่าย ของการกีฬาแห่งประเทศไทย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สรุปผลได้ดังนี้ ผลการวิจัย พบว่า ด้านสุขภาพโดยทั่วไปของผู้สูงอายุส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว และจะออกกำลังกาย 3 วันต่อสัปดาห์ โดยใช้เวลาประมาณ 30 - 60 นาที และสมรรถภาพทางกายทั่วไป พบว่า

1. ดัชนีมวลกายของผู้สูงอายุเพศชายทุกช่วงอายุอยู่ในระดับพอเหมาะ และเพศหญิงทุกช่วงอายุอยู่ในระดับตัวหนา โดยสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพกของผู้สูงอายุเพศชายและผู้สูงอายุเพศหญิง มีขนาดเอวพอเหมาะในทุกช่วงอายุ
2. แตะมือด้านหลังโดยมือขวาอยู่บน ผู้สูงอายุเพศชายมีความสามารถในการแตะมือด้านหลัง อยู่ในระดับปานกลางทุกช่วงอายุ ผู้สูงอายุเพศหญิงมีความสามารถในการแตะมือด้านหลังอยู่ในระดับดี ทุกช่วงอายุ แตะมือด้านหลังโดยมือซ้ายอยู่บน ผู้สูงอายุเพศชายและเพศหญิงมีความสามารถในการแตะมือด้านหลังอยู่ในระดับต่ำ ทุกช่วงอายุ
3. นั่งงอตัว ผู้สูงอายุเพศชายมีความสามารถในการนั่งงอตัวอยู่ในระดับปานกลางต่ำ ทุกช่วงอายุ ผู้สูงอายุเพศหญิงมีความสามารถในการนั่งงอตัวอยู่ในระดับปานกลาง ทุกช่วงอายุ
4. ลูก-นั่ง-เก้าอี้ 30 วินาที ผู้สูงอายุเพศชายมีความสามารถในการลูก-นั่ง-เก้าอี้อยู่ในระดับดีในทุกช่วงอายุ ผู้สูงอายุเพศหญิงมีความสามารถในการลูก-นั่ง-เก้าอี้ ในระดับต่ำ ทุกช่วงอายุ
5. นั่งยกน้ำหนัก 30 วินาที ผู้สูงอายุเพศชายมีความสามารถในการนั่งยกน้ำหนักอยู่ในระดับดี ทุกช่วงอายุ ผู้สูงอายุเพศหญิงมีความสามารถในการนั่งยกน้ำหนักอยู่ในระดับ ปานกลาง ทุกช่วงอายุ
6. ยกขาขึ้น-ลง อยู่กับที่ 2 นาที ผู้สูงอายุเพศชายมีความสามารถในการยกขาขึ้น-ลง อยู่กับที่ อยู่ในระดับดี ในช่วงอายุ 70 - 74 ปี และ 75 - 79 ปี ระดับปานกลาง ในช่วงอายุ 60-64 ปี และ 65-69 ปี ผู้สูงอายุเพศหญิงมีความสามารถในการยกขาขึ้น-ลง อยู่กับที่ อยู่ในระดับดีทุกช่วงอายุ

คำสำคัญ การเสริมสร้างสุขภาพ สมรรถภาพทางกาย ค่าดัชนีความหนาของร่างกาย การออกกำลังกาย ความอ่อนตัว ค่าสัดส่วนรอบเอวต่อรอบสะโพก ความแข็งแรงอดทนของกล้ามเนื้อ ความอดทนของระบบหายใจและไหลเวียนเลือด

การพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก
อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

Development Capability Classroom Action Research for Child : The Centre at Keelek
Subdistrict Administrative Organization, Maetang District, Chiang Mai Province

อากาพรรณ พันธุ์ต้อมงค์¹⁾ แพรพรรณ ดิใหม่¹⁾ วันทนา จันตะภา¹⁾ ธิดา ยารังษี²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาการวัดผลและการวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

202 ถนนช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 โทร 053-885520

E-mail : tidaya@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพและศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพของครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน องค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่ชะจานและบ้านห้วยไร่ จำนวน 2 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบบันทึกการสังเกตและแบบบันทึกการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้านได้แก่ การพัฒนาศักยภาพของครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน และการศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพของครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน จากการทำวิจัยผลปรากฏว่า

1. การพัฒนาศักยภาพของครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีศักยภาพในการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก เนื่องจากก่อนหน้านี้ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นแค่ชาวบ้านธรรมดาที่จบการศึกษาจากศูนย์การเรียนนอกโรงเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 แต่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลชี้เหล็กต้องการที่จะพัฒนาให้ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้นเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นจึงได้จัดสรรทุนสนับสนุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีสาขาการศึกษาปฐมวัยให้กับครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ครูศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงปานกลาง พร้อมทั้งยังขาดประสบการณ์ในการทำวิจัย แต่เมื่อทีมผู้วิจัยได้เข้าไปพัฒนาศักยภาพแล้วทำให้ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพิ่มมากขึ้นโดยสังเกตและสัมภาษณ์จากการทำงานวิจัยในชั้นเรียน เช่น เขียนโครงร่างการวิจัย การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสร้างเครื่องมือในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปผลการวิจัยและการเขียนรายงานการวิจัย

2. การศึกษาผลการพัฒนาศักยภาพของครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการพัฒนาศักยภาพการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก โดยดูจากผลการเปรียบเทียบ Pre test และ Post test ของครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กล่าวคือ เดิมนั้นครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับเล็กน้อยถึงปานกลางแต่ในด้านประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียนนั้นครูที่เลี้ยงยังไม่เคยลงมือปฏิบัติเนื่องจากปัจจัยหลายด้าน อาทิเช่น ขาดแหล่งสนับสนุนทางการเงิน ไม่มีเวลาในการทำวิจัย ไม่มีที่ปรึกษาในการทำวิจัย แต่เมื่อทีมผู้วิจัยได้พัฒนาศักยภาพครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแล้ว ครูประจำศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้ง 2 คนสามารถทำรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้ คนละ 1 เรื่อง คือการพัฒนาทักษะการพูดโดยใช้หนังสือเล่มใหญ่สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านห้วยไร่ ตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ และการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยใช้ชุดฝึกทักษะการออกเสียงตัวสะกดแมก และแมก สำหรับเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านแม่ชะจาน ตำบลชี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่(กรณีศึกษาเด็กชายรัชชชัย เบิกบาน)

คำสำคัญ ศักยภาพของครู ทักษะการวิจัย การวิจัยในชั้นเรียน การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่มีผลต่อดัชนีมวลรวมของร่างกายของนักเรียน
ช่วงชั้นที่ 1-2 ในตำบลขี้เหล็ก อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่

Research and Development of Health Behavior Effect of Body Mass index of Student
Group 1-2 in Tumbol Kheelek Umphur Maetang Chiangmai

พิชัยณรงค์ กงแก้ว¹⁾ ปรัชญา ใจชื่อ²⁾ อภิศักดิ์ แสงคำ²⁾ สุรพันธ์ โตเล²⁾

¹⁾อาจารย์ ²⁾นักศึกษา สาขาวิชาพลศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ถนน ตำบลในเมือง

อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร 045-352000 ต่อ 1723

E-mail : nnanthas@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพที่มีผลต่อดัชนีมวลรวมของร่างกายของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1-2 ในตำบลขี้เหล็ก อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบริบทและศักยภาพของชุมชนที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมสุขภาพ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของดัชนีมวลรวมของร่างกายและเหตุปัจจัยทางด้านต่างๆ ของปัญหา เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพให้ได้ตามเกณฑ์ดัชนีมวลรวมของร่างกายโดยใช้เครื่องมือโปรแกรมสุขภาพ และเพื่อศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพจากเครื่องมือโปรแกรมสุขภาพ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 - 2 ในตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 508 คน โดยแบ่งเป็นชายจำนวน 320 คน และหญิงจำนวน 188 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาในครั้งนี้จำนวน 60 คน โดยแบ่งเป็นชายจำนวน 30 คน และหญิงจำนวน 30 คน และทำการแยกตามลักษณะรูปร่างผอมจำนวน 30 คน ลักษณะรูปร่างอ้วนจำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการศึกษาพบว่า

1. บริบทและศักยภาพของชุมชนที่ผู้ศึกษาทำการศึกษานั้นเป็นชุมชนชนบทซึ่งอยู่ห่างไกลจากตัวเมือง วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบเรียบง่าย บ้านเรือนและที่พักอาศัยก็จะอยู่ไม่ห่างไกลกันมากนัก การดำรงชีวิตของคนในชุมชน การหาอาหารก็จะมาจากท้องถิ่นของตน โดยไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์และโทษของอาหารที่รับประทานเข้าไป และเนื่องจากเป็นชุมชนชนบทที่อยู่ไกล จึงทำให้หาสถานที่ออกกำลังกายได้ยากและคนในชุมชนไม่เห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย จึงทำให้สุขภาพของคนในชุมชนไม่แข็งแรงเท่าที่ควรดังนั้นผู้ทำการศึกษาได้แนวคิดในการจัดเกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพของคนในชุมชน

2. สภาพปัจจุบันและปัญหาของดัชนีมวลรวมของร่างกายของเด็กในพื้นที่นั้น พบว่า เด็กในส่วนใหญ่ในชุมชนมีรูปร่างไม่สมส่วน เช่น บางคนผอมมาก บางคนอ้วนมาก เนื่องจากขาดการเอาใจใส่จากผู้ปกครอง รวมถึงสภาพและศักยภาพของชุมชน จึงทำให้เด็กส่วนใหญ่ในชุมชนมีรูปร่างที่ไม่สมส่วน

3. การพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพให้ได้ตามเกณฑ์ดัชนีมวลรวมของร่างกายนั้นผู้ศึกษาได้พัฒนาพฤติกรรมสุขภาพโดยใช้เครื่องมือโปรแกรมสุขภาพ โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมสุขภาพ และทำความเข้าใจพฤติกรรมสุขภาพใหม่ให้แก่เด็กที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่าง ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพการรับประทานอาหารและพฤติกรรมออกกำลังกายโดยอาศัยอาหารที่หาได้ในชุมชนมาปรับให้เข้ากับหลักการรับประทานอาหารหลัก 5 หมู่ การออกกำลังกายก็สามารถใช้การทำงานบ้านหรือใช้พื้นที่เล็กๆ ในหมู่บ้านออกกำลังกาย เพื่อพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพของเด็กในชุมชน

4. ผลการพัฒนาพฤติกรรมสุขภาพจากเครื่องมือโปรแกรมสุขภาพนั้นทำให้กลุ่มตัวอย่างจากการคัดเลือกนักเรียนโดยได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมรับประทานอาหารให้ครบถ้วนพฤติกรรมออกกำลังกาย นักเรียนที่นำมาพัฒนาในครั้งนี้จำนวน 60 คน โดยแบ่งตามรูปร่างลักษณะผอมจำนวน 30 คน รูปร่างลักษณะอ้วนจำนวน 30 คน พบว่านักเรียนมีแนวโน้มด้านสุขภาพทางกายที่ดีขึ้นจากการทดสอบนักเรียนทั้งหมด 6 สัปดาห์ โดยใช้แบบบันทึกพฤติกรรมสุขภาพจากภาวะโภชนาการและการออกกำลังกายทำให้นักเรียนที่มีรูปร่างลักษณะผอมสามารถเพิ่มน้ำหนักได้โดยเฉลี่ย 2 กิโลกรัม และนักเรียนที่มีรูปร่างลักษณะอ้วนสามารถลดน้ำหนักลงได้โดยเฉลี่ย 8 กิโลกรัม

การสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการระงับข้อพิพาทในชุมชน
ของประชาชนในชุมชน ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี
Conducting Learning Process Based on Participation in Dispute Settlement of Villagers in
Paktalay Sub-District, Banlaem District, Phetchaburi

ปฐมพร จิงแยมปิ่น¹⁾ ทรายุธ ทองลอย¹⁾ อรุณ ยังยืนยง¹⁾ ปภาดา บุตรรัตน์¹⁾ จุฑามาศ ศรีข้า¹⁾
และ ศิริินทร์ อินทวิชะ ²⁾
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
38 หมู่ที่ 8 ตำบลนาบัว อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000 โทร 032-493268
E-mail : sirinint@yahoo.com

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้เป็นการสร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการระงับข้อพิพาทในชุมชนของประชาชนในตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งถือเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างกระบวนการพัฒนาชุมชน ที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นสำคัญ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทในชุมชนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชุมชนตำบลปากทะเล ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนมีความสามัคคี มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการข้อพิพาทในชุมชนของตน โดยสามารถนำแนวทางการจัดการข้อพิพาทในชุมชนไปใช้ระงับข้อพิพาทในชุมชนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ และสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติแม้มีข้อพิพาทหรือข้อขัดแย้ง

การดำเนินการศึกษาวิจัยตามโครงการวิจัยนี้เริ่มจากการสืบค้นกระบวนการระงับข้อพิพาทในชุมชนตำบลปากทะเล แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับชุมชน โดยได้จำกัดขอบเขตพื้นที่การทำวิจัยเฉพาะ หมู่ 2 บ้านปากทะเลนอก และ หมู่ 3 บ้านปากทะเลใน เนื่องจากทั้งสองหมู่บ้านมีพื้นที่ติดกัน และมีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ดังนั้นโครงการวิจัยนี้จึงเป็นเพียงจุดเริ่มต้นให้ประชาชนในชุมชนตำบลปากทะเล ได้เรียนรู้และเข้าใจถึงประโยชน์ของการระงับข้อพิพาทในชุมชนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม และสามารถกำหนด แนวทางการจัดการข้อพิพาทในชุมชนของตนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ผลการศึกษาวิจัยทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ ก่อให้เกิดความรับผิดชอบ และการยอมรับ ข้อผูกพัน อันจะส่งผลให้ประชาชนในชุมชนตำบลปากทะเลสามารถกำหนดแนวทางการจัดการข้อพิพาทในชุมชนของตนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ในอนาคต

คำสำคัญ กระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วม การระงับข้อพิพาทในชุมชน ตำบลปากทะเล

Abstract

This research project was conducting a learning process based on the participation in a dispute settlement by villagers in Paktalay sub-district, Banlaem district, Phetchaburi. It was an action research to start the process of community development. The purpose was to generate a learning process in dispute settlement in the community and conform to the way of life at Paktalay sub-district. Participation in a dispute settlement planning in the community might affect the unity the villagers. Local people can use the dispute settlement to contain the dispute in community by using process of villagers' participation. As a result, they can live together peacefully even though disputes or problems occur.

The process of this research project was a finding process of dispute settlement in the community at Paktalay sub-district. The data was analyzed to conduct a suitable learning process for the community and the area of research was limited in Moo 2 Banpaktalaynok and Moo 3 Banpaktalaynai. This was because the two villages are near to each other and their populations are considerable. This research project was only the beginning for these villagers to learn and understand about the use of dispute settlement by using participation and can set up dispute settlement in their community.

The results of the research created a sense of belonging among the villagers that led to responsibility and an acceptance of the commitment which affected people in the Paktalay sub-district allowing them to set up dispute settlement in their community by using the process of participation further.

Keywords Conducting Learning Process Participation Dispute Settlement of Villagers Paktalay Sub-District

การศึกษาวรรณกรรมลายลักษณ์ : กรณีศึกษาตำบลปากทะเล

อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

A Study of Local Literary Works of Paktalae Sub-district,

Banlaem District, Phetchaburi Province

ศิวพร แก้วเกตุ¹⁾ ประภาพร พุ่มทับทิม¹⁾ อารีย์รัตน์ จันทมิตร¹⁾ และแสนประเสริฐ ปานเนียม¹⁾

¹⁾ สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

E-mail: sanprasert027@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสำรวจประเภทของวรรณกรรมลายลักษณ์และศึกษาวิเคราะห์คุณค่าทางด้านสังคมของวรรณกรรมลายลักษณ์ที่มีต่อชุมชนทั้งในอดีตและปัจจุบัน:กรณีศึกษาตำบลปากทะเลอำเภอบ้านแหลมจังหวัดเพชรบุรี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ข้อมูลประเภทของวรรณกรรมลายลักษณ์ที่ได้จากการลงพื้นที่สำรวจวัดในชุมชนสองวัด ประกอบด้วยวัดนอกปากทะเลและวัดในปากทะเล พบวรรณกรรมลายลักษณ์จำนวน 97 เรื่อง จำแนกตามเนื้อหาได้ 7 ประเภท แบ่งเป็นวรรณกรรมทางพุทธศาสนา 69 เรื่อง แบบเรียนและคำสอน 10 เรื่อง วรรณคดี 6 เรื่อง ไหฺรศาสตร์และไสยศาสตร์ 5 เรื่อง ตำรายาและการแพทย์ 4 เรื่อง ประวัติศาสตร์ 1 เรื่อง และเบ็ดเตล็ด 2 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ ตารางวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ ตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของ วิลเลียม บาสคอม กรณีศึกษาตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งคุณค่าทางด้านสังคมที่มีต่อชุมชนตามทฤษฎีบทบาทหน้าที่ของวิลเลียม บาสคอม ประกอบด้วย 1.หน้าที่ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินตลอดจนเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจ 2.หน้าที่ให้การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการกลมเกลียวและขัดเกลาก่อนของสังคม 3.หน้าที่ยืนยันความสำคัญของพิธีกรรม เดิมเดิมวัฒนธรรมทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์ และ 4.หน้าที่ในการรักษาปทัสถานของสังคมและสร้างเอกลักษณ์ตลอดจนประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น

ผลการศึกษวิจัยพบว่า ผลการศึกษวิจัยพบวรรณกรรมลายลักษณ์จำนวน 97 เรื่อง จำแนกตามเนื้อหาได้ 7 ประเภท แบ่งเป็นวรรณกรรมทางพุทธศาสนา 69 เรื่อง แบบเรียนและคำสอน 10 เรื่อง วรรณคดี 6 เรื่อง ไหฺรศาสตร์และไสยศาสตร์ 5 เรื่อง เวชศาสตร์ 4 เรื่อง ประวัติศาสตร์ 1 เรื่อง และเบ็ดเตล็ด 2 เรื่อง จำแนกตามวัสดุที่ใช้บันทึกได้ 3 ประเภท ประกอบด้วยใบลานชนิดจาร 429 ผูก ใบลานชนิดพิมพ์ 68 ผูก และสมุดข่อย 40 เล่ม นอกจากนี้ยังพบวัสดุเกี่ยวเนื่องกับวรรณกรรมลายลักษณ์อีกหลายรายการเช่นตู้พระธรรม กล่องใบลาน ผ้าห่อคัมภีร์ ภาพพระบฏ และไม่ประทับคัมภีร์ การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของวรรณกรรมลายลักษณ์พบว่าหน้าที่ให้การศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการกลมเกลียวและขัดเกลาก่อนของสังคมมากที่สุด รองลงมาคือหน้าที่ยืนยันความสำคัญของพิธีกรรมเดิมเดิมวัฒนธรรมและทำให้วัฒนธรรมสมบูรณ์ อันดับสามคือหน้าที่ในการรักษาปทัสถานของสังคมและสร้างเอกลักษณ์ตลอดจนประวัติศาสตร์ของท้องถิ่น และหน้าที่ในด้านให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินตลอดจนเป็นทางออกให้กับความคับข้องใจเป็นอันดับที่สี่

คำสำคัญ การศึกษา วรรณกรรมลายลักษณ์ ตำบลปากทะเล

Abstract

The purpose of this research was to explore the type of Local Literary and to analyze the valuable social of Local Literary for society both in the past and the present : case study in Paktalae Sub-district, Banlame District, Phetchaburi Province.

The informations of Local Literary were explored from Wat Nok Paktalae and Wat Nai Paktalae, found 97 works divided into 7 types : 1.Religious Literary 2.Textbook 3.Literature 4.Astrology and Black Magic 5. Medical 6. History 7. Others.

The instruments used in this research were the table of Role and Function Theory by William Bascom. The table consisted 1. Joyful and Relaxing 2. Nurture 3. Fullfill culture 4. Preserved the social standard and History.

The research showed that there was 97 Local Literaries, divided into 7 types : 69 Religious Literary, 10 Textbook, 6 Literature, 5 Astrology and Black Magic, 4 Medical, 1 History, 2 Others.

Sort by the material are as follow : 429 works were written in palm leaves, 68 works were typed in palm leaves and 40 long books made of pulp from trees of the family Ericaceous. Moreover, there were something involved Local Literary such as bookcases, boxes of Dharma.

The function analysis found that the Local Literary was best in nurture, fulfill culture, preserved the social standard and history and joyful and relaxing.

Keywords A Study Local Literary Works Paktalae Sub-district

การมีส่วนร่วมของนักเรียนและโรงเรียนในการจัดการขยะมูลฝอยร่วมกับชุมชน ตำบลปากทะเล อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี

กรณิศา พริกดวง¹⁾ ชไมพร สีสุมทร¹⁾ สาริณี คงมา¹⁾ และ สุภาดา ชุนณรงค์¹⁾

¹⁾ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

E-mail : Supada@pbru.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาพฤติกรรม การทิ้งขยะมูลฝอยของชุมชนปากทะเล หารูปแบบวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับตำบลปากทะเล สร้างกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนปากทะเล และสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และประชาชนในพื้นที่ในการจัดการขยะมูลฝอยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของครูและนักเรียนโดยใช้วิธีการสำรวจ สัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อยแล้วจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยการใช้องค์สถิติเชิงพรรณนาและการเรียงเรียงเนื้อหา

ผลการศึกษา พบว่า พฤติกรรมครัวเรือนร้อยละ 58 ไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอย ส่วนโรงเรียนมีเพียงโรงเรียนบ้านดอนมะขามอย่างเดียวเพียงโรงเรียนเดียวที่มีการคัดแยกขยะมูลฝอย

รูปแบบวิธีการจัดการขยะมูลฝอยที่เหมาะสมกับตำบลปากทะเล ได้แก่ การนำขยะอินทรีย์มาทำปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ และธนาคารขยะชุมชนในโรงเรียนจากการเข้าไปดำเนินการวิจัยครั้งนี้ทำให้เกิดกระบวนการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้วิจัย นักเรียน โรงเรียนและชุมชน ดังนี้ 1) นักเรียนเกิดกระบวนการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยในครัวเรือนของตนเองและโรงเรียน 2) ทำให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวในการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น 3) เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ปัญหาขยะมูลฝอยของชุมชนระหว่างนักวิชาการจากมหาวิทยาลัย นักเรียน ครู บุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ข้อเสนอแนะจากการวิจัย คือ ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะมูลฝอยตั้งแต่ระดับครัวเรือน และการดำเนินการกิจกรรมธนาคารขยะชุมชนในโรงเรียนควรมีตัวแทนจากทั้ง 4 หมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนมากกว่าการเข้ามาเป็นผู้ฝากขยะรีไซเคิลเพียงอย่างเดียว

คำสำคัญ การมีส่วนร่วม ขยะมูลฝอย การจัดการขยะมูลฝอย ชุมชนตำบลปากทะเล

Abstract

This research purposed to study the behavior of the Pak Ta Lay community with regard to littering and in finding appropriate methods of waste management by setting up a joint working and learning process between students, teachers, schools and the Pak Ta Lay community. This research was undertaken with the collaboration of students and schools in community by using the following methods: area surveying, observation, interviewing and focus group meetings. Then, quantitative data was analyzed by descriptive statistic analysis while qualitative data such as interviewing, observation and focus group was analyzed by content analysis.

The results found that 58 percent of households do not display waste separation behavior but there was one school, Bandonmakhamyangneur school which had done really well.

The appropriate method model of waste management for the Pak Ta Lay community were two methods as follows: collecting organic waste to be composted then converting to biological liquid fertilizer, for recycling of waste, the school set up a recycling waste bank to collect their which was traded. In addition, research process also supported collaborative working and learning process as follows 1) students could solve their waste problem by themselves 2) activated community's participation to waste management and 3) building up knowledge and community learning with each other. Suggestions from this research are as follows: convincing all people to separate waste from an early age and a recycling waste bank should be implemented by all the participating parties, namely students and their parents, teachers, schools and the leading community. All these parties should play a more substantive role than just giving recycle waste to the bank but they should also take ownership of the waste bank and take responsibility.

Keywords Participation Waste Waste management Pak Ta Lay community

การสร้างแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษา วัดบ้านหนองรังกา ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

พรทิพย์ พูนขุนทด¹⁾ สุดา นัตถระโทก¹⁾ สิทธิพล เพ็ญจันทร์¹⁾ พิกุล ภูมิโคกรักษ์²⁾

¹⁾ นักศึกษา โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

²⁾ อาจารย์ที่ปรึกษา โปรแกรมวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

E-mail : pikulb02@yahoo.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาบริบทของแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ในพื้นที่วัดบ้านหนองรังกา ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาปัญหาด้านการใช้สารนิเทศของประชาชนในพื้นที่ วัดบ้านหนองรังกา ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 3. เพื่อจัดทำแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชนแบบมีส่วนร่วมในพื้นที่ วัดบ้านหนองรังกา ตำบลโคกกรวด อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา 4. เพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวม พร้อมทั้งศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่มีผลต่อการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพแหล่งเรียนรู้ในชุมชนวัดบ้านหนองรังกา ยังไม่เป็นรูปแบบที่ชัดเจน เนื่องจากวัดอยู่ในระหว่างการพัฒนาในระยะเริ่มต้น โดยพระภิกษุซึ่งเป็นเจ้าอาวาสวัด หรือผู้นำทางศาสนา ร่วมชุมชนและผู้นำชุมชนที่เข้มแข็งเป็นผู้ริเริ่ม เป็นผู้ประสาน สนับสนุนให้เกิดกิจกรรม และเป็นศูนย์กลางพบปะสนทนาของประชาชนในชุมชน แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดรูปแบบที่เป็นระบบ และยังเป็นแหล่งเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ 2. ปัญหาการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับขาดแหล่งสารนิเทศที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน คนวัยทำงาน 80% ไม่มีเวลาสำหรับการอ่าน และส่วนใหญ่คนที่อยู่ในชุมชนเป็นผู้สูงอายุ 3. การสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน เป็นการสร้างแหล่งเรียนรู้ตามอัธยาศัยทางชุมชนได้จัดสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนโดยการปลูกต้นไม้ หลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทแบ่งเป็นต้นไม้พุทธประวัติ ต้นไม้หายาก ต้นไม้มงคล และต้นไม้ที่เป็นบ้านนก โดยต้นไม้แต่ละต้นมีป้ายให้ความรู้มีรายละเอียดเกี่ยวกับประวัติของต้นไม้แต่ละต้น ชื่อสกุล วงศ์ของต้นไม้แต่ละต้น วัดเป็นสถานที่พักผ่อน เป็นสถานที่ฝึกปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา ปลูกฝังความรักความผูกพันและเป็นสายใยแห่งญาติธรรมระหว่างชาวบ้าน วัด และชุมชน 4. การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้และปัจจัยและเงื่อนไขที่มีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นปัจจัยหลัก คือ ความเข้มแข็งของผู้นำชุมชนที่เป็นต้นแบบที่ดีและเป็นผู้นำที่มีศักยภาพ มีภาวะความเป็นผู้นำสูง มีความเสียสละ และมีผู้นำศาสนาที่มีความมุ่งมั่นในการพัฒนาใช้ความศรัทธาทางศาสนาเป็นสะพานเชื่อมสู่การพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยการพัฒนาแบบองค์รวม ส่วนปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการพัฒนาการเรียนรู้ คือ คนในชุมชนยังมิได้สละการอ่านก่อนข้างน้อย ควรมิกิจกรรมที่กระตุ้นให้มีการตื่นตัวให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอ่านให้มากกว่านี้

คำสำคัญ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน, การเรียนรู้ตลอดชีวิต

Abstract

The purposes of this research were to 1. study the context of the resource centre in the area of Wat Nongrangka Khokkroat District Muang Nakhonratchasima 2.to studies the problems of using the information resource of the people who live in Wat Nongrangka Khokkroat District Muang Nakhonratchasima. 3. to construct the resource centre for the people who cooperate in this area of Wat Nongrangka Khokkroat District Muang Nakhonratchasima 4. to develop the learning process model in holistic community development and also study the conditional factors towards the learning process development. The instruments used were interviews and questionnaire. The results found that 1.The learning resource centre in the community of Wat Nongrangka was not clear model because the temple was being development at the beginning. The first groups to develop this area were the monks, the head of community, the coordinators, the religious leaders, and the head of the activity supporters. This area was the centre for the people comes to meet together. It was an informal area 2. Most problems in using community resource centre were lacking of information resource centre. Eighty percents of working age didn't have enough time to read and most people in this area were old people 3. Constructing the learning centre was non-formal. The community organized this area by growing kind's tree; they were Buddhist history tree, rare trees, good trees, bird house trees. Each tree has the notice of telling sense, the history of the tree, the name of trees, the original source of tree. This area was the place for relaxation and religious activities. It was the centre of villagers, temple and community 4. The mainly factors effected to the development of learning process model were the community straightness of the good model. The people in the community were highly responsible for the activity. They had the high leadership. There were good religious leaders to develop the community there was the relationship between the community and the religious. The people participated in the activities as the cooperative development model. The problem found in this area was that the people didn't like to read. It was suggested that there should have a lot of activities to stimulate the people to read a lot.

Keywords Learning Resource Centre Life Long Learning

การพัฒนาโปรแกรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

โรงเรียนชุมชนสามพร้าวตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

A Development of Developing Critical Thinking Program for Matthayomsuksa VI student :

A Case Study of Chumchon Sarmprow School,

Sarmprow, Sarmprow Sub-district, Muang District, Udon Thani Province

ดริยรัตน์ เนมยะวงศ์¹⁾ ไพรินทร์ หล้าฤทธิ์¹⁾ มะลิวัลย์ พรนิคม¹⁾ พรภัทรา จำเริญ²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี 41000 โทรศัพท์ 042-244985

E-mail : tik2929@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เข้าร่วมโปรแกรม เป็นการวิจัยแบบมีส่วนร่วม(Participatory Action Research: PAR) โดยมีครูภาคีในโรงเรียนเป็นเครือข่ายนักวิจัย กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 จำนวน 33 คน โรงเรียนชุมชนสามพร้าว ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เครื่องมือที่ใช้คือ โปรแกรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 20 โปรแกรม และแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ แบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.33-0.55 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.31-0.75 การหาประสิทธิภาพโปรแกรมตั้งเกณฑ์ไว้ 75/75 ค่าสถิติที่ใช้ ค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ t-test for Dependent ผลการวิจัย พบว่า 1. โปรแกรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพ 79.65/78.11 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการทดลองใช้โปรแกรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ โปรแกรมพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstract

The Purposes of this research were to develop the critical thinking program and study the ability in critical thinking of Matthayomsuksa VI students who were participated program. This research was participatory action research: PAR that there were teacher network in school was researcher network. The sample group was selected by purposive sampling. They were 33 Matthayomsuksa 6/3 students of Chumchon Sarmprow School, Sarmprow, Sarmprow Sub-district, Mueng District, Udon Thani Province. The research tools were 20 developing critical thinking programs for Matthayomsuksa VI student and 40 items of critical thinking test. The reliability of critical thinking test was 0.89, the difficulties were between 0.33-0.55 and the discriminations were 0.31-0.75. The program co-efficiency standard was setting at 75/75. The statistics used were mean, standard deviation and t-test for dependent. The research results were founded: 1.The developing critical thinking program for Matthayomsuksa VI had co-efficiency at 79.65/78.11 according to the set standard. 2. The ability in critical thinking of Matthayomsuksa VI student after experiment of using the developing critical thinking program for Matthayomsuksa VI student was higher than before experiment with the significant at .05.

Keywords Critical thinking Developing critical thinking program Ability in critical thinking

ประสิทธิผลของโปรแกรมการฝึกอบรมพัฒนาทักษะชีวิตในการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ
ของวัยรุ่นในเขตตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ปี พ.ศ. 2551

Effectiveness of Life Skills Training Program for Prevent Adolescents' Sexual Risk
Behaviors, Tambol Sampram, Amphur Muang, Udon Thani Province, 2008

กิตติพงศ์ หอมหวน¹⁾ กาญจนา ชัยประทุม¹⁾ ปรีดา ยวงโพธิ์¹⁾ อมรลักษณ์ คำทอง¹⁾
ละอองดาว ภูพวก¹⁾ อูษา คำรังศรี¹⁾ และ อัจฉรา จินวงษ์²⁾

¹⁾ นักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²⁾ อาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

E-mail : ajinwong@yahoo.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ทักษะและสถานการณ์พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นและศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมฝึกอบรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่นตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างในการสำรวจเป็นวัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในตำบลสามพร้าว จำนวน 286 คน ซึ่งเลือกมาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน กลุ่มตัวอย่างในการอบรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศเลือกโดยวิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 75 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังนี้ 1) การสำรวจเพื่อศึกษาความรู้ ความตระหนัก สถานการณ์ และ ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น 2) นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรการอบรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น 3) ดำเนินการอบรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่นให้แก่นักเรียนแกนนำ เพื่อให้นักเรียนแกนนำที่ผ่านการอบรมสามารถนำประสบการณ์เรียนรู้ที่ได้ไปใช้ในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ และแนะนำเพื่อน 4) ประเมินผลเมื่อเสร็จสิ้นการอบรมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในวัยรุ่น

ผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นมีพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ในเรื่องการมีแฟน ร้อยละ 31.8 ในกลุ่มวัยรุ่นที่มีแฟนแล้วเคยมีเพศสัมพันธ์ร้อยละ 17.4 อายุต่ำสุดที่มีเพศสัมพันธ์ครั้งแรก 13 ปี วัยรุ่นในกลุ่มนี้ยังคงมีเพศสัมพันธ์อยู่ร้อยละ 50 ครั้งล่าสุดที่มีเพศสัมพันธ์ไม่ได้มีการป้องกันเลยร้อยละ 50 ก่อนการมีเพศสัมพันธ์มีการดื่มของมึนเมา ร้อยละ 68.8 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น คือ การเที่ยวกลางคืน และอิทธิพลของสื่อ เช่น อินเทอร์เน็ต คลิปวิดีโอ วารสาร ผลการวิจัย พบว่า วัยรุ่นมีคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษาในระดับปานกลาง และมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติเกี่ยวกับพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในระดับปานกลาง ด้านทักษะชีวิต พบว่า เมื่อเสร็จสิ้นโปรแกรมการฝึกอบรม วัยรุ่นส่วนใหญ่มีคะแนนเฉลี่ยทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศสูงขึ้นมากกว่าก่อนการอบรม ทักษะชีวิตที่เพิ่มสูงมากที่สุด คือ ทักษะการคิด รองลงมาคือ ทักษะการประเมินสถานการณ์ และ ทักษะการจัดการกับอารมณ์ และทักษะการสื่อสาร ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศในระยะยาว และควรมีการดำเนินงานเชื่อมโยงกับผู้ปกครองและชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถประยุกต์รูปแบบการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ในอบรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อป้องกันแก้ไขพฤติกรรมเสี่ยงอื่นๆ ต่อไป

คำสำคัญ พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ ทักษะชีวิต วิจัยเชิงปฏิบัติการ

Abstract

The main objectives of this action research study was to study knowledge, attitude and adolescences' sexual risk behaviors situations and effectiveness of life skills training program for prevent adolescences' sexual risk behaviors, Tambol Sampram, Amphur Muang, Udon Thani Province. A multi-stage random sampling technique was used in the survey stage in order to selected 286 participants from a population of secondary school students and purposive sampling technique was used selected 75 students in the intervention stage. Two questionnaires were used to collect the data about knowledge, attitude, sexual risk behavior and adolescences' life skills attempt to prevent sexual risk behaviors. Data analysis was performed using SPSS for Windows. The descriptive statistical methods used for data analysis included frequencies, percentiles, means, and standard deviations. Research process including 4 main steps 1) studying knowledge, attitude and adolescences' sexual risk behaviors situations 2) constructing a life skills training program in order to improving adolescences' life skills attempt to prevent sexual risk behavior 3) implementing the intervention; and 4) evaluating the effectiveness of the intervention by re-assessing adolescences' life skills.

The results indicated that there are 31.8 % of sample had girlfriend/boyfriend, 17.4% of this group had experiences on sexual intercross since they was 13 years old. There are 50% within these groups still having sexual intercross and they used condom only 50 %. The results also found that adolescences' sexual risk behaviors related to alcohol drinking, outdoor activities in the night and influence from multimedia, such as clip VDO, journal. A sample have average means scores on knowledge about sex education in high level and average means scores on attitude toward sexual risk behaviors in middle level. After completion of the life skills training program a sample have average means scores of life skill s for prevent sexual risk behaviors higher than before training program. Life skills dimension which have a highest means cores is thinking skills ($\bar{x} = 4.36$), the next order are situations assessment skills ($\bar{x} = 4.16$) emotional management skills and communication skills ($\bar{x} = 3.97$). This study suggested that a longitudinal study is needed for long term sexual risk behaviors change. The collaborative project with parents and community also needed for improving sexual risk behaviors. Other organizations can be apply to used life skills training program for prevent other risk behaviors in adolescences.

Keywords Sexual risk behavior Life skill Action research

ภูมิปัญญาผ้าย้อมครามบ้านสามพร้าวสู่การเรียนรู้ Ban Samprao Indigenous Wisdom of Indigo dyed Cotton to School Learning

สมจิตร จันทรเป่า สุวรินทร์ ศรีมงคล นันทพล สมภาร และ ศิวพงศ์ จำรัสพันธุ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

บทคัดย่อ

ผ้าย้อมครามเป็นศิลปหัตถกรรมที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีมานาน ปัจจุบันการย้อมผ้าครามลดน้อยลงและมีแนวโน้มว่าจะสูญหายไปงานวิจัยนี้เป็นการศึกษาภูมิปัญญาผ้าย้อมครามในบ้านสามพร้าวเพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องผ้าย้อมครามในโรงเรียนและจัดทำเอกสารรวบรวมภูมิปัญญาผ้าย้อมครามของบ้านสามพร้าวโดยร่วมกับกลุ่มทอผ้าบ้านสามพร้าวและคณะครูโรงเรียนสามพร้าววิทยา

ผลการวิจัยพบว่าผ้าย้อมครามในบ้านสามพร้าวมีเพียงกลุ่มทอผ้าหมู่ 1 ที่ยังมีผ้าครามและเมล็ดคราม การย้อมผ้าครามเริ่มจากการปลูกต้นครามเพื่อทำสีย้อม การปลูกฝ้ายเพื่อทำเส้นด้ายและนำมาทอเป็นผืนผ้า การทำสีย้อม (การก่อดมือนิล) และการย้อมผ้า ซึ่งนิยมนำผ้ามาตัดเป็นเสื้อก่อนนำมาย้อมสีคราม จากข้อมูลผ้าย้อมครามนำมาจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นในระดับมัธยมปลาย เป็นรายวิชาเลือกเสรีในสาระการเรียนรู้การงานและเทคโนโลยี จำนวน 1 หน่วยกิต เนื้อหาประกอบด้วย ประวัติความเป็นมา ความเชื่อ ประโยชน์ การปลูกคราม การดูแลรักษา การทำก่อนครามทำสีย้อมและการย้อม ประกอบด้วย 6 แผนการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และได้หนังสือเล่มเล็กภูมิปัญญาผ้าย้อมคราม

คำสำคัญ ผ้าย้อมคราม บ้านสามพร้าว ตำบลสามพร้าว หลักสูตรผ้าย้อมคราม

Abstract

Indigo dyed cotton was indigenous hand made products for a long time. Nowadays, this wisdom trend to less produced than in the former time.

This study was to investigate the wisdom of indigo dyed cotton in Ban Sam Prao and organized the curriculum about the indigo dyeing together with Weaven Wives group and teachers of Sam Prao Wittaya Secondary School.

Only the Moo 1 Weaven Group still has indigo seed and dyeing in Sam Prao District. They began from growing indigo plants and cotton up to cloth by themselves. The curriculum was made for high school. Indigo dyed Cotton course was one credit selected course in Technology Substance. The course description concluded the story of indigo dyed cotton in the village, utilization, indigo propagation and growing, indigo paste fermentation, dye preparation and dyeing. Learning activity composed of 6 learning plan according to the student center and using local resource. Finally, all information was written to be a book.

Keywords Indigo dyed cotton Ban Sam Prao Sam Prao District Indigo dyed cotton Curriculum

การส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้ป่วยเบาหวาน ชนิดไม่พึ่งอินซูลิน
ตำบลนาดินด้า จังหวัดเลย
Self-Care Promotion of Noninsulin-Dependent Diabetic Patients at
Na Din Dam District, Loei Province

ธานี บุคติชัย¹⁾ พิกุลทอง อ่อนตา¹⁾ สุภารัตน์ ดวงสวัสดิ์¹⁾ จวีวรรณ สิมมะสี²⁾ สุพรรณ ศรีปัญญากร³⁾

¹⁾ นักศึกษา สาขาสาธารณสุขศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

²⁾ เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยหนองผำ ตำบลนาดินด้า อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

³⁾ อาจารย์ สาขาอาหารและโภชนาการ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000

โทร 042-835223-8

E-mail : sripanyakorn@yahoo.com

บทคัดย่อ

โรคเบาหวานเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญปัญหาหนึ่งซึ่งมีอัตราความชุกเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้มีการศึกษาค้นคว้าเรื่องเบาหวานในแง่มุมต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความสามารถของผู้ป่วยในการดูแลตนเองเพื่อควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาถึง บริบทชุมชน วิธีการดำเนินชีวิต พฤติกรรมดูแลตนเอง และผลของการให้ความรู้โดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมในการปรับเปลี่ยนให้ผู้ป่วยเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ถูกต้อง โดยทำการศึกษาในกลุ่มผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน ที่อยู่ภายใต้การดูแลของสถานีอนามัยบ้านหนองผำ ตำบลนาดินด้า จำนวน 36 ราย ผลการศึกษาพบว่าบริบทและวิถีการดำเนินชีวิตในปัจจุบันมีการเปลี่ยนไปจากเดิมส่งผลให้รูปแบบการบริโภคอาหารและการออกกำลังกายเปลี่ยนไป ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการดูแลตนเองทางด้านอาหาร การออกกำลังกาย และการป้องกันภาวะแทรกซ้อนอยู่ในระดับปานกลาง และพฤติกรรมการรับประทานยาและการดูแลสุขภาพส่วนบุคคลอยู่ในระดับดี ภายหลังเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการดูแลตนเองแบบมีส่วนร่วม พบว่าผู้ป่วยเบาหวานมีพฤติกรรมการดูแลตนเองในด้านต่างๆ ในระดับดีจำนวนเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามผู้ป่วยส่วนใหญ่ยังคงมีพฤติกรรมการบริโภคข้าวเหนียวในปริมาณไม่จำกัด และพฤติกรรมการออกกำลังกายอยู่ในระดับปานกลาง คณะผู้วิจัยเห็นควรมีการติดตาม และมีกิจกรรมกระตุ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนของพฤติกรรมการดูแลตนเองที่ดีต่อไป

คำสำคัญ การดูแลตนเอง ผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน การมีส่วนร่วม

Abstract

Diabetes Mellitus (DM) is one of the important public health problems, which its incidence has been steadily increasing. There are a number of studies on DM especially on self-care capability of diabetic patients to control their blood sugar levels. We therefore aimed to investigate the community context, lifestyle living, self-care behaviors, and the effect of self-care promotion on self-care behaviors of 36 noninsulin-dependent diabetic patients under care of Nongpam Health Care Center, Nadindam subdistrict. The results showed that the community context and lifestyle living have been changed from the past leading to the changes in eating and exercise behaviors. The majority of patients had fair self care in food, exercise, and complication and good self care in medication and appropriate health care. After participating in the study, the number of patients who had better self-care behaviors increased. However, the majority of patients still had fair self care in eating unlimited sticky rice and exercise. It has been suggested that there should be long-term follow-up care and continuous activities for the patients to sustain their good self-care behaviors.

Keywords Self-care Noninsulin-dependent diabetic patients Participation

การพัฒนาทักษะการอ่าน โดยใช้นิทานพื้นบ้าน : กรณีศึกษานักเรียนโรงเรียนบ้านนาดินด้า

Development Reading Skill by Using Folktale:

A Case Study of Student at Baan Nadindum School

ชมพูนุท วราศิริ¹⁾ ศราวุฒิ วงศ์ศรี²⁾ ชัชชนะชัย ภูมิพิชิตชัย²⁾ อุษณีย์ วิชาธรรม²⁾ ทวี ตะโคตร²⁾

¹⁾ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

²⁾ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

234 ถนนเลย-เชียงคาน ตำบลเมือง อำเภอเมือง จังหวัดเลย 42000 โทร 042-835230

E-mail : duenwa@yahoo.com

บทคัดย่อ

การอ่านเป็นทักษะที่จำเป็นอย่างยิ่งในการเรียน งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.ศึกษาสภาพการอ่านของนักเรียนโรงเรียนบ้านนาดินด้า 2.ศึกษารูปแบบการพัฒนาทักษะการอ่านหนังสือโดยใช้นิทานพื้นบ้าน 3.พัฒนาทักษะการอ่านหนังสือของนักเรียนโดยใช้นิทานพื้นบ้านให้เพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิจัยแบบกึ่งทดลอง ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่มีปัญหาอ่านไม่ออก จำนวน 8 คน เป็นนักเรียนในระดับชั้นปีที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6)ทั้งหมด นักเรียนเหล่านี้มีปัญหาด้านสติปัญญา สมาธิสั้น ก้าวร้าว ขาดเป้าหมายในชีวิต และมีปัญหาเกี่ยวกับด้านผู้ปกครอง รูปแบบการพัฒนาทักษะการอ่านหนังสือที่เหมาะสม ต้องเริ่มจากง่ายไปสู่ยาก โดยเริ่มจากการผสมคำ อ่านเป็นคำ และอ่านเป็นเรื่อง ใช้กิจกรรมต่างๆ ในการฝึกอ่าน นิทานพื้นบ้านที่เหมาะสมสำหรับการอ่านคือ เรื่อง แก่งคุดคู้ และเรื่องก่องข้าวน้อยฆ่าแม่ ทำการทดลองรูปแบบพัฒนาทักษะการอ่านหนังสือ โดยใช้นิทานพื้นบ้านแบบกลุ่ม เดียวทดสอบก่อน - หลังเรียน พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านทั้งการอ่านบัตรคำและการอ่านเรื่องนิทานหลังเรียนเพิ่มขึ้นแตกต่างจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ การอ่าน พัฒนาทักษะการอ่าน นิทานพื้นบ้าน โรงเรียนบ้านนาดินด้า

Abstract

Reading is the most necessary skill for learning. The purposes of this research were: to study the reading conditions of students at Ban Nadindam school, 2) to study the reading skill model development by applying folk tales, and 3) to improve reading skill of students by applying increased folk tales according to the determined criteria of the researchers. Participatory Action Research (PAR) was applied with the quasi-experimental research.

The results of the study were as follows:

There were 8 students who had reading problems at the entire second period level from Pratom 4- Pratom 6. These gained the intellectual and concentration problems. Also, they were aggressive, lacked of life-goals and had problematic parents.

The appropriate reading skill pattern development started with simplicity to complexity. It began with word mixture, word reading and story reading by using many reading exercises activities. The appropriate folk tales for reading were Kang-Kud Kuu and Kong Kao Noi Ka Mae.

One group pretest -posttest design was applied for the experiment of the reading skill model development. It was found that the students achieved increased reading which was statically significantly different at .05 levels.

Keywords Reading Reading skill development Folk tale and Ban Nadindam School

ปีการศึกษา 2551

Area Based Collaborative Research for Undergraduate Students : (ABC-PUS)

คุณภาพชีวิต และ พฤติกรรมการดูแลตนเองด้านสุขภาพ
ของประชาชนในตำบลนาดินด้า ที่ทำงานในเมืองแร่เหล็ก

Quality of Life and Self Care Behaviors among People in Nadindum District
who Working in Iron Ore Mine

กาญจนา คามะดา ทรงกลด อาจแก้ว พิกุล สีหะ มธุรส ชลามาตย์*
สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จ.เลย 42000

* อาจารย์ที่ปรึกษา โทร 042 835224 -44113 โทรสาร 042 813060

E-mail : maturotc@yahoo.com

บทคัดย่อ

ด้วยในบริเวณภูอ่าง ตำบลนาดินด้าเป็นแหล่งแร่เหล็กที่มีปริมาณสำรองมากที่สุดในประเทศไทย ที่รัฐบาลให้ประทานบัตรในการทำเหมืองแร่เหล็กที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งแต่ปี 2548 จึงเกิดอาชีพใหม่ขึ้นในตำบลนาดินด้า ได้แก่ รับจ้างทำงานในเมืองแร่เหล็ก โดยเฉพาะประชาชนในหมู่บ้านใกล้เคียงกับเหมืองแร่ ดังนั้นการศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานของประชาชนในตำบลนาดินด้าที่ทำงานในเมืองแร่เหล็ก ด้านประชากร ด้านลักษณะ และ ประเภทของการทำงานในเมืองแร่เหล็ก 2) เพื่อศึกษาผลกระทบของการทำงานในเมืองแร่เหล็กต่อคุณภาพชีวิตด้านสุขภาพ และ 3) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองของประชาชนในตำบลนาดินด้าที่ทำงานในเมืองแร่เหล็ก และ 4) เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคจากการทำงานของประชาชนในตำบลนาดินด้าที่ทำงานในเมืองแร่เหล็ก กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนในตำบลนาดินด้าที่ทำงานในเมืองแร่เหล็กภูอ่าง จำนวน 107 คน เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การศึกษาเอกสาร แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในตำบลนาดินด้าที่ทำงานในเมืองแร่เหล็กส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 39.35 ปี (19-62) ปี ส่วนใหญ่สมรสแล้ว จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่ทำงานในแผนกล้างและแยกแร่ มีคุณภาพชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง การดูแลตนเองด้านสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลกระทบจากการทำงานเหมืองแร่ด้านบวก คือ มีรายได้เพิ่มขึ้น มีเพื่อนมากขึ้น สัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้น มีความสุขเพิ่มขึ้น และมีเงินออมเพิ่มขึ้น ตามลำดับ ส่วนด้านลบ พบว่ามีค่าใช้จ่ายสูงขึ้น สุขภาพแย่ลง เครียดเพิ่มขึ้น และ ห่างเหินกับครอบครัว จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 27.1 เคยเกิดอุบัติเหตุจากการทำงาน อวัยวะที่ได้รับบาดเจ็บบ่อยที่สุดได้แก่ มือและนิ้ว ซึ่งสาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกัน การดูแลตนเองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ชุมชน สถานพยาบาล และสถานประกอบการ ควรมีการสร้างความรู้ความตระหนักในการใช้อุปกรณ์ป้องกัน และมีการกำกับดูแลการใช้อุปกรณ์อย่างเคร่งครัด และควรมีการเฝ้าระวังอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ การดูแลตนเอง คุณภาพชีวิต อุบัติเหตุจากการทำงาน คนงาน เหมืองแร่เหล็ก

Abstract

The objectives of this study were 1) to gather demographic data and working data of people in Nadindum district who working in Iron Ire Mine 2) to study the impact of working in Iron Ire Mine on quality of life in health and accident aspects 3) to study self care behaviors among people in Nadindum district who working in Iron Ire Mine 4) to develop the health promotion guideline to prevent diseases and accidents from work. Samples were 107 people of Nadindum district who working in Iron Ire Mine. Data was collected by using family folder review, questionnaire, interview. Participatory action research was used to develop the health promotion guideline.

The study findings were as follows:

1. People of Nadindum district who working in Iron Ire Mine mostly were male, married, primary school graduated. Their age averages were 39.35 years old. Most of them work in cleaning and selecting Ire.
2. The Quality of life of People of Nadindum district who working in Iron Ire in total were medium. The positive impacts of working in Iron Ire Mine were higher incomes, more friends, improving family relationship, more happiness, and more saving, but the negative impacts were higher expenses, poor health, more stress, separating from family,
3. 27.1 percents of samples had an accident from work. Hand and fingers were the most injured organs which were the result of not using personal protecting equipments
4. The self care behaviors among people of Nadindum district who work in Iron Ire mine, in total, were medium
5. Therefore, people who working in Iron Ire Mine should aware of the disease and accident from working and wear the personal protecting equipment. Also, the worker should be monitored strictly.

Keywords Self-care Quality of life Accident from work Iron Ire Mine worker

บทความวิจัยที่ได้รับการคัดเลือก นำเสนอในการประชุมราชภัฏวิชาการ ครั้งที่ 1
วันที่ 1-5 เมษายน 2552
ณ ฮอลล์ 9 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี

**โครงการวิจัยและพัฒนาวิสาหกิจสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี
สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอุตสาหกรรม (EnPUS-50)**

**การพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอกสำหรับโรงสีขนาดเล็ก
The Development of Germinated Brown Rice for Small Scale Rice Mill**

คงศักดิ์ ศรีแก้ว กัญญณัฏฐ์ สอนทอง และเอื้องฟ้า ทองขานนา
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรี วิทยาเขต
โทรศัพท์ 0-5526-7080
E-mail : khongsak@psru.ac.th

บทคัดย่อ

กลุ่มโรงสีชุมชนตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก ต้องการให้มีการใช้ประโยชน์จากโรงสีชุมชนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น ทีมวิจัยจึงอาศัยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันกับชุมชน และพบว่าโรงสีชุมชนมีจุดแข็งที่สำคัญคือมีการผลิตข้าวกล้อง ซึ่งแตกต่างกับโรงสีขนาดใหญ่ในพิษณุโลก ที่ส่วนใหญ่จะสีเฉพาะข้าวขัดขาวสำหรับบริโภค จากการระดมความคิดได้ข้อสรุปร่วมกันในการที่จะเพิ่มการผลิตข้าวกล้องและเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องโดยการพัฒนาไปเป็นข้าวกล้องงอก โดยให้ทีมวิจัยทำการสำรวจตลาดเบื้องต้น ศึกษาปัจจัยการผลิตข้าวกล้องงอกที่เหมาะสมและไม่ยุ่งยากเกินไป สามารถนำไปใช้ได้กับโรงสีขนาดเล็ก ผลการสำรวจกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปจำนวน 500 คน พบว่า ร้อยละ 75 ให้ความสนใจผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก โดยให้ความเห็นว่าควรสร้างจุดเน้นผลิตภัณฑ์ในด้านของคุณค่าทางโภชนาการ และบรรจุในภาชนะขนาดไม่เกิน 2 กิโลกรัม โดยผลิตภัณฑ์ควรมีราคาไม่สูงเกินกว่าร้อยละ 20 ของข้าวขัดขาว สภาวะการผลิตข้าวกล้องงอกอย่างง่ายและเหมาะสมกับชุมชน คือการแช่ข้าวกล้องที่สีใหม่ไม่เกิน 1 สัปดาห์ในน้ำสะอาดเป็นเวลา 12 ชั่วโมง จากนั้นคลุกด้วยผ้าเปียกอีก 12 ชั่วโมง นำไปตากแดดให้แห้งประมาณ 2-3 แดด จะได้ข้าวกล้องงอกพร้อมบรรจุจำหน่าย

คำสำคัญ ข้าวกล้องงอก โรงสีชุมชน ข้าวกล้อง

Abstract

The community rice mills at Donthong District - Muang Phitsanulok experienced the problem of over capacity. Participatory approach was applied for this research. It was found that one of the strengths was the brown rice products. Brown rice has different market target from white rice which is usually produced by most commercial rice milling plants in Phitsanulok. Using brainstorming method, it was agreed that the community rice mills should increase the production of brown rice and add values to brown rice by developing the germinated brown rice products. Market survey was conducted by the research team. From 500 questionnaires, it was found that 75% were interested in germinated brown rice products. They suggested that the products should focus on nutritional values and should be packed in 2-kg packages or less. The price should not be 20% more than that of white rice. The simple process for producing germinated brown rice, suitable for application in the community, was also established. It included soaking new brown rice in clean water for 12 hr, covered with damp cloth for another 12 hr before sun drying for 2-3 days.

1. คำนำ

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของหมู่บ้านและชุมชน หรือโครงการ SML ทำให้ชุมชนหลายแห่งมีการจัดซื้อโรงสีชุมชนมาใช้งาน ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างไรก็ตามชุมชนบางแห่งไม่มีระบบบริหารจัดการโรงสีชุมชนที่ดี ทำให้มีการใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย ชาวบ้านยังคงซื้อข้าวจากห้างสรรพสินค้าบริเวณนอกชานนั้นโรงสีชุมชนบางแห่งยังขาดการดูแลรักษาและซ่อมบำรุง ทำให้ชำรุดทรุดโทรมและไม่สามารถใช้งานได้

งานวิจัยนี้นำเสนอกรณีศึกษาการใช้ประโยชน์จากโรงสีชุมชนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำระหว่างนักวิจัยและชุมชน เพื่อหาทางออกที่เหมาะสมโดยในกรณีนี้เป็นการนำเสนอทางออกอย่างหนึ่งในการเสริมจุดแข็งของโรงสีชุมชนส่วนใหญ่ คือการที่โรงสีชุมชนมีการผลิตข้าวกล้อง ซึ่งแตกต่างจากโรงสีขนาดใหญ่ทั่วไปที่มีมักจะผลิตข้าวขัดขาวเนื่องจากมีตลาดกว้างกว่า ดังนั้นหากโรงสีชุมชนมุ่งผลิตข้าวกล้องและสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าวกล้องจึงเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งในการที่จะใช้ประโยชน์จากโรงสีชุมชน

เป็นที่ทราบกันมานานแล้วว่าการบริโภคข้าวกล้องนั้น ให้สารอาหารมากกว่าการบริโภคข้าวขัดขาว โดยในคัพเพาะข้าวเริ่มงอก (rice germ) มีสารอาหารที่มีประโยชน์ต่อร่างกายจำนวนมาก เช่น โยอาหาร วิตามินบี วิตามินอี กรดไฟติก และ GABA (gamma-aminobutyric acid) ซึ่งเป็นกรดอะมิโนที่ได้จากกระบวนการ decarboxylation ของ L-glutamic acid (Mayer et al., 1990) ปัจจุบันมีรายงานการวิจัยที่ยืนยันว่า GABA มีประโยชน์ในการรักษาโรคเกี่ยวกับระบบประสาทหลายโรค การบริโภคข้าวกล้องให้เกิดประโยชน์สูงสุด จะต้องนำข้าวกล้องมาแช่น้ำทำให้งอกเสียก่อน ซึ่งข้าวกล้องงอกจะมีสารอาหารเพิ่มขึ้นจำนวนมาก โดยเฉพาะ GABA (พัชร และคณะ, 2549; Komatsuzaki et al., 2007; Shoichi, 2004)

พัชร (2550) กล่าวว่าผู้บริโภคข้าวเป็นอาหารหลัก มักนิยมรับประทานข้าวหุงสุกจากข้าวขัดขาว โดยมีผู้ที่รับประทานข้าวกล้องเป็นประจำค่อนข้างน้อย ทั้งนี้เนื่องจากข้าวกล้องมีเนื้อสัมผัสที่แข็ง อย่างไรก็ตามหากปรับเปลี่ยนพฤติกรรม หันมาบริโภคข้าวกล้องแทนข้าวขาวได้ ก็จะทำให้ร่างกายได้รับสารอาหารที่เป็นประโยชน์มากขึ้น ซึ่งการนำข้าวกล้องมาแช่น้ำให้งอก นอกจากจะได้ประโยชน์จากปริมาณ GABA ที่สูงขึ้นแล้วยังทำให้ข้าวกล้องมีเนื้อสัมผัสที่อ่อนนุ่มรับประทานได้ง่าย สำหรับข้าวกล้องที่สามารถ

นำมาแช่น้ำให้เกิดการงอกได้นั้น จะต้องเป็นข้าวกล้องที่ผ่านการกะเทาะเปลือกมาไม่นานเกิน 2 สัปดาห์ โดยควบคุมอุณหภูมิให้พอเหมาะ ใช้เวลาประมาณ 36-72 ชั่วโมง จากนั้นใช้น้ำร้อนเพื่อหยุดขั้นตอนการงอก แล้วจึงมาทำให้แห้งโดยใช้อุณหภูมิไม่เกิน 50 องศาเซลเซียส เพื่อลดความชื้นลงให้เหลือประมาณร้อยละ 12-13

ผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอกจึงถือเป็นผลิตภัณฑ์เพิ่มมูลค่าอย่างหนึ่งจากข้าวที่มีศักยภาพ ทั้งนี้เนื่องจากมีขั้นตอนการผลิตที่ไม่ยุ่งยากและโรงสีขนาดเล็กในชุมชนโดยทั่วไปมีอุปกรณ์พร้อมที่จะผลิตได้ เป็นการสร้างผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า

2. วิธีดำเนินการ

- 2.1 วิเคราะห์บริบทของปัญหาและความต้องการของกลุ่มโรงสีชุมชนตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก
- 2.2 ระดมความคิดเพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหาร่วมกัน และร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการที่ทุกฝ่ายเห็นพ้องต้องกัน
- 2.3 ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการตามแนวทางการดำเนินการที่ได้ ติดตาม ตรวจสอบ และปรับปรุงจนผลการดำเนินการบรรลุผล
- 2.4 สรุปผลและให้ชุมชนประเมินย้อนกลับในด้านของความพึงพอใจ

3. ผลการดำเนินการ

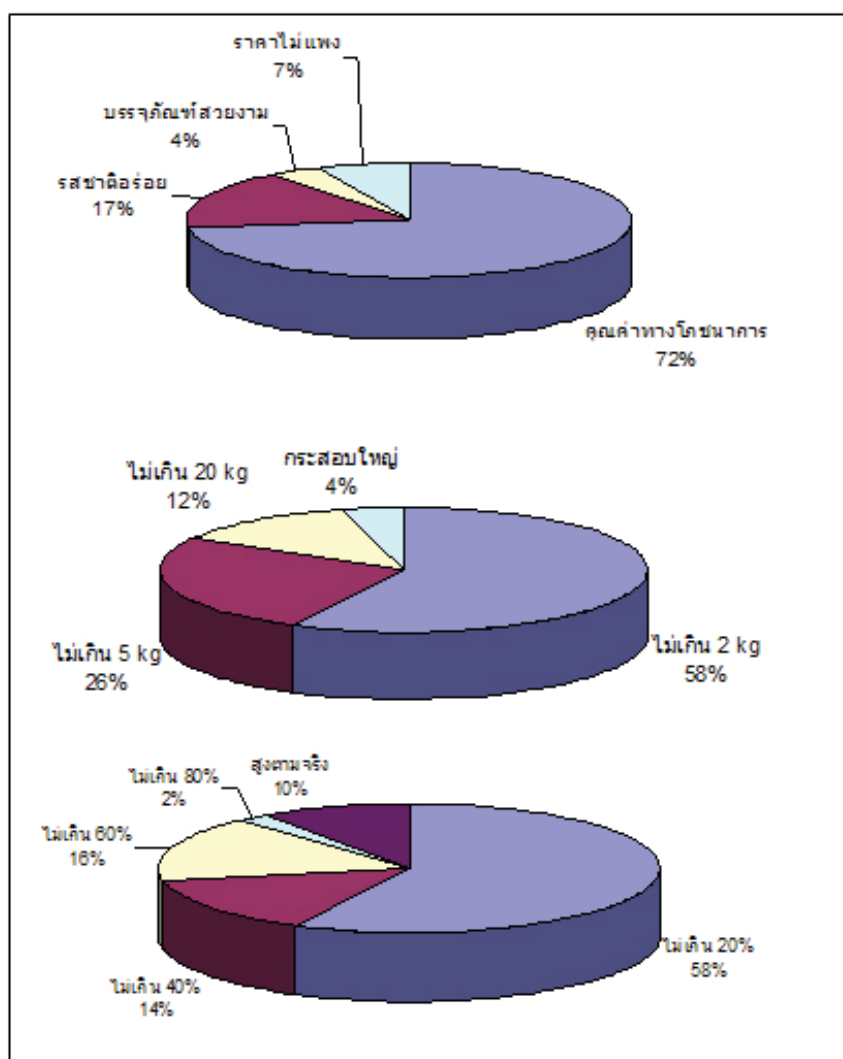
จากการวิเคราะห์บริบทของกลุ่มโรงสีชุมชนปัญหาและความต้องการ พบว่าโรงสีชุมชนมีการใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย โดยใช้งานเฉพาะสีข้าวให้กับสมาชิกภายในหมู่บ้านซึ่งมีในปริมาณไม่มาก เมื่อทำการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งร่วมกัน สรุปผลได้ดังตารางที่ 1

จากการระดมความคิด ได้แนวทางในการแก้ไขปัญหามากมายประการ ที่สำคัญคือการเพิ่มการผลิตข้าวกล้องให้มากขึ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มจากข้าวกล้อง เนื่องจากข้าวกล้องจะไม่แย่งตลาดข้าวขัดขาวบรรจุถุงกับโรงสีขนาดใหญ่ โดยในส่วนของเพิ่มมูลค่าจากข้าวกล้อง กลุ่มโรงสีชุมชนตำบลดอนทองได้เลือกที่จะพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก เนื่องจากเห็นว่าทางกลุ่มมีข้าวกล้องคุณภาพดีที่ผ่านการสีใหม่ มีอัตราการงอกสูง โดยทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเสริมในแง่ของการทำการสำรวจตลาดเบื้องต้น และหาวิธีการผลิตที่ง่าย เหมาะสมกับการนำไปใช้ในชุมชน

จากการสำรวจผู้บริโภคจำนวน 500 คน โดยแบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 35 เพศหญิงร้อยละ 65 ส่วน

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็งของกลุ่มโรงสีชุมชนตำบลดอนทอง อำเภอเมืองพิษณุโลก

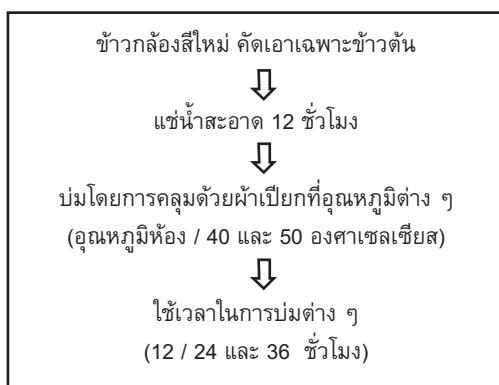
จุดแข็ง : 1. มีการผลิตข้าวกล้อง (มีหัวสีข้าวกล้อง) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างจากโรงสีขนาดใหญ่ ที่มีงูผลิตเฉพาะข้าวขัดขาวซึ่งมีตลาดขนาดใหญ่กว่า 2. มีแหล่งวัตถุดิบ (ข้าว) คุณภาพในพื้นที่	จุดอ่อน : 1. บุคลากรในชุมชนขาดทักษะความรู้ในทุก ๆ ด้านทั้งด้านการผลิตและการตลาด 2. ไม่มีช่องทางการจำหน่ายที่หลากหลาย 3. ขาดเงินทุนหมุนเวียน
โอกาส : 1. กระแสความสนใจเรื่องการบริโภคข้าวกล้องเพื่อสุขภาพ 2. การส่งเสริมจากภาครัฐ และ ชกส.	อุปสรรค : 1. มีคู่แข่งมาก 2. สินค้า (ข้าวกล้อง) ผลิตได้ทั่วไป จำเป็นต้องสร้างความแตกต่าง

รูปที่ 1 คุณลักษณะของข้าวกล้องงอกที่ผู้บริโภคต้องการ

ใหญ่ (ร้อยละ 55) มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี และมีงานทำแล้วร้อยละ 45 ส่วนอีกร้อยละ 55 เป็นนักเรียนนักศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) ให้ความสนใจผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก โดยให้ความเห็นเกี่ยวกับจุดเน้นของผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอกที่สำคัญ สรุปได้ดังรูปที่ 1

ทีมวิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการผลิตข้าวกล้องงอกเพื่อหาวิธีการผลิตที่ง่ายและเหมาะสมกับการนำไปใช้ในชุมชน (งานวิจัยนี้ดำเนินการเมื่อปี 2549 ซึ่งในช่วงดังกล่าวกำลังเริ่มมีการกล่าวถึงผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก ยังไม่ได้รับความนิยมเท่าในปัจจุบัน จึงมีเอกสารต่าง ๆ ค่อนข้างน้อย) งานวิจัยนี้ปรับปรุงวิธีการผลิตจาก พัชรี และคณะ (2549) และ Varanyanond et al. (2005) โดยทำการทดสอบกับข้าวพันธุ์พิษณุโลก 2 และศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตได้แก่อุณหภูมิและเวลาในการบ่มข้าว (รูปที่ 2)

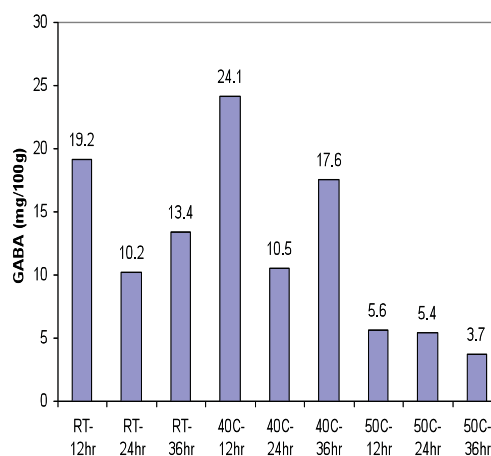

รูปที่ 2 ปัจจัยต่าง ๆ ที่ทำการศึกษาในการทดลองนี้

ทำการวิเคราะห์ปริมาณ GABA ในข้าวกล้องงอกที่ได้จากการผลิตที่สภาวะต่าง ๆ โดยใช้เทคนิค HPLC (ส่งตัวอย่างตรวจที่สถาบันค้นคว้าและพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สภาวะละ 2 ตัวอย่าง) ผลการวิเคราะห์ปริมาณ GABA แสดงในรูปที่ 3 จากนั้นทำการวิเคราะห์ผลร่วมกับกลุ่มโรงสีชุมชน พิจารณาหาวิธีการผลิตที่เหมาะสมที่สามารถนำไปใช้ได้ชุมชน ซึ่งต้องเป็นกระบวนการที่ไม่ยุ่งยาก

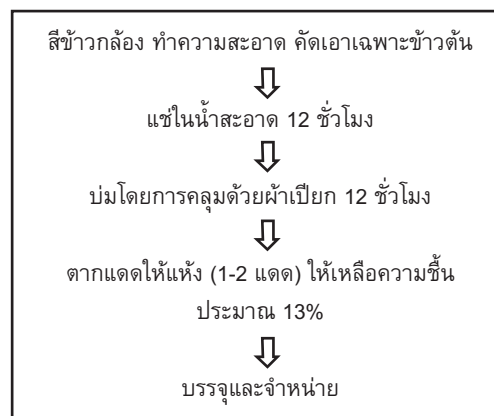
เมื่อพิจารณาปริมาณ GABA ที่พบจากสภาวะการผลิตต่าง ๆ แล้ว จะเห็นว่าแม้การบ่มข้าวที่ 40 องศาเซลเซียสเป็นเวลา 12 ชั่วโมง จะได้ปริมาณ GABA มากกว่าที่อุณหภูมิอื่น ๆ (24.1 mg/100g) ที่ทำการทดลองแต่การผลิตที่อุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียสนั้น มีความยากในการนำไปปฏิบัติจริงสำหรับโรงสีขนาดเล็ก เพราะโรงสีไม่มีตูบ่มที่สามารถควบคุมอุณหภูมิได้ ดังนั้นจึงเลือกที่จะทำการบ่ม

ที่อุณหภูมิห้อง (อุณหภูมิของพิษณุโลกจะอยู่ที่ 26-30 องศาเซลเซียส) แทนการบ่มที่ 40 องศาเซลเซียสระยะเวลาที่ใช้ในการบ่มที่เหมาะสมคือ 12 ชั่วโมง ดังนั้นกระบวนการผลิตข้าวกล้องงอกที่แนะนำสำหรับโรงสีชุมชนขนาดเล็กเพื่อให้ง่ายต่อการผลิต จะแสดงได้ดังรูปที่ 4

RT = room temperature

รูปที่ 3 ปริมาณ GABA จากการผลิตที่สภาวะต่าง ๆ

รูปที่ 4 กระบวนการผลิตข้าวกล้องงอกอย่างง่ายสำหรับชุมชน

ในส่วนของการทดลองตลาด กลุ่มโรงสีชุมชนได้ทำการผลิตข้าวกล้องงอกตามวิธีการที่ได้ร่วมคิดกับทีมวิจัย และจากผลการสำรวจตลาดเบื้องต้น ผู้บริโภคเห็นว่าจุดเน้นควรเป็นเรื่องคุณค่าทางโภชนาการและควรบรรจุไม่เกินถุงละ 2 กิโลกรัม ทางกลุ่มโรงสีชุมชนจึงได้ทำการผลิตและบรรจุในถุงพลาสติกขนาด 1 กิโลกรัม นำไปวางจำหน่ายในตลาดนัดอาหารสุขภาพของโรงพยาบาลในจังหวัดพิษณุโลกซึ่งจะจัดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง พบว่าได้รับ

การตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้บริโภค สามารถขายได้ครั้งเฉลี่ยครั้งละ 20 – 50 กิโลกรัม โดยทางกลุ่มได้ตั้งราคาไว้ กิโลกรัมละ 40 บาท (ราคาเมื่อปี 2549)

4. การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

งานวิจัยนี้ช่วยสร้างผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าให้กับโรงสีชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งโดยปกติทั่วไปโรงสีชุมชนส่วนใหญ่ โดยเฉพาะโรงสีตามโครงการหมู่บ้าน SML มักจะมีการใช้ประโยชน์ค่อนข้างน้อย เนื่องจากการสีข้าวจำหน่ายให้ผู้บริโภคทั่วไปไม่สามารถแข่งขันกับโรงสีขนาดใหญ่ได้ การพัฒนาให้โรงสีผลิตข้าวกล้องงอกจึงเป็นทางเลือกอย่างหนึ่งในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่เจาะกลุ่มผู้บริโภคที่รักสุขภาพโดยเฉพาะ นอกจากนั้นโรงสีชุมชนขนาดเล็กหากสามารถเชื่อมโยงกับชาวนาที่ผลิตข้าวปลอดสารหรือข้าวอินทรีย์เพื่อนำมาผลิตเป็นข้าวกล้องงอกอินทรีย์จะทำให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นและเป็นที่ต้องการของตลาด

5. สรุปและอภิปรายผล

ผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก เป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าข้าวที่มีศักยภาพ เนื่องจากมีงานวิจัยรองรับว่ากระบวนการทำให้ข้าวกล้องงอก ทำให้เกิดสารอาหารที่มีประโยชน์หลายอย่าง โดยเฉพาะ GABA ซึ่งช่วยรักษาโรคเกี่ยวกับระบบประสาทหลายโรค ประกอบกับในปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสนใจเรื่องของสุขภาพค่อนข้างมาก การพัฒนาส่งเสริมให้ผู้ประกอบการโรงสีชุมชนขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วไปทำการผลิตข้าวกล้องงอกเป็นผลิตภัณฑ์เสริม จึงน่าจะเป็นประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน

โครงการวิจัยนี้ได้ร่วมกับโรงสีชุมชนในอำเภอจังหวัดพิษณุโลก ทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก โดยครอบคลุมตั้งแต่การสำรวจตลาด จนถึงการพัฒนากระบวนการผลิตที่ง่าย สามารถดำเนินการได้โดยโรงสีขนาดเล็กทั่วไป ซึ่งผลพบว่าผู้บริโภคที่ทำการสำรวจ ให้ความสนใจผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอกเป็นอย่างดี และกระบวนการผลิตข้าวกล้องงอกที่เหมาะสมสำหรับโรงสีชุมชนขนาดเล็ก คือการนำข้าวกล้องที่สีใหม่ มาคัดเอาเฉพาะข้าวต้น จากนั้นนำมาแช่น้ำไว้ประมาณ 12 ชั่วโมง นำขึ้นมาต้มโดยคลุมด้วยผ้าเปียกไว้อีก 12 ชั่วโมง จากนั้นนำมาตากแดดให้แห้ง ซึ่งผู้ประกอบการสามารถดำเนินการได้ง่าย ๆ โดยทำการแช่น้ำไว้ตอนกลางวัน ก่อนที่จะนำมาต้มไว้ในตอนกลางคืน จากนั้นจึงนำไปตากแดดในวันรุ่งขึ้น ใช้เวลาตากแดดเพียง 1 วันในช่วงฤดูร้อนก็จะทำให้ข้าวแห้งพร้อมบรรจุและจำหน่าย

ในส่วนของการตลาดผลิตภัณฑ์ข้าวกล้องงอก จะเป็นตลาดเฉพาะ สำหรับกลุ่มคนที่รักสุขภาพ ซึ่งผู้ประกอบการสามารถเข้าร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐในพื้นที่ เช่น พัฒนาชุมชน เทศบาล ฯลฯ เพื่อขอความช่วยเหลือเรื่องช่องทางการจำหน่าย โดยในส่วนของจังหวัดพิษณุโลกสามารถขอความช่วยเหลือจากเทศบาล เพื่อวางจำหน่ายในร้านค้าอาหารปลอดสารพิษของเทศบาลได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายอุตสาหกรรม และ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม (โครงการ EnPUS) ที่สนับสนุนทุนสำหรับโครงการนี้ และขอขอบคุณ โรงสีชุมชนอำเภอเมืองพิษณุโลก

เอกสารอ้างอิง

- พัชรี้ ตั้งตระกูล. 2550. ข้าวกล้องเพื่อสุขภาพพัฒนาผลผลิตชาวนา. ไทยโพสต์ ฉบับวันที่ 3 กรกฎาคม 2550.
- พัชรี้ ตั้งตระกูล วารุณี วารัญญานนท์ วิชา สุโรจนเมธากุล และลัดดา วัฒนศิริธรรม. 2549. การเพิ่มปริมาณกรดแกมมา-แอมิโนบิวทีริกในคัพเพาะข้าวเจ้าและข้าวเหนียวโดยการแช่น้ำ. การประชุมวิชาการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทยครั้งที่ 32 (ตุลาคม 2549), กรุงเทพฯ.
- Komatsuzaki, N., Tsukahara K., Toyoshima, H., Suzuki, T., Shimizu, N. and Kimura, T. 2007. Effect of soaking and gaseous treatment on GABA content in germinated brown rice. Journal of Food Engineering. 78: 556-560.
- Mayer, R., Cherry, J. and D. Rhodes. 1990. Effects of heat shock on amino acid metabolism of cowpea cells. Plant Physiology. 94: 796-810.
- Shoichi, I. 2004. Marketing of value-added rice products in Japan: germinated brown rice and rice bread. FAO Rice Conference (Feb 04), Rome.
- Varayanond, W., Tungtrakul, P. and Surojanametakul, V. 2005. Effects of water soaking on gamma-aminobutyric acid (GABA) in germ of different Thai rice varieties. Kasetsart Journal (Natural Science). 39: 411-415.

โครงการทุนวิจัยสำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (Win II-50 ป.ตรี)

**การใช้ประโยชน์ความหลากหลายของผักพื้นบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขา
กับภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาหาร**

**Utilization Biodiversity of Endemic Plant to Prepare a Meal According
Chai Zhao Watershed of Local Wisdom**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์รัชนี้ เพ็ชรช้าง
โปรแกรมวิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ อำเภอเมือง จังหวัด อุดรดิตถ์
E-mail : rpetchang@hotmail.com

บทคัดย่อ

ตำบลนาคกกกถือเป็นตำบลหนึ่งที่ประสบอุทกภัยดินโคลนถล่มในวันที่๒๒พฤษภาคม ๒๕๕๙ และได้รับความเสียหายรุนแรงในเขตจังหวัดอุดรดิตถ์ พื้นที่ทำสวนและที่อยู่อาศัยถูกพัดพาไปกับน้ำในหลายหมู่บ้าน ประกอบกับโคลนตมถูกพัดพามาแทนที่ดินเดิม ทำให้ความเป็นอยู่ของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปผักที่เคยได้เก็บกินและปลูกไว้ข้างบ้าน ริมลำห้วยได้ตายและลดจำนวนลง จากการสอบถามชาวบ้าน พบว่า ผักกูดและผักหนามมีปริมาณลดลงและหาได้ยากต้องเขาไปหาตามห้วยลึกๆที่ไม่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัย จึงทำให้เกิดงานวิจัยนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายของผักพื้นบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขากับภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาหาร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบ ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพที่ศึกษาบริบทชุมชน ข้อมูลทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ ข้อมูลผักพื้นบ้านส่วนที่ใช้เป็นอาหาร การจัดทำข้อมูลวิธีการปรุงอาหารตามภูมิปัญญาชาวบ้าน และการนำผักพื้นบ้านมารักษาโรคตามความเชื่อของชุมชน รวมทั้งการวิเคราะห์สถานการณ์ความเป็นไปได้ร่วมกัน เพื่อหารูปแบบการจัดการการปลูกผักพื้นบ้านเพื่อใช้บริโภคและทำเป็นอาชีพเสริมในอนาคต นอกจากนี้ยังทำการสำรวจ เก็บตัวอย่างความหลากหลาย ผักพื้นบ้านระดับชนิด ผลการวิจัย พบว่า ตำบลนาคกกกเดิมเป็นหมู่บ้านที่มีผู้อยู่อาศัยอยู่ตั้งแต่บรรพบุรุษสมัยอพยพมาจากอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และอีกส่วนหนึ่งย้ายออกมาจากตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล ซึ่งต่อมาได้ตั้งเป็นตำบลนาคกกกขึ้น อาชีพของชาวบ้านส่วนใหญ่ทำสวนไม้ผล ส่วนน้อยทำนา จุดเด่นของตำบลนาคกกก คือ มีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกันซึ่งจะเห็นได้จากการลงแขกปลูกข้าว ดำนา การเอาแรงในการถางสวน มีกลุ่มอาชีพหลายกลุ่ม มีผลไม้ที่มีรสชาติดีกว่าสวนอื่นในอำเภอลับแล จุดอ่อนชาวบ้านยังมีกลุ่มอาชีพที่ยังไม่เข้มแข็ง จากการสำรวจผักพื้นบ้านพร้อมกับนักเรียนนาคกกกและผู้รู้ในชุมชนพบมีถึง ๕๐ วงศ์ ๗๗ สกุล ๑๐๐ ชนิดโดยส่วนที่รับประทานมากที่สุดคือส่วน ยอด ใบ ลำต้น รองลงมาคือส่วนผล เมล็ดและรากสะสมอาหาร จากการจัดเวทีประชาคมและสนทนากลุ่มย่อยและให้กลุ่มแม่บ้านทำอาหารให้รับประทาน พบสูตรอาหารที่รวบรวมมีทั้งหมด ๒๓ สูตร ในครั้งนี้ผู้รู้และปราชญ์ชาวบ้านได้เล่าถึงการรักษาโรคโดยใช้ผักพื้นบ้านเป็นส่วนประกอบ ได้แก่โรคความดันโลหิตสูง โรคเวียนศีรษะ โรคกระเพาะ โรคเบาหวาน ปวดท้อง ขับลม เจ็บคอและโรคหัดในเด็ก เป็นต้น ส่วนรูปแบบการจัดการการปลูกผักพื้นบ้านในตำบลนาคกกก จะใช้รูปแบบเดิมคือเป็นแบบการเกษตรผสมผสานและแบบวนเกษตร ซึ่งเป็นการจัดระบบการเกษตรที่เกื้อกูลต่อ เศรษฐกิจ สังคม สามารถปรับปรุงสภาพแวดล้อมและใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด นอกจากนี้ชาวบ้านยังตั้งกลุ่มผู้ปลูกผักพื้นบ้าน และทางผู้วิจัยได้สนับสนุนงบประมาณการขยายพันธุ์ผักพื้นบ้านตามกลุ่มที่ได้เลือกไว้ทุกหมู่บ้าน เพื่อใช้บริโภคและจัดทำเป็นอาชีพเสริม ซึ่งความสำเร็จดังกล่าวส่งผลให้เกิดงานวิจัยต่อยอดในเรื่องการศึกษารูปแบบการปลูกพืชผักพื้นบ้านอย่างครบวงจรโดยนักวิจัยในชุมชนจากเครือข่าย สกว. ภาคเหนือ นอกจากนี้ยังนำองค์ความรู้สู่นักเรียน โดยนักเรียนได้จัดทำสวนผักพื้นบ้านในโรงเรียนนาคกกก เพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวันและจัดทำอาหารตามสูตรอาหารที่ได้ นอกจากนี้กลุ่มแม่ บ้านยังนำสูตรอาหารและคุณค่าที่ได้กลับไปใช้ในครอบครัว

Abstract

Tumbol Nanookok was one of many communities in Uttaradit which had natural disaster of flood and landslide on 22th May 2006. Many people were floated away with the fast running water. Crops, orchard and houses were severely damaged when the huge waterflow mixed with thick mud moved rapidly to the village and piled up all over the area. This resulted in the villagers' living especially the easy finding for vegetable provisions. After the flood,. A great number of vegetables which grew around the valley basins and mountain streams died and were reduced, especially, *Diplazium esculentum* (Retz.) and *Lasia spinosa* (L.). The villagers have to go farther in the jungles which were not affected by the flood. This participatory action research aimed to collect the usefulness of various endemic vegetables to the villagers and neighbors who live by the feet of the mountains, by studying the indigenous wisdom used in cooking the vegetables, studying the believe of local vegetables as endemic plants to cure illness, analyzing situations and co-working with villagers in the studied area for seeking possible pattern of sustainable growing endemic plants to be used as food, endemic plants and for an additional career in the future. The researcher also surveyed and collected different kinds of endemic plants.

The results were as follows:

Nanokkok village has been established since their ancestors migrated from Chiangsaen district, Chandra Province. Some villagers migrated from Fai Luang village, Lablae district and they settled Nanokkok village since then. Most of the villagers grow fruit trees like lansats and durians. The minority grows rice. The strength of this village is that they have unity, they help each other. The village still has the custom of neighbors and friends pitch in help of planting, transplanting and harvesting rice, clearing land for gardening. In addition, there are different occupational groups. Moreover, the fruits in this village are tastier than those in other villages in Lablae District. The weakness of the village is that the village occupational groups are still weak. The survey of endemic plant with the village students and local specialists found that there are 50 families 77 genera 100 species of endemic plants which can be edible. The parts of endemic plants to be eaten most are buds, shoots, leaves, stems, and tubers. There are 23 recipes with endemic plants. The illness can be cured with endemic plants mixed in the medicine are hypertension, dizzy spells, gastritis, diabetes, stomachache, sore throat, cold and indigestion. The pattern of growing endemic plants in Nanokkok village is the original pattern, that are the integrated agriculture and agro-forestry which are the agricultural systems concerned with the economy and social. These systems can help improve the environment and use the resources economically: Besides, the villagers started groups of the endemic plants gardeners. The researcher supported budgets for providing and expanding endemic plants seedling and breeding stocks according to the requirements of the groups which may aim either planting for food or additional occupations. With the success of the research resulted in expanding the study of the pattern for a complete endemic plants planting by local researchers from Thailand Research Fund in the North. Moreover, the knowledge was disseminated to students in the communities. Students grow endemic plants in Nanookok School to cook for school lunch with the local recipes. The housewives still cook with original recipes at homes.

บทนำ

ผักพื้นบ้าน คือพรรณพืชพื้นบ้านในท้องถิ่นที่ชาวบ้านนำมาบริโภคเป็นอาหาร เป็นยารักษาโรคหรือนำมาทำเป็นของใช้สอยในครัวเรือน ผักพื้นบ้านนอกจากจะมีคุณค่าทางโภชนาการแล้ว ส่วนใหญ่ยังมีสรรพคุณเป็นยาสมุนไพร เนื่องจากมีรสชาติที่หลากหลายอยู่ในผักพื้นบ้าน ผักพื้นบ้านมีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน แต่ละท้องถิ่นจะมีผักพื้นบ้านรวมถึงการใช้ผักพื้นบ้านที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับภูมิประเทศ (ชูศรี, ๒๕๔๐ ; ยศ, ๒๕๔๓) ปัจจุบันคนไทยนิยมหันมารับประทานผักพื้นบ้านมากขึ้น เพื่อป้องกันการเกิดโรคและรักษาโรคซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่ปลอดภัยและมีสรรพคุณทางยาและมีคุณค่าทางอาหารมากมาย ตัวอย่างผักพื้นบ้าน เช่น มะระขี้นก ซึ่งมีสารที่ช่วยกระตุ้นการหลั่งสารอินซูลินชะงู มีแคลเซียม และวิตามินเอสูงเป็นต้น (อุไร, ๒๕๔๗) นอกจากนี้ผักพื้นบ้าน ยังมีใยอาหารสูง มีคุณสมบัติในการจับคอเลสเตอรอลในเส้นเลือดได้ด้วย และจากการที่ใยอาหาร ทำให้อาหารผ่านจากปาก ถึงทวารหนักในอัตราที่เร็วขึ้น จึงทำให้เวลาในการที่เยื่อลำไส้เล็กจะสัมผัสกับสารพิษและสารที่ก่อให้เกิดมะเร็งที่มีอยู่ในอาหารลดลง ร่างกายจึงได้รับสาร พิษน้อยลงไปด้วย พืชผักที่มีใยอาหารสูงมาก โดยเรียงตามลำดับได้แก่ ผักไผ่ (ผักแพว : ใบจันทร์หอม) ยอดสะเดา ยอดมะม่วงหิมพานต์ ยอดมะกอก ใบยี่ห่วย ยอดผักเหียง ดอกแค ขนุนอ่อน ยอดขี้เหล็ก และยอดดอกแค เป็นต้น พืชผักพื้นบ้านยังมีสารแอนติออกซิแดนท์ช่วยป้องกันการเกิดโรคต่างๆได้ เช่น โรคมะเร็ง โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และสร้างภูมิคุ้มกันให้กับร่างกาย(ออน-ไธน์, ๒๕๕๒) ความหลากหลายทางชีวภาพ (biodiversity) หมายถึงคุณสมบัติของชุมชนสิ่งมีชีวิตที่หลากหลายในระดับพันธุกรรมหรือยีน (gene) ขึ้นไปถึงระดับชนิดหรือสปีชีส์ (species) จนถึงความหลากหลายของกลุ่มสิ่งมีชีวิตเชิงนิเวศ (ecological community) ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวเป็นผลจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการตามกาลเวลาและตามสภาวะสมดุลของธรรมชาติ อันประกอบด้วยถิ่นอาศัย (habitat) หลายประเภท ในอดีตบรรพชนไทยได้รับผลประโยชน์จากคุณค่าของความหลากหลายทางชีวภาพอย่างมากมายไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคตลอดจนศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของประชาชนคนไทยที่สร้างสรรค์และสั่งสมสืบสานกันมายาวนานในรูปลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นและปราชญ์ชาวบ้าน(วิสุทธิ, ๒๕๔๕) จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาดั้งเดิม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคน

ไทยในสมัยโบราณที่อยู่แบบอบอู่พึ่งตนเองได้ ปัจจุบันคนไทยกำลังหวงคืนสู่บรรยากาศนั้น เพื่อความเป็นอยู่ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย การช่วยเหลือกันเพื่อการช่วยเหลือตัวเองในระดับครอบครัว ชุมชน เป็นประเด็นที่น่าสนใจที่คนไทยควรจะเห็นความสำคัญ เพื่อความอยู่รอดของเราคนไทย และเพื่อชาติไทย

ตำบลนาบกก เป็นตำบลหนึ่งในอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งได้รับผลกระทบจากอุทกภัยดินโคลนถล่มในช่วงวันที่ ๒๒ เดือนพฤษภาคม ๒๕๔๗ ดินโคลนได้ทับถมพื้นที่ลุ่ม ลำห้วย พื้นที่สวน ทำให้ต้นไม้ตายจำนวนมากจากการสำรวจพื้นที่ก่อนเขียนโครงการงานวิจัยพบว่า ผักพื้นบ้านบางชนิดเช่นผักกูด ผักหนามพบน้อยลง ชาวบ้านต้องการอาชีพเสริมระยะสั้น และต้องการปลูกผักพื้นบ้านเพื่อเป็นอาหารและเป็นอาชีพเสริมในระยะสั้นที่ไม่ผลิไม่สามารถให้ผลผลิตได้ เพื่อลดค่าใช้จ่ายในสภาวะที่ยังไม่มีรายได้ เกิดการช่วยเหลือแลกเปลี่ยนกันในชุมชนส่วนที่เหลือนำมารวมกลุ่มเพื่อให้มีปริมาณมากขึ้นเพื่อนำไปขายรวมกัน ดังนั้นจึงเกิดงาน วิจัยการใช้ประโยชน์ความหลากหลายของผักพื้นบ้านพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขากับภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบ อาหารขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อรวบรวมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายของผักพื้นบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขากับภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาหาร

วิธีการดำเนินการ

ระเบียบวิธีการวิจัยโครงการวิจัยและพัฒนาที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงสำรวจโดยเก็บตัวอย่างผักพื้นบ้านที่ศึกษาร่วมกับนักศึกษาวิชาเอกชีววิทยาประยุกต์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนนาบกกและผู้รู้ที่เป็นตัวแทนแต่ละหมู่บ้าน และเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นหลัก ประกอบด้วยการจัดเวทีประชาคม เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลจากชุมชน การประชุมแบบกลุ่มย่อยและการสนทนาแบบเจาะลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการจากชาวบ้าน ผู้รู้กลุ่มอาชีพและกลุ่มแม่บ้านในชุมชนร่วมทั้งการลงมือปฏิบัติร่วมกันเพื่อให้ได้สูตรยารักษาโรค สูตรอาหาร และการรับประทานอาหารร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและนักเรียนรวมทั้งครูผู้ดูแลการจัดทำอาหารกลางวันในโรงเรียน และศึกษาข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร

การดำเนินงานวิจัยมีดังนี้

๑. สำรวจและเก็บตัวอย่างผักพื้นบ้านที่ปลูกตามรั้วบ้านหรือ

ขึ้นเองตามสวนไม้ผลและใกล้ลำห้วยในป่าที่เกี่ยวข้องกับ
วัฒนธรรมการบริโภคในแต่ละพื้นที่ในภาคสนาม ตามหลัก
พฤกษศาสตร์เพื่อหาชื่อวงศ์ชื่อสกุลและชื่อชนิด โดยมีผู้ให้
ข้อมูลซึ่งเป็นผู้รู้และมีประสบการณ์ในการบริโภคผักพื้น
บ้านจากชุมชนในแต่ละหมู่บ้าน มีผู้ช่วยวิจัยและจดบันทึก
ข้อมูลเป็นนักศึกษาวิชาเอกชีววิทยาประยุกต์ และนักวิจัย
น้อยจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนน่านกนก
และผู้รู้ที่เป็นตัวแทนแต่ละหมู่บ้าน หมู่บ้านละ ๓ คน
๒. การจัดทำเวทีชาวบ้านโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาข้อมูล
พื้นฐานสำหรับเตรียมพัฒนาชุมชนในด้าน(๑)บริบทชุมชน
และศักยภาพชุมชน โดยคาดหวังว่าจะทราบจุดแข็งและ
จุดอ่อนของชุมชน ความต้องการและทิศทางในการพัฒนา
ตำบลในอนาคต ช่วยให้ชุมชนตระหนักถึงศักยภาพหรือ
คุณค่าที่ชุมชนมีอยู่ (๒) ศึกษาข้อมูลทางด้านสังคมและ
เศรษฐกิจ โดยใช้แบบสอบถามซึ่งการเก็บตัวอย่างเป็นแบบ
การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling) คิดเป็น ๓๘.๘ %
ของครัวเรือนทั้งหมด โดยมุ่งหวังในการทราบข้อมูล
รายรับ-รายจ่ายในครัวเรือน จำนวนพื้นที่ที่ทำการทำกิน แหล่งน้ำ
แหล่งทุนที่ใช้วิธีการดูแลและการกำจัดวัชพืชรวมทั้งข้อมูล
การปลูกผักพื้นบ้าน โดยคาดหวังว่าจะเกิดประโยชน์
ในการใช้บริโภคและพัฒนาเป็นอาชีพเสริมในชุมชน
(๓) การศึกษาองค์ความรู้ด้านความหลากหลายของผัก
พื้นบ้านตามภูมิปัญญาชาวบ้าน ซึ่งใช้การสนทนากลุ่มและ
สนทนาแบบเจาะลึกโดยจัดทำที่ละหมู่บ้านเพื่อให้ได้ข้อมูล
ผักพื้นบ้านส่วนที่ใช้เป็นอาหาร ใบ ยอด เมล็ด ผล หน่อ
ราก และดอก การรักษาโรคตามความเชื่อของชุมชน
วิธีการปรุงอาหารตามภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยได้ลงมือปฏิบัติ
ร่วมกันทั้งผู้วิจัย นักศึกษาวิชาเอกชีววิทยาประยุกต์นักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนน่านกนกและผู้รู้ที่เป็น
ตัวแทนแต่ละหมู่บ้านและกลุ่มแม่บ้าน ได้ทดลองการใช้
ยาพื้นบ้าน และรับประทานอาหารร่วมกัน โดยคาดหวัง
ว่านักศึกษา นักเรียนและกลุ่มแม่บ้านได้แลกเปลี่ยนเรียน
รู้จากกลุ่ม ทราบประโยชน์ของผักพื้นบ้าน และหันกลับ
ไปบริโภคผักพื้นบ้าน ที่ทำให้รายจ่ายในครัวเรือนลดลง
(๔) วิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ความเป็นไปได้ร่วมกัน
เพื่อหารูปแบบการจัดการปลูกผักพื้นบ้าน เพื่อใช้บริโภค
และจัดทำเป็นอาชีพเสริมในอนาคตในแต่ละหมู่บ้านและ
ชุมชน โดยการจัดเวทีชาวบ้านและการสนทนากลุ่มย่อย
ที่ละหมู่บ้านในช่วงเย็นหลังจากแต่ละครัวเรือนประกอบ
อาชีพหลักเสร็จสิ้น โดยคาดหวังให้เกิดรูปแบบการจัดการ
ปลูกพืชผักพื้นบ้าน การดูแลรักษา การป้องกันโรคแมลง
และการดำเนินการเพื่อจัดทำเป็นอาชีพเสริมที่ยั่งยืน

ภาพการจัดเวทีประชาคม
การสนทนากลุ่มและสนทนาแบบเจาะลึก

๓. การนำองค์ความรู้คืนสู่ชุมชน โดยการนำข้อมูลคืนสู่ชุมชน
ทั้งต้นทาง ซึ่งใช้กระบวนการทำวิจัยร่วมกันกลางทางโดย
การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการทำวิจัยและปลายทางโดย
นำข้อมูลคืนสู่ชุมชน โดยนักเรียนได้จัดทำสวนพืชผักพื้นบ้านใน
โรงเรียนน่านกนก และจัดทำอาหารตามสูตรอาหารที่ได้
เพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวัน ส่วนชุมชนได้ใช้การจัด
เวทีชาวบ้านเพื่อรับรู้ข้อมูลและจัดทำเป็นโปสเตอร์ ใว้
และแผ่นพับให้กลับโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ชุมชน
นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านยังนำสูตรอาหารและคุณค่าที่ได้
กลับไปใช้ในครอบครัวต่อไป

ผลการดำเนินการ

จากผลการทำวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัย
เชิงสำรวจและการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการทำวิจัยเชิง
ปฏิบัติ การแบบมีส่วนร่วมได้ผลการวิจัยดังนี้

๑. จากการสำรวจพืชผักพื้นบ้านพบ ๕๐ วงศ์
๗๗ สกุล ๑๐๐ ชนิด และมี ๓ ชนิดที่ไม่พบข้อมูลและ
การรับประทานเหมือนกลุ่มภาคเหนือตอนบนคือเพี้ยก้ง
ติกระทิง และกระเจตต้น

๒. การจัดทำเวทีชาวบ้านโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ
ศึกษาข้อมูลในด้านต่างๆได้ผลดังนี้

๒.๑ จากการรวบรวมบริบทและศักยภาพ

ชุมชนพบว่า ตำบลนานกกกเดิมเป็นหมู่บ้านที่มีผู้อาศัยอยู่ตั้งแต่บรรพบุรุษสมัยอพยพมาจากอำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย และอีกส่วนหนึ่งย้ายออกมาจากตำบลฝายหลวง อำเภอลับแล ซึ่งต่อมาได้ตั้งเป็นตำบลนานกกกขึ้น อาชีพของชาวบ้านส่วนใหญ่จะหาสวนไม้ผลร้อยละ ๘๐ ส่วนน้อยทำนา รายได้ในครัวเรือนปี ประมาณ ๓,๐๐๐-๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท จุดเด่นของตำบลนานกกก คือ มีกลุ่มอาชีพหลากหลาย มีความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์ที่ประสบความสำเร็จ จุดอ่อนชาวบ้านบางกลุ่มยากจนเนื่องจากขายที่ทำมาหากินและกลุ่มอาชีพยังไม่เข้มแข็ง

๒.๒ ผลการสอบถามแบบเจาะลึกและการสนทนากลุ่มย่อยกับกลุ่มแม่บ้านแต่ละหมู่บ้าน ทำให้ได้ทราบองค์ความรู้การใช้ประโยชน์ผักพื้นบ้านที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตคนไทย โดยแต่ละท้องถิ่นจะมีผักพื้นบ้านรวมถึงการใช้ผักพื้นบ้านที่แตกต่างกันไปและพบว่าคนไทยนิยมหันมารับประทานผักพื้นบ้านมากขึ้น เพื่อป้องกันการเกิดโรคและรักษาโรคซึ่งเป็นแหล่งอาหารที่ปลอดภัย พืช มีสรรพคุณทางยาและมีคุณค่าทางอาหาร ส่วนของผักพื้นบ้านที่ใช้รับประทานมากที่สุดคือ ใบ ยอด ลำต้น ร่องลงมาคือ ดอก ผล และรากสะสมอาหาร ส่วนวิธีการนำผักพื้นบ้านมาประกอบอาหาร พบว่าส่วนใหญ่อาหารของตำบลนานกกกจะไม่มีการใส่กะทิลงในสูตรอาหารโดยการประกอบอาหารมีหลายวิธี เช่น การรับประทานสดกับลาบ ลวก หรือต้มจิ้มน้ำพริก ยำ ส้า ใส่แกง จากการศึกษาได้สูตรอาหารอย่างละเอียดทั้งหมด ๒๓ สูตร พร้อมถ่ายภาพอาหาร ส่วน ประกอบและวิธีทำตามภูมิปัญญาชาวบ้าน ดังตัวอย่างคือการยำดอกมะละกอตัวผู้

วิธีทำ

๑. นำดอกมะละกอดมให้สุก นำไปคั้นน้ำออก ๒-๓ ครั้ง
๒. ต้มมะเขือพวง มะเขือม่วง ถั่วฝักยาว ให้สุกแล้วนำมา หั่น
๓. โคลงพริก กระเทียม หอมแดง ให้ละเอียด
๔. นำดอกมะละกอดมมาคลุกกับน้ำพริก ปูรสด้วย น้ำปลาร้า น้ำปลา
๕. คั้นกะทิตั้งไฟ ๑-๒ ถ้วย ให้แตกมันและแห้งลง แล้วหุบกระเทียมลงไปก่อน จากนั้นเอาส่วนผสมทั้งหมดลงใน

๒.๓ จากการสนทนาแบบเจาะลึกจากหมอยาสมุนไพรซึ่งพบหมอยาสมุนไพรจำนวน ๕ คนคือพ่อชากลิ่น กลเรียน อายุ ๘๐ ปี จากหมู่ที่ ๓ นางสาวรณทวิเศษ อายุ ๕๖ ปี หมู่ที่ ๑ นายฤทธิ์ จิตมัน อายุ ๖๐ ปี หมู่ที่ ๒ นายวา จันทรเพ็ง อายุ ๖๗ ปีหมู่ที่ ๒ และนายบุตร คาระคำ อายุ ๗๖ ปี หมู่ที่ ๓ ทำให้ทราบว่าความรู้ที่ได้รับถูกถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษที่เป็นหมอยามาก่อนโรคที่ทำการรักษาได้แก่โรคไข้โรคปวดหลัง ไอเรื้อรัง โรคกำเดาออกไม่หยุดและยาขับลมในลำไส้ โรคเบาหวานโรคความดันโลหิตสูงและโรคหวัดในเด็กเป็นต้น

๒.๔ รูปแบบการจัดการพืชผักพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมการเกษตรอย่างยั่งยืนของชุมชน พบว่าการปลูกผักพื้นบ้านเป็นแบบการเกษตรผสมผสาน และแบบวนเกษตรชุมชนเลือกวิธีการจัดการกลุ่มในอนาคตแบบตั้งกลุ่มตามความสนใจเพื่อปลูกพืชผักพื้นบ้านที่เลือกไว้ การดูแลกลุ่มจะใช้ในรูปกรรมการกลุ่มเพื่อให้ได้มีการดูแลผลผลิตและนำไปขายพร้อมกันทำให้ผลผลิตมีจำนวนมากพอที่จะจัดส่งให้ลูกค้า การปรับปรุงดินจะใช้วิธีการใส่ปุ๋ยชีวภาพที่จัดทำร่วมกันในชุมชน โดยจัดทำหมู่บ้านละ ๑ ครั้งต่อปี แต่จากการวิจัยทำให้ชาวบ้านเกิดความเข้มแข็งและส่งโครงการเข้าไปของบสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานของรัฐ รวม ๓ หมู่บ้าน ทำให้เกิดแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเพื่อให้ความรู้ในการทำอาชีพเสริมทั้งระยะสั้นและระยะยาว ด้านรูป แบบการกำจัดศัตรูพืช เนื่องจากพืชที่เลือกปลูกเป็นพืชสมุนไพรที่แมลงและโรคพืชเกิดกับพืชค่อนข้างน้อยหรือไม่ค่อยมีแมลงและโรคพืชรบกวน จึงไม่ได้ใช้สารปราบศัตรูพืชใดๆ และถ้ามีการใช้ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้เน้นการใช้สารสมุนไพรเช่นสารสะเดา

ส่วนประกอบ

- ดอกมะละกอ	๑ กิโลกรัม
- มะเขือพวง	๑ จืด
- มะเขือม่วง	๒ จืด
- ถั่วฝักยาว	๒ จืด
- เนื้อหมูสามชั้น	๑/๒ กิโลกรัม
- น้ำปลาร้าต้มสุก	๕ ช้อนโต๊ะ
- น้ำปลา	๒ ช้อนโต๊ะ
- พริกแห้งคั่ว	๑.๕ เม็ด
- กระเทียมเผา	๒ หัว
- หอมแดงเผา	๕ หัว
- มะพร้าวขูด	๑ ลูก

มาเป็นยาปราบศัตรูแทน ดังนั้นตัวแทนชาวบ้านร่วมกับผู้วิจัยจึงร่วมกันปลูกสะเดาไว้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอรูปแบบการจัดการด้านตลาดโดยใช้วิธีการจัดเวทีประชาคม และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มอาชีพ ปลูกพืชผักพื้นบ้านและผู้ซื้อพืชรายใหญ่ในจังหวัดอุดรดิตถ์เข้าไปพูดคุยกับชาวบ้านเพื่อให้ทราบข้อมูลในการรับซื้อ รวมทั้งราคาซื้อขายตามท้องตลาดให้ทราบความสำเร็จดังกล่าวส่งผลให้เกิดงานวิจัยต่อยอดในเรื่องการศึกษารูปแบบการปลูกพืชผักพื้นบ้านอย่างครบวงจรโดยนักวิจัยในชุมชนจากเครือข่ายสกว. ภาคเหนือ ผู้รับทุนคือนายสิงห์ สุวรรณรอดและคณะ จากหมู่บ้านหมูที่ ๑

ภาพ การปลูกสะเดาร่วมกันกับองค์การบริหารส่วนตำบลนานกก

๓. การนำองค์ความรู้คืนสู่ชุมชนโดยการนำข้อมูลคืนสู่ชุมชนทั้งต้นทาง ซึ่งใช้กระบวนการทำวิจัยร่วมกันระหว่างชาวบ้านและนักเรียน กลางทางโดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างการทำวิจัย และปลายทางโดยนำข้อมูลลงสู่นักเรียน โดยนักเรียนได้จัดทำสวนผักพื้นบ้านในโรงเรียนนานกก และจัดทำอาหารตามสูตรอาหารที่ได้ เพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวัน ส่วนชุมชนใช้วิธีการจัดเวทีชาวบ้าน เพื่อ

รับรู้ข้อมูลและจัดทำเป็นโปสเตอร์และแผ่นพับให้กลับโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ชุมชน นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านยังนำสูตรอาหารและคุณค่าที่ได้กลับไปใช้ในครอบครัวต่อไป

ภาพ การคืนความรู้ให้กับนักเรียนโรงเรียนนานกก

การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

จากผลงานวิจัยดังกล่าวทำให้เกิดจากการร่วมคิดร่วมทำ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่มชาวบ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล ครูและนักเรียน ทำให้ชุมชนกล้าคิดและกล้าแสดงออก ร่วมทั้งรู้จักหน่วยงานภายนอกอื่นๆและแหล่งทุนมากขึ้น ทำให้ผู้นำกลุ่มและชาวบ้านเกิดแนวคิด เกิดโครงการอื่นๆที่สามารถของบประมาณสนับสนุนเพื่อแก้ปัญหาชุมชนด้วยตนเอง ความสำเร็จดังกล่าวส่งผลให้เกิด (๑) งานวิจัยต่อยอดในเรื่องการศึกษารูปแบบการปลูกผักพื้นบ้านอย่างครบวงจรโดยนักวิจัยในชุมชนคือนายสิงห์ สุวรรณรอดและคณะจากหมู่บ้านหมูที่ ๑ จากเครือข่าย สกว. ภาคเหนือ เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการกลุ่มปลูกผักพื้นบ้าน (๒) เกิดศูนย์การเรียนรู้เพื่อเพิ่มความเข้มแข็งในกลุ่มอาชีพอย่างยั่งยืน โดยได้งบประมาณหน่วยงานภายนอก เช่น สสว.๙ และจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์ (๓) เกิดงานวิจัยต่อยอดของนักศึกษาปริญญาตรี การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์

เพื่อการจัดเก็บข้อมูลผักพื้นบ้านตำบลนากกกอำเภอลับแล จ.อุตรดิตถ์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการเพิ่มเติมข้อมูลด้านภูมิปัญญาและสูตรอาหาร (๔) เกิดการเรียนรู้ระหว่างนักเรียนและครูโดยจัดทำสวนผักพื้นบ้านในโรงเรียนนากกก และจัดทำอาหารตามสูตรอาหารที่ได้ เพื่อใช้ในโครงการอาหารกลางวัน (๕) กลุ่มแม่บ้านหมู่ที่ ๕ นำโดยคุณแดง สาหร่าย หมู่ที่ ๕ นำสูตรอาหารและคุณค่าที่ได้กลับไปใช้ในครอบครัวและขอให้ผู้วิจัยจัดหาเครื่องมือในการอบตีปลี ซึ่งเป็นผักพื้นบ้านที่ทางหมู่บ้านเลือกปลูกและมักมีผลสุกในช่วงฤดูฝน

ภาพ ศูนย์การเรียนรู้ หมู่ ๑ และ ๓

อภิปรายผลการศึกษา

การใช้ประโยชน์ความหลากหลายของผักพื้นบ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำชายเขากับภูมิปัญญาชาวบ้านในการประกอบอาหารตำบลนากกก พบว่าได้รับการสืบทอดความรู้ในการใช้ประโยชน์ผักพื้นบ้านมาจากบรรพบุรุษจนกลายเป็นวัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยชาวบ้านจะเก็บผักพื้นบ้านมาจากธรรมชาติมาประกอบเป็นอาหารได้มากมายหลายวิธี ทั้งบริโภคสด ลวกจิ้ม น้ำพริก แกง ยำ ส้า โดยจะเน้นที่การไม่ใส่กะทิแต่ใส่ปลาร้าแทน ทั้งนี้เนื่องจากอาหารที่ใส่กะทิ เมื่อบริโภคกับข้าวเหนียวจะทำให้รู้สึกเลี่ยนซึ่งเป็นไปตามวิถีวัฒนธรรมของคนไทยภาคเหนือ นอกจากนี้

นี้ยังมีการนำผักพื้นบ้านมาใช้ในการรักษาโรคตามที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้มาจากบรรพบุรุษที่เป็นหมอยามาก่อน โดยจะใช้รักษาโรคต่างๆที่พบในสมัยนั้น เช่น โรคหวัด ในเด็ก ปวดท้อง ปวดหัว เป็นลม ปวดประจำเดือน เป็นไข้ เป็นต้น ทั้งเป็นการพึ่งตนเองเพื่อความอยู่รอด ส่วนรูปแบบการปลูกผักพื้นบ้านพบว่าเป็นการปลูกแบบวนเกษตรหรือเกษตรผสมผสาน โดยจะทำการปลูกไว้ตามสวนริมรั้วบ้านหรือปล่อยให้ขึ้นตามธรรมชาติ ตามต้นไม้ใหญ่ หรือริมห้วยแทน เนื่องจากสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบเชิงเขามีลำธารและลำห้วยไหลผ่าน ทำให้ประหยัดและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างคุ้มค่าเอื้อต่อวิถีชีวิตและเกื้อกูลต่อเศรษฐกิจสังคมที่อยู่กันแบบเครือญาติและแบ่งปันอาหาร เครื่องใช้ในการอุปโภคและบริโภคร่วมกัน ด้านการเรียนรู้การใช้ประโยชน์ของผักพื้นบ้านควรจะทำทั้งสองทางทั้งจากชาวบ้านและนักเรียน เนื่องจากนักเรียนเป็นกระบอกเสียงที่สำคัญที่จะนำความรู้ไปสู่พ่อ-แม่ผู้ปกครองนั่นเอง ด้านการจัดทำกลุ่มอาชีพการปลูกผักพื้นบ้านอย่างยั่งยืนพบว่าขึ้นอยู่กับความเข้มแข็งและความต้องการของกลุ่มชาวบ้านที่มีความพร้อมและความต้องการอยู่แล้ว เห็นได้จากหมู่ที่ 1 ที่เกิดโครงการวิจัยต่อยอดในเรื่องของผักพื้นบ้านอีกหลายโครงการจากเครือข่าย สกว.ภาคเหนือ

เอกสารอ้างอิง

กมลภรณ์ เสราดี. ๒๕๓๖. วัฒนธรรมความเชื่อเกี่ยวกับคุณค่าของพืชผักพื้นบ้านภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
เกษม สาหร่ายทิพย์. ๒๕๔๒. ระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
กฤษฎา บุญชัย. ๒๕๔๐. พลวัตชุมชนล้านนาในการจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ. วิทยานิพนธ์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
กัญจนาดิวิเศษ และคนอื่นๆ. ๒๕๔๒. ผักพื้นบ้านภาคเหนือ. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี.
ก่องกานดา ชยามฤต. ๒๕๔๕. คู่มือจำแนกพรรณไม้. พิมพ์ครั้งที่ ๒. ส่วนพฤกษศาสตร์ป่าไม้ สำนักวิชาการป่าไม้หอพรรณไม้ กรมป่าไม้. กรุงเทพฯ.
ชูศรี ไตรสนธิ. ๒๕๔๐. พฤกษศาสตร์พื้นบ้านเชียงใหม่ : การประชุมวิชาการทางพฤกษศาสตร์สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์.
นิตดา หงษ์วิวัฒน์, ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ และ สุภาพรณ เยี่ยมชัยภูมิ. ๒๕๔๘. ผัก 333 ชนิด คุณค่าอาหารและการกิน. แสงแดด. กรุงเทพฯ .

ประจำปี วีระพัฒน์รินทร์.๒๕๓๖. การเกษตรยั่งยืน.

กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมและสหกรณ์.กรุงเทพฯ.

ปริทรรศน์ ไตรสนธิ และ ชูศรี ไตรสนธิ. ๒๕๔๒.

การสำรวจพืชผักพื้นเมืองในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เพ็ญภา ทรัพย์เจริญ, กัญจนา ติวเศษ และ กัณฑ์วีร์ วิวัฒน์พานิชย์. ๒๕๔๒. ผักพื้นบ้านและอาหารพื้นบ้าน ๔

ภาค: รวมบทความการประชุมวิชาการ(๑๕-๑๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๒). สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข.กรุงเทพฯ .

เมฆ จันทร์ประยูร. ๒๕๔๔. ผักพื้นบ้าน. พิมพ์ครั้งที่ ๔. ไททรรศน์.กรุงเทพฯ .

ยศ สันตสมบัติ. ๒๕๔๒. ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เยาวภา บุญญานุภาพ. ๒๕๔๐. ความรู้เกี่ยวกับการบริโภคพืชผักพื้นบ้านของผู้บริโภค ในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

อุไร จิรมงคลการ. ๒๕๔๗ ก. ผักพื้นบ้าน 2 = Indigenous vegetables ๑. กรุงเทพฯ : บ้านและสวน.

๒ ____ . (๒๕๔๗ ข). ผักพื้นบ้านเล่ม ๑ = Indigenous vegetables ๒. กรุงเทพฯ : บ้านและสวน.

องค์การบริหารส่วนตำบลนานกกก. ๒๕๕๐. แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. ๒๕๕๐ - พ.ศ. ๒๕๕๒. องค์การบริหารส่วนตำบลนานกกก อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์.

Lawrence, George H.M. (1951). The Plant Book. Cambridge University Press, Great Britain.

Smithinand,T.,K. Larsen &T.Santisuk.(1970-2001). Flora of Thailand. Vol.2-7. Bangkok :

โครงการทุนวิจัยสำหรับนักศึกษานิพนธ์ (Win II-50 บ.ฟ)

**การจัดการเรียนรู้โดยใช้ลุ่มน้ำแม่ตาน เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนหางฉัตรวิทยา อำเภอหางฉัตร จังหวัดลำปาง**

ฉวีวรรณ สุภานนท์^{๑)} และ ดวงจันทร์ เตียววิไล^{๒)}

^{๑)} โรงเรียนหางฉัตรวิทยา ต.หางฉัตร อ.หางฉัตร จ.ลำปาง ๕๒๑๕๐

^{๒)} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ต.ชมพู อ.เมือง จ.ลำปาง ๕๒๐๐๐

E-mail : duangchan@pru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน และศึกษาผลของการทดลองจัดการเรียนรู้ในการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เป็นการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ปีการศึกษา ๒๕๕๐ โรงเรียนหางฉัตรวิทยา จำนวน ๓๐ คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน (๘๐/๘๐) ๕ แผนคือการเขียนเรียงความ เขียนเล่าเรื่อง เขียนแสดงความคิดเห็น เขียนเรื่องตามจินตนาการ และเขียนเรื่องจากลุ่มน้ำแม่ตานเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แบบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม และงานเดี่ยว

ผลการวิจัยมีดังนี้คือ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ๕ กระบวนการ ประกอบด้วย การเตรียมการ การจัดการเรียนการสอน วิธีการและเครื่องมือการประเมิน วิธีสอนและเทคนิคการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอนประกอบด้วย ๑) แนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม และการทำงานเป็นขั้นตอน มีการตั้งสมมติฐานให้นักเรียนได้ใช้ทักษะในการคิด การสืบค้นข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติเพื่อสรุปความรู้ การนำเสนองานและการเขียน เชิงสร้างสรรค์ ๒) กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้สอนจัดกิจกรรมตามหน่วยการเรียนรู้ และ แผนการจัดการเรียนรู้ วางแผนกำหนดแนวทาง การสำรวจตรวจสอบ กำหนดทางเลือก ลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ การศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ จากวิทยากรท้องถิ่น พร้อมทั้งซักถาม สังเกต จดบันทึก ถ่ายภาพหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้อย่างพอเพียง และ ๓) กิจกรรม การจัดการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับดี

คำสำคัญ การพัฒนาระบวนการจัดการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน ผลของการทดลองการจัดการเรียนรู้ ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์

Abstract

This study aimed to develop the learning management process via the Mae-Tan watershed learning resources and to examine the learning process of the students' creative writing skills. The participants of this study were 30 students studying in M.2 level of Hangchat Wittaya school, in the academic year 2008. The instruments used were learning units and learning management plans - with a standard efficiency scale of 80/80 - consisted of essay writing, story writing, critical essay writing, free writing, and the Mae-Tan watershed based writing plans. The data were collected from the pre-test and post-test assessments as well as the evaluation of individual and group assignments. The results were as the following.

The learning management process consisted of 5 steps: preparation, learning management, means and assessment instruments, teaching methods and techniques, and media and learning resources. The instruction processes were: (1) the group based learning management process including a step of work, setting an assumption to encourage students' critical thinking skill, learning resources investigation, presentation and creative writing; (2)

the learning management process that an instructor arranged activities on a learning unit basis as well as a learning management process basis, planned a method, investigated, determined choices and implemented activities initiated from the learning, investigated from the learning resources, local experts, query, notice, note taking, photos or activities, in order to gain adequate knowledge; and (3) the learning management activities, as utilized from the learning unit and learning management plan, generated a good level of creative work of the students.

คำนำ

การเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่าน ผู้เขียนได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ทรรศนะ อารมณ์ จินตนาการ และสิ่งที่ต้องการสื่อสารอื่น ๆ ของตนเองผ่านงานเขียน ครูผู้สอน มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะนักเรียนจะยึดและเชื่อฟังครูผู้สอนมากกว่าบุคคลอื่น ดังนั้นครูผู้สอนจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ และหาแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในทางการเขียนเรียนรู้ได้อย่างสนุก มีหลักการที่ถูกต้อง และเพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะ การเขียนเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดแก่ผู้เรียน อีกประการหนึ่งคือสื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ก็มีความสำคัญ เพราะเป็นสื่อกลางของการนำไปสู่การเรียนรู้ สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม จะเป็นสิ่งเร้าและกระตุ้นให้เกิดเกิดความรู้ ความคิด จินตนาการ อารมณ์ และทำให้สามารถถ่ายทอดออกมาเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้

สมุน อมรวิวัฒน์ (๒๕๔๔, หน้า ๒ – ๓) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติว่า ชุมชนและธรรมชาติ เป็นชุมทรัพย์มหาศาลที่เราสามารถค้นพบความรู้ได้ไม่รู้จักหมด เราเรียนรู้จากชุมชนในเรื่องต่าง ๆ มากมาย เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ ในชุมชน ประวัติ ประเพณี พิธีกรรมของชุมชน แหล่งเรียนรู้ทางศาสนา วัฒนธรรม งานอาชีพ การทำมาหากินในชุมชน เหตุการณ์ ปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อชีวิตคนในชุมชน จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ในการเขียนเรียงความ นักเรียนยังเขียนเรียงความได้ไม่สร้างสรรค์ เพราะเขียนแต่เรื่องเดิมๆ รูปแบบเดิมๆ ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เขียนอย่างมีอิสระ ไม่ใช้ความคิดของตนเอง ลอกจากของเพื่อน เขียนเลียนแบบผู้อื่น ขาดการจินตนาการและสร้างสรรค์ ขาดความสามารถในการลำดับความคิด ความเข้าใจให้ต่อเนื่องเป็นเหตุเป็นผลกัน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ให้นักเรียนได้พัฒนาการคิดอย่างหลากหลายจะทำให้ นักเรียน เขียนได้ดีขึ้น จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์โดยใช้ แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง น้ำแม่ตานเป็นแหล่งที่มา

ของประวัติศาสตร์เจ้าขุนตาน และพิธีกรรมที่สำคัญ มีการบันทึกเป็นแผนจารลานเงิน ประเพณีที่ยังปฏิบัติสืบทอดกันอย่างมีจิตสำนึกแห่งการเคารพรักษาน้ำ ความศรัทธา ซึ่งจะเป็นแหล่งเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงของนักเรียนในพื้นที่ ถ่ายทอดประสบการณ์จริงที่ได้พบเห็น เขียนเล่าเรื่องแสดงความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีเนื้อหาสาระ น่าอ่าน น่าสนใจ มีคุณค่าทั้งด้านจิตใจ และสติปัญญา ตลอดจนเป็นการสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนได้ตระหนักเห็นความสำคัญของน้ำแม่ตานปลูกฝังให้นักเรียนรักท้องถิ่น มีความรู้ความคิดที่จะพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง รู้จักอนุรักษ์ เล่าต่อ ประวัติศาสตร์ที่สำคัญของน้ำแม่ตาน และสืบทอดพิธีกรรม ความเชื่อ ตลอดจนการดำรงอยู่ซึ่งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่พอเพียงและยั่งยืนต่อไปจากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ไว้ ๒ ข้อ คือ ๑. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ และ๒. ศึกษาผลของการทดลองจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน ในการพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนห้วยฉัตรวิทยา อำเภอ ห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี ๒ ประเภทได้แก่ เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน และปราชญ์ชาวบ้าน แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินผลการปฏิบัติงานกลุ่ม ระหว่างเรียนและปฏิบัติงานเดี่ยวหลังเรียน

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหมายถึงการออกแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เพื่อจัดกิจกรรมให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการสอนมี ๓ ขั้นตอน คือในขั้นแรกเป็นการเตรียมการโดยผู้วิจัยได้จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนการสอน จัดเนื้อหา กำหนดสื่อรวมทั้งกิจกรรมวิธีการวัดและประเมินผล ได้แจ้งผู้บริหารสถานศึกษา ขออนุญาตผู้ปกครองเพื่อให้ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม ประสานงานวิทยากร สถานที่แหล่งเรียนรู้ และแบ่งกลุ่มนักเรียนพร้อมศึกษาทบทวนความรู้ ขั้นถัดไปเป็นการ

สำรวจค้นหา เพื่อวางแผนกำหนดแนวทางปฏิบัติกิจกรรม นักเรียนได้ศึกษาหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้จากวิทยากรท้องถิ่น พร้อมทั้งซักถาม สังเกต จดบันทึก ถ่ายภาพหรือกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลความรู้ ขั้นที่สามเป็นขั้นสรุปและเสนอ ผลการเรียนรู้ได้จากการปฏิบัติกิจกรรม จากการเรียนรู้ทั้งหมด นักเรียนได้วิเคราะห์ สรุป เขียนเป็นเรื่องอย่างสร้างสรรค์ แล้วนำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผู้วิจัยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ขั้นที่สี่เป็นขั้นปรับปรุงการเรียนรู้ นักเรียนต้องปรับปรุงผลงานของตนเอง ที่ได้แนวคิดจากการนำเสนอพัฒนาให้ดีขึ้นหรือศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ได้งานเขียนที่สร้างสรรค์ที่ดีขึ้นกว่าเดิม หลังจากนั้นเป็นขั้นประเมินผล โดยประเมินผล จากผลงานชิ้นงาน โดยครูนักเรียนและผู้ปกครอง มีการทดสอบความรู้ที่กำหนดไว้ในการจัดการเรียนรู้ ขั้นสุดท้ายเป็นขั้นที่นักเรียนนำความรู้ที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และเผยแพร่กันไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ขั้นตอนวัดกรรมคือ การใช้แหล่งเรียนรู้ ลุ่มน้ำแม่ตาน อันเป็นสถานที่เขตลุ่มน้ำแม่ตาน ที่ไหลผ่านตำบลทางจัดร ตำบลเวียงตาน อำเภอห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง ไปจนถึงตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยของนักเรียน ใช้เป็นที่ศึกษาเรียนรู้เรื่องน้ำแม่ตาน ประวัติศาสตร์ เจ้าขุนตาน พิธีกรรมความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับน้ำแม่ตาน และเรื่องผักพินบ้านสมุนไพรลุ่มน้ำแม่ตาน

ผลการดำเนินงาน

ผลของการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง ๒ ข้อคือได้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ ลุ่มน้ำแม่ตาน เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์และนักเรียนสามารถเขียนเชิงสร้างสรรค์ดีขึ้น

กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวมี ๕ ขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้คือ

๑. กระบวนการเตรียมการ ศึกษาวิเคราะห์ หลักสูตร จัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหากิจกรรม

๒. กระบวนการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการตามขั้นตอน คือ ครูวางแผนการจัดการเรียนรู้ จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยครูวางแผนกำหนดแนวทางร่วมกับผู้เรียน ประสานงานการหาข้อมูลอำนวยความสะดวกเป็นที่ปรึกษา ดูแลติดตามการดำเนินงาน กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจใฝ่รู้ ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้รับมอบหมาย ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแสวง

หาความรู้จากประสบการณ์ มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบสอบถามวิทยากรท้องถิ่นเพื่อหาข้อมูลความรู้คำตอบประมวลข้อมูลความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ สรุป เขียนเป็นเรื่องอย่างสร้างสรรค์ นำเสนอผลงาน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปผลงาน ครูประเมินกระบวนการทำงานผลงาน ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ผู้เรียนปรับปรุงผลงาน การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงจากผลงานชิ้นงานในการทดสอบความรู้ ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง มีส่วนร่วมในการประเมิน

๓. วิธีการและเครื่องมือการประเมิน โดยการสังเกต การปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม การรายงานผลการปฏิบัติงานกลุ่ม วัดความรู้จากการทดสอบ แบบทดสอบ จากชิ้นงาน การเขียนเรียงความ

๔. วิธีสอนและเทคนิคการสอน ในวิธีสอนได้วางแผนกำหนดแหล่งเรียนรู้ สถานที่ที่จะให้นักเรียนไปเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหา กิจกรรม สิ่งที่จะต้องศึกษา ปฐมนิเทศนักเรียนเกี่ยวกับการไปศึกษาเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ซึ่งจะใช้เวลาหยุดเสาร์ - อาทิตย์ การเตรียมตัว และการปฏิบัติตนเมื่อไปแหล่งเรียนรู้ ครูต้องบันทึกแจ้งผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขออนุญาตให้นักเรียนไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้แจ้งสถานที่ที่จะไปจำนวนนักเรียนพาหนะฯลฯ การขออนุญาตผู้ปกครองเพื่อให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเตรียมแหล่งเรียนรู้ ประสานงานวิทยากร ขอความร่วมมือและเชิญวิทยากรเพื่อให้ความรู้แก่นักเรียน การให้นักเรียนได้บทวนศึกษาความรู้เดิม การแบ่งหน้าที่การทำงาน และการประมวลความรู้จากการปฏิบัติกิจกรรม มาวิเคราะห์ สรุปเป็นผลงาน ชิ้นงาน นำเสนอ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ครูและนักเรียนร่วมสรุปผลงาน การให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขหรือให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม และพัฒนาผลงานให้ดีขึ้น การประเมินผลดูจากผลงาน ชิ้นงาน การเขียนเรียงความ กิจกรรมกลุ่ม - เดี่ยว การทดสอบความรู้ก่อนเรียน - หลังเรียน โดยนักเรียน ครู ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมิน การประยุกต์ความรู้เป็นการที่ผู้เรียนนำความรู้ ทักษะประสบการณ์ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน การรู้จักพัฒนา อนุรักษ์สืบสาน พิธีกรรมจากแหล่งเรียนรู้ ลุ่มน้ำแม่ตาน ส่วนเทคนิคการสอน คือการนำนักเรียนไปศึกษาในแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ รู้จักสังเกต สอบถาม บันทึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การกระตุ้นเสริมแรง และติดตามประเมินผลการเรียนรู้

๕. สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ หน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ราชบัณฑิตยสถาน ภาษาสร้างสรรค์ (การพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน) ซึ่งมีหน่วยการเรียนรู้ ๕ หน่วย แต่ละหน่วยการเรียนรู้จะ

มีแผนการสอนที่ใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน ใช้เวลาเรียนทั้งหมด ๒๐ ชั่วโมง เนื้อหาสาระที่ใช้สอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้และแผนการสอน จะประกอบด้วย ความรู้เรื่องการเขียนเรียงความ องค์ประกอบ หลักการของการเขียนเรียงความ การเขียนเล่าเรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็น และการเขียนเรียงตามจินตนาการ สำหรับเรื่องที่นักเรียนจะเขียนนั้น จะเป็นเรื่องของประวัติศาสตร์ เจ้าขุนตาน น้ำแม่ตานสายน้ำแห่งชีวิต พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำแม่ตาน ได้แก่ พิธีแห่ช้างเผือก พิธีไขประตูลอย เลี้ยงห้วยเลี้ยงช่อง พิธีแห่ทองคำ และพิธีหอยก้า – ปลาอย่า และการเขียนเรื่องพืช ผักสมุนไพรพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน ซึ่งเนื้อหาสาระที่นักเรียนจะนำมาเขียนได้นั้น นักเรียนจะได้เรียนรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ การไปแหล่งเรียนรู้เพื่อศึกษาข้อมูลรายละเอียดในเรื่องที่จะเรียนแต่ละเรื่องตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ วิทยากร ปราชญ์ท้องถิ่น จะเป็นผู้ให้ความรู้ นักเรียนศึกษาค้นคว้ารายละเอียดเพิ่มเติม สำหรับการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน ครูจะใช้สื่อเป็นวีดิทัศน์ (ในกรณีที่ไม่สามารถไปแหล่งเรียนรู้ได้) และการให้ความรู้เพิ่มเติมในเนื้อหาบางส่วน เพื่อให้ นักเรียนสามารถเขียนเรียงความได้อย่างสร้างสรรค์

แหล่งเรียนรู้ที่ใช้คือลุ่มน้ำแม่ตานที่ไหลผ่านเขตตำบลห้วยจั่นและตำบลเวียงตานอำเภอห้วยจั่นน้ำแม่ตานจะไหลผ่านไปจนถึง ตำบลลำปางหลวง อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยของนักเรียน มีประวัติความเป็นมาของเจ้าพ่อขุนตาน มีพิธีกรรมสำคัญ ได้แก่ พิธีแห่ช้างเผือก พิธีไขประตูลอย เลี้ยงห้วยเลี้ยงช่อง หอยก้าปลาอย่า พิธีแห่ทองคำ ซึ่งยังปฏิบัติสืบทอดกันอยู่ มีจิตสำนึกแห่งการเคารพรักษาสายน้ำแม่ตาน ความศรัทธาต่อองค์เจ้าขุนตาน ตลอดจนสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนลุ่มน้ำแม่ตานที่ยังชีพด้วยการทำการเกษตร ปลูกผักพื้นบ้าน พืชผักสมุนไพร จึงเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ประสบการณ์ตรงแก่นักเรียนในพื้นที่

ผลการทดลองการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวพบว่าผลงาน การเขียนเรียงความของนักเรียนมีการใช้จินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์ ได้รับความสนใจ ลำดับความคิดเหตุการณ์ และใช้ภาษา เพิ่มขึ้นโดยมีคะแนนรวม ๕๐ คะแนนขึ้นไป จากคะแนนเต็ม ๖๐ คะแนน และ คะแนนทดสอบความรู้ความเข้าใจจากการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตานของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน

การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ โรงเรียนห้วยจั่นวิทยา ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นนี้ ผู้วิจัยได้นำไปจัดทำเป็นหลักสูตรการเรียนรูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษา(เลือกบังคับ) รายวิชาภาษาสร้างสรรค์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ จัดกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน โดยจัดทำหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การเขียนเรียงความ การเขียนเล่าเรื่อง การเขียนแสดงความคิดเห็น ใช้เวลาเรียน ๔๐ ชั่วโมง เนื้อหาสาระการเรียนรู้เป็นเรื่องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของ เจ้าขุนตาน พิธีกรรมเกี่ยวกับลุ่มน้ำแม่ตาน และเรื่องพืชผักสมุนไพรพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน

การใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตานเป็นจัดการเรียนรู้ที่ นำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้โดยตรง โดยปกติแล้วการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนนักเรียนจะเรียนรู้จากใบความรู้ ใบงาน และจากเนื้อหาที่ครูได้ไปศึกษามา ทำให้ไม่เร้าใจนักเรียน เพราะเรียนอยู่แต่ในห้อง นึกภาพไม่ออก จินตนาการไม่ได้ แต่เมื่อนำนักเรียนลงไปแหล่งเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและอยากเรียนมากขึ้นการนำวีดิทัศน์มาฉายให้นักเรียนดูพร้อมกับการอธิบาย ก็ทำให้นักเรียนสนใจเรียน รู้จักซักถามเมื่อสงสัย วิทยากร ปราชญ์ท้องถิ่น เป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก เมื่อนักเรียนไปสู่แหล่งเรียนรู้เพราะพื้นที่อยู่ในถิ่นที่อยู่อาศัยของนักเรียนเอง ทำให้นักเรียนมีความสนใจ กล้าแสดงออก รู้จักซักถาม ไม่อาย วิทยากร ปราชญ์ท้องถิ่นก็อยากให้ความรู้ และรู้สึกภาคภูมิใจ ที่ได้เห็นเยาวชนในท้องถิ่นให้ความสนใจเรื่องในท้องถิ่นของตนเอง เกิดความสุข สนุกสนาน นักเรียนได้รับความรู้ที่หลากหลายเกินเนื้อหาที่ครูได้กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่า มีเรื่องมีเนื้อหาที่จะเขียน ครูต้องกระตุ้นให้นักเรียนเขียน ถึงแม้ว่านักเรียนยังเขียนไม่ค่อยถูกต้อง หรือไม่ต่อเนื่อง การให้ความรู้ความเข้าใจหลักการ องค์ประกอบของการเขียนเรียงความ จะทำให้นักเรียนจัดองค์ประกอบ เขียนเนื้อหาได้ดีมากขึ้น และสิ่งหนึ่งที่ทำให้นักเรียนมี ทักษะการเขียนเชิงสร้างสรรค์ก็คือ นักเรียนเขียนเรื่องจากสิ่งที่เห็นด้วยตนเองความเข้าใจความคิดจะแตกต่างกันนักเรียนจะมีจินตนาการ และแสดงความคิดเห็นมากขึ้น อย่างเช่น การเขียนเรื่องน้ำแม่ตานสายน้ำแห่งชีวิต นักเรียนซักถาม ปราชญ์ท้องถิ่น ก็ทราบว่าในอดีต สายน้ำแม่ตาน มีแต่ความอุดมสมบูรณ์ มีน้ำมาก พิธีแห่ช้างเผือกก็มีการนำช้างเผือกที่ทำขึ้นจากไม้ไผ่ มาลอยน้ำให้ไหลกลับไปยังบ้านลำปาง

หลวงได้ แต่ในปัจจุบันไม่สามารถทำได้ เพราะสายน้ำแม่ตานไม่เหมือนดังก่อน นักเรียนสามารถบอกสาเหตุได้ว่าเพราะอะไร นั่นหมายความว่า นักเรียนเกิดทักษะใหม่คือ รู้จักคิดวิเคราะห์ถึงต้นเหตุของความแห้งแล้ง และทำไมต้องมีพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับลุ่มน้ำแม่ตานที่ยังปฏิบัติสืบต่อกันมา ไม่ใช่เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นเท่านั้น แต่เป็นความเชื่อที่ตัวนักเรียนเองก็ได้สัมผัสและนำคิด ชวนสงสัย และอยากรู่มากขึ้น ชุมชนปราชญ์ท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญที่จะให้ความรู้ คำตอบบางอย่างแก่นักเรียนได้ นอกจากนี้ นักวิจัยที่ทำวิจัยเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของเจ้าขุนตาน คือ คุณสิริวัฒน์ แสงสานดิษฐม ซึ่งเป็นวิทยากรปราชญ์ท้องถิ่นที่ให้ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ของอำเภอห้างฉัตร ประวัติศาสตร์เจ้าขุนตาน และความสำคัญของน้ำแม่ตาน พิธีกรรมต่างๆ ได้ให้ความสนใจ และเห็นความสำคัญของการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน จึงให้การสนับสนุนในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการนำนักเรียนไปร่วมกิจกรรมศึกษาเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ต่างอำเภอ ต่างจังหวัด ทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น และมีประสบการณ์ที่หลากหลาย และยังให้การสนับสนุนในเรื่องการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และความสามารถของปราชญ์ท้องถิ่นเพื่อให้ความรู้กับนักเรียนในอำเภอห้างฉัตรอย่างถูกต้อง และสร้างความตระหนักให้นักเรียนรักท้องถิ่น และพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และยังเชิญชวนให้นักเรียนที่อยู่ในชุมชนมุขรัญเจ้าขุนตานได้ไปถ่ายทอดความรู้ให้กับน้องๆ ในโรงเรียนพัฒนาสังคมซึ่งเป็นโรงเรียนที่คุณสิริวัฒน์แสงสานดิษฐม ได้ตั้งขึ้นที่บ้านดอนหัววัง ตำบลเวียงตาน อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มีนักเรียนที่สนใจไปเรียนในวันเสาร์ อาทิตย์ จำนวน ๕๐ คน โดยโรงเรียนไม่คิดค่าตอบแทนใด ๆ นักเรียนในชุมชนมุขรัญเจ้าขุนตานได้ไปร่วมกิจกรรมของโรงเรียนพัฒนาสังคมเสมอ เป็นการให้ความรู้แก่น้อง ๆ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรอื่น

กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน ทำให้นักเรียนมีผลงาน ชิ้นงานจากการปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความสนใจ และรักในท้องถิ่นของตนนักเรียนสามารถเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์พิธีกรรมในท้องถิ่นของตนเอง สามารถสื่อความรู้ ความคิดที่สร้างสรรค์เป็นการเขียนเล่าเรื่องเขียนแสดงความคิดเห็น มีเหตุผล และรู้จักสืบสานประเพณีอันดีงามในท้องถิ่นลุ่มน้ำแม่ตาน ผลงาน ชิ้นงานของนักเรียนจะนำไปแสดงในงานวิชาการของโรงเรียน ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้เข้าร่วม นอกจากนี้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ก็ได้นำเนื้อหาความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ประเพณีพิธีกรรมลุ่มน้ำแม่ตาน ไปจัดการเรียนรู้เพิ่มเติมให้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ ๑ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนมากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้เปิดชมรม “รักษ์เจ้าขุนตาน” โดยมีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนที่รักการเขียนและเรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์เจ้าขุนตาน ได้สมัครเข้าร่วมกิจกรรมของชมรม มีนักเรียนที่สนใจเข้าร่วมชมรมจำนวน ๒๔ คน ผู้วิจัยได้นำนักเรียนไปทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ และฝึกทักษะการเขียนเรียงความเรื่องในแหล่งเรียนรู้ ทำให้นักเรียนได้เพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์มากยิ่งขึ้น นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้โดยมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ที่ทำให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดและการเขียนอย่างสร้างสรรค์ สามารถนำความรู้ประสบการณ์ หลักการไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ผู้วิจัยได้เชิญชวนนักเรียนที่สนใจ เรื่องการเขียนเรียงความได้เป็นตัวแทนของโรงเรียนเพื่อเข้าแข่งขันการเขียนเรียงความเรื่อง “ภาวะโลกร้อน” เนื่องในงานวันเด็กแห่งชาติ ปี ๒๕๕๒ กิจกรรมนักปราชญ์น้อย และได้รับรางวัลชนะเลิศ คือ เด็กหญิงสุพรรณิการ์ งามหนัก ได้รับรางวัลเป็นเกียรติบัตร และเงินสดจำนวน ๑,๕๐๐ บาท ทำให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจและสนใจในงานเขียนยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

ผลการวิจัยผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้เหมาะสม ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพราะเป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน ปรากฏท้องถิ่น ที่ต้องการให้เยาวชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้เรื่องต่างๆ ในท้องถิ่นของตนเอง ความสำคัญของน้ำแม่ตาน และเรื่องประวัติศาสตร์เจ้าขุนตาน พิธีกรรมที่สำคัญ เช่น พิธีแห่ช้างเผือก พิธีไขประตูต๋อย พิธีเลี้ยงห้วยเลี้ยงช่อง ตลอดถึงการได้เรียนรู้ถึงพืชผักสมุนไพรพื้นบ้านลุ่มน้ำแม่ตาน ซึ่งมีความสำคัญและเป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ยังมีการอนุรักษ์สืบสานและปฏิบัติสืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ กองวิจัยทางการศึกษา(๒๕๓๙, หน้า ๒๑) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนที่ร่วมกับผู้รู้ ในท้องถิ่นว่า เป็นมิติใหม่ทางการศึกษาที่ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นหาความจริง ความไม่รู้ เพื่อการคงอยู่โดยโรงเรียนและผู้รู้ในท้องถิ่น ได้ช่วยปลูกจิตสำนึกให้แก่เยาวชนคนไทยได้ตระหนักและเห็นความสำคัญมากขึ้น

การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตานเป็นการจัดชั้นตอน การจัดการเรียนรู้โดยครูผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะให้ผู้เรียนได้ไปเรียนรู้ในแหล่งเรียนรู้ ชุมชนหรือปรากฏท้องถิ่น เป็นวิทยากรที่ให้ข้อมูลถ่ายทอดความรู้แก่นักเรียน เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ร่วมกิจกรรม แสวงหาความรู้และคำตอบต่าง ๆ ได้ค้นพบและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง ได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีความกระตือรือร้นพยายามค้นหาได้สืบค้นซักถามเมื่อมีปัญหา แสดงความรู้สึกความคิดเห็นอย่างอิสระ มีความรับผิดชอบ จึงทำให้นักเรียนรู้จักคิด มีความคิดที่ยืดหยุ่น แปลงใหม่ หลากหลาย นำมาพัฒนางานเขียนได้อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธ์ (๒๕๓๗, หน้า ๑๙๔) ได้กล่าวถึงแหล่งวิทยาการในท้องถิ่นว่า หมายถึง ตัวบุคคล สิ่งของ และสถานที่ที่เป็นแหล่งความรู้ ซึ่งนักเรียนจะไปหาความรู้หรือนำความรู้มาถ่ายทอดให้กับนักเรียน ความรู้ที่กล่าวถึงคือ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนผู้สร้างสรรค์ภูมิปัญญา คือ ปรากฏชาวบ้านซึ่งเป็นผู้รอบรู้และเป็นผู้นำทางความคิดของท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ลุ่มน้ำแม่ตาน เป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในชุมชนที่อยู่ของนักเรียน การให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องในชุมชนท้องถิ่นของตนเอง จะทำให้นักเรียนได้รับความรู้เรื่องราวต่าง ๆ สังคม ขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรมในท้องถิ่น ดังที่สุมน อมรวิวัฒน์ (๒๕๔๔, หน้า ๑๐) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติเป็นกระบวนการที่มีความสุข สร้างสรรค์ความคิด และประสบการณ์ที่มีค่า

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นลุ่มน้ำแม่ตาน โดยครูนำนักเรียนไปศึกษาเรียนรู้เรื่องที่จะเขียนในแหล่งเรียนรู้ มีวิทยากร ปรากฏท้องถิ่นเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียน และให้นักเรียนนำความรู้ที่ได้รับมาเขียนเป็นเรียงความอย่างสร้างสรรค์ มีจินตนาการที่แปลกใหม่ และแสดงความคิดเห็นกับพิธีกรรม ความเชื่ออย่างมีเหตุผล รู้จักอนุรักษ์สืบสาน สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่นักเรียนได้เขียน ได้เรียนรู้ให้กับสังคมในท้องถิ่นได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิสมัย สิงห์แก้ว, ๒๕๒๐, หน้า ๓๘) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การเขียนเชิงสร้างสรรค์ (Creative Writing) กล่าวได้ว่า สิ่งเร้าที่ทำให้เด็กเขียนอย่างสร้างสรรค์ได้นั้น รูปแบบของสิ่งเร้าก็นำมาจากประสบการณ์ของเด็กนั่นเอง และสามารถเร้าให้เด็กได้แสดงออกอย่างเสรี สิ่งเร้าต่างกัน (รูปภาพ เสียง และวัสดุอื่นที่สัมผัสได้) จะให้ผลตอบสนองในรูปแบบและเนื้อหาต่างกัน ควรกระตุ้นให้เด็กเขียน เพื่อจะได้ทราบว่าเด็กสนใจสิ่งใด และควรกระตุ้นให้เด็กเขียนเกี่ยวกับประสบการณ์ของตนหรืออาจจะสอนให้นักเรียนสังเกต เข้าใจ และคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ตนมีอยู่อย่างสร้างสรรค์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์ และการให้คำปรึกษาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดวงจันทร์ เตียววิไล อาจารย์ ดร. สุชิน เพ็ชรรักษา ประธานและกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ จันทวงษ์ อาจารย์ ดร. อุไรวรรณ หาญวงศ์ และอาจารย์ ดร. ดุษฎี สีตลวงค์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้ความรู้คำแนะนำ และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่ให้ทุนสนับสนุนทุนวิจัยในโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปางและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ภายใต้โครงการ “โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์เพื่อเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สำหรับนักศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท Area Based Collaborative Research for Undergraduate and Master Students (ABC-PUS/MAG) ประจำปี 2551”

ขอขอบพระคุณรศ.ดร.อารณ โอภาสพัฒนกิจ ผู้ประสานงาน สกว.สำนักงานภาค รศ.ดร.กอบบุญ หล่อทองคำ ที่กรุณาประเมินผลรายงานความก้าวหน้างานวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการพวงผกา แก้วขจร ผู้อำนวยการโรงเรียนห้างฉัตรวิทยาที่อนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือในการให้คำแนะนำ ตรวจสอบผลงาน คณะวิทยากรท้องถิ่น ชุมชนในตำบล ห้างฉัตร ตำบลเวียงตาล อำเภอห้างฉัตร ที่ให้ความสะดวกในการนำนักเรียนลงพื้นที่แหล่งเรียนรู้ และขอขอบคุณนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนห้างฉัตรวิทยา ที่มีความตั้งใจ และให้ความร่วมมือในการเรียนรู้เป็นอย่างดี

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบรำลึกถึงพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัย ที่ให้การสนับสนุน และเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

บรรณานุกรม

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ.กระทรวง ศึกษาธิการ. (๒๕๓๙). สรุปผลการสัมมนาเรื่องแนวทางการจัดการเรียน การสอนโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. จัดโดยกรมวิชาการวันที่ ๒๗ - ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๓๙ ณ โรงแรมดิเอ็มเพรส เชียงใหม่.

พิสมัย สิงห์แก้ว. (๒๕๒๐). การใช้เรื่องสั้นของมหัทศจรยเพื่อ สอนการเขียนเชิงสร้างสรรค์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตน์ บัวสนธิ์. (๒๕๓๗). “ภูมิปัญญาและศักยภาพท้องถิ่น กับโรงเรียนประถมศึกษา” ใน ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนา การประถมศึกษา หน่วยที่ ๓ หน้า ๑๖๒ - ๒๒๘. นนทบุรี.

สุนน อมรวิวัฒน์. (๒๕๔๔). กระบวนการเรียนรู้จากแหล่ง เรียนรู้ในชุมชนและธรรมชาติ. กรุงเทพฯ : สกศ..๖๐ หน้า

**โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์เพื่อเรียนรู้การพัฒนา
พื้นที่สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (ABC-PUS 51)**

**การศึกษาระบบการจราจรของถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย
อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี**

เกรียงไกร บุญลือ^{๑)} สุชาสินี เต่งภูเขียว^{๒)} จินตนา เรืองชัย^{๓)} และ ศิริพร พัสตร์^{๔)}

^{๑), ๒), ๓)} นักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ ๓

^{๔)} ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

ตำบลหมากแข้ง อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ๔๑๐๐๐

E-mail : bsiripon@udru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาเรื่อง "การศึกษาระบบการจราจรของถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอยอำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี" มีวัตถุประสงค์ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจราจรบนถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย ช่วงผ่านบ้านสามพร้าว ๒) เพื่อสร้างตัวแบบสัญญาณจราจรและตัวแบบการข้ามถนนระเบียบวิธีการวิจัยเป็นการสำรวจเชิงปริมาณ ใช้วิธีแจงนับปริมาณและจับเวลาในช่วงเวลาเร่งด่วน ๖.๓๐-๙.๓๐ น และ ๑๕.๐๐-๑๗.๐๐ น ดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ ถึงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๑

ผลการศึกษาสภาพการจราจร พบว่า ปริมาณการจราจร มีจำนวนยานพาหนะเฉลี่ย ๑,๑๔๘ คันใน ๒ ชั่วโมง ส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์และสามล้อเครื่อง (ร้อยละ ๕๑.๕๖) รองลงมาเป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคล (ร้อยละ ๓๙.๘๗) ส่วนที่เป็นรถโดยสาร รถบรรทุก และรถจักรยานร้อยละ ๘.๕๗ อัตราการไหลเฉลี่ย ๕๗๔ คัน/ชั่วโมง ซึ่งสูงกว่าปริมาณการจราจรต่ำสุดที่จะมีการติดตั้งสัญญาณไฟจราจรตามเกณฑ์ทางหลวง (๕๐๐ คัน/ชั่วโมง) ความหนาแน่นของการจราจร ๑๒ คัน/ ๑๐๐ เมตร ความเร็วเฉลี่ยของรถจักรยานยนต์ ๓๖ กิโลเมตร/ชั่วโมง และของรถยนต์ ๓๐ กิโลเมตร/ชั่วโมง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์จำกัดความเร็วในชุมชน (๔๐ กิโลเมตร/ชั่วโมง) ผลการสร้างตัวแบบสัญญาณไฟจราจร พบว่ารอบสัญญาณที่เกิดการไหลอ้อมตัวในแต่ละทิศทางสัมพันธ์กับความยาวของแถวคอย และชนิดของยานพาหนะ และผลการสร้างตัวแบบการข้ามถนนพบว่า เวลาในการรอข้ามสัมพันธ์กับ อัตราการไหลของการจราจร และการแจกแจงแบบเลขชี้กำลัง

คำสำคัญ การจราจร ระบบจราจร ปริมาณจราจร อัตราการไหล ความหนาแน่น

Abstract

In this research, there are two objectives. The first to study the traffic status on UdonThani - Ban Dongles Road especially Ban Samphrao, and the second to create suitable the traffic signal models and crossing road models. Methodology of this quantitative survey using the enumeration and time-counting during the rush hour starting from 06.30-08.30 am., and 15.00-17.00pm. The data was collected from August 4 –September 14, 2008.

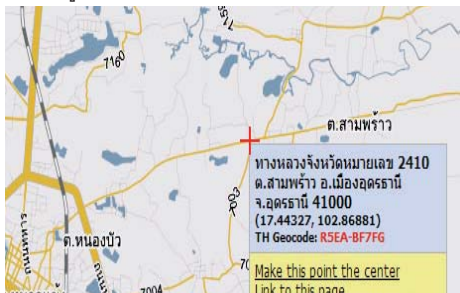
The study found that the traffic volume, were 1,148 average vehicles during two hours, mostly is motor-bikes and motor tricycles 51.56%, passenger cars 39.87%, and the others 8.57%. The average traffic flow rate 574 vehicles per hour and more than the minimum criterion volume for the light signals will be existing 500 vehicles per hour, the density was 12 vehicles per 100 meters, the speed average of the motorbike 36 km/hour, car 30 km/hour, it was not over the criteria of the community speed limitation, (40 km/hour). The traffic signals models found that the traffic flow of the signal cycle time in each direction has a relation to the queue length and the vehicle types. The traffic crossing models found that the waiting time has a relation to traffic flow rate and exponential distribution.

Keywords Traffic Traffic system Volume Flow rate Density

คำนำ

ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าปัญหาการจราจรเป็นปัญหาหนึ่งที่มีความสำคัญมากและถือว่าเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อภาวะทางเศรษฐกิจ-สังคมสิ่งแวดล้อมและการสาธารณสุข ซึ่งนับวันที่จะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นทั้งนี้เป็นผลมาจากการพัฒนาประเทศ และการคมนาคมที่ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดการบาดเจ็บ พิการ เสียชีวิตก่อนวัยอันควร สมศักดิ์ วันแซง (๒๕๔๖) ได้กล่าวถึงปัญหา การจราจรเกิดจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น การมีถนนไม่เพียงพอกับปริมาณรถ การติดขัดของการจราจร ระบบการจราจรขาดความสมบูรณ์ สัญญาณจราจร และป้ายจราจรที่ไม่ชัดเจน มีแสงสว่างไม่เพียงพอ รวมถึงพฤติกรรมของผู้ใช้รถใช้ถนนที่ขาดความเคารพต่อกฎหมาย และข้อบังคับเกี่ยวกับการจราจร

ถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย เป็นทางหลวงจังหวัดหมายเลข ๒๔๑๐ ต้นทางเริ่มจากสี่แยกสามพร้าว ถนนรอบเมืองอุดรธานีทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเทศบาลนครอุดรธานี ถึงบ้านดอนกลอย ระยะทางยาว ๒๖ กิโลเมตร ความกว้างช่องจราจร ๗ เมตร ความกว้างไหล่ทาง ๑ เมตร มีช่องทางจราจรสองทิศทาง (ดูภาพประกอบ ๑ และ ๒) เป็นถนนที่ประชาชนในพื้นที่ตำบลสามพร้าว และประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงใช้สัญจรเข้าออกตัวเมืองอุดรธานีและอำเภอใกล้เคียง เช่น อำเภอเพ็ญ อำเภอพิบูลย์รักษ์ เป็นต้น

ภาพประกอบที่ ๑ ตำแหน่งและทิศทางของถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย ทางหลวงหมายเลข ๒๔๑๐

ภาพประกอบที่ ๒ สภาพทั่วไปของถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย

ที่มา <http://map.longdo.com>

บ้านสามพร้าว ตำบลสามพร้าว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นพื้นที่ชานเมือง อยู่ห่างจากตัวเมืองอุดรธานีเป็นระยะทาง ๑๐ กิโลเมตร ประกอบด้วยหมู่บ้าน ๕ หมู่ คือหมู่ที่ ๑, ๒, ๑๐, ๑๒ และหมู่ที่ ๑๕ สภาพสังคมและวิถีชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านกำลังมีการเปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมือง (แผนพัฒนา สามปี (พ.ศ.๒๕๕๑-๒๕๕๓) อบต.สามพร้าว) และปัจจุบันกำลังมีการสร้างมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีแห่งที่ ๒ ขึ้น ซึ่งจะต้องใช้ถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย เป็นเส้นทางหลักในการสัญจร และคาดการณ์ว่าในอนาคตเขตพื้นที่ของตำบลสามพร้าวจะเป็นเขตพื้นที่ที่มีประชาชนเข้าไปอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งประชาชนในพื้นที่และนอกเขตพื้นที่ ปัญหาการจราจรบนถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย เป็นปัญหาหนึ่งที่ผู้นำชุมชนมีความวิตกกังวลว่าจะส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอุบัติเหตุด้านการพยาบาลและอาจมีผลกระทบต่อระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวมไม่ว่าจะเป็นคนในวัยทำงาน นักเรียน นักศึกษา ซึ่งอาจจะก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมามากมาย

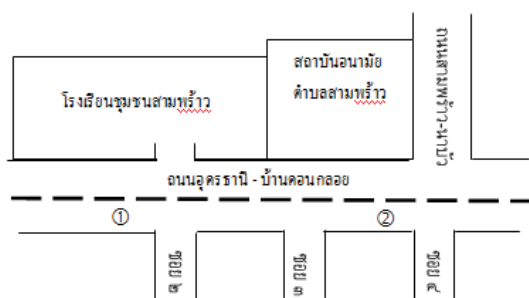
ผู้วิจัยและผู้นำชุมชนได้ร่วมกันระดมความคิดเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหานี้ เนื่องจากถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอยเป็นทางหลวงจังหวัด ซึ่งในการดำเนินการแก้ปัญหาและการป้องกันปัญหามางประการจะต้องได้รับความร่วมมือความเห็นชอบ ตลอดจนการสนับสนุน จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี จึงควรมีข้อมูลที่ชัดเจนและถูกต้องในการพิจารณา และเป็นประโยชน์ในทุกด้าน วิศิษฐ์ ประทุมสุวรรณ (๒๕๔๕) ได้กล่าวถึงประโยชน์ทางด้านวิศวกรรมทางของข้อมูลปริมาณการจราจร ว่าสามารถใช้ศึกษาแนวโน้มการเติบโตของปริมาณการจราจรใช้เพื่อการติดตั้งเครื่องหมายการควบคุมจราจร การอำนวยความสะดวกเพื่อความปลอดภัยในการจราจร และเป็นข้อมูลที่ช่วยในการพิจารณาอันดับความสำคัญก่อน-หลัง เป็นต้น จิรพัฒน์ โชติไกร(๒๕๓๑) ได้กล่าวถึงลักษณะการจราจรและถนน การควบคุมการจราจร การวัดปริมาณการจราจรว่ากระแสการจราจรมีความสัมพันธ์กับปริมาณการจราจร ความเร็ว และความหนาแน่น นาเซส พัทธินัย และคณะ (๒๕๔๙) ได้พัฒนาการเรียนรู้ของระบบ เพื่อเพิ่มความถูกต้องเมื่อเทียบกับการบอกสภาพคล่องของการจราจร ซึ่งได้ใช้วิธีการวิเคราะห์ตามวิธีการของ Fuzzy Logic และ Fuzzy Natural Network ในการสร้างรูปแบบของปัญหาการจราจร โดยผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นค่าความน่าจะเป็นของปริมาณความหนาแน่นของถนนสายนั้น

การศึกษาระบบการจราจรของถนนอุตรธานี-บ้านดอนกลอย อำเภอเมือง จังหวัดอุตรธานี เป็นการศึกษาวิจัยที่มีวัตถุประสงค์หลักอยู่สองประการคือ ๑) เพื่อศึกษาสภาพการจราจรของถนนอุตรธานี-บ้านดอนกลอย แล้วนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานทางหลวงว่ามีความเหมาะสมตามเกณฑ์หรือไม่และ๒) เพื่อสร้างตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ของสัญญาณไฟจราจรและตัวแบบการข้ามถนน ที่เหมาะสมในการอธิบายสัญญาณการจราจร การกำหนดสัญญาณจราจร และใช้จำลองสถานการณ์ในการพิจารณาอัตราการใช้ของจราจร และการกำหนดทางข้ามถนน ตลอดจนการพิจารณาการให้บริการทั้งในด้านความปลอดภัยและด้านการจัดการที่รองรับปริมาณการจราจร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจ การดำเนินการแก้ปัญหา และพัฒนางานจราจรด้วยความรอบคอบ เหมาะสม และคุ้มค่า

วิธีการวิจัยและการดำเนินงาน

วิธีการวิจัย เป็นวิธีการสำรวจเชิงปริมาณ ใช้การแจกแจงและการสังเกต การเก็บรวบรวมข้อมูลปริมาณการจราจร ความหนาแน่น ความยาวแถวคอย ปริมาณคนข้ามถนน ความเร็วของการจราจร ระยะ เวลาในการใช้สัญญาณให้หยุดให้ผ่าน และการข้ามถนน ตลอดจนสำรวจลักษณะทางกายภาพของถนน สัญญาณ และเครื่องหมายการจราจร

พื้นที่ที่ศึกษาประกอบด้วย ๒ ทางแยก คือ สามแยกหน้าโรงเรียนชุมชนสามพร้าว และบริเวณสี่แยกหน้าสถานีอนามัยตำบลสามพร้าว (ภาพประกอบที่๓)

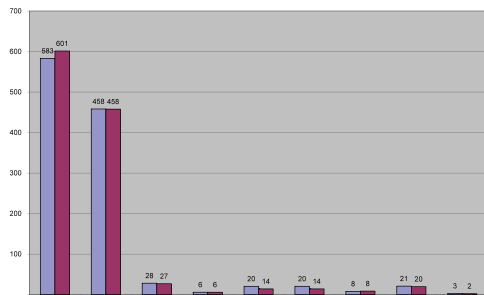
ภาพประกอบที่ ๓ สถานที่ตั้งของทางแยกที่ทำการศึกษ

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาเร่งด่วนภาคเช้า(๖.๓๐-๘.๓๐น.)ภาคบ่าย(๑๕.๐๐-๑๗.๐๐น.) ของทุกวันเป็นเวลา ๕ สัปดาห์ และดำเนินการรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๑ ถึงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๑

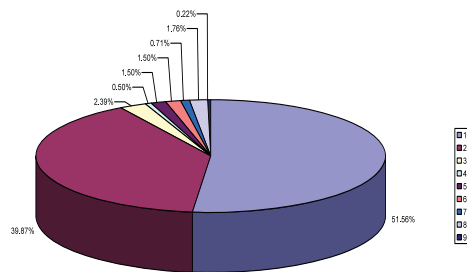
ขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบด้วย ๑) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจราจรและลักษณะเส้นทาง จากแหล่งทุติยภูมิ ๒) ประชุมนักวิจัยและภาคีวิจัยและสังเกตสภาพการจราจรเพื่อกำหนดบริเวณ ขอบเขตและแนวทาง ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ๓) เก็บรวบรวมข้อมูล จุดแรกที่หน้าโรงเรียนชุมชนสามพร้าว ทำการแจกจ่ายจำนวนยานพาหนะ จับความเร็ว สังเกตและบันทึกภาพพฤติกรรม การใช้รถใช้ถนน แจกจ่ายจำนวนคนข้ามถนน จับเวลารอข้าม และเวลาที่ใช้ในการข้ามถนน และสังเกตการใช้สัญญาณการจราจร จุดที่สองหน้าสถานีอนามัยตำบลสามพร้าว แจกจ่ายจำนวนรถสัญญาณ ตามประเภท จับเวลารอสัญญาณ สำหรับการสำรวจลักษณะทางกายภาพของถนนเป็นการสำรวจ สภาพการจราจรตรงจุดใดหรือไม่ กรณีการควบคุมการจราจรเป็นการการตรวจสอบว่า มีสัญญาณการจราจร ป้ายจราจรและ เครื่องหมายการจราจรหรือไม่ ๔) วิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม Microsoft Office Excel เป็นเครื่องมือคำนวณหาสถิติและตรวจสอบความแม่นยำ โดยขั้นแรกเป็นการคำนวณหาค่าเฉลี่ยของ ปริมาณจราจร อัตราการใช้ ความหนาแน่น ความเร็วเฉลี่ยของยานพาหนะ ปริมาณคนข้ามถนน / ชั่วโมง เวลาเฉลี่ยในการข้ามถนน เวลาเฉลี่ยในการรอข้าม และช่วงเวลาในการใช้สัญญาณการจราจร แล้วนำค่าอัตราการใช้ของจราจรและความเร็วที่ได้เทียบกับสภาพปกติของการจราจรตามเกณฑ์ทางหลวงของกรมโยธาธิการ ขั้นที่สองนำสถิติในขั้นที่แรกมาสร้างตัวแบบสัญญาณไฟจราจรและตัวแบบการข้ามถนน โดยใช้หลักของอัตราการเปลี่ยนแปลงและวิธีการทางแคลคูลัส ความน่าจะเป็นและการแจกแจงความน่าจะเป็น และทำการตรวจสอบความแม่นยำและ ปรับปรุงตัวแบบของตัวแบบ ตามหลักของการจำลองสถานการณ์

ผลการดำเนินงาน

- ๑) สภาพ การจราจร บริเวณหน้าโรงเรียนชุมชนสามพร้าว
 - ๑.๑ ปริมาณการจราจรเฉลี่ย ๑,๑๔๘ คัน ในช่วงเวลา ๒ ชั่วโมง เมื่อพิจารณาตามประเภทยานพาหนะ จะเห็นว่า ส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์และสามล้อเครื่อง (ร้อยละ ๕๑.๕๖) รองลงมาเป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคล (ร้อยละ ๓๙.๘๗) รถโดยสาร รถบรรทุก และรถจักรยาน มีน้อย (ร้อยละ ๘.๕๗)

ภาพประกอบที่ ๔ แผนภูมิแท่งแสดง ปริมาณยานพาหนะ / ๒ ชั่วโมง จำแนกตามประเภท และทิศทาง

ภาพประกอบที่ ๕ แผนภูมิวงกลมแสดงร้อยละของยานพาหนะแต่ละประเภท

๑.๒ อัตราการไหลของการจราจรเฉลี่ย ๕๗๔ คัน/ชั่วโมง ซึ่งมีค่าสูงกว่าปริมาณการจราจรต่ำสุดที่จะมีการติดตั้งสัญญาณไฟจราจรตามเกณฑ์ทางหลวงของกรมโยธาธิการ (๕๐๐ คัน/ชั่วโมง)

๑.๓ ความหนาแน่นของการจราจรเฉลี่ย ๑๒ คัน/๑๐๐ เมตร/นาที

๑.๔ ความเร็วเฉลี่ยของรถจักรยานยนต์ ๓๖ กิโลเมตร/ชั่วโมง ความเร็วเฉลี่ยของรถยนต์ ๓๐ กิโลเมตร/ชั่วโมง ซึ่งอยู่ในเกณฑ์จำกัดความเร็วในชุมชนของกรมโยธาธิการ (๔๐ กิโลเมตร/ชั่วโมง)

๑.๕ ปริมาณคนเดินเท้าและคนปั่นจักรยานข้ามถนนโดยเฉลี่ย ๔๐๘ ราย/ชั่วโมง (ส่วนใหญ่ปั่นจักรยานเป็นพาหนะในการข้ามถนน)

๑.๖ ระยะเวลาเฉลี่ยต่อครั้งที่ใช้ในการข้ามถนนของแต่ละกลุ่ม ๑๐ วินาที ระยะเวลาเฉลี่ยในการรอข้ามถนน ๒ นาที/กลุ่ม ขนาดของกลุ่มโดยเฉลี่ย ๗ คน (๕ - ๑๐ คน) ๒) การร่อนผ่านทางแยก บริเวณหน้าสถานีอนามัย ตำบลสามพร้าว

๒.๑ ความยาวแถวคอยขณะจอดรอผ่านทางแยกเฉลี่ย ๘ คัน/ครั้ง หรือ ความยาวเฉลี่ย ๑๕ เมตร (เป็นรถจักรยานยนต์ และรถนั่งส่วนบุคคลรวม ๘ คัน โดยส่วน

ภาพประกอบที่ ๖ แสดงลักษณะการรอข้าม และการข้ามถนน

ภาพประกอบที่ ๗ แสดงการเคลื่อนที่ผ่านทางแยกและการจอดรอสัญญาณ

ใหญ่เป็นรถจักรยานยนต์)

๒.๒ เวลาเฉลี่ยที่ใช้ในการจอดรถ ๒๕.๗๐ วินาที

๓) สภาพถนน(ลักษณะทางกายภาพของถนน) ความกว้างถนนและไหล่ทางตรงตามเกณฑ์ทางหลวงของกรมโยธาธิการ ผิวจราจรมีจุดที่ชำรุดเป็นหลุมเป็นบ่อเล็กน้อย ๒ แห่ง ที่บริเวณหน้าสถานีอนามัย และหน้าโรงเรียนชุมชนบ้านสามพร้าว

๔) เครื่องหมายจราจร/สัญญาณจราจร มีเครื่องหมายการจราจรตามหมู่บ้านต่าง ๆ ตามเกณฑ์ทางหลวง เช่น ป้ายเตือนสถานศึกษา ป้ายเตือนทางโค้ง ป้ายเตือนสี่แยก ป้ายลดความเร็วและป้ายจำกัดความเร็วแต่ไม่มีทางม้าลายหรือทางข้าม สัญญาณที่ใช้เป็นมีสัญญาณมือและธงเท่านั้น และมีเพียงจุดเดียวคือหน้าโรงเรียนชุมชนบ้านสามพร้าว

๕) ตัวแบบเชิงคณิตศาสตร์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจราจร ได้ตัวแบบดังนี้

๕.๑ ตัวแบบสัญญาณไฟการจราจรของสี่แยกหน้าสถานีอนามัยฯ หาได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ภายใต้การออกตัวด้วยความเร่งสม่ำเสมอ ความเร็วตามสภาพของชุมชนตามประเภทของ รถยนต์นั่งส่วนบุคคล และรถจักรยานยนต์ ได้ตัวแบบไฟสัญญาณจราจร คือ

$$s = \begin{cases} t^2; & 0 \leq t \leq 6 \\ t^2 + 12(t - 6); & t > 6 \end{cases}$$

เมื่อ s แทนความยาวแถวคอย(เมตร) และ t แทนเวลา (วินาที)

๕.๒ ตัวแบบการข้ามถนนหน้าโรงเรียนชุมชนสามพร้าว ใช้หลักการไหลของจราจรแบบไม่แน่นอน และรวมผลของความไม่แน่นอนเข้าในตัวแบบตามลักษณะของการแจกแจงแบบเลขชี้กำลัง ได้ตัวแบบการข้ามถนนเป็นสองสมการใช้ทำนายประกอบกัน คือ

$$T_{gap} = 5.0 - 6.3 \ln(RND) \text{ และ } T_w = 120 RND$$

เมื่อ T_{gap} แทนช่วงเวลาระหว่างรถแต่ละคัน (วินาที)

RND แทนจำนวนสุ่ม และ

T_w แทนเวลาที่คนข้ามมาถึงขอบถนน (วินาที)

ในช่วง ๒ นาที

การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

๑) เผยแพร่โดยมอบผลงานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ทางหลวงจังหวัดอุดรธานี องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี องค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนสามพร้าว ได้ใช้ประกอบการพิจารณา การให้บริการทั้งในด้านความปลอดภัย เช่น การจัดให้มีสัญญาณไฟจราจรในทางแยกสัญญาณเตือนให้ชะลอความเร็ว และกำหนดทางข้าม รวม

ถึงการจัดการที่รองรับปริมาณการจราจร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการแก้ปัญหาและเป็นข้อมูลในการพัฒนางานจราจร

๒) เผยแพร่ผลงานสู่อาจารย์นักวิชาการนักวิจัยและนักศึกษา ผ่านการประชุมสัมมนาทางวิชาการ การจัดนิทรรศการ และการให้คำปรึกษาส่วนตัว

๓) ใช้เป็นแนวทางในการนำเอาความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปอธิบายเหตุการณ์ และ เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักศึกษา โดยให้เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้ทักษะการสังเกต ควบคู่กับความรู้และประสบการณ์ทางคณิตศาสตร์หาความสัมพันธ์ของข้อมูลจากเหตุการณ์ที่ใกล้ตัว และค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพการจราจร มีข้อสังเกตที่ควรพิจารณาดังนี้

1) ปริมาณการจราจรบนถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย ส่วนใหญ่ในช่วงเวลาเร่งด่วนมีปริมาณและอัตราการไหลของการจราจรในทางแยกที่ติดกับถนนสามพร้าว-นาบัวกับซอย ๔ (หน้าสถานีอนามัยตำบลสามพร้าว) สูงกว่าปริมาณการจราจรต่ำสุดที่มีการติดตั้งสัญญาณไฟจราจรตามเกณฑ์ทางหลวงของกรมโยธาธิการกรณีบนทางเอกสองทิศทาง (จีรพัฒน์ โซติไกร, ๒๕๓๑) และยานพาหนะที่สัญจรผ่านเส้นทางนี้ส่วนใหญ่เป็นรถจักรยานและสามล้อเครื่อง รองลงมาคือรถยนต์นั่งส่วนบุคคล และน้อยที่สุดคือรถประเภทอื่นๆ เช่น รถลากจูง รถบด รถแทรกเตอร์ รถพ่วงจักรยานยนต์

2) ความหนาแน่นของการจราจรในช่วงเวลาเร่งด่วนค่อนข้างหนาแน่น (๑๒ คัน/ ๑๐๐ เมตร) ถึงแม้ว่าความเร็วของรถจะอยู่ในเกณฑ์จำกัดความเร็วของการยานพาหนะ ๔๐ กิโลเมตร/ชั่วโมง และมีระดับความคล่องตัวอยู่ในระดับ E (วิศิษฐ์ ประชุมสุวรรณ, ๒๕๔๕) ซึ่งหมายถึง ความเร็วของรถทุกคันจะลดต่ำลงแต่ยังคงเล่นด้วยความเร็วสม่ำเสมอ ซึ่งอาจมีผลทำให้เกิดการติดขัด

3) การข้ามถนนของคนเดินเท้าและคนปั่นจักรยานข้ามถนนมีปริมาณโดยเฉลี่ย ๔๐๘ ราย/ชั่วโมง แต่ละกลุ่มคนใช้เวลาข้ามถนนโดยเฉลี่ย ๑๐ วินาที และใช้เวลารอข้ามประมาณ ๒ นาที โดยการข้ามถนนในเวลารวดเร็ว จะข้ามตรงจุดที่ปากซอย ๒ (หน้าโรงเรียนชุมชนสามพร้าว) เมื่อพิจารณาร่วมกับเครื่องหมายจราจรบนผิวทางตามขวาง พบว่าไม่มีทางม้าลายหรือป้ายหยุด ซึ่งตามหลักการแล้วการพิจารณาทำทางม้าลายจะจัดทำ

โดยเฉพาะทางแยกที่มีสัญญาณไฟจราจร หรือมีป้ายหยุดติดตั้งไว้ หรือบริเวณที่มีที่มีคนข้ามถนนเป็นจำนวนมาก (จิรพัฒน์ โชติไกร, ๒๕๓๑) จึงควรมีการเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจราจรได้พิจารณา

4) จากความยาวแถวคอยขณะจอดรอผ่านทางแยก เฉลี่ย ๘ คัน/ครั้ง หรือ ความยาวเฉลี่ย ๑๕ เมตร เวลาเฉลี่ยที่รถใช้ในการจอดรอ ๒๕.๗๐ วินาที ได้ตัวแบบสัญญาณจราจรที่เหมาะสมในการอธิบายเวลาของรอบสัญญาณการรอข้ามทางแยกบริเวณหน้าสถานีอนามัยตำบลสามพร้าว คือ

$$s = \begin{cases} t^2; & 0 \leq t \leq 6 \\ t^2 + 12(t-6); & t > 6 \end{cases}$$

เมื่อ s แทนความยาวแถวคอย(เมตร) และ
 t แทนเวลา (วินาที)

๕) จากปริมาณคนเดินเท้าและคนปั่นจักรยานข้ามถนนโดยเฉลี่ย ๔๐๘ ราย/ชั่วโมง และระยะเวลาเฉลี่ยต่อครั้งที่ใช้ในการข้ามถนนของแต่ละกลุ่ม ๑๐ วินาที ระยะเวลาเฉลี่ยในการรอข้ามถนน ๒ นาที/กลุ่ม ขนาดของกลุ่มโดยเฉลี่ย ๗ คน (๕ - ๑๐ คน) ได้ตัวแบบการข้ามถนน และการรอข้ามถนนบริเวณหน้าโรงเรียนชุมชนสามพร้าว สำหรับใช้เป็นแนวทางในการกำหนดเครื่องหมายจราจร หรือใช้จำลองสถานการณ์การข้ามถนน คือ

$$T_{gap} = 5.0 - 6.3 \ln(RND) \text{ และ } T_w = 120 RND$$

เมื่อ T_{gap} แทนช่วงเวลาระหว่างรถแต่ละคัน(วินาที)

RND แทนจำนวนสุ่ม และ

T_w แทนเวลาที่คนข้ามมาถึงขอบถนน(วินาที) ในช่วง ๒ นาที

๖) จากการศึกษากระบวนการจราจรโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ได้สังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงพัฒนาของชุมชน โดยในระหว่างทำการศึกษาวิจัยพบว่าชุมชนสามพร้าวและโรงเรียนชุมชนสามพร้าวได้ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาการจราจรโดยการจัดระเบียบเส้นทางสัญจรในหมู่บ้านที่เป็นซอยคูขนานกับถนนอุดรธานี-บ้านดอนกลอย เป็นเส้นทางที่ให้นักเรียนสัญจรและใช้ซอย ๒ เป็นทางเข้าออกระหว่างหมู่บ้านและโรงเรียน(ดูภาพประกอบที่ ๔) นอกจากนี้ยังจัดให้มีเจ้าหน้าที่ซึ่งผู้แทนนักเรียนเป็นผู้ให้สัญญาณมือ และธง อำนวยความสะดวก ในการข้ามถนนอีกด้วย

บรรณานุกรม

- จิรพัฒน์ โชติไกร. ๒๕๓๑. วิศวกรรมการทาง. หจก. สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซนเตอร์. กรุงเทพฯ. ๓๙๒ หน้าแผนที่ประเทศไทย Longo Map Online Thailand. แหล่งข้อมูล: <http://map.longdo.com> (ธันวาคม ๒๕๕๐)
- นาเชส พัทธณีย์ พจนดั่งงามจิตร และ พนิดา พงษ์ไพบูลย์. การประเมินสภาพการจราจรจากข้อมูล GPS โดยใช้ Fuzzy logic, การประชุมวิชาการวิศวกรรมไฟฟ้าครั้งที่ ๒๙ (EECON 29) พฤศจิกายน ๒๕๔๙.
- วิศิษฐ์ ประทุมสุวรรณ .๒๕๔๕. วิศวกรรมการทางและวิเคราะห์การจราจร. พิมพ์ครั้งที่ ๒ . สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. กรุงเทพฯ. ๑๙๑ หน้า
- สมศักดิ์ วันแข็ง. ๒๕๔๖. ผลกระทบที่มีต่อความจุทางแยกสัญญาณไฟเนื่องจากลักษณะเรขาคณิต และประเภทของยานพาหนะ. แหล่งข้อมูล : <http://doc.clib.psu.ac.th/public7/thesis7/full/239543>. (กรกฎาคม ๒๕๕๐)
- สำนักงานตำรวจภาค ๑. หลักการเบื้องต้นของกฎหมายเกี่ยวกับการจราจร. (ระบบออนไลน์) แหล่งข้อมูล : <http://www.1.police.go.th/download/know1/101.doc>. (มีนาคม ๒๕๕๐)
- องค์การบริหารส่วนตำบลสามพร้าว. แผนพัฒนาสามปี (พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๓). ตำบลสามพร้าว อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี.
- Lial, M. L., Greenwell, R.N., Ritchey, N.P. 2008. Calculus with Applications. 8th. Pearson Addison Wesley. Boston .(๔๑๙ หน้า)

การวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปาหมู่บ้านปงชัย ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง
The Analysis of Water Supply Quality in Ban Pong Chai Tumb on Maemoh
Amphur Maemoh Lampang

นคร ขาวพนัด ¹⁾ ธีญารัตน์ เรียงสุข ¹⁾ และ อาจารย์พูนศรี สมบัติศิริ ²⁾

ผู้วิจัย ¹⁾ หัวหน้าโครงการ²⁾

¹⁾ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

²⁾ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*

E-mail : Punchavee_s@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิเคราะห์คุณภาพน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัย ตำบลแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ดำเนินการโดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปาทางด้านกายภาพ เคมี และ จุลชีววิทยา และศึกษาระบบผลิตน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัย (2) เสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพน้ำประปา (3) หาแนวทางพัฒนาระบบการผลิตน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัย โดยทำการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบของอ่างเก็บน้ำภายในโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่ใช้ผลิตน้ำประปาและน้ำประปา โดยใช้วิธีตรวจวิเคราะห์ของ Standard Methods for The Examination of Water and Wastewater (APHA AWWA and WEF, 1998) แล้วนำค่าที่ได้มาเปรียบเทียบกับมาตรฐานแหล่งน้ำดิบและน้ำประปาของการประปานครหลวง (ตามข้อแนะนำขององค์การอนามัยโลกปี 2006) ผลการวิเคราะห์คุณภาพแหล่งน้ำดิบพบว่ามีสารปนเปื้อนด้วยโคลิฟอร์มแบคทีเรีย และค่าสีมีค่าเกินเกณฑ์มาตรฐานเล็กน้อย คุณภาพน้ำประปาพบว่ามีปัญหาเรื่องสี และปริมาณของแข็งทั้งหมดเกินมาตรฐาน ถือได้ว่าคุณภาพน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัยเป็นน้ำที่นำมาใช้อุปโภคได้ แต่ไม่แนะนำให้บริโภค หากจะนำมาใช้ในครัวเรือนควรมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนโดยการกรองอย่างง่ายแล้วนำน้ำมาต้มก่อนดื่ม จากนั้นได้รายงานผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปาให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) อำเภอแม่เมาะ เทศบาลตำบลแม่เมาะ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนจากหมู่บ้านปงชัย โดยมีการร่วมแสดงข้อคิดเห็นแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพน้ำประปา และหาแนวทางพัฒนาระบบการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านปงชัยต่อไป

คำสำคัญ การวิเคราะห์ คุณภาพน้ำประปา บ้านปงชัย แม่เมาะ ลำปาง

Abstract

The Analysis of water supply quality in Ban Pong Chai, Tumbon Maemoh, Amphur Maemoh, Lampang was done by the Participatory Action Research (PAR) between the community and related organizations in the area. The study was aimed for; (1) quality analysis on physical, chemical and microbiological properties of unrefined water and tap water and study the water supply system in the village, (2) enhance the understanding and the participation in water quality improvement and (3) search for the method in improving water supply system of the village. The analysis of the quality of both unrefined water in reservoir within Maemoh Power Plant area that use for produce tap water and refined tap water was done by the Standard Methods for The Examination of Water and Wastewater (APHA AWWA and WEF, 1998) and then comparing data with standard value on unrefined water and tap water from the Metropolitan Waterworks Authority (Thailand) (as suggested by WHO, 2006). The result from unrefined water analysis found the contamination of coliform bacteria and the color measurement was higher than the standard criterion. The result from tap water analysis was found that the color measurement and the total solids content were higher than the standard criterion. From the study, it could be concluded that tap water in Ban

Poung Chai was accepted for usage but not suggested for consume. If the villager need for their household usage, they should improve the water quality by using the simple filter method and then boil the water before drink. This research result was sent to Maemoh Electricity Generating Authority (EGAT), Maemoh municipality, Boromarajonani College of Nursing (Lampang), the village leader and the delegate from the villager of Ban Poung Chai. And the opinion exchanging was done for strengthen their understanding and their participation in improving water quality and searching for method in water supply development in Ban Poung Chai.

Keywords Analysis Water Supply Quality Ban Poung Chai Maemoh Lampang

1. บทนำ

น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติหนึ่งที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ การใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคถือว่าเป็นกิจกรรมการใช้น้ำที่มีความใกล้ชิดกับมนุษย์ที่สุด แต่ในปัจจุบันปัญหาน้ำอุปโภคบริโภคถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ปัญหาหนึ่ง โดยเฉพาะในชนบทที่ห่างไกลผลกระทบโดยตรงจากปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคก็คือ ปัญหาทางด้านสุขภาพของคนในชุมชน [1]

การสร้างระบบประปาหมู่บ้านถือว่าเป็นการพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อให้มีน้ำสะอาดไว้ใช้อุปโภคบริโภคได้ดีที่สุดวิธีหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาจากการพัฒนาแหล่งน้ำในระบบ จากการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบประปาหมู่บ้าน ซึ่งในช่วงเวลาที่ผ่านมา พบว่าน้ำประปาไม่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำบริโภคขององค์การอนามัยโลก และจากปัญหาดังกล่าวทำให้กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขและการประปาส่วนภูมิภาคได้ร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในโครงการ “น้ำประปาดื่มได้” ของเขตพื้นที่ภาคเหนือหลายจังหวัดเช่นในอ.เด่นชัย จ.แพร่ได้ประกาศให้น้ำประปาเด่นชัยเป็นน้ำประปาดื่มได้ลำดับที่ 99 ของประเทศ โดยดำเนินโครงการ “น้ำประปาดื่มได้” มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 [2] สำหรับหมู่บ้านปงชัย ตำบล แม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ซึ่งตั้งอยู่บริเวณใกล้เคียงกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) อำเภอแม่เมาะ ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับประปาหมู่บ้านอยู่ในอันดับต้นๆ เนื่องจากลำห้วยซึ่งชุมชนเคยใช้เป็นแหล่งน้ำถูกตัดขาดจากการสร้างถนน และอ่างเก็บน้ำของ กฟผ. จึงไม่มีแหล่งน้ำเพียงพอสำหรับทำเกษตรกรรม ปัจจุบันชุมชนได้นำจากโครงการน้ำประปาของเทศบาล ต.แม่เมาะ สำหรับอุปโภคและรับน้ำบริโภคจากแท่งน้ำที่เทศบาล ต.แม่เมาะ นำมาติดตั้งเป็นจุดๆ โดยมีรถบรรทุกนำมาเติมน้ำให้อาภิตยละ 1-2 ครั้ง ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนในหมู่บ้าน

นอกจากปัญหาปริมาณน้ำที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชนแล้วคุณภาพน้ำยังเป็นปัญหาที่ไม่ได้รับการแก้ไข คุณภาพน้ำประปาไม่ได้มาตรฐาน ไม่สามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้ เช่น น้ำมีสีเหลือง มีตะกอน และเกิดอาการคันในบางครั้ง นอกจากนี้ยังคาดว่าน่าจะมีสารอันตรายอื่นๆ ที่เจือปนอยู่ในน้ำอีก เนื่องจากประชาชนได้สังเกตพบว่า ภาชนะของคนที่ใช้ประกอบอาหารด้วยน้ำในพื้นที่จะผุกร่อนเร็วกว่าปกติ เป็นต้น และจากการศึกษาแหล่งน้ำประปาในหมู่บ้านพบว่า ทางเทศบาลตำบลแม่เมาะได้สูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำในเขตที่פקพนักงาน กฟผ. ซึ่งเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ โดยนำมาพักทิ้งไว้ให้เกิดการตกตะกอนและส่งผ่านท่อแจกจ่ายตามบ้านต่างๆ ซึ่งน้ำอุปโภคดังกล่าวไม่มีหน่วยงานใดที่เข้ามารับผิดชอบตรวจสอบคุณภาพน้ำ

จากการประสานงานกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) อำเภอแม่เมาะ และเทศบาลตำบลแม่เมาะ เกี่ยวกับการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านที่ผ่านมพบว่ายังมีบางส่วนที่ต้องเสริมสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างประชาชนกับผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการผลิตน้ำประปาจากปัญหาคุณภาพน้ำประปาที่พบในหมู่บ้านปงชัย ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง จึงทำการศึกษาการพัฒนาคุณภาพน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัยแบบมีส่วนร่วมร่วมกับประชาชนผู้ใช้น้ำประปา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยมีวัตถุประสงค์คือ (ก) เพื่อศึกษาตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปาทางด้านกายภาพเคมีและจุลชีววิทยาที่ได้จากระบบประปาโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานแหล่งน้ำดิบและน้ำประปาของการประปานครหลวง และศึกษาระบบผลิตน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัย (ข) เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพน้ำประปา (ค) เพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบการผลิตน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัย

2. ระเบียบวิธีวิจัย

โครงการวิจัยนี้ดำเนินการโดยวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน และหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ในพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง (Participatory Action Research : PAR) โดยมีวิธีการดังนี้

2.1 จัดเวทีประชุมกับผู้นำ และประชาชนจากชุมชนบ้านปงชัย ต. แม่เมาะ อ. แม่เมาะ จ. ลำปาง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของชุมชนบ้านปงชัย

2.2 ศึกษาคุณภาพแหล่งน้ำดิบ ของอ่างเก็บน้ำภายในโรงไฟฟ้าแม่เมาะและน้ำประปาในแต่ละขั้นตอนการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านปงชัย จำนวน 5 จุด คือ บริเวณท่อสูบน้ำประปา บริเวณใต้เครื่องสูบน้ำประปาของอ่างเก็บน้ำภายในโรงไฟฟ้า ขั้นตอนการตกตะกอนของระบบผลิตน้ำประปาขั้นหลังการตกตะกอนของระบบผลิตน้ำประปาและน้ำประปาโรงเรียนบ้านปงชัย โดยทำการเก็บตัวอย่างน้ำดิบและน้ำประปาจำนวน 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 เก็บตัวอย่างน้ำเดือนกันยายน 2551 ครั้งที่ 2 เดือนตุลาคม 2551 และครั้งที่ 3 เดือนพฤศจิกายน 2551 ทำการวิเคราะห์ด้านกายภาพ เคมี และจุลชีววิทยา โดยใช้วิธีตรวจวิเคราะห์ของ Standard Methods for The Examination of Water and Wastewater [3] แล้วนำค่าที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานแหล่งน้ำดิบและน้ำประปาของการประปานครหลวง [4] ดังนี้

2.2.1 ด้านกายภาพ ได้แก่ ความขุ่น (วิเคราะห์โดยใช้เครื่อง Turbiditymeter) ความเป็นกรด-ด่าง (วิเคราะห์โดยใช้เครื่อง pH meter วัดขณะเก็บตัวอย่าง) สีของน้ำ (วิเคราะห์โดยวิธี Spectrophotometric)

2.2.2 ด้านเคมี ได้แก่ ความกระด้าง (วิเคราะห์โดยวิธี EDTA Titrimetric Method) ปริมาณของแข็งทั้งหมด (วิเคราะห์โดยวิธีทำให้แห้งที่อุณหภูมิ 103-105 องศาเซลเซียส) เหล็ก แมงกานีส ทองแดง สังกะสี (วิเคราะห์โดยใช้เครื่อง Atomic Absorption Spectrophotometer ยี่ห้อ Analytikjena รุ่น ZEE nit 700 โดยใช้เทคนิค Flame) ตะกั่ว โครเมียม แคดเมียม (วิเคราะห์โดยใช้เครื่อง Atomic Absorption Spectrophotometer ยี่ห้อ Analytikjena รุ่น ZEE nit 700 โดยใช้เทคนิค Graphite tube) อาร์เซนิก โปรท (วิเคราะห์โดยใช้เครื่อง Atomic Absorption Spectrophotometer ยี่ห้อ Analytikjena รุ่น ZEE nit 700 โดยใช้เทคนิค Hydride Generation Technique) ฟลูออไรด์ ซัลเฟต คลอไรด์ ไนเตรท (วิเคราะห์โดยใช้เครื่อง Spectrophotometer ยี่ห้อ HACH รุ่น DR/4000) บีโอดี (วิเคราะห์โดยวิธี Azide Modification)

2.2.3 ด้านจุลชีววิทยา ได้แก่ ฟิคัลโคลิฟอร์ม

แบคทีเรีย (วิเคราะห์โดยวิธี Most Probable Number : MPN) โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (วิเคราะห์โดยวิธี Most Probable Number : MPN)

2.3 จัดเวทีรายงานผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปา ให้กับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) อำเภอแม่เมาะ เทศบาลตำบลแม่เมาะ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนจากหมู่บ้านปงชัย

2.4 ศึกษากระบวนการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านปงชัยและศึกษาสภาพแหล่งน้ำดิบของอ่างเก็บน้ำภายในโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จากการสัมภาษณ์การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) แม่เมาะ เทศบาลตำบลแม่เมาะ และประชาชนบ้านปงชัย

3. ผลการวิจัย

จากการร่วมประชุมกับผู้นำ และประชาชนบ้านปงชัย เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของชุมชน พบความต้องการและการให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนบ้านปงชัยของหน่วยงานระดับต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) อำเภอแม่เมาะ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังไม่ตรงกับความต้องการของชุมชนบ้านปงชัย โดยปัญหาที่ชุมชนต้องการให้มีการแก้ไขมากที่สุด คือ เรื่องน้ำดื่มรูปที่ 1

จากการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบของอ่างเก็บน้ำภายในโรงไฟฟ้าแม่เมาะและน้ำประปาแต่ละขั้นตอนการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านปงชัย ทางด้านกายภาพ เคมี และจุลชีววิทยา จำนวน 5 จุด ดังรูปที่ 2 โดยทำการเก็บตัวอย่างน้ำดิบและน้ำประปาจำนวน 3 ครั้ง ได้ผลการวิเคราะห์เฉลี่ยดังตารางที่ 1

จากการจัดเวทีรายงานผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปาเมื่อเดือนธันวาคม โดยมีตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุมได้แก่การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) เทศบาลตำบลแม่เมาะ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนบ้านปงชัย มีการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปาที่ได้ โดยหน่วยงานต่างๆ ที่เข้าร่วมประชุมมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพน้ำประปา และร่วมกันหาแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตน้ำประปาของหมู่บ้านปงชัย

การศึกษาระบบการผลิตน้ำประปาและศึกษาสภาพแหล่งน้ำดิบของอ่างเก็บน้ำภายในโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่ใช้ผลิตน้ำประปาหมู่บ้านปงชัย เริ่มทำการศึกษาในวัน

รูปที่ 1 การลงพื้นที่เพื่อร่วมประชุมกับชุมชน ณ โรงเรียนบ้านปางชัย ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง

รูปที่ 2 บริเวณที่เก็บตัวอย่างน้ำดิบและน้ำประปา

ที่ 20 ธันวาคม พ.ศ.2551 จากการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เทศบาลตำบล แม่เมาะ ประชาชนหมู่บ้านปางชัยและผู้ดูแลระบบประปาหมู่บ้าน พบว่าแหล่งน้ำดิบที่นำมาผลิตน้ำประปาของหมู่บ้านปางชัย คือ อ่างเก็บน้ำห้วยคิงเป็นอ่างเก็บน้ำที่อยู่ภายในโรงไฟฟ้าแม่เมาะ และอยู่ในบริเวณเขตที่פקของพนักงาน กฟผ. ซึ่งเป็นอ่างที่ใช้เพื่อการผลิตน้ำประปาหลักของหมู่บ้านปางชัย และเป็นน้ำใช้ในเขตที่פקของพนักงาน กฟผ.

ระบบประปาหมู่บ้านปางชัย ได้ทำการก่อสร้างด้วยเงินงบประมาณเทศบาลตำบลแม่เมาะ โครงการปรับปรุงระบบประปาและขยายประปาหมู่บ้านปางชัย โดยมีการวางท่อ PVC ขนาด 3/4"-2" ยาว 3,107 เมตร ก่อสร้างรั้วรอบอาคารพักน้ำใสพร้อมประตูทางเข้าความยาว 120 เมตร

และก่อสร้างถังกรองขนาดกว้าง 6.01 เมตร ยาว 7.05 เมตร ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2550 ถึงวันที่ 24 ธันวาคม 2550 จากการสำรวจภายในระบบประปา และเปรียบเทียบขั้นตอนการผลิตน้ำประปาของหมู่บ้านปางชัย กับขั้นตอนการผลิตน้ำประปาของการประปาส่วนภูมิภาค พบการประปาส่วนภูมิภาคมีขั้นตอนการผลิตดังนี้คือ(1)แหล่งน้ำดิบ(2)ถังกวน เป็นการปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบโดยการใส่สารส้มหรือปูนขาวลงไปใ้ในน้ำเพื่อช่วยในการตกตะกอนและปรับค่าความเป็นกรด-เป็นด่างของน้ำดิบ (3) ถังตกตะกอน เป็นการตกตะกอนน้ำที่ผสมสารส้มหรือปูนขาวแล้วจะไหลเข้าสู่ถังตกตะกอน เพื่อให้ตะกอนที่มีขนาดเล็กรวมตัวกันเป็นตะกอนขนาดใหญ่ และตกลงสู่ก้นถังจนได้น้ำที่มีความใสสะอาด (4) ถังกรอง เป็นการกรองเพื่อกำจัดตะกอนหรือสิ่งปนเปื้อนที่

มีขนาดเล็กมากอีกครั้ง โดยการกรองด้วยทรายกรอง กรวดกรองเพื่อให้ได้น้ำที่มีความใสสะอาด (5) คลอรีนเป็นการฆ่าเชื้อโรคน้ำที่ผ่านการกรองแล้วใส่คลอรีนในอัตราส่วนที่พอเหมาะ เพื่อฆ่าเชื้อโรคแต่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อร่างกาย แล้วนำไปเก็บไว้ในถังน้ำ เพื่อรอการสูบน้ำต่อไป (6) การควบคุมคุณภาพน้ำประปาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้น้ำประปาที่ใสสะอาด และปลอดภัย (7) การสูบน้ำประปาโดยการปล่อยน้ำจากหอถังสูงหรือสูบน้ำเข้าไปในระบบท่อจ่ายน้ำ เพื่อเพิ่มแรงดันน้ำ ทำให้ส่งน้ำไปได้ไกลและให้บริการแก่ประชาชนทั่วถึงมากขึ้น [5]

จากการเปรียบเทียบขั้นตอนการผลิตน้ำประปาพบว่าขั้นตอนการผลิตน้ำประปาบ้านปางชัย (รูปที่ 3) มีทั้งถังกวน ถังตกตะกอน ถังกรอง ถังคลอรีน ถังน้ำใส แต่ไม่มีการเติมสารเคมีใดๆ และถังกรองที่มีอยู่ก็ไม่มีการเติมทรายกรอง กรวดกรองลงไป เพื่อช่วยในการปรับปรุงคุณภาพน้ำให้ดีขึ้น อาศัยเพียงขั้นตอนการตกตะกอนระบบคลองเวียนวน แล้วเก็บน้ำไว้ในถังน้ำใสเพื่อจ่ายน้ำประปาให้กับประชาชนในหมู่บ้านปางชัยต่อไป

รูปที่ 3 ขั้นตอนการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านปางชัย

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปา

พารามิเตอร์	จุดเก็บตัวอย่างน้ำดิบและน้ำประปา						
	บริเวณที่สูบน้ำ	บริเวณใต้เครื่องสูบน้ำ	บึงการชลประทาน	บึงอ้งการชลประทาน	น้ำประปาบริเวณโรงเรียน	แหล่งน้ำชุมชนน้ำดิบ	แหล่งน้ำชุมชนน้ำประปา
ด้านกายภาพ							
สี (Pt-Co)	26.6 ⁺	27.7 ⁺	16.7	12.3 ⁺	6.0 ⁺	20	5
ความเป็นกรด-ด่าง	7.8	7.7	7.6	7.6	7.5	6.8-8.2	6.5-8.5
ความขุ่น (NTU)	-	-	-	2	1	-	5
ด้านเคมี							
ความกระด้าง (mg/l)	130	134	130	130	126	500	300
ปริมาณของแข็งทั้งหมด (mg/l)	418	520	553	515 ⁺	449	1,500	500
บีโอดี (mg/l)	4.68	4.81	4.59	-	-	6	-
เหล็ก (mg/l)	0.103	0.100	0.103	0.080	0.067	0.5	0.5
แมงกานีส (mg/l)	0.168	0.118	0.093	0.033	0.011	0.3	0.3
ทองแดง (mg/l)	0.0047	0.0037	ND	ND	ND	3	1
สังกะสี (mg/l)	0.25	0.20	0.52	0.62	0.72	15	5
ตะกั่ว (mg/l)	0.0082	0.0128	0.0244	0.0199	0.0009	0.05	0.05
แคดเมียม (mg/l)	0.0225	0.0156	0.0094	0.0031	0.0016	0.05	0.01
โครเมียม (mg/l)	0.00037	0.00042	0.00031	0.00114	0.00078	0.05	0.05
ฟลูออไรด์ (mg/l)	0.25	0.18	0.22	0.21	0.17	1.2	0.7
ไนเตรท (mg/l)	11.32	11.50	11.40	11.38	11.35	45	45
อาร์เซนิค (mg/l)	0.001	0.001	0.002	0.001	0.001	0.05	0.05
ปรอท (mg/l)	ND	ND	ND	ND	ND	0.05	0.001
ซิลิเกต (mg/l)	-	-	-	141.27	132.41	-	250
คลอไรด์ (mg/l)	-	-	-	4.03	3.95	-	250

หมายเหตุ ND หมายถึง Not Detect - หมายถึง ไม่ได้ทำการวิเคราะห์ ⁺ หมายถึง ค่าเกินเกณฑ์มาตรฐาน

พารามิเตอร์	จุดเก็บตัวอย่างน้ำดิบและน้ำประปา						
	บริเวณท่อดูดน้ำ	บริเวณใต้เครื่องสูบน้ำ	ชั้นการตกตะกอน	ชั้นหลังการตกตะกอน	น้ำประปาตามโรงเรือน	เกณฑ์มาตรฐานน้ำดิบ	เกณฑ์มาตรฐานน้ำประปา
ด้านจุลชีววิทยา							
โคลิฟอร์มแบคทีเรีย (MPN/100 ml)	3*	3*	ไม่พบ	ไม่พบ	ไม่พบ	น้อยกว่า 3	ไม่มี
ฟิคัลโคลิฟอร์มแบคทีเรีย (MPN/100 ml)	ไม่พบ	ไม่พบ	ไม่พบ	ไม่พบ	ไม่พบ	ไม่มี	ไม่มี

4. การอภิปรายและสรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้พิจารณาจากผลการศึกษาดังกล่าวในส่วนการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของชุมชนบ้านปางช้างคุณภาพน้ำดิบ น้ำประปาตามกายภาพ เคมี และ จุลชีววิทยา การศึกษาระบบการผลิตน้ำประปา แหล่งน้ำดิบที่นำมาผลิตน้ำประปา และการพัฒนาระบบการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านปางช้าง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ผลการเข้าร่วมประชุมกับผู้นำ และประชาชนบ้านปางช้าง เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหาของชุมชน พบปัญหาที่ชุมชนต้องการให้มีการแก้ไขมากที่สุด คือ เรื่องน้ำเนื่องจากลำห้วยซึ่งชุมชนเคยใช้เป็นแหล่งน้ำถูกตัดขาดจากการสร้างถนน และอ่างเก็บน้ำของการไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) จึงไม่มีแหล่งน้ำเพียงพอสำหรับทำเกษตรกรรม นอกจากนี้ยังมีปัญหาคูณภาพน้ำประปาไม่ได้มาตรฐาน ไม่สามารถนำมาอุปโภคบริโภคได้ เช่น น้ำมีสีเหลือง มีตะกอน และเกิดอาการคันในบางครั้ง จากการวิเคราะห์คุณภาพแหล่งน้ำดิบและน้ำประปา พบปัญหาเรื่องสีของน้ำ ปริมาณของแข็งทั้งหมด และโคลิฟอร์มแบคทีเรีย เกินค่ามาตรฐานเล็กน้อย ถือได้ว่าคุณภาพน้ำประปาของหมู่บ้านปางช้างเป็นน้ำที่นำมาใช้อุปโภคได้ แต่ไม่แนะนำให้บริโภค หากจะนำมาใช้ในครัวเรือนควรมีการปรับปรุงคุณภาพน้ำก่อนโดยการกรองอย่างง่ายแล้วนำ น้ำมาต้มก่อนดื่ม และการที่แหล่งน้ำดิบและน้ำประปาไม่ได้มาตรฐาน อาจเนื่องมาจากไม่มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาทำการตรวจสอบวิเคราะห์ และควบคุมคุณภาพของแหล่งน้ำดิบที่นำมาใช้ในกระบวนการผลิตน้ำประปา และน้ำประปาที่ผ่านกระบวนการผลิตแล้วยัง ไม่มีการปรับปรุงคุณภาพน้ำในกระบวนการผลิต เช่น ไม่มีการเติมสารส้มหรือปูนขาวลงไปในน้ำเพื่อช่วยในการตกตะกอน ไม่มีการกรองด้วยทรายกรอง กรวดกรอง เพื่อกำจัดตะกอนหรือสิ่งปนเปื้อน

ที่มีขนาดเล็กมาก ไม่มีการเติมคลอรีนเพื่อฆ่าเชื้อโรคน้ำที่ผ่านการกรองแล้ว ทำให้คุณภาพน้ำที่ได้ไม่ได้มาตรฐานคุณภาพน้ำประปาของการประปานครหลวงจึงควรปรับปรุงคุณภาพน้ำประปาและควบคุมคุณภาพน้ำประปาที่ผลิตได้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้น้ำประปาที่ใสสะอาดปลอดภัย

จากการรายงานผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปา โดยมีตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมประชุม ได้แก่ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) อำเภอแม่เมาะ เทศบาลตำบลแม่เมาะ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครลำปาง ผู้ใหญ่บ้านและตัวแทนบ้านปางช้าง ได้มีการร่วมแสดงข้อคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำดิบและน้ำประปาที่ได้ ระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนบ้านปางช้าง ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพน้ำประปา โดยร่วมกันหาข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น และหาแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตน้ำประปาหมู่บ้านปางช้าง เพื่อให้ประชาชนมีน้ำที่ใช้อุปโภคบริโภคอย่างปลอดภัยได้มาตรฐาน

5. การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

5.1 ประชาชนในหมู่บ้านปางช้าง ต.แม่เมาะ อ.แม่เมาะ จ.ลำปาง ได้ทราบข้อมูลคุณภาพน้ำดิบและน้ำประปาที่จะนำมาใช้อุปโภคบริโภคภายในหมู่บ้าน

5.2 การไฟฟ้าฝ่ายผลิต (กฟผ.) เทศบาลตำบลแม่เมาะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนหมู่บ้านปางช้าง ได้ข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพน้ำประปาในระบบผลิตน้ำประปาหมู่บ้าน ให้สามารถนำมาใช้ได้ตลอดทุกฤดูกาล ตลอดจนป้องกันอันตรายต่างๆ ที่เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

6. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายอุตสาหกรรม ภายใต้โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์เพื่อการเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (Area Based Collaborative Research for Under graduate : ABC-PUS) ประจำปี 2551 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่สนับสนุนเงินทุนอุดหนุนงานวิจัย และผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทินา ดำรงวัฒนกุล ผู้ประสานงานโครงการ ABC-PUS

7. เอกสารอ้างอิง

- [1] ส่วนเฝ้าระวังคุณภาพสิ่งแวดล้อม. ประปากรรมอนามัยดื่มได้ ปี 2540-2541. วารสารอนามัยสิ่งแวดล้อม 3 (4) : 35-40. 2542.
- [2] สำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 เชียงใหม่. กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุขยกให้น้ำประปาเด่นชัย เป็นน้ำประปาดื่มได้ลำดับที่ 99 ของประเทศ. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://vdonews.prdnorth.in.th/ct/news/>. (วันที่สืบค้นข้อมูล 10 เมษายน 2551).
- [3] APHA, AWWA, WPCF. Standard Methods for The Examination of Water and Waste water, 20th Edition . American Public Health Association. Washington DC.
- [4] การประปานครหลวง. มาตรฐานคุณภาพแหล่งน้ำดิบเพื่อการประปาและมาตรฐานคุณภาพน้ำประปา. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.mwa.co.th/quality.html>. (วันที่ค้นข้อมูล 2 กรกฎาคม 2551).
- [5] การประปาสวนภูมิภาค. ขั้นตอนการผลิตน้ำประปาของการประปาสวนภูมิภาค. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.pwa.co.th/service/treatment.html>. (วันที่ค้นข้อมูล 6 ธันวาคม 2551).

การปรับปรุงสภาพความปลอดภัยและสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในโรงเรียน
: กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านค้อกุดลาด และโรงเรียนบ้านผาแก้ว
ตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

Safety Condition improvement and Safety Awareness Encouragement in the School:

A Case Study in Bankorkudlad and Banpakaew School
Tambon Kudlad Amphur Muang Ubonrachathani province

นันทพงศ์ นันทสำเริง¹⁾ ศรีบัวต๊ะ สมชม²⁾ ภานุวัฒน์ นิจฉาย²⁾ ทวีศักดิ์ สงค์สกุล²⁾

¹⁾ นักศึกษา ²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

2 ถนนราชธานี ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี 34000 โทร 045-352000 ต่อ 1723

E-mail : nnanthat@yahoo.com

บทคัดย่อ

อุบัติเหตุเป็นปัญหาสำคัญที่สร้างความสูญเสียให้แก่สังคมทั้งในส่วนของทรัพย์สินและทรัพยากรบุคคลอันมีค่าของประเทศ การสร้างเสริมให้ประชาชนมีความตระหนักและตั้งอยู่บนความไม่ประมาทจึงเป็นสิ่งจำเป็นและควรกระทำตั้งแต่อยู่ในวัยเด็ก บทความนี้จะได้นำเสนองานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสภาพความปลอดภัยและสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยของโรงเรียนบ้านค้อกุดลาดและโรงเรียนบ้านผาแก้ว ตำบลกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยกระบวนการวิจัยเริ่มจากการวัดจิตสำนึกด้านความปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียนกรณีศึกษาเป็นข้อมูลเบื้องต้น จากนั้นจึงทำการออกแบบวิธีการค้นหาและประเมินความเสี่ยงร่วมกับคณะครูอาจารย์ของโรงเรียนในกรณีศึกษาซึ่งเป็นนักวิจัยร่วมในพื้นที่ โดยในที่นี้ใช้วิธีการค้นหาอันตรายแบบ What-if-analysis และประเมินความเสี่ยงด้วยวิธี Risk assessment ผลจากการค้นหาอันตรายพบว่ามีจุดอันตรายทั้งหมด 255 จุด และหลังจากการนำไปประเมินความเสี่ยงพบว่ามีความเสี่ยงในระดับสูงร้อยละ 14 จากความเสี่ยงที่ค้นหาและประเมินได้ทั้งหมด ซึ่งผู้วิจัยได้บูรณาการกิจกรรมนักศึกษาและกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการจัดค่ายอาสาพัฒนาเพื่อทำการซ่อมแซมและปรับปรุงสภาพที่ไม่ปลอดภัยของโรงเรียน และจัดกิจกรรมวันเด็กปลอดภัยขึ้น ผลจากการดำเนินมาตรการดังกล่าวทำให้จิตสำนึกด้านความปลอดภัยของนักเรียนดีขึ้น โดยค่าเฉลี่ยของจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในเชิงกายภาพมีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.35 เป็น 4.48 ทศนคติด้านความปลอดภัยในเชิงความรู้มีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.73 เป็น 4.54 ทศนคติด้านความปลอดภัยในเชิงบุคคลมีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.76 เป็น 4.61 และทศนคติด้านความปลอดภัยเชิงพฤติกรรมมีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.13 เป็น 3.77 โดยภาพรวมแล้วค่าเฉลี่ยของจิตสำนึกด้านความปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียนกรณีศึกษามีค่าเพิ่มขึ้นจาก 3.48 เป็น 4.34 ซึ่งรูปแบบในการค้นหาและประเมินความเสี่ยงตลอดจนกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยต่างๆ สามารถนำไปเป็นต้นแบบให้กับโรงเรียนในพื้นที่อื่นได้

คำสำคัญ ความปลอดภัย ความปลอดภัยในโรงเรียน การบาดเจ็บในเด็ก การประเมินความเสี่ยงด้านความปลอดภัย
จิตสำนึกด้านความปลอดภัย

Abstract

Accident is one of major issues which threaten both human resources and assets in the country. Therefore, safety awareness shall be encouraged to all citizens especially in children. This research is participatory research which be done in Bankorkudlad and Banpakaew school in Tambon Kudlad Ampur Muang, Ubon Ratchathani. The first step of research was measurement of safety awareness on target groups. Then researcher designed a basic procedure for risk identification and assessment, using What-if-analysis and risk assessment procedure, incorporated with teachers in those schools. The result shown that 255 issues were found and 14 percent of all issues had a risk in high level. The researcher applied the integration of student activities and teaching activities to repair all unsafe conditions and promote safety awareness in "Children Day 2009". After that, measurement of safety awareness was done. The result revealed that overall safety awareness was improved from 3.48 to 4.34. Average score of physical awareness was increased from 3.35 to 4.48, knowledge awareness was increased from 3.73 to 4.54, personal awareness was increased from 3.76 to 4.61, and behavioral awareness was improved from 3.13 to 3.77. Almost procedure and activities in this research could be applied to other schools in Thailand.

Keywords Safety Safety in school Children injury Safety risk assessment Safety awareness

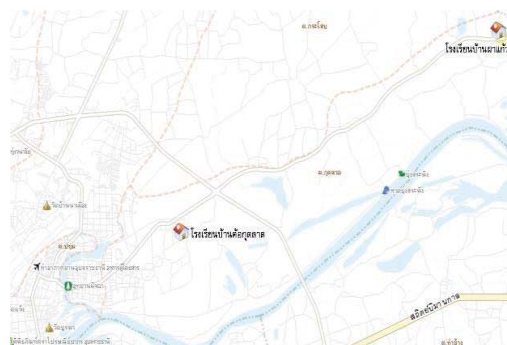
1. คำนำ

อุบัติเหตุเป็นปัญหาสำคัญในสังคม โดยองค์การอนามัยโลกได้รายงานว่าอุบัติเหตุทางท้องถนนเป็นสาเหตุที่ทำให้ประชากรโลกเสียชีวิตเป็นอันดับที่ 9 กล่าวคือในปีค.ศ.2004 มีผู้เสียชีวิตและได้รับบาดเจ็บจากอุบัติเหตุกว่า 138 ล้านคนทั่วโลกและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอีกเท่าตัวภายในปี ค.ศ. 2030 (องค์การอนามัยโลก 2547) ในประเทศไทยนั้นพบว่าอุบัติเหตุเป็นสาเหตุการเสียชีวิตอันดับ 3 โดยมีผู้เสียชีวิตถึงร้อยละ 10.32 จากการสำรวจของกรมการประกันภัยในปีพ.ศ. 2548 (หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ, 2550)

การแก้ปัญหาอุบัติเหตุอย่างยั่งยืนต้องเริ่มตั้งแต่ในวัยเด็กโดยสถาบันครอบครัวร่วมกับสถาบันการศึกษาเนื่องจากเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่จะใช้เวลาในโรงเรียนอย่างน้อยวันละ 6-7 ชั่วโมง อย่างไรก็ตามปัจจุบันสภาพปัญหาด้านความปลอดภัยในเด็กและเยาวชนยังไม่ค่อยได้รับความสนใจเท่าที่ควร โดยในแต่ละปีมีเด็กอายุ 0-14 ปีได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตกว่า 3,000 คน จังหวัดที่มีจำนวนเด็กได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิตจากอุบัติเหตุสูงสุด 3 ลำดับแรกได้แก่ กรุงเทพมหานคร นครราชสีมา และอุบลราชธานี ตามลำดับ (อดิศักดิ์, 2550) จากการรวบรวมข้อมูลสถิติการเกิดอุบัติเหตุในเด็กของโรงพยาบาลสรรพสิทธิประสงค์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขขนาดใหญ่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่าจำนวนเด็กที่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุตั้งแต่

ปีพ.ศ. 2545-2550 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปรับปรุงสภาพความปลอดภัยและสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในแก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนบ้านค้อกุดลาดและโรงเรียนบ้านผาแก้ว ซึ่งเป็นโรงเรียนในเขตพื้นที่ตำบลค้อกุดลาด อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี โดยตำบลค้อกุดลาดเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างเขตเมืองและเขตชนบทอย่างชัดเจนอีกทั้งโรงเรียนทั้งสองก็มีบริบทที่ต่างกันทั้งในแง่ของระยะทางจากเขตเมือง จำนวนนักเรียน สภาพสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมเมือง ดังแสดงในรูปที่ 1 และตารางที่ 1

รูปที่ 1 ตำแหน่งของโรงเรียนที่ใช้เป็นกรณีศึกษา

ตารางที่ 1 ความแตกต่างของโรงเรียนในกรณีศึกษา

บริบท	โรงเรียน บ้านค้อกุลตลาด	โรงเรียน บ้านผาแก้ว
ระดับชั้นที่สอน	อ.1 – ป.6	อ.1 – ม.3 (ขยายโอกาส)
จำนวนนักเรียน	40 คน	567 คน
จำนวนบุคลากร	9 คน	37 คน
เขตบริการ	5 หมู่บ้าน	6 หมู่บ้าน

2. วิธีดำเนินการ

งานวิจัยนี้ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบส่วนร่วมที่มีการบูรณาการกิจกรรมนักศึกษาและกิจกรรมการเรียนการสอนเข้ากับงานวิจัยอย่างกลมกลืน โดยการดำเนินการจะเริ่มจากการประชุมนักวิจัยร่วมในพื้นที่ซึ่งได้แก่ครูอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาจากนั้นจึงได้ทำการวัดจิตสำนึกด้านความปลอดภัยเบื้องต้นโดยใช้เครื่องมือวัดทัศนคติด้านความปลอดภัย (Safety attitude) 4 ด้าน คือ ด้านกายภาพ (Physical environment) ด้านความรู้ (Software) ด้านบุคคล (People) และด้านพฤติกรรม (Behavior) ตามระเบียบวิธีของ F.W. Guldenmund (2000) โดยแบบวัดทัศนคติดังกล่าวประกอบด้วยคำถาม 23 ข้อ ให้ผู้รับการสัมภาษณ์เลือกแสดงทัศนคติ 5 ระดับ (Likert scale 5) คือ มากที่สุด มากปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ซึ่งได้ทำการทดสอบค่าความเชื่อมั่นโดยการให้กลุ่มเป้าหมายจำนวน 50 คนตอบแบบสอบถามแล้วจึงนำมาประมวลผลด้วยซอฟต์แวร์ทางสถิติ SPSS ผลปรากฏว่ามีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.8000 ซึ่งถือว่าเป็นค่าที่ยอมรับได้ จากนั้นจึงได้ดำเนินกิจกรรมเพื่อปรับปรุงสภาพความปลอดภัยและสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัย ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 4 กิจกรรมใหญ่ๆ คือ

2.1 การค้นหาอันตรายและประเมินความเสี่ยง

ในขั้นตอนนี้เริ่มจากการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการค้นหาอันตรายและประเมินความเสี่ยงที่ใช้ในภาคอุตสาหกรรมให้กับกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เช่น วิธี FMEA, วิธี HAZOP, วิธี What-if-analysis และวิธี Fault Tree Analysis เป็นต้น ซึ่งผู้ร่วมวิจัยได้ร่วมกันวิพากษ์ข้อดีและข้อด้อยของแต่ละวิธีการในการที่นำมาปรับใช้กับการค้นหาความเสี่ยงในสถานศึกษา และได้เห็นร่วมกันว่าวิธี What-if-analysis ซึ่งเป็นวิธีที่ใช้ลักษณะของการถาม-ตอบ

ว่าแต่ละจุดมีความเสี่ยงด้านความปลอดภัยอะไรบ้าง และหากเกิดอุบัติเหตุขึ้นจะส่งผลอย่างไร มีความเหมาะสมที่สุดเนื่องจากไม่ซับซ้อนและสามารถใช้เป็นกิจกรรมที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการค้นหาอันตรายได้ สำหรับการประเมินความเสี่ยงนั้นจะใช้วิธี Risk assessment ซึ่งเป็นการประเมินจากโอกาสในการเกิดและความรุนแรงของผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นเป็นหลัก

2.2 กิจกรรมการปรับปรุงสภาพความปลอดภัย

ผู้วิจัยได้บูรณาการงานวิจัยเข้ากับกิจกรรมนักศึกษาโดยนำเสนอประเด็นปัญหาด้านความเสี่ยงที่ค้นพบในโรงเรียนบ้านผาแก้วและโรงเรียนบ้านค้อกุลตลาดให้กับสโมสรนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งนักศึกษาจำนวน 50 คนได้ทำการจัดทำอาสาพัฒนาชุมชนขึ้นในวันที่ 5 มกราคม พ.ศ. 2552 ใช้ชื่อค่ายว่า “ค่ายอาสา IMT ตอน โรงเรียนไม่ปลอดภัย IMT ช่วยปรับปรุง”

2.3 กิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัย

ในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้บรรยายในวิชาการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยและวิชาการบริหารความปลอดภัย สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการอุตสาหกรรม คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้บรรยายในหัวข้อเรื่อง “การสื่อสารด้านความปลอดภัย” จึงได้จัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนขึ้น เพื่อให้นักศึกษาได้ทดลองใช้ความรู้ภาคทฤษฎีที่ได้เรียนในห้องบรรยายมาประยุกต์ใช้จริง โดยได้ปรึกษาคณะผู้บริหารโรงเรียนบ้านผาแก้วเพื่อที่จะจัดนิทรรศการสร้างเสริมจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในโรงเรียนขึ้น ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างมากจากท่านผู้อำนวยการโรงเรียนร่วมกับนักวิจัยในพื้นที่ซึ่งได้เสนอให้จัดนิทรรศการดังกล่าวในงานวันเด็กแห่งชาติประจำปี พ.ศ. 2552 ที่ทางโรงเรียนจะได้จัดขึ้นในวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2552 โดยใช้ชื่อว่า “งานวันเด็กปลอดภัย” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการประกวดเขียนเรียงความเกี่ยวกับความปลอดภัย การประกวดวาดภาพระบายสีเรื่องความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน และการประกวดคำขวัญด้านความปลอดภัย โดยคณะครูอาจารย์ของโรงเรียนบ้านผาแก้วได้อาสาเป็นผู้รวบรวม คัดเลือก และตัดสินรางวัลสำหรับการแข่งขันแต่ละประเภทด้วยความเต็มใจ

2.4 การสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในแผนการจัดการเรียนรู้

ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านผาแก้ว และผู้วิจัยร่วมในพื้นที่ได้เสนอให้มีการสอดแทรกความรู้เกี่ยวกับความ

อีกหนึ่งกิจกรรมนี้ไม่ได้อยู่ในแผนการดำเนินการวิจัยของผู้วิจัยตั้งแต่แรกเริ่ม แต่เป็นกิจกรรมที่ผู้วิจัยร่วมในพื้นที่เป็นผู้นำอาสาที่จะช่วยดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ซึ่งนับว่าเป็นเสน่ห์ของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบส่วนร่วมที่หาไม่ได้จากงานวิจัยแบบดั้งเดิมภายหลังจากการดำเนินการทั้ง 3 กิจกรรมดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจะได้ทำการวัดจิตสำนึกด้านความปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียนกลุ่มเป้าหมายอีกครั้ง โดยใช้เครื่องมือชุดเดิม เพื่อประเมินหาประสิทธิผลของกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไป

3.1 ผลการสำรวจสภาพเบื้องต้น

นอกจากนี้ยังได้ทำการสอบถามทัศนคติด้านความปลอดภัยโดยการสัมภาษณ์และทำการบันทึกข้อมูลลงในแบบสอบถามทัศนคติ จำนวน 23 ข้อ ผลปรากฏว่าค่าเฉลี่ยของจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในภาพรวมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยมีการเฉลี่ยจัดแสดงในตารางที่ 2

ผลจากการค้นหาอันตรายและประเมินความเสี่ยงของโรงเรียนบ้านกุดตุ่นลาดและโรงเรียนบ้านผาแก้ว ด้วยวิธี What-if-analysis พบว่ามีจุดที่เป็นอันตรายรวม 255 จุด หลังจากการประเมินด้วยวิธี Risk assessment แล้วสามารถแบ่งได้เป็นระดับความเสี่ยงสูง 36 เรื่อง ความเสี่ยงปานกลาง 178 เรื่อง ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ 34 เรื่อง และความเสี่ยงน้อย 7 เรื่อง โดยตัวอย่างการประเมินความเสี่ยงแสดงในตารางที่ 1

จิตสำนึกด้านความปลอดภัย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านกายภาพ	3.35 (ปานกลาง)	0.49
ด้านความรู้	3.73 (มาก)	0.60
ด้านบุคคล	3.76 (มาก)	0.64
ด้านพฤติกรรม	3.13 (มาก)	0.56
โดยภาพรวม	3.48 (มาก)	0.38

[illegible]

จากการจัดกิจกรรมค่ายอาสา นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการค่ายอาสาได้ทำการซ่อมแซมระบบไฟฟ้าภายในโรงเรียนทั้งสิ้น 52 จุด ติดตั้งขอล็อคหน้าต่าง 204 จุด ติดตั้งอุปกรณ์ป้องกันไฟฟ้าดูด 1 จุด ซ่อมไม้ระแนงกันตกจากระเบียง 7 จุด เดินสายไฟของโรงอาหารในโรงเรียนบ้านผาแก้วใหม่ทั้งหมดตัดหญ้าและเก็บเศษแก้วในสนามเด็กเล่นและสนามฟุตบอล ตลอดจนจัดทำป้ายเตือนอันตรายและติดตั้งป้ายเตือนอันตรายบริเวณบันไดและหน้าอาคารเก่า ดังแสดงในรูปที่ 2 3 และ 4 ตามลำดับ

รูปที่ 3 การซ่อมแซมไม้ระแนงกันตก

รูปที่ 4 การติดป้ายเตือนอันตราย

3.4 ผลการดำเนินกิจกรรมเสริมสร้างจิตสำนึกด้านความปลอดภัย

จากการจัดกิจกรรมวันเด็กปลอดภัย พบว่านักเรียนและครูอาจารย์ในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาให้ความสนใจอย่างมาก มีผู้ส่งเรื่องความ คำขวัญ และวาดภาพระบายสีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตประจำวันเป็นจำนวนมาก ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากครูอาจารย์โรงเรียนบ้านผาแก้วเป็นผู้รวบรวมและตัดสินรางวัลสำหรับแต่ละช่วงชั้น

นอกจากนี้นิทรรศการของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย และวิชาการบริหารความปลอดภัย ซึ่งได้นำทฤษฎีเกี่ยวกับการสื่อสารความปลอดภัยมาประยุกต์ใช้ก็สามารถดึงดูดความสนใจจากนักเรียนได้เป็นอย่างดี

รูปที่ 5 การประกวดเรียงความ คำขวัญ และวาดภาพระบายสีเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน

3.5 ผลการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

คณะนักวิจัยร่วมในพื้นที่ได้จัดทำแผนการเรียนรู้ในช่วงชั้นต่างๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 12 แผน ครอบคลุมทุกระดับชั้นที่มีการเรียนการสอนในโรงเรียนบ้านผาแก้ว ตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 6 การสาธิตการปฐมพยาบาลเบื้องต้นโดยนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในวิชาการจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัย

รูปที่ 7 กิจกรรมในงานวันเด็กปลอดภัย

3.6 ผลการวัดจิตสำนึกด้านความปลอดภัยหลังการดำเนินกิจกรรม

ภายหลังจากที่ได้ดำเนินกิจกรรมทั้งหมดตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือชุดเดิมในการสำรวจจิตสำนึกด้านความปลอดภัย โดยผลการสำรวจพบว่านักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษามีจิตสำนึกด้านความปลอดภัยเพิ่มขึ้นในทุกด้าน โดยในภาพรวมแล้วค่าเฉลี่ย

ของจิตสำนึกด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับมากที่สุด
ดังแสดงรายละเอียดในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการสำรวจจิตสำนึกด้านความปลอดภัย
เบื้องต้น (ภายหลังการดำเนินการปรับปรุง)

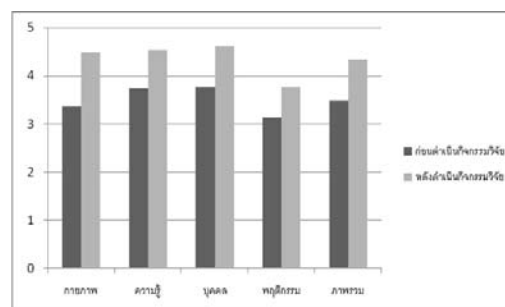
จิตสำนึกด้านความปลอดภัย	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านกายภาพ	4.48 (มากที่สุด)	0.53
ด้านความรู้	4.54 (มากที่สุด)	0.49
ด้านบุคคล	4.61 (มากที่สุด)	0.42
ด้านพฤติกรรม	3.77 (มาก)	0.66
โดยภาพรวม	4.34 (มากที่สุด)	0.38

4. การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

ผลจากกิจกรรมวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบส่วนร่วมสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในพื้นที่กรณีศึกษา นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมด้านการบริหารความปลอดภัยในเด็กที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาทั่วประเทศ ประกอบด้วย (1) คู่มือการค้นหาและประเมินความเสี่ยงในสถานศึกษา (2) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องความปลอดภัยในชีวิตประจำวัน กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และ (3) แบบสอบถามเพื่อวัดจิตสำนึกด้านความปลอดภัย

5. อภิปรายผล

ผลจากการวัดจิตสำนึกด้านความปลอดภัยของนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษาแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เน้นการมีส่วนร่วมของครูอาจารย์และนักเรียนซึ่งถือเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยตรงนั้นได้ผลเป็นที่น่าพอใจ กล่าวคือนักเรียนในโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษามีระดับจิตสำนึกด้านความปลอดภัยดีขึ้นในทุกๆ ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ดังแสดงในรูปที่ 7

รูปที่ 7 เปรียบเทียบระดับของจิตสำนึกด้านความปลอดภัย
ก่อนและหลังดำเนินการกิจกรรมวิจัย

อย่างไรก็ตามจิตสำนึกด้านความปลอดภัยในเชิงพฤติกรรมยังคงมีค่าเฉลี่ยในระดับมากเท่านั้น แต่ก็มีค่าเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะเวลาในการดำเนินการกิจกรรมไม่มากพอที่จะปรับพฤติกรรมที่ไม่ปลอดภัยบางอย่างได้ จึงต้องอาศัยการสานต่อจากทางโรงเรียนเพื่อให้เกิดสภาพความปลอดภัยที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Department of Health Statistics and Informatics in the Information. 2008. The global burden of disease: 2004 update. World Health Organization (WHO). Switzerland. 160 pages.
- Goetsch, David L.. 2005. Occupational Safety and Health. Pearson Prentice Hall. NJ. 889 pages.
- Guldenmund, F.W.. 2000. The nature of safety culture: a review of theory and research. Safety Science. 34: 215-257.
- , 2550. "มะเร็ง"แชมป์คร่าชีวิตคนไทย สวนทางยอดซื้อประกันคุ้มครองโรคร้ายแรงต่ำเพียง 9% หนังสือพิมพ์สยามธุรกิจ (756)
- วิฑูรย์ สิมะโชติ และ วีรพงษ์ เกลิมจิระรัตน์ 2549 วิศวกรรมและการบริหารความปลอดภัยในโรงงาน. สำนักพิมพ์ ส.ส.ท. กรุงเทพฯ 474 หน้า
- อดิศักดิ์ ผลิตผลการพิมพ์ 2550 แผนการดำเนินงานเพื่อสร้างเสริมความปลอดภัยสำหรับเด็กไทย มปป. กรุงเทพฯ 60 หน้า

การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม :
กรณีศึกษา ตำบลพร่อน อำเภอมือง จังหวัดยะลา
The Participatory Management of Community Broadcasting Tower :
Pron subdistrict, Muang Yala Province

มารีเย กษา¹⁾ เจ๊ะรอฮานี ปูตะ¹⁾ รุสนาณี ดอเลาะ¹⁾ นิชาดี ตานีแห่ง²⁾
นักศึกษา¹⁾ อาจารย์²⁾ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
133 ถนนเทศบาล 3 อำเภอมือง จังหวัดยะลา 95000 โทร 073-227151 ต่อ 9301
E-mail : nicha01_dee@hotmail.com

บทคัดย่อ

หอกระจายข่าวเป็นสื่อชุมชนขนาดเล็กที่เป็นช่องทางการเผยแพร่และรับรู้ข่าวสารของประชาชนในระดับหมู่บ้านและตำบลที่สามารถเข้าถึงประชาชนระดับครัวเรือน เป็นเครื่องมือที่ภาครัฐติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ และสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินพันธกิจของภาครัฐ จากการศึกษาพบว่าหอกระจายข่าวส่วนใหญ่ในประเทศไทยรวมทั้งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขาดนโยบายและระบบการบริหารจัดการที่ดี คณะผู้วิจัยได้คัดเลือกศึกษาพื้นที่นำร่องตำบลพร่อน อำเภอมือง จังหวัดยะลา โดยจัดเวทีชาวบ้านพัฒนาโจทย์วิจัย พบประเด็นปัญหาสำคัญได้แก่ การติดขัดของเอกสารของหมู่บ้าน การว่างงานของเยาวชนและสตรี ชาวบ้านต้องการให้หอกระจายข่าวเป็นศูนย์กลางในประชาสัมพันธ์ข้อมูลเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน อีกทั้งการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนโดยมีระบบศูนย์กลางข้อมูลของหมู่บ้านที่เชื่อถือได้ ช่วยให้ชาวบ้านตัดสินใจนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อชุมชน ต้องการสกัดข่าวลือในสถานการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในขณะนี้

คณะผู้วิจัยจึงทำการวิจัยการบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม : ศึกษากรณีตำบลพร่อน อำเภอมือง จังหวัดยะลา เพื่อศึกษาสภาพการณ์ บทบาท และปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ (Model) การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม เป็นงานวิจัยและพัฒนาโดยใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลที่ได้จากการวิจัย คือ นวัตกรรมหรือรูปแบบ(Model) การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบทและภาวะวิกฤติในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่ชาวบ้านมีบทบาทหมุนเวียนเป็นทั้งผู้กำหนดนโยบายและแผนงาน เป็นผู้ผลิตผู้จัดรายการและเป็นผู้รับสาร เสมือนเป็นห้องปฏิบัติการโดยใช้ศักยภาพชุมชน บนวิถีประชาธิปไตย ด้วยแนวทางสันติวิธีสู่ชุมชนสมานฉันท์ นำสันติสุขแบบพอเพียง อีกทั้งได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน(Job description) ของคณะกรรมการบริหารและผู้จัดการรายการหอกระจายข่าว การอบรมก่อนทดลองปฏิบัติงาน หลังการเสร็จสิ้นการวิจัยนี้ หอกระจายข่าวตำบลพร่อนสามารถเป็นต้นแบบและขยายผลในพื้นที่เกือบ 300 แห่งในจังหวัดยะลา บัตตานีและนราธิวาส นอกจากนี้ระหว่างกระบวนการวิจัยได้สร้างนักวิจัยใหม่ ได้แก่ นักศึกษา ชาวบ้าน เจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ อีกทั้งสร้างพหุภาคีระหว่างทีมนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดยะลา สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดยะลาและองค์กรบริหารส่วนจังหวัดยะลา(กำลังประสานงาน) ร่วมพัฒนาหอกระจายข่าวด้วยกระบวนการวิจัย

คำสำคัญ การบริหารจัดการ หอกระจายข่าวชุมชน การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

Abstract

A broadcasting tower was a mass media for local people in villages and tambons to distribute and to acknowledge information. It was also an instrument which the government can use to make understanding and to ask for the cooperation from local people. Most of broadcasting towers in three southern provinces had no certain policy and no appropriate management. The area of Pron Subdistrict, Muang, Yala Province was selected for the

research. The stage talking for villagers was arranged to search for village problems which were teenager drug addicting and the unemployment of teenagers and women. The villagers wanted the Broadcasting Tower to be the center of news distributions in jobs, life-style and community unity. The news from the broadcasting tower must be reliable so that the villagers could make decisions in public policy, and could help the government to get rid of rumors in the three southern provinces.

The searchers had studied the nature of the Participatory Management of Community Broadcasting Tower at Pron Subdistrict, Muang, Yala Province and developed a Model of Participatory Management of Community Broadcasting Tower with PAR method. The research could invent a Model of Participatory Management of Community Broadcasting Tower which was appropriate with nature and crisis in three southernmost provinces. The model was developed under the concept of participatory communication. The villagers took turns to play the roles of setting policies, news producers, news conductors, and news consumers. The Community Broadcasting Tower was a kind of operation room running with community ability under democratic and sufficient methodology. The research had also invented a lab description for the committee and the news conductors of Community Broadcasting Tower Manual for news conductors. After this research , the Community Broadcasting Tower at Pron Subdistrict, Muang, Yala Province could be a pilot tower for more than 300 Community Broadcasting Tower in Yala, Patanee, and Naratiwas. Moreover, this research could train new researchers: students, villages and local government officers. Finally, it could establish the research unity between Yala Rajabhat University, Yala Health Bureau, Yala Information Bureau and Yala Provincial Administration Organization.

Keywords Management Community Broadcasting Tower Participatory Communication

บทนำ

กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาชุมชน มุ่งเน้นกระบวนการสร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนในชุมชนได้ใช้ศักยภาพและทุนของชุมชนเพื่อพัฒนาชุมชนตนเอง นำไปสู่การพึ่งตนเองและเกิดความเข้มแข็งแก่ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มีจุดมุ่งหมายการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

การศึกษาวิจัยเป็นพันธกิจและมรรควิธีสำคัญประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาในการพัฒนาท้องถิ่นสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่งเสริมให้อาจารย์และนักศึกษาร่วมทำวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่แก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ชายแดนใต้ โดยการบูรณาการศาสตร์สากลกับภูมิปัญญา วิถีคิดและวิถีชีวิตชุมชน

ตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลา เป็นชุมชนที่มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาได้คัดเลือกเพื่อศึกษาวิจัยมีพื้นที่ห่างจากตัวเมืองจังหวัดยะลาประมาณ 8 กิโลเมตร มีประชากรจำนวน 4,834 คน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีอาชีพทำนา ทำสวนยางพารา ทำสวนผลไม้และทำงานรับจ้าง

จากการจัดเวทีประชาคมเพื่อพัฒนาโจทย์วิจัยชุมชนพบว่า ประเด็นปัญหาสำคัญของตำบลพร่อนได้แก่เยาวชนติดยาเสพติด การว่างงานของเยาวชนและกลุ่มสตรีปัญหาหนี้เสีย ชาวบ้านต้องการความรู้ ข้อมูล เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน ประชาสัมพันธ์ผ่านหอกระจายข่าวของตำบลและหมู่บ้าน ประชาชนต้องการให้มีการบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนอย่างเป็นระบบ ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เป็นศูนย์กลางข้อมูลข่าวสารของชุมชนที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่คนทุกกลุ่ม เป็นช่องทางการแลกเปลี่ยนข่าวสารภายในชุมชนและระหว่างชุมชนกับองค์กรภายนอก ในรูปแบบการสื่อสารสองทาง(Two way communication) และการสื่อสารเพื่อสร้างเครือข่าย (Horizontal communication)

ชาวบ้านต้องการความรู้ด้านสุขภาพ พัฒนาอาชีพการศึกษาแนะแนวเรียนต่อแก่บุตรหลานการรับสมัครงานหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานหอกระจายข่าวของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาสามปี (พ.ศ.2550-2552) ขององค์การบริหารส่วนตำบลพร่อนที่มียุทธศาสตร์การบริหารการเมืองและการปกครองที่ส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารและประชาชนของตำบลพร่อนให้มีการรับรู้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและ

การสร้างคามเข้มแข็งแก่ชุมชน เกิดกระบวนการสร้างความสมานฉันท์โดยมีหอกระจายข่าวเป็นศูนย์กลางระบบข้อมูลของหมู่บ้านที่เชื่อถือได้ สกตข่าวลือในสภาวะการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน

กระบวนการทัศน์ใหม่ของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชนและแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ที่ต้องการให้ประชาชนในชุมชนเป็นทั้งผู้รับ ผู้ใช้ข่าวสาร ผู้ร่วมผลิตและกำหนดนโยบายและวางแผนสื่อของชุมชน ได้ใช้ศักยภาพและเปิดโลกทัศน์ชาวบ้านรู้เท่าทันข่าวสาร นำไปสู่ชุมชนอุดมปัญญา พัฒนาระบบภูมิบาลภาคประชาชนและองค์กรรัฐในพื้นที่ ตลอดจนนำความรู้จากหอกระจายข่าวไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อมีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในโครงการของรัฐหรือนโยบายสาธารณะที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับชุมชนและประเทศชาติ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการณ์ บทบาท ปัญหาและบริบททางการสื่อสารของการบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชน และการศึกษาหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบ (Model) การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามโครงการวิจัยนี้ คือได้นวัตกรรมหรือรูปแบบ (Model) การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ชาวบ้านมีทักษะเป็นผู้บริหาร ผู้จัดการและผู้รับสารที่ดี เกิดพลังขับเคลื่อนชุมชนด้วยการปรึกษาหารือ (Dialogue) วิธีการวิจัยและการดำเนินการ

โครงการวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจากชุมชน (Participatory Action Research : PAR) ทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย มีพหุภาคีเข้าร่วมได้แก่ ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่รัฐในตำบลพร้อมทั้ง 6 หมู่บ้าน อาจารย์และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสัมภาษณ์ สภาพการณ์บทบาทปัญหาความต้องการและข้อเสนอแนะในการพัฒนาหอกระจายข่าวชุมชน แบบบันทึกการสังเกต บริบทชุมชนและสำรวจจุดติดตั้งหอกระจายข่าวแต่ละหมู่บ้าน แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อสอบถามชาวบ้านเกี่ยวกับบริบททางการสื่อสารของชุมชนและความต้องการในการพัฒนาหอกระจายข่าว แบบบันทึกในการเสวนาชุมชนเพื่อสรุปและยืนยันรูปแบบ (Model) การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

การดำเนินงานวิจัยแบ่งเป็น 3 มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการเตรียมการ ประกอบด้วยกิจกรรมวิจัยคือ การลงพื้นที่ที่เน้นที่মনักวิจัยและสร้างความ

เข้าใจร่วมกันระหว่างชาวบ้าน หน่วยงานรัฐในพื้นที่กับทีมวิจัยเกี่ยวกับโครงการวิจัยด้วยการจัดเวทีชาวบ้าน จากนั้นศึกษาข้อมูลเอกสารและสำรวจบริบทชุมชนตำบลพร้อมทั้ง 6 หมู่บ้าน เพื่อศึกษาสภาพการณ์ บทบาท ปัญหาและศักยภาพชุมชนในการดำเนินงานหอกระจายข่าวตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน รวมทั้งการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับมาตรฐานหอกระจายข่าวศึกษา

มรรควิธี (Means) และเป้าหมาย (End) ของตัวอย่างความสำเร็จหอกระจายข่าวที่จังหวัดชุมพร 4 และแนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม นำมาสังเคราะห์เป็นข้อมูลภาพรวมเบื้องต้นนำไปสร้างข้อสรุปสู่การกำหนดกรอบแนวความคิดรูปแบบการบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม (Model ฉบับร่างเป็นองค์ความรู้ให้ชาวบ้านพิจารณากรอบที่ 1)

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการศึกษาศักยภาพชุมชนว่าชาวบ้านมีความพร้อมในการเข้าร่วมกระบวนการวิจัยมากน้อยเพียงใด และสืบค้นข้อมูลว่าใครเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดแต่ละหมู่บ้านใช้วิธีการเข้าไปสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่มกับชาวบ้านจำนวน 3 หมู่บ้าน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มเยาวชน ผู้นำศาสนา เจ้าหน้าที่อนามัยและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

รูปที่ 1 การสนทนากลุ่มเพื่อหาแนวทางการพัฒนา

รูปที่ 2 นักศึกษาผู้ร่วมวิจัยสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหอกระจายข่าวตามความต้องการของชุมชนแนวทางการบริหารจัดการหอกระจายข่าว

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการพัฒนารูปแบบ (Model) การบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมกับตำบลพร่อน มีตัวแทนชาวบ้านทั้ง 6 หมู่บ้านมาร่วมเวทีชาวบ้านจำนวน 45 คน กิจกรรมการวิจัยประกอบด้วย การระดมความต้องการในด้านการบริหารจัดการ การผลิตรายการ งบประมาณ การกำหนดบทบาทหน้าที่ของกรรมการและนักจัดรายการ การเสนอชื่อคณะกรรมการบริหารและนักจัดรายการจากหลากหลายกลุ่มรวมหมู่บ้านละ 6 คน การนำเสนอเนื้อหา รูปแบบรายการ ภาษา คัดเลือกวันและเวลาที่เหมาะสมกับวิถีชีวิตของชาวบ้านระยะเวลาในการออกอากาศ และจัดเสวนาชุมชนเพื่อยืนยันสรุปรูปแบบที่ชุมชนต้องการ

ขั้นตอนที่ 4 เป็นการจัดอบรมปฏิบัติการให้ความรู้แก่คณะกรรมการบริหารในด้านบทบาท ความรับผิดชอบ หน้าที่การประสานงานภายในและภายนอกชุมชนเกี่ยวกับงบประมาณ ข้อมูลทางวิชาการเพื่อออกอากาศ สร้างเครือข่ายกับภาคีภายนอก อีกทั้งจัดอบรมผู้จัดรายการในด้านการใช้ภาษาไทย การเลือกประเด็นและวิธีการนำเสนอรายการประเภทสποติวทุ การสัมภาษณ์ การจัดรายการพูดคุย การจัดรายการธรรมะ เป็นต้น พร้อมพัฒนาคู่มือการทำงานโดยทีมวิจัยจากพหุภาคี

หลังจากดำเนินการวิจัยเสร็จสิ้นในขั้นตอนที่ 4 มีการทดลองปฏิบัติการจัดรายการหอกระจายข่าวในงานวิจัยระยะที่ 2 โดยหาแหล่งทุนสนับสนุนการวิจัย พร้อมจัดกิจกรรมหนุนเสริมการจัดรายการหอกระจายข่าว ศึกษาการประเมินผล ปรับปรุง เป็นที่เลี้ยงแก่ชุมชนและถ่ายทอดนวัตกรรมแก่ชุมชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

ผลที่ได้จากการดำเนินงาน

การดำเนินโครงการวิจัยนี้เกิดผลลัพธ์(output) และคุณประโยชน์ (Outcome) ที่สำคัญ ดังนี้

1. มรรควิธี (Means) ที่เป็นปัจจัยความสำเร็จในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ของตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลาในโครงการวิจัยครั้งนี้ พบว่าบุคคลที่มีอิทธิพลทางความคิด (Opinion Leaders) สูงต่อชาวบ้าน คือ กลุ่มผู้หญิง ในบทบาทของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลและกลุ่มอาชีพตามลำดับเนื่องจากเป็นบุคคลสาธารณะที่ใกล้ชิดและช่วยเหลือชาวบ้านมีดีสุขภาพ

2. ได้องค์ความรู้ที่เป็นนวัตกรรม (Model) รูปแบบการบริหารจัดการหอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วม ภายใต้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งเสริม

ให้หอกระจายข่าวดำเนินการโดยตัวแทนชาวบ้าน จากกลุ่มเยาวชน กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน ชมรมผู้สูงอายุแข็งแรง กลุ่มผู้นำศาสนา กลุ่มผู้นำชุมชนและอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ของตำบลพร่อนทั้ง 6 หมู่บ้าน ดำเนินงานโดยชุมชนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหมู่บ้านละ 3 คน รวม 18 คนและนักจัดรายการ 18 คน มีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการกำหนดนโยบาย หน้าที่ความรับผิดชอบของกรรมการ เป็นผู้ผลิตและจัดรายการโดยชุมชน และเป็นผู้ฟังเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

3. เนื้อหาที่นำเสนอผ่านหอกระจายข่าวที่ชาวบ้านต้องการและความสนใจ พบว่าเป็นความรู้ด้านสาธารณสุข การจัดการงาน ข่าวการศึกษา รายการธรรมะ การถ่ายทอดสดการประชุมสภา อบต. และข่าวประชาสัมพันธ์ภายในและภายนอกชุมชน สำหรับเวลาการนำเสนอที่เหมาะสมกับบริบทและวิถีชีวิตได้แก่ ช่วงเวลา 14.00 - 15.00 น. เป็นเวลาที่ชาวบ้านเสร็จสิ้นภารกิจประกอบอาชีพทำสวนยาง สวนผลไม้และการปฏิบัติศาสนกิจ ทดลองนำร่องออกอากาศสัปดาห์ละ 2 วัน คือ วันจันทร์และวันศุกร์ จัดรายการ ณ ห้องส่งที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลพร่อน

4. การสร้างโอกาสแก่ชาวบ้านในระดับหมู่บ้าน ให้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านหอกระจายข่าว สามารถรับรู้ข่าวสารในหลากหลายเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตและการตัดสินใจในประเด็นสาธารณะที่สำคัญ การรวมพลังโดยใช้ศักยภาพและทุนทางปัญญาของชุมชนในการดำเนินงานหอกระจายข่าวเป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ ถ่ายทอด การปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยน (รูปแบบKM) พัฒนาระบบทัศนในติดต่อทางปัญญาแก่ชุมชน ปรับตัวให้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกและสังคมด้วยวิถีพอเพียง

5. ชาวบ้านเกิดการสร้างเครือข่ายทางการสื่อสารภายในชุมชนและภายนอกชุมชน ในรูปพันธมิตรหรือภาคีร่วมมือเกื้อกูลทางวิชาการ พัฒนาอาชีพ หรือภารกิจอื่นๆ อีกทั้งสร้างโอกาสให้หน่วยงานของรัฐในพื้นที่ ได้ตระหนักถึงการใช้อย่างมีประสิทธิภาพและการสนับสนุนการดำเนินงานหอกระจายข่าวเพื่อความโปร่งใสและนำไปสู่ชุมชนสันติสุข

6. ชาวบ้านรู้สึกหวงแหนและเป็นเจ้าของหอกระจายข่าวชุมชน เนื่องจากต้องมีส่วนร่วมตั้งแต่การเป็นผู้บริหาร เป็นผู้จัดรายการและเป็นผู้รับสาร ในเวลาเดียวกัน

7. ชุมชนตำบลพร่อนมีพื้นที่และเวทีในการแสดงออกทางความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารผ่านหอกระจายข่าว ทำให้กลุ่มหรือชมรมต่างๆ ของตำบลพร่อนมีความตื่นตัว กระตือรือร้นในคุณค่า อัตลักษณ์ ของดีในชุมชนสืบสานภูมิปัญญาในรูปแบบรายการประเภทต่างๆ เช่น

เชิญปราชญ์ชาวบ้านมาสัมภาษณ์ นำผู้เฒ่าของหมู่บ้าน มาเล่าตำนาน ผู้นำศาสนาบรรยายธรรม เยาวชนจัด กิจกรรมได้วาทิ ถ่ายทอดการประชุมสภา อบต.เพื่อตรวจสอบการดำเนินงาน สร้างเวทีประชาธิปไตยแก่ชุมชน

8. การจัดรายการหอกระจายข่าวเป็นเครื่องมือ แก้ปัญหาเยาวชนติดยาเสพติดและว่างงาน โดยดึงเยาวชน มาเป็นทีมงานนักจัดรายการหอกระจายข่าว ทีมวิจัยจะ จัดการอบรมนักจัดรายการแก่เยาวชนในหมู่บ้านทั้งหมด แบ่งเป็นรุ่นๆ เพื่อสร้างนักสื่อสารและนักประชาสัมพันธ์ ประจำหมู่บ้าน (หางบประมาณสนับสนุน)

9. การพัฒนานักวิจัยใหม่และผู้ช่วยนักวิจัยที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน ชาว บ้านที่เป็นคณะกรรมการและนักจัดรายการ รวม 36 คน เจ้าหน้าที่สถานีอนามัย 1 คน และ อาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้าน 6 คน รองนายก อบต. และเลขานุการ อบต. รวมทั้งสิ้น 48 คน ได้เข้าใจและเห็นคุณค่าการ ดำเนินพันธกิจของรัฐและภาคประชาชนผ่านกระบวนการ วิจัยแบบมีส่วนร่วม

10. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาได้ดำเนินพันธกิจ การวิจัยภายใต้ปรัชญาเป็นมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนา ท้องถิ่นอย่างแท้จริงด้วยการวิจัยพัฒนาเชิงพื้นที่ ด้วยการ บูรณาการพันธกิจการวิจัยกับพัฒนาองค์ความรู้เพื่อใช้ใ้ นการเรียนการสอนในชั้นเรียนแก่นักศึกษาวิทยาศาสตร์ส่งเสริม นักศึกษาเป็นนักวิจัยท้องถิ่น

11. เกิดความร่วมมือ พันธมิตรทางวิชาการใน การพัฒนาหอกระจายข่าวทั้งจังหวัดยะลาประมาณ50แห่ง ระหว่างทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาสำนักงาน สาธารณสุขจังหวัดยะลา สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัด ยะลา องค์การบริหารส่วนตำบลพร่อน และองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดยะลา(กำลังอยู่ระหว่างการประสานงาน)

การนำผลงานไปใช้ประโยชน์

1. นวัตกรรม หรือรูปแบบ (Model) การบริหาร จัดการหอกระจายข่าวแบบมีส่วนร่วม จะถูกขยายผลและ ถ่ายทอดนวัตกรรมแก่องค์กรบริหารส่วนตำบล หรือเทศบาล ตำบลในจังหวัดยะลา บัตตานีและนราธิวาส เกือบ 300 แห่ง โดยมีหอกระจายข่าวตำบลพร่อน เป็นต้นแบบนำร่อง ใ้ห้องค์กรอื่นๆ มาศึกษาดูงาน และเกิดกระบวนการใน การพัฒนาหอกระจายข่าวด้วยกระบวนการวิจัยแบบมีส่วน ร่วม

2. หน่วยงานรัฐในพื้นที่ เช่น องค์การบริหาร ส่วนตำบล เทศบาลตำบล หน่วยงานความมั่นคงและ หน่วยงานอื่นๆที่มองข้ามสื่อชุมชนขนาดเล็กได้ตระหนัก

ถึงคุณค่าและพลาคุณภาพของหอกระจายข่าวในการเป็น ช่องทางสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่รัฐสามารถเข้าถึงชาวบ้าน ระดับครัวเรือนในเชิงสังคมจิตวิทยา นำไปปรับยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ แผนงานและโครงการเพื่อการประชาสัมพันธ์และ โครงการพัฒนาการอยู่ดีมีสุขของประชาชนในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้ต่อไป

3. สถาบันการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดน ภาคใต้ที่เปิดสอนด้านนิเทศศาสตร์ พัฒนาชุมชน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ และ สังคมวิทยา ได้จัดทำแผนส่งเสริม การพัฒนาโจทย์งานวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่โดยการ บูรณาการศาสตร์และให้ความสำคัญของการบูรณาการงาน วิจัยกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

รูปที่ 3 ชาวบ้านมีส่วนร่วมถึงเสนอแนะในการบริหาร จัดการหอกระจายข่าว

รูปที่ 4 ตัวแทนชาวบ้านมีส่วนร่วมจัดรายการ หอกระจายข่าวชุมชน

วิจารณ์

จากผลการศึกษาในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เกิดข้อค้นพบและบทเรียนที่สำคัญในการมิติการสื่อสาร เพื่อการพัฒนาชุมชน ดังนี้

1. ความยั่งยืนที่จะเกิดขึ้นในการบริหารจัดการ หอกระจายข่าวชุมชนแบบมีส่วนร่วมของตำบลพร่อน

ปัจจัยแรก ต้องอาศัยผู้นำทางความคิดเห็น (Opinion Leaders) ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบล เป็นปัจจัยทางบุคคลที่จะดึงมวลชนให้เชื่อฟัง คล้อยตามเนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ชาวบ้านถือว่าเป็นผู้ให้ ในขณะที่ทีมงานขององค์การบริหารส่วนตำบลพร่อน ชาวบ้านยังมองว่าทำเพื่อผลประโยชน์ในการเลือกตั้ง ดังนั้นการวิเคราะห์บุคคลที่เป็นวิทยวิธี (Methodology) ในการศึกษาและก่อนดำเนินการวิจัยเป็นมิติใหม่ที่นักวิจัยและนักพัฒนาต้องให้ความสำคัญ ปัจจัยที่สอง ทีมวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ยังคงต้องเป็นที่ปรึกษาและพี่เลี้ยงในระยะยาวเพื่อสร้างความเชื่อมั่นทางวิชาการแก่ชุมชน ปัจจัยที่สาม การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการและการพัฒนาชาวบ้านในด้านหอกระจายข่าวชุมชนอย่างต่อเนื่อง ถือเป็นวาระแห่งท้องถิ่นของ อบต. และปัจจัยสุดท้าย คือ อบต. ต้องมีการบริหารจัดการมติดิน งานและเงินในการกิจหอกระจายข่าวและให้ความสำคัญกับการกิจการสื่อสารประชาสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาตำบลในภาพรวม

2. กระบวนการกำหนดเนื้อหาในการนำเสนอทางหอกระจายข่าว สนองตอบความต้องการและความสนใจของชาวบ้านหลายกลุ่ม ถือได้ว่าชุมชนร่วมเป็นผู้กำหนดวาระประเด็นข่าวสาร (Agende Setting) ในการรับฟังสื่อชุมชน สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทัศน์ใหม่ของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาที่ลดความเป็นสากล (Universalistic) แต่เพิ่มสัดส่วนความเป็นท้องถิ่น (Localistic) สูงเพื่อแสดงอัตลักษณ์แห่งชุมชนในการพัฒนาซึ่งตรงกันข้ามกับแนวคิดสื่อมวลชนกระแสหลักที่มีการกำหนดวาระเนื้อหาข่าวสารโดยบรรณาธิการ หรือหัวหน้าข่าว

3. การเข้าใจถึงบริบทชุมชนและบริบททางการสื่อสารของชุมชน โครงสร้างความสัมพันธ์ทางอำนาจในชุมชนพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่วนใหญ่จะเป็นรูปแบบเครือญาติที่มีการอุปถัมภ์ เชื้อถือ ไร่ร้างใจ และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ถือเป็นจุดแข็งของหมู่บ้านและตำบล ดังนั้นนักวิจัยหรือนักพัฒนาควรวิเคราะห์ชุมชนในระดับครัวเรือนหรือกลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างทางเลือกในการจัดกิจกรรมวิจัย

4. สาขาวิชานิเทศศาสตร์เป็นศาสตร์ที่เป็นเครื่องมือเชิงกลยุทธ์ที่จะทำให้การดำเนินพันธกิจขององค์กรต่างๆ บรรลุเป้าหมายได้ โดยเฉพาะการบูรณาการกับศาสตร์อื่นๆ ทำให้ได้เกื้อกูลกลวิธีการพัฒนาชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเฉพาะภาวะวิกฤติในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ วันนี้ การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์เป็นมรรควิธีสำคัญในการเข้าใจ เข้าถึง หัวใจ วิถี ความ

ต้องการของประชาชนในพื้นที่ การพัฒนาวิกฤติเป็นโอกาสในการสร้างงานวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่จึงเป็นภารกิจสำคัญของชาวราชภัฏทุกแห่งที่ต้องสร้างจุดเปลี่ยนทางความคิดในการบูรณาการการวิจัยกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนสร้างหมู่บ้านและตำบลเป็นสนามปฏิบัติการ (Lab) ทางวิชาการแก่นักศึกษา ทำให้นักศึกษาได้นำองค์ความรู้ไปทดสอบ ไปประยุกต์ ดัดแปลงให้เหมาะกับบริบทชุมชนถือเป็นการเตรียมพร้อมในการฝึกฝนทักษะทางวิชาการวิชาชีพและทักษะชีวิตแก่นักศึกษาอีกด้วย อีกทั้งความได้เปรียบที่นักศึกษาเป็นคนในพื้นที่ชาวบ้านจะให้ความเอ็นดูและให้ความร่วมมือยิ่งขึ้น

5. การที่ทีมนักวิจัยได้เข้าไปดำเนินการวิจัยในตำบลพร่อน เสมือนเป็นการสร้างจุดเปลี่ยนทางการพัฒนาชุมชน โดยใช้ความรู้และหลักวิชาการผนวกการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นฐานของการพัฒนา เสมือนทำหน้าที่เป็นเสาหลักของหมู่บ้าน ตำบล ในการกิจวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและแนวทางการแก้ไขด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ หรือระเบียบวิธีวิจัยใหม่ ที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในมิติต่างๆ นำไปสู่การขยายผลและถ่ายทอดนวัตกรรมแก่ชุมชนอื่นๆ

6. การวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่ของทีมนักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลาคั้งนี้ ได้สร้างการยอมรับ เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่ออาจารย์ นักศึกษาและสถาบันโดยรวมเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ โดยเข้าไปในบทบาทของสถาบันการศึกษาชาวบ้านจะไว้วางใจมากกว่าเจ้าหน้าที่รัฐหน่วยอื่น การพัฒนาจะขับเคลื่อนได้ดีกว่า เนื่องจากทีมนักวิจัยเป็นคนในพื้นที่และร่วมชาติพันธุ์ชาวบ้านจะไว้วางใจสูงแต่ปัจจัยด้านบุคลิกภาพเชิงสังคมจิตวิทยาก็ไม่ควรมองข้ามในการปฏิสัมพันธ์กับชุมชน

7. ผลพวงของการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ค้นพบประเด็นทางการวิจัยในระดับหมู่บ้านและตำบลมากมาย เช่น การศึกษารูปแบบการสื่อสารสภากาแฟของชุมชนรูปแบบการสื่อสารที่เหมาะสมสำหรับหมู่บ้านและตำบลหรือการศึกษาแนวทางการสร้างความยั่งยืนในการดำรงอยู่ของสื่อชุมชนประเภทต่างๆ

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) ฝ่ายอุตสาหกรรม ภายใต้โครงการวิจัยร่วมกับการเรียนการสอนบูรณาการศาสตร์เพื่อเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี (ABC-PUS) ประจำปี 2551 และมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และขอขอบคุณ รศ.ดร.สุธีระ ประเสริฐสรรพ และ

รศ.กอบบุญ หล่อทองคำ ที่ได้ให้คำแนะนำด้านเนื้อหาและกระบวนการวิจัย ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในตำบลพร่อน อำเภอเมือง จังหวัดยะลาที่เป็นภาคีผู้ร่วมวิจัยในการขับเคลื่อนจนเสร็จสิ้นโครงการ

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ. สื่อเพื่อชุมชน การประมวลองค์ความรู้. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ. 2543.

กาญจนา แก้วเทพ. ก้าวต่อไปของการสื่อสารเพื่อการพัฒนาชุมชน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ. 2548.

โกวิท พวงงามและคณะ. รายงานวิจัยการประเมินองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความเป็นเลิศด้านความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมของประชาชน. สถาบันพระปกเกล้า. กรุงเทพฯ. 2550.

กมลรัฐ อินทรทัศน์. รูปแบบการสื่อสารเพื่อการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนและ องค์การต่าง ๆ ในพื้นที่ : กรณีศึกษาสถานีวิทยุวนเกษตรตราด. สถาบันวิจัยและพัฒนาแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพฯ. 2542.

ดวงพร คำคุณวัฒน์และคณะ. การพัฒนาหอกระจายข่าวเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน. วารสารนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย. 20(1) : 2545. หน้า 56-68.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. ความรู้เที่ยงคืน ชุดที่ 4 มลายูศึกษา. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับประชาชนมุสลิมในภาคใต้. อัมรินทร์พรินตึงแอนพับลิชชิง จำกัด. กรุงเทพฯ. 2550.

ปิยะนุช คล้ายเงิน. การพัฒนาระบบข้อมูลในชุมชน โดยผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์แห่งชาติครั้งที่ 6. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. กรุงเทพฯ. 2548. หน้า 49-58.

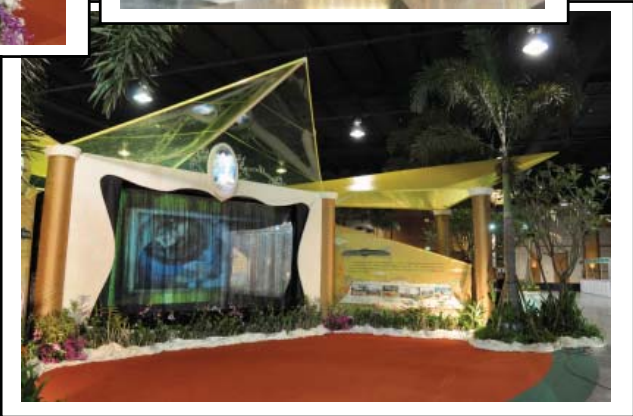
ปาริชาติ สถาปิตานนท์และคณะ. การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมและการพัฒนาชุมชน : จากแนวคิดสู่ปฏิบัติการวิจัยในสังคมไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. กรุงเทพฯ. 2549.

บรรยากาศ

“การประชุมทางวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ 1 ”
ณ ฮอลล์ 9 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี

“การประชุมทางวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ 1 ”
ณ ฮอลล์ 9 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี

บรรยากาศ

“การประชุมทางวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ 1 ”
ณ ฮอลล์ 9 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี

บรรยากาศ

“การประชุมทางวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ 1 ”
ณ ฮอลล์ 9 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี

บรรยากาศ

“การประชุมทางวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ครั้งที่ 1 ”
ณ ฮอลล์ 9 ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

ชั้น 14 อาคาร เอ็ม เอ็ม ทาวเวอร์
979 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน พญาไท
กรุงเทพฯ 10400

<http://www.trf.or.th>

ผู้สนับสนุนการจัดพิมพ์

สำนักประสานงานโครงการ ABC-PUS/MAG และ IRVE สกว.
ชั้น 16 อาคาร 4 ภาควิชาวิศวกรรมโลหการ
คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์/โทรสาร 0-2250-1191, 086-441-6287, 089-026-1120
Email : abc-pusmag@eng.chula.ac.th, trfirve@gmail.com,
trf__abcpusmag@yahoo.com
<http://www.abcpusmag-irve.org>